Seinäjoki

Talousarvio 2024
Taloussuunnitelma 2025–2027

Hyväksytty valtuuston kokouksessa 13.11.2023

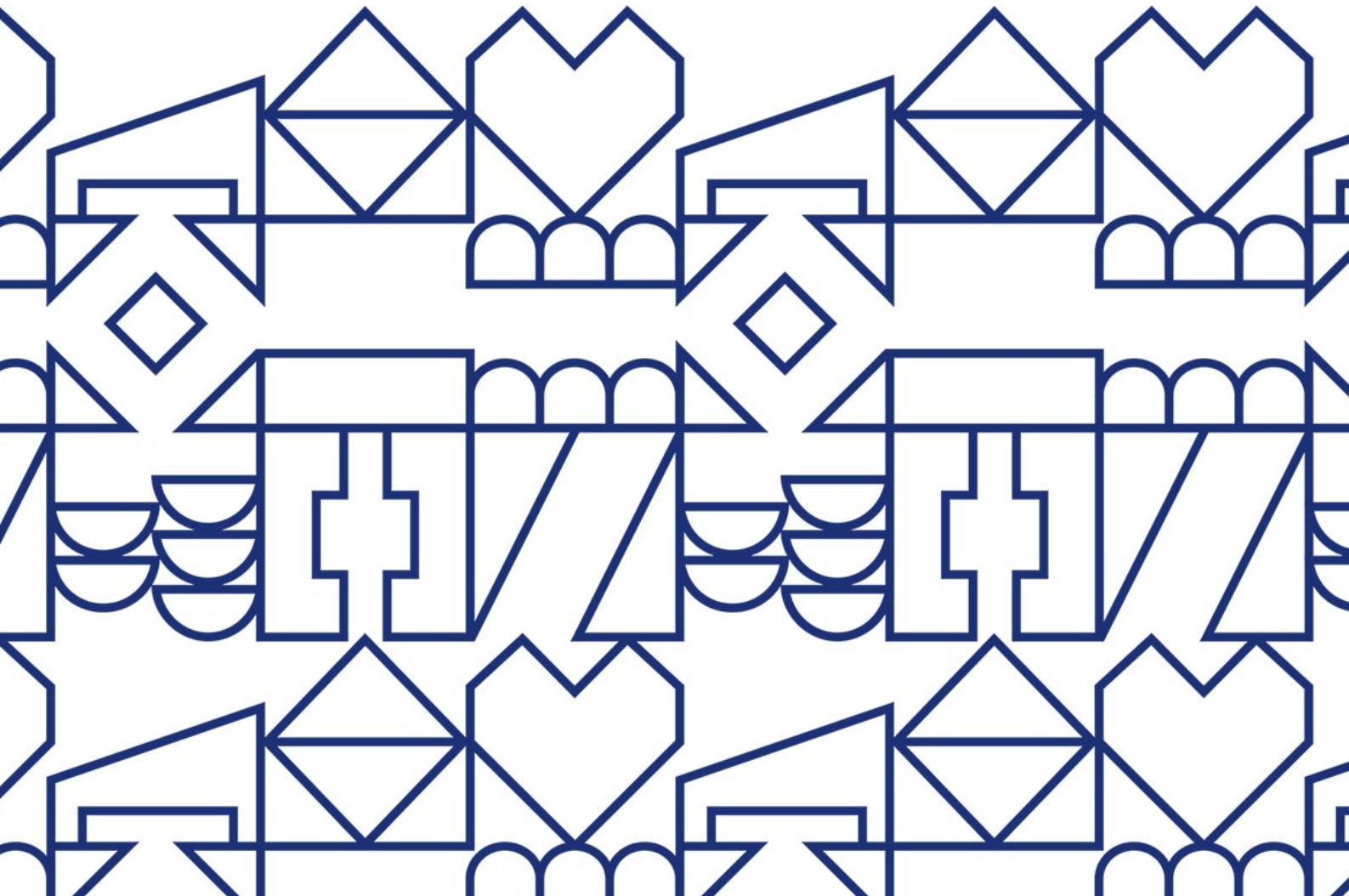

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

1. Kaupunginjohtajan katsaus 1

2. Talousarvion valmistelun lähtökohdat 3
   2.1 Yleinen talouskehitys 3
   2.2 Kunnallistalouden kehitys ja valtion talousarvioesityksen vaikutukset kuntatalouteen 7
   2.3 Talousarvion laadinnan lähtökohdat 13

3. Talousarviorakenne 18

4. Seinäjoen kaupunkistrategia 2022 – 2029 20

5. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kaupunkikonsernissa 26

6. Talousarvioehdotuksen valmistelu 29

7. Taloussuunnitelma 30

8. Liikelaitos 30

9. Talousarvio 30
   9.1 Tuloslaskelmaosa 30
   9.2 Investointiosa 40
   9.3 Rahoitusosa 43

10. Talouden tasapainottaminen 48
   10.1 Lähtökohdat talouden tasapainottamiselle 48
   10.2 Talouden kolme skenaariota ja tasapainottamisohjelma 51

11. Taloussuunnitelma vuosille 2025 – 2027 55

12. Määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto 56

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Hallintokunnat 58

Tytäryhteisöt 107

Tulosalueet ja kustannuspaikat 121

Investoinnit 161

Investointiosa 161

Investointien vaikuttavuus 166

Taloussuunnitelma vuosille 2024 – 2026 172

Liitteet

Seinäjoen kaupungin suunnitelman mukaiset poistoajat 198

Talousarviolainojen ottamista koskeva delegointi 200

Talousarvion sitovuustasomäärittely 201

TALOUSARVIO 2024

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Seinäjoen kaupungin lähtökohdat tulevaan ovat pidemmälläkin tähtäimellä hyvät. Kaupunkimme asukasluku on kehittynyt myönteisesti jo pitkään ollen keskimääräisesti noin 1 prosentin luokkaa. Yrittäjyyden ykköskaupungin talous on vahvistunut vuodesta 2019, mikä näkyy mm. siinä, että käyttötalouden kasvu on puolittunut keskimäärin 4 %:n tasolle. Myös tasetta on kevennetty mm. myynneillä. Velkaantuminen väheni viime vuonna yli 27 milj. euroa. Tästä kuuluu kiitos päättäjille ja henkilöstölle. Tyytyväisyyteen on aihetta, mutta tästä pitäisi ottaa se vaikeampi seuraava askel ja puolittaa käyttötalouden kasvu lähivuosien aikana toistamiseen. Rakenteita ja palvelutasoa on rohjettava tarkastella sekä priorisoida mihin panostetaan ja milloin riittää vähempikin. Selvitysten tuloksia mm. kouluverkon suhteen on siis vietävä käytäntöön ja jatkettava muutoinkin hyvin alkaneen uudistumisen tiellä. Kaikki tämä tehdään, jotta olemme kaupunkina valmiimpia ja iskukykyisiä tulevaisuudessa.

Kaupunkistrategia antaa suuntaa talousarviovuodelle 2024. *Tahtoa, rohkeutta ja vastuullisuutta* arvoinaan pitävä kaupunki kasvaa ja kehittyy. Visioimme olevamme valtakunnallinen kasvukeskus, jossa kaupunki, yrittäjät ja yhteisöt rakentavat osaavaa, innostavaa ja turvallista elämää. Seinäjoella kasvava kaupunki yhdistyy elinvoimaiseen maaseutuun. *Tahto* on meille yrittäjämäistä asennetta, halua tehdä ja onnistua yhdessä. *Rohkeus* on edelläkävijyyttä, kykyä uudistua ja kasvaa. *Vastuullisuus* on vastuuta kaupungin asukkaista ja yrityksistä, turvallisuudesta, taloudesta ja kestävästä kehityksestä. Inhimillisyys, oikeudenmukaisuus ja samanarvoisuus ovat vastuullisen toiminnan perustana.

Työllisyyden lukumme ovat valtakunnallista kärkeä ja työttömyys suurten kaupunkien matalimmalla tasolla. Tapahtumista, liikunnasta ja ammattikorkeakoulustaan tunnettu kaupunki myös kansainvälistyy. Palvelut ovat laajat ja toimivat. Talousarviossa 2024 on otettu huomioon osallistava budjetointi vakinaisena toimintatapana, kaupunginosien ja kylien verkottaminen laajakaistayhteyksin sekä tiedolla johtamiseen panostaminen osana digiälykäs kaupunki-ohjelmaa, myös tuntikehystä kasvatetaan perusopetuksessa yli 160 tunnilla.

Julkisen talouden ennusteen merkittävimmät riskit liittyvät yleisen talouskehityksen epävarmuuteen. Ensin koronapandemia, sitten Venäjän hyökkäys Ukrainaan sekä siitä seuranneet taloudelliset pakotteet Venäjää ja Valko-Venäjää kohtaan ovat haastaneet meitä, samoin kuin pakotteita seurannut energiakriisi. Kaikista näistä selvisimme.

Vuosi 2024 on kuntataloudelle hyvin haastava. Taantuman uhka on voimistunut, elämme myös kovemman inflaation sekä korkeampien korkojen aikaa. Valtionosuudet ovat ensi vuonna valtion säästötoimien ja sote-tasauksen myötä lähes 20 % tavanomaista pienemmät. Rakentaminen ei ole sitä mihin on totuttu. Tämä kaikki korostaa omien toimien merkitystä. Yleisen kasvun tuomaan verotulojen kasvuun emme voi yksinomaan rakentaa, vaikka se onkin tärkein kaupungin tulopohjaa vahvistava tekijä, vaan tarvitsemme omassa toiminnassamme myös muita uudistuksia talouden vahvistamiseksi ja pitämiseksi kestävällä tasolla.

Vuoden 2024 talousarvio on laadittu siten, että vuosikate kattaa poistot 100 %:sti ja että tilikauden tulos on ylijäämäinen 108 600 euroa. Nettoinvestoinnit ovat 34,9 milj. euroa. Lainamäärän ennakoidaan laskevan ensi vuoden aikana 59 euroa/asukas kuluvan vuoden tilinpäätösennusteeseen nähden. Yhteensä kaupungilla on lainaa 338,4 milj. euroa. Kumulatiiviset ylijäämät kasvavat hieman sekä emokaupungissa että kaupunkikonsernissa.

Veroprosentit pidetään vuonna 2024 ennallaan sekä kunnallisveron että kiinteistöverojen osalta. Kunnallisvero on ensi vuonna 8,4 %. Tässä yhteydessä on kuitenkin todettava, että kuntakentällä, myös Seinäjoella on kasvavaa painetta kunnallisverojenkin nostamiseen. Vahvempi tulopohja kustannustietoisen uudistavan toiminnan rinnalla mahdollistaisi Seinäjoella vuosikatteen nostamisen nykyistä korkeammalle, jopa 35-40 milj. euroon, ja siten se tukisi strategista tavoitetta 10 milj. euron vuotuisiin tuloksiin, mutta myös mahdollisuutta nykyinvestointitason nostamiseen vastaavalle tasolle vuosikatteen kanssa.

Vuoden 2024 talousarvion keskeisenä tavoitteena ovat vaikuttavat palvelut, uudistumisen tiellä jatkaminen ja myös taloudellisen tehokkuuden lisääminen.

Kiitän talousarvion 2024 laadintaan osallistuneita, henkilöstöämme ja kaupungin luottamushenkilöitä. Kaupungin rahat eivät tule budjetista, vaan kuluvat päivittäisissä toiminnoissa. Talous rakennetaan arkipäivässä onnistuneita päätöksiä tekemällä, tehokkaasti työskentelemällä ja hyvällä johtamisella.

Jaakko Kiiskilä
Kaupunginjohtaja

2. TALOUSARVION VALMISTELUN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Yleinen talouskehitys

Yleisessä taloudessa on isoja epävarmuuksia. Etenkin geopolitiikka varjostaa talouden kehitystä. Venäjän sota (alkoi 24.2.2022) Ukrainassa jatkuu yhä ja sitä seuranneet pakotteet seurannaisvaikutuksineen on merkittävä vaikuttava tekijä yleiseen talouteen.

Maailmantalouden kasvu on hidastunut viime vuoden nopean kasvun jälkeen, mutta on yhä 3,0 % kuluvana vuonna ja 2,9 % vuonna 2024, arvioi Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) syksyllä 2023. Yhdysvallat on toipunut taantumasta ja siellä talouden tunnusluvut näyttävät vahvemmilta kuin Euroopassa. Talouden kasvu on hiipunut Euroalueella 0,9 %:iin, ja on ensi vuonna ainoastaan 1,5 %. Euroopassa ja Suomessa ja taantuma on yhä todennäköisempi. Euroopan suurimman talousmahdin, Saksan talous on heikentynyt merkittävästi ja se tulee vaikuttamaan myös Suomen talouteen ja mm. vientinäkymiin niiden heikentymisenä. Energian hinta Euroopassa ja Suomessa on kääntynyt laskuun toisen vuosineljänneksen aikana, mutta riskejä energialalla on jatkossakin. Euroopan unionin hyväksymistä elvytystoimista (vihreän siirtymän investoinnit) huolimatta yleiset kasvun näkymät ovat toistaiseksi heikot.

Rakentaminen Suomessa on hiipunut ja on vuonna 2023 matalasuhdanteessa, myös kuluttajien usko tulevaan on heikentynyt merkittävästi. Huolta yleisessä taloudessa aiheuttaa sekin, jos rakennusalan matalasuhdanne leviää muille toimialoille. Kasvun hiipuminen näkyy mm. siinä, että Suomessa konkurssihakemuksia on ollut vuonna 2023 eniten 15 vuoteen. Pidemmällä tähtäimellä Suomessa julkinen talous vaatii talouden tasapainottamista ja toisaalta kykyä uudistua.

Maailman suurimpiin kuuluvan talousmahdin, Kiinan koronasulut ovat päättyneet, mutta muutoin kansainvälisissä kauppasuhteissa USA:n ja Kiinan välillä on isoja jännitteitä, myös Taiwan kiristää näiden maiden välisiä suhteita. Koronaepidemiaa ei enää vaikuta samaan tapaan yhteiskuntaan ja talouteen kuin vakavimpina vuosina 2020-2022. Rahoituslaitoksilla oli loppukeväällä 2023 isoja vaikeuksia mm. luottotappioiden (korkoriski) ja talletuspaon vuoksi etenkin Yhdysvalloissa. Pahimmalta eli kriisin laajentumiselta koko pankkisektorille kuitenkin vältyttiin.

Turvallisuustilanne on kaiken kaikkiaan heikentynyt Euroopassa Venäjän toimien johdosta. Toisaalta Suomen turvallisuuspoliittista asemaa vahvisti Suomen liittyminen sotilasliitto Natoon. Ruotsi on tällä hetkellä ainoa Pohjoismaa, joka ei ole vielä Naton jäsen. Ruotsin Nato-jäsenyyden ratifiointi on kesken, koska Unkari ja Turkki eivät ole sitä vielä vahvistaneet. Suomen etu on, että Ruotsi olisi samassa sotilasliitossa Suomen kanssa.

Inflaatio on yhä korkealla ja korot syksyllä 2023 ovat yhä merkittävässä nousussa, mm. 12 kk euribor, joka on yleisin asuntolainojen viitekorko, on ylittänyt 4 %:n tason. Asuntomarkkinat on ollut vuonna 2023 pysähdyksissä. Korkojen nousu on vaikuttanut negatiivisesti asuntokauppaan ja siten myös uuteen rakentamiseen. Rahoitusmarkkinoilla korkojen huippu arvioidaan saavutettavan vuoden 2023 loppuun mennessä, minkä jälkeen pitkään jatkunut korkojen nousu kääntyy pikkuhiljaa laskuksi. Tämä vaikuttaisi myönteisesti asuntokaupankin elpymiseen vuonna 2024.

Euroalueella inflaatio oli kesäkuussa 5,5 % (vrt. pohjainflaatio ilman energiaa ja ruokaa myös 5,5 %), Yhdysvalloissa 3,2 % ja Suomessa inflaatio oli 4,1 %. Inflaation uskotaan taittuvan, käännettä on ollut jo näkyvissä syksyn 2023 aikana.

VM ennakoi Suomen ensi vuoden keskimääräiseksi inflaatioksi 2,2 %. Työmarkkinatilanne on toistaiseksi pysynyt hyvänä, mikä vähentää nollakasvun tai taantuman negatiivisia vaikutuksia, mutta toisaalta pitkittää inflaatiota, koska hyvä työllisyystilanne ja työvoimapula osaajista enemmänkin liittyy yleisesti kasvukauteen kuin taantumaan.

Eriytymiskehitys on johtanut kuntien toiminnan ja talouden näkökulmasta hyvin erisuuntaisiin ja -asteisiin muutospaineisiin. Suurissa ja kasvavissa kunnissa investointipaineet ovat kovat, kun taas pienenevien lapsi- ja nuorisoikäluokkien kunnissa varhaiskasvatuksen ja koulutuspalveluiden tarve laskee ja haasteena on sopeuttaa sekä palveluverkkoa että toimintaa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta, todetaan Valtionvarainministeriön Kuntatalousohjelmassa.

Väestön ikääntyminen luo kestävyysvajetta. Tulojen ja menojen epätasapaino julkisella sektorilla korostaa palvelutarpeen ennakoivan suunnittelun ja investointien tarveharkinnan tärkeyttä. Eriytymiskehitys näkyy myös kuntien edellytyksissä järjestää lakisääteisiä palveluita. Eritoten kasvukaupungit investoivat, mikä haastaa lisäksi niiden rahoitusta. Ongelmat työvoiman saatavuudessa, kaupungistuminen sekä syntyvyyden pieneneminen edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja niin kunnissa kuin valtakunnallisestikin. Esimerkkinä tästä voidaan nähdä vuodesta 2025 voimaan astuva TE-uudistus.

Syytä on julkisten toimijoiden varautua ennakolta matalamman talouskasvun aikaan. Yleinen talouskasvu on hiipumassa Suomessa. Todennäköisesti joudutaan Suomessakin taantumaan, ja se tulee näkymään nopeasti verotulojen kertymissä niitä merkittävästi heikentäen. Taloudellisten riskien toteutuminen saattaa viivästyttää talouden elpymistä ja pitkittäisi taantumaa. Myös työllisyyskehitykseen ja julkisen talouden velkaantumisen jatkumiseen sillä olisi negatiivisia vaikutuksia.

Valtiovarainministeriö (VM 9.10.2023) ennakoi Suomen BKT:ksi vuonna 2024: 1,2 % ja vuonna 2025: 1,8 %. Muiden rahoituslaitosten ennusteet ovat samansuuntaisia, joskin asteen pessimistisempiä. Suomen pankki ennakoi ensi vuoden kasvuksi ainoastaan 0,2 %.

Investointiympäristön epävarmat näkymät voivat lykätä investointeja vielä enemmän eteenpäin tai estää niiden toteutumisen. Taloutta voi puolestaan kasvattaa se, jos riippumattomuutta fossiilisista polttoaineista tavoitellaankin nopeammalla aikataululla ja energiasektorin vihreät investointihankkeet lisääntyvät. Energiasiirtymään liittyviä investointisuunnitelmia on ennätyksellisen paljon, todetaan VM:ssä.

Julkisen talouden ennusteen merkittävimmät riskit liittyvät yleisen talouskehityksen epävarmuuteen. Venäjän hyökkäys Ukrainaan sekä siitä seuranneiden markkinahäiriöiden vaikutukset voivat heijastua julkiseen talouteen ennustettua enemmän. Vuonna 2022 Euroopan Unionin, ja yleensäkin Euroopan muiden maiden ja Yhdysvaltojen asettamat taloudelliset pakotteet Ukrainan sodan aloittamisen vuoksi Venäjää ja Valko-Venäjää kohtaan jäänevät voimaan myös ensi vuonna, ja ehkä pidempäänkin.

Pidemmällä aikavälillä on oleellista tukea työllisyyttä, investointeja, tuottavuutta, kilpailukykyä ja vakaata julkista taloudenpitoa rakennepolitiikan keinoin.

Suomessa **bruttokansantuotteen** ennustetaan kehittyvän ajanjaksolla 2023-2027 seuraavasti (Lähde: VM):

2023	0,0 %
2024	1,2 %
2025	1,8 %
2026	1,7 %
2027	1,6 %

Nopea työllisyyden ja kulutuksen kasvu ovat kasvattaneet verotuloja ja vahvistaneet julkista taloutta vuosina 2021 ja 2022. Kun talouden kasvu on hidastunut, julkisen talouden alijäämät ja velkasuhde alkavat kasvaa uudelleen. Turvallisuuteen tehdyt lisäpanostukset ja alati kasvavat velanhoitokulut ovat pois muusta julkisesta rahankäytöstä ja kaventavat julkisen talouden ennestäänkin niukkoja puskureita. Keskipitkällä aikavälillä on näköpiirissä vaimeata kasvua.

Inflaatiokehityksen (kuluttajahinnat, muutos-%) ennustetaan Suomessa toteutuvan esitetyn mukaisesti vuoteen 2027 asti:

2023	6,2 %
2024	2,2 %
2025	1,7 %
2026	1,7 %
2027	1,6 %

Valtiovarainministeriö ennakoi kuluttajahintojen laskevan vuotuisesta 5,9 %:sta ensi vuonna 2,2 %:iin ja vuoteen 2027 mennessä sen alenemista 1,6 %:iin. Valtiovarainministeriö arvioi Suomessa inflaation laskevan Hyvänä tasona yleisen talouden kehityksen kannalta pidetään keskimäärin 2 %:n inflaatiota. Inflaation hidastamiseksi tehtävät toimet, mahdollinen taantuma Euroopassa ja yleisen talouden heikentyminen Suomessa saattavat heikentää talouskasvua jopa ennustettua enemmän. Kotimaisen kulutuksen kasvun taittuminen hidastaa myös inflaatiota kuluvan vuoden loppua kohden. Ansiotason nousuksi Suomessa ennakoidaan ensi vuodelle 3,5 % ja vuosille 2025-2027 keskimäärin 3,0-3,3 %.

Todennäköisestä taantumastakin huolimatta työllisyysasteen kehitykseksi arvellaan VM:ssä yhä nousevan 73,8 %:sta yli 75 %:iin vuoteen 2027 mennessä, osin kasvun, osin työllisyystoimiin panostamalla ja sosiaalietuuksia kiristämällä, mutta myös työikäisen väestön vähentyessä. Riskit työllisyysasteen putoamisesta ovat toisaalta myös kasvamassa johtuen yleisen talouden odotettua huomattavasti heikommasta kehitysnäkymistä. Yhteiskunnan eriytymisestä puolestaan kertoo se, että pitkäaikaistyöttömyys on yhä korkealla ja toisaalta on osaajista pulaa.

Työllisyysasteen ennustetaan kehittyvän 2023-2027 seuraavasti:

2023	73,8 %
2024	73,8 %
2025	74,3 %
2026	74,8 %
2027	75,2 %

Tilastokeskuksen seuraaman (vertailukelpoinen muiden Euroopan maiden työttömyyslukujen kanssa) **työttömyysaste**en ennustetaan kehittyvän ajanjaksolla 2023–2027 seuraavasti:

2023	7,1 %
2024	7,2 %
2025	7,0 %
2026	6,6 %
2027	6,4 %

Rahoitusmarkkinoilla näkyy keskuspankkien Yhdysvaltain FED:in ja Europan Keskuspankki EKP:n merkittävät ohjauskorkojen nostot vuosien 2022 ja 2023 aikana, jotta hyvin korkealle noussut inflaatio saadaan alemmalle tasolle. Yhdysvaltain ohjauskorot ovat syyskuussa 2023 välillä 5,25-5,50 % ja EKP:n talletuskorko 4,00 % ja muut ohjauskorot 4,50-4,75 %.

Koronostot jatkuvat myös vuonna 2023. Sekä lyhyet että pitkät markkinakorot ovat olleet historiallisen alhaisella tasolla, ja ovat olleet vuonna 2022 yli 2 % -yksikön kasvussa. Pidemmän tähtäimen ennuste pitkien korkojen (10 v) tasosta on Valtiovaranministeriössä noin 3 %:n taso, mutta rahamarkkinoilla on yhä poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Korkojen ennakoidaan laskevan ensi vuonna. Nykyinen korkea korkotaso näkyy yksityistenkin kuluttajien lainanhoitokulujen merkittävänä kasvuna osan aikaa ensi vuonna. Lisäksi julkisen talouden ehdolliset vastuut ja erityisesti takausten huomattava kasvu muodostavat riskin julkiseen talouteen.

Julkinen velkasuhde kasvaa läpi ennustejakson 2023-2027. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mittava alijäämä, väestön ikääntyminen, sekä kasvavat velanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin. Julkisyhteisöjen päivitetty alijäämä on 3,0 % eli noin 10 mrd. euroa vuoden 2027 tasolla, todetaan VM:n taloudellisessa katsauksessa (9.10.2023). Korkojen nousun pysähtyminen kuitenkin hälventää velanhoitokustannuksiin liittyvää epävarmuutta. VM:n ennuste perustuu oletukselle, että Venäjän hyökkäyssodan vaikutus talouteen pysyy nykyisellä tasolla. Sodan uusien käänteiden vaikutuksia Suomen ja Euroopan talouteen on vaikea ennakoida. Lisäksi ennuste on niin kutsutun muuttumattoman politiikan ura, eli se ei ennakoi parhaillaan muodostettavan hallituksen toimia. Uuden hallituksen toimet voivat vaikuttaa julkiseen talouteen merkittävästi.

Talouden kokonaiskuvassa vaikuttaa tulevaisuudessa se, että julkisessa taloudessa (valtio, hyvinvointialueet ja kunnat) vallitsee edelleen rakenteellinen menojen ja tulojen välinen epätasapaino.

Taulukko. Julkisyhteisöjen rahoitusasema suhteessa BKT:hen, %. Lähde: Tilastokeskus, VM.

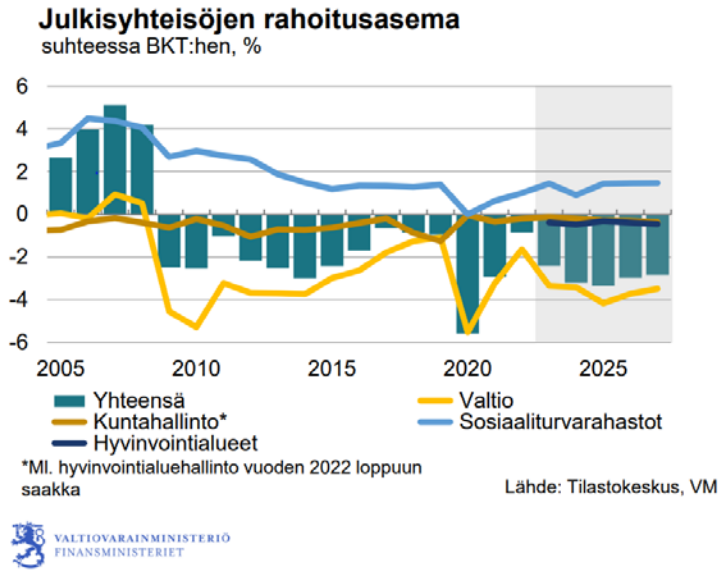

Merkittävä sopeuttamistarve on edessä julkisessa taloudessa. Valtion talousarvion alijäämä on 11,5 miljardia euroa vuodelle 2024. Valtio tavoittelee 6+3 miljardin euron sopeutusta menoja leikkaamalla ja kasvua lisäämällä seuraavan kahdeksan vuoden aikana. Velkaantumisen vähentäminen on myös keskeistä. Suomella oli jo ennen koronakriisiä ja Ukrainan sotaa tuntuva julkisen talouden kestävyysvaje, joka johtuu mm. väestön ikääntymisestä.

Pääministeri Orpon hallitusohjelmasta ja talouspoliittisista toimenpiteitä kerrotaan tarkemmin kappaleessa 2.2.

2.2 Kunnallistalouden kehitys ja valtion talousarvioesityksen vaikutukset kuntatalouteen

Talousnäkymien heikentyminen välittyy suoraan myös kuntien talouteen. Sote-uudistuksen jälkeen kuntien verotuloennusteet heiluttavat kuntatalouden tilaa aikaisempaa voimakkaammin. Verojen ohella yleisen taloustilanteen heikkeneminen vaikuttaa myös kuntien muihin tuloihin, kuten myyntuottoihin.

Talousnäkymien heikentyminen vaikuttaa luonnollisesti myös kuntien menoihin. Kunnilla on yhä merkittävä rahoitusosuus perustoimeentulotuen ja pitkäkestoisen työttömyysturvan rahoittamisessa. Jos taloustilanne ei ole vahva, silloin yleensä työttömyyskin nousee ja tarve täydentää toimeentuloa erilaisilla etuuksilla lisääntyy. Siksikin eritoten menojen hyvä hallinta kuntien käyttötaloudessa sekä tasapainoisen talouden vaatimus, vaikuttavuus palveluissa sekä uudistuminen on hyvä pitää strategiassa ja toiminnassa vahvasti mukana. Korkokulut ovat merkittävässä nousussa, mikä aiheuttaa paineita myös kuntien palvelutuotantoon ja investointeihin.

Valtiovarainministeriön esitys vuodelle 2024 on julkistettu 25.8.2023. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen talous- ja finanssipolitiikan lähtökohtana on turvata hyvinvointiyhteiskunta myös tuleville sukupolville. Finanssipolitiikan tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta ja kääntää Suomen velkaantumiskehitys. Hallituksen tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta ja kääntää Suomen velkaantumiskehitys.

Valtiovarainministeriön budjettiehdotus vuodelle 2024 on 11,5 miljardia euroa alijäämäinen. Alijäämä on suurempi kuin kevään teknisessä julkisen talouden suunnitelmassa arvioitiin. Hallitusohjelmassa linjatulla sopeutuksella julkisen talouden kehityksen suunta muuttuu jonkin verran parempaan suuntaan, mutta sopeutusta on jatkettava merkittävässä määrin myös kuluvan vaalikauden jälkeen.

Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntatalouteen vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna on lähellä neutraalia, todetaan VM:n kuntatalousohjelmakatsauksessa ja hallitusohjelmassa. Hallitusohjelman käytännön toteutus kuitenkin ratkaisee miten paljon vaikutukset kohdistuvat kuntatalouteen. Monet valtion uudistukset sopeutusohjelmasta ovat vasta alkamassa.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan julkisyhteisöjen menojen ja tulojen rakenteellinen epätasapaino on mittava eikä julkisen talouden rahoitus ole kestävällä pohjalla pitkällä aikavälillä. Tarvitaan sopeutusta, joka kestää yli hallituskauden.

Hallitus on ohjelmassaan sitoutunut vahvistamaan seuraavan neljän vuoden ajan julkista taloutta toimenpidekokonaisuudella, joka vahvistaa julkista taloutta nettomääräisesti 6 miljardilla eurolla vuoden 2027 tasolla tarkasteltuna. Kestävyysvaje taloudessa on sen verran suuri, että julkisen talouden sopeuttamista on tarkoitus jatkaa 3 miljardilla eurolla tätä seuraavalla nelivuotiskaudella. Hallituksen keskeisenä tavoitteena on aikaansaada noin 100 000 uuden työpaikan syntyminen ja toisaalta tehdä vaikuttavia säästötoimia. Isoimmat sopeutustoimet ovat tulossa sotepalvelujen kustannusten kasvun hillintään ja sosiaaliturvaan ja -etuuksiin, asumistukeen ja työllisyyspalveluihin liittyvään työttömyysturvaan.

Lisäksi mm. arvonlisäveroja nostetaan pääsääntöisesti 10 %:sta 14 %:iin, tällä vaikutusta mm. joukkoliikenteen kustannuksiin ja kulttuurin palveluhinnoitteluun. Koulutuksesta ei olla lähtökohtaisesti leikkaamassa, ja korkeakoulupaikkoja lisätään. Puolustusvoimien määrärahoja lisätään merkittävässä määrin ja Ukrainan tukemiseen varaudutaan jatkossakin. Yrittämiseen liittyvää normistoa puretaan. Työntekijäpuolen oikeuksia kavennetaan. Maahanmuuttoa kiristetään. Polttoaineiden valmisteveroa lasketaan.

Hallitus pyrkii tukemaan kasvua vaalikauden aikana toteutettavalla määräaikaisella 4 miljardin euron investointiohjelmalla. Valtion yhtiöiden omistuksista voidaan osin luopua merkittävimpien investointien, mm. väyläinvestointien rahoittamiseksi, jottei valtion investointimenot lisää valtion velanottotarvetta hallituskauden aikana.

Sopeutustoimien vaikutukset heijastuvat myös kuntiin vuonna 2024 ja lähivuosina. Kuntien valtionosuuksia pienentäminen indeksileikkauksineen ovat yhtenä toimena muiden sopeuttamistoimien ohella. Myös sosiaaliturvaan kaavaillut leikkaukset kuormittavat kuntataloutta. Hallitusohjelman laskelmien mukaan leikkaukset heikentävät kuntien taloutta vuosittain noin 80–100 miljoonalla eurolla. Taakka kasvaa, jos työttömät eivät työllisty hallitusohjelmassa oletetulla tavalla.

Kuntien uusiin tai laajeneviin tehtäviin valtio on luvannut osoittavansa täyden 100 %:n valtionosuuden, ja että valtion päättämät veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille. Uusista tehtävistä merkittävin on vuonna 2025 alkava työllisyydenhoidon uudistus.

Valtion talousarvioesityksessä (9.10.2023) vuoden 2024 talousarvioesityksen määrärahat ovat 87,9 mrd. euroa. Valtion budjetin alijäämäksi ennakoidaan -11,5 mrd. euroa.

Kun talouden kasvu hidastuu, julkisen talouden alijäämät ja velkasuhde alkavat kasvaa uudelleen. Budjettiriihessä ja jo aiemmin päätetyt mittavat tukitoimet sekä väestön ikääntymisestä aiheutuvat jatkuvasti kasvavat menot heikentävät myös julkista taloutta. Lisäksi alati kasvavat velanhoitokulut ovat pois muusta julkisesta rahankäytöstä ja kaventavat julkisen talouden ennestäänkin niukkoja puskureita. Valtionvelka oli vuoden 2022 lopussa 141,6 miljardia euroa.

Verotulojen ennakoidusta kertymisessä on riskiä julkiselle taloudelle talouden taantumanäkymien vuoksi. Vuonna 2023 kuntien verotulot kehittyvät vielä hyvin, mutta yleiset talousennusteet ennakoivat taantuman kasvavaa uhkaa ja jopa todennäköisyyttä sille, että Suomi on ajautumassa kasvun vuosista taantumaan. Joka tapauksessa tarvitaan julkisessa taloudessa toiminnan voimakkaampaa uudistamista ja tehostamista, koska muutoin tulot eivät riitä menojen kattamiseen valtiolla, hyvinvointialueilla ja kunnissa. Kestävyysvaje on sen verran suuri.

Kuntien talouden ennusteisiin sisältyy yleisten talousennusteiden tavoin edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Venäjän sota Ukrainassa jatkuu ja näkymä tulevaisuuteen on edelleen kovin epävarma. Kuntatalouden osalta epävarmuutta liittyy myös hyvinvointialueille siirtyviin kustannuksiin ja tuloihin, joiden lopulliset vaikutukset kuntatalouteen selviävät vasta vuoden 2023 lopussa vuoden 2022 tilinpäätöstietojen ja vuoden 2022 verotuksen valmistuttua. Sote-tasaus valtionosuuksissa on hyvin merkittävä, ja näkyy kuntien valtionosuuksissa vuosina 2023-2029 niiden merkittävänä vähentymisenä.

Hyvinvointialueuudistuksessa kuntien omaisuutta siirtyi merkittävästi hyvinvointialueelle, mm. sairaanhoitopiirin kiinteistöt sekä kaupungin sote-irtaimisto kokonaan. Kaupungin omistamia sosiaali- ja terveyspalvelujen tiloja tuleva hyvinvointialue vuokraa tulevaisuudessakin palvelujen tuottamiseen. Sote-uudistuksen myötä kuntien menopaineet käyttötaloudessa helpottuivat, kun väestön ikääntymisestä aiheutuvia menoja siirtyy kunnilta hyvinvointialueille. Toisaalta väestön ikärakenteen muutos ja keskipitkän aikavälin ennustettu hidas talouskasvu näkyvät jatkossakin myös kunnissa. Kun myös tuloista noin puolet siirtyi hyvinvointialueille, mutta velat jäivät kuntiin, se merkitsee kunnissa suhteellisen velkaantuneisuuden kasvua.

Kuntien kustannuskehityksen kannalta merkittävä tekijä on kunta-alan ansiokehitys, sillä henkilöstökustannukset muodostavat suurimman kuluerän. Sopimusratkaisu on 3-vuotinen ajalla 1.5.2022–30.4.2025. Sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat keskimäärin 4,1 % vuonna 2023 ja 4,0 % vuonna 2024, arvioi Kunnallinen Työmarkkinalaitos (KT). Perusratkaisun sopimuskorotusten taso ilman kehittämisohjelmaa vuosina 2023–2024 on sidottu yleiseen linjaan. Lisäksi kunta-alan palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä uudistetaan erillisellä kehittämisohjelmalla vuosina 2023–2027 keskimäärin yhden prosentin sopimuskorotuksella vuosittain.

Eritoten vuodesta 2024 on tulossa kunnille hyvin haastava, koska yleinen talous on heikentynyt merkittävästi kuluvana vuonna ja jatkaa yhä heikentymistään, taantuma on todennäköinen. Lisäksi vuodelle 2024 tulee hyvinvointialueiden ja kuntien välinen rahoituksen valtionosuustasaus toteutuneiden sote- ja pelastuslaitos-kustannusten mukaan vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöstiedoista. Kuntien ja sairaanhoitopiirien sote-kustannukset ovat Suomessa kasvaneet ennakoitua voimakkaammin, mikä tarkoittaa lopullisissa siirtymälaskelmissa ja valtionosuuksissa 2023-2029 sitä, että kuntien valtionosuudet vähenevät merkittävästi. Joidenkin kuntien valtionosuus muuttuu negatiiviseksi. Kuntien verotulojen suhteellinen merkitys tuloissa kasvaa entisestään.

Kunnissa menot kasvavat tuloja nopeammin. Kuntatalouden suurin ongelma on ollut jo pitkään tulo- ja menokehityksen rakenteellinen epäsuhta. Kunnissa on kunnallisveron nostamiseen ylimääräistä painetta, sillä tulopuolen rakenteellinen alijäämä kunnissa on noin 400 milj. euroa vuodessa, arvioi Kuntarahoitus syyskuun talouskatsauksessaan. Taloudellisen tehokkuuden lisääminen kunnissa on tärkeä tekijä talouden tasapainon saavuttamiseksi, samoin kuin palvelutason priorisoinnit. Myös rakenteellisia uudistuksia tarvitaan.

Heikkenevä toiminnan ja investointien rahavirta näkyy luonnollisesti myös kuntien ja kuntayhtymien lainakannan kehityksessä. Nettoinvestoinnit ovat olleet viime vuosina kasvussa, mikä kasvattaa myös lainakantaa ja siten lainahoitokuluja kunnissa. Vuoden 2022 lopussa kuntien ja kuntayhtymien yhteinen lainakanta oli 25,8 miljardia euroa. Sote-kiinteistöjen myyntien arvioidaan kohentavan kertaluonteisesti toiminnan ja investointien rahavirtaa myös tulevina vuosina, toisaalta myyntejä tasattiin myös hyvinvointialueiden hyväksi kuntien valtionosuusleikkauksin sote-tasauksen yhteydessä.

Vuoden 2025 alusta toteutuu valtakunnallinen TE-uudistus, jossa kunnille siirtyy kokonaisuudessaan järjestämisvastuu työllisyyspalveluista. Tämä vahvistaa kuntien elinvoimapalvelujen roolia ja palveluita. Uudistus lisää merkittävästi kuntien vastuuta. Rahoitus valmistellaan ministeriössä siten, että se olisi mahdollisimman kustannusneutraali valtiolle ja kunnille, ja toisaalta siten, että syntyy kannusteita tehokkaaseen työllisyydenhoitoon. Vuonna 2024 toteutetaan ministeriön ohjauksessa yhteistyössä kuntien ja muiden alueen työllisyystoimijoiden kanssa valmistelut uuteen kunnalliseen työllisyydenhoidon malliin siirtymiseksi.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuuden taso nousee TE-palvelu-uudistuksen myötä ministeriön ennakkotietojen mukaan noin 3,6 miljardiin euroon vuonna 2027, kun se vuonna 2024 on noin 2,6 miljardia euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään yhden prosenttiyksikön korotusta vastaava säästö, kyseessä on nk. indeksijarru säästötoimena. Valtionosuuden lopullisessa mitoituksessa otetaan myös huomioon hallitusohjelman linjaukset kotoutumispalveluista ja työllisyysmäärärahojen alentamisesta.

Seinäjoki:

Työvoimahallinnon mukaan työttömyysaste on kehittynyt Seinäjoella ja Etelä-Pohjanmaalla muuta maata suotuisammin. Etelä-Pohjanmaan työttömyysaste oli Pohjanmaan kanssa maan alhaisin. Elokuun 2023 tilanteen mukainen työttömyysaste oli Seinäjoella 6,6 %, Etelä-Pohjanmaalla 6,0 % ja koko maassa 9,4 %. Pitkäaikaistyöttömyys on silti yhä korkealla tasolla. Tällä on vaikutusta työmarkkinatuen kuntaosuuksien kasvuun.

Työllisyyspalveluja uudistetaan Suomessa. Paikallisesti Seinäjoki-Ilmajoki työllisyyden kuntakokeilussa kaupungin toimivaltuudet parantuivat työllisyydenhoidossa, kun valtion ja kunnan resursseja yhdistettiin. Yhteistyön myötä tavoitellaan merkittäviä säästöjä julkisiin työvoimakustannuksiin ja uutta vaikuttavaa ja kustannustehokasta työllisyydenhoidon mallia Suomeen. Tämä edeltää valtakunnallista uudistusta työvoimapalvelujen siirrosta kunnille.

Seinäjoen kaupungin asukasluku on kehittynyt myönteisesti 2010-luvulla ja on ollut keskimäärin noin 1 %:n vuodessa. Myönteinen kehitys on jatkunut myös 2020-luvulle siirryttäessä, ja kasvunäkymät tuoreimpien Tilastokeskuksen ennusteissa jatkuvat vahvana, jopa vuoteen 2040 asti.

Asukaslukukehitys 1-8 2023 on edelleen kasvussa, mikä on hyvä signaali kaupungin kehittymiselle. Elokuun lopussa Seinäjoen asukasluku on tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan **65 840**. Tässä on kasvua vuodenvaihteesta 517 henkeä. Tällä hetkellä ollaan n. 1,2 % vuosikasvuvauhdissa, mikä olisi kovin luku vuosiin. Seinäjoen kaupunki on kasvanut joka ikisenä vuotena jo vuodesta 1960.

Kuvio. Asukasluvun kehitys 2014-2022 ja ennuste 2023.

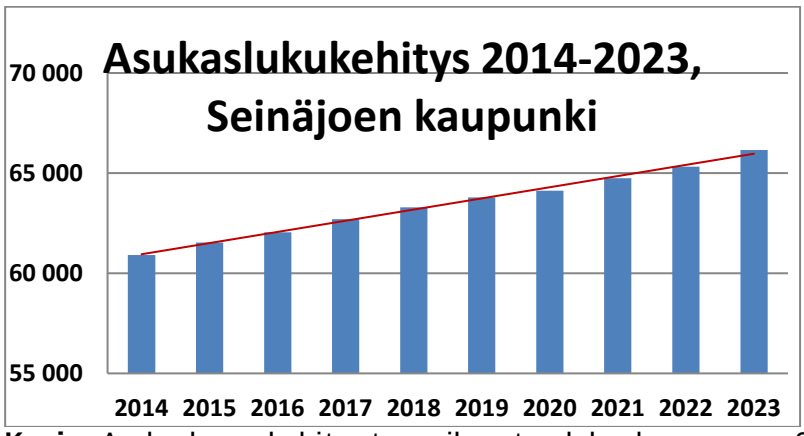

Kuvio. Asukasluvun kehitys tammikuusta elokuuhun vuonna 2023.

Väestönmuutosten ennakkotiedot, tammi-elokuu 2023, Seinäjoki						
	Luonn. väestönlisäys	Kuntien välinen nettomuutto	Nettomaahanmuutto	Väkiluvun korjaus	Kokonaismuutos	Väkiluku
Tammi-elokuu yht.	**33**	**106**	**384**	**-6**	**517**	**65840**
Tammikuu	-18	-11	55	-5	21	65344
Helmikuu	7	16	11	2	36	65380
Maaliskuu	-8	13	42	-1	46	65426
Huhtikuu	13	23	40	-1	75	65501
Toukokuu	13	-21	38	1	31	65532
Kesäkuu	2	46	55	-2	101	65633
Heinäkuu	21	-30	48	-1	38	65671
Elokuu	3	70	95	1	169	65840

Kasvunäkymät ovat vahvat. Tulevien vuosien asukasluvun kasvuksi ennakoidaan keskimäärin noin 1,0 %/vuosi, mikä merkitsisi sitä, että vuoden 2029 loppuun mennessä Seinäjoen asukasluku ylittää 70 000 asukkaan rajapyykin. Perusopetusoppilaiden määrä on syksyllä 2023 yli 7000:n, mikä on korkein luku Seinäjoen historiassa. Tämä lisää mm. investointitarpeita: vuonna 2024 valmistuu kaksi uutta koulua: Törnävän koulu ja Kärjen koulu. Palvelutarpeen kasvuun vastataan asemanseudulla mm. perhekeskus Aallokon rakentamisella. Se valmistuu 2024.

Seinäjoen elinvoimaisuus näkyy. Kaupunki on monella tavalla ollut julkisuudessa myönteisesti esillä myös vuonna 2023: Elinkeinoelämän keskusliiton Kuntaranking-tutkimuksessa Seinäjoen kaupunki valittiin jälleen Suomen yritysmyönteisimmäksi kaupungiksi. Erinomainen kehitys elinkeinoelämässä on jatkunut, tämä näkyy mm. yli 100 %:n työpaikkaomavaraisuutena ja hyvässä työllisyyskehityksessä, millä on myönteistä vaikutusta keskuskaupunkia laajemmin. Sen sijaan rakentamisen yleinen ahdinko Euroalueella ja Suomessa näkyy myös Seinäjoella: vaikka kaupunki jatkaa hyvää kasvuaan, rakentaminen on hidastunut merkittävästi tavanomaiseen nähden johtuen yleisestä taloustilanteesta.

Osaamisen vahvistuminen on yksi kasvun edellytyksistä: Kaupunkikonserniin kuuluva Seinäjoen ammattikorkeakoulu valittiin viime vuonna Suomen parhaaksi opiskelijatyytyväisyydessä. Maisteritason diplomi-insinöörikoulutus alkoi syksyllä 2023 Seinäjoen yliopistokeskuksessa. Korkeakoulun opiskelijamäärät ovat kasvussa, ja uusia aloituspaikkoja toivotaan Seinäjoelle. Myös kansainvälistyminen on kasvussa.

Kaupungin vuoden 2022 vahvistetun tilinpäätöksen keskeiset luvut ovat seuraavat:

Seinäjoki (kaupunki ja liikelaitos)	TP-2022
Asukasluku	65 306
Verotulot, 1 000 €	306 272
Vuosikate, 1 000 €	41 532
Nettoinvestoinnit, 1 000 €	37 332
Poistot, 1 000 €	25 230
Vuosikate poistoista, %	165
Valtionosuudet, 1 000 €	123 666
Tilikauden ylijäämä, 1 000 €	16 339
Lainamäärä, 1 000 €	324 600
Lainat €/ asukas	4 970
Lainahoitokate (laskennallinen)	1,0
Omavaraisuusaste, %	38,6
Tase 31.12., 1 000 €	650 888
Kertynyt ylijäämä taseessa, 1 000 000 €	34,3
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	525

Kaupunkikonserni	TP-2022
Asukasluku	65 306
Verotulot, 1 000 €	306 272
Vuosikate, 1 000 €	75 331
Nettoinvestoinnit, 1 000 €	122 700
Poistot, 1 000 €	61 770
Vuosikate poistoista, %	122
Valtionosuudet, 1 000 €	123 666
Tilikauden ylijäämä, 1000 €	11 554
Lainamäärä, 1 000 €	609 650
Lainat €/ asukas	9 335
Lainanhoitokate (laskennallinen)	1,0
Omavaraisuusaste, %	32,0
Tase 31.12., 1 000 €	1 179 770
Kertynyt ylijäämä taseessa, 1 000 000 €	115,1
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	1 763

Kaupungin suhteellisen korkea velkatilanne rajaa myös vieraan pääoman käyttömahdollisuuksia investointien rahoituskeinona. Kasvavan kaupungin investointitaso on yhä korkea suhteessa tulopohjaan. Investoinneille haetaan myös valtionavustuksia ja mahdollisuuksien mukaan myös Eu:n elpymisrahoitusta. Investointitasoon vaikutetaan kaupunkistrategian (talouden tasapaino) tavoitteiden mukaisesti niitä jaksottamalla talousarviovuonna ja talousarvion suunnitelmavuosina.

Kaupungin talouden tunnusluvut ovat vahvistuneet vuodesta 2019. Seinäjoen kaupungin taseessa on ylijäämiä (31.12.2022) 34,3 milj. euroa, mutta ilman talouden sopeuttamista talouden liikkumavara saattaa vähentyä ja pahimmassa tapauksessa kertyneet ylijäämät muuttua alijäämäksi. Koko kaupunkikonsernissa tilanne on parempi, kumulatiivista ylijäämää on 115,1 milj. euroa.

Seinäjoen kaupungin vuoden 2023 muutetun talousarvion tilikauden tulos on ylijäämäinen 5,1 milj. euroa (kesäkuun lopun toteutuma tuloksen osalta 6,9 milj. euroa.) Oikaistu tilinpäätösennuste tuloksesta kuluvalle vuodelle on 4,0 milj. euroa.

Toimintakatteen systemaattista vahvistamista käyttötaloudessa tarvitaan edelleen senkin vuoksi, kun tulopuolen toteutumisessa on tavanomaista enemmän riskejä johtuen yleisen talouden näkymien kääntymisestä heikommaksi. Toimintakate kasvu on 5,7 % verrattuna edellisen vuoden muutettuun talousarvioon, ja tilinpäätösennusteeseenkin nähden toimintakatekasvu on 4,5 %. Toimintakatekasvu on yhä liian korkea suhteessa tuloihin, vaikka vuoden 2019 korkeista luvuista onkin tultu merkittävästi alaspäin (keskimäärin kasvu on ollut noin 4 % ajalla 1/2020-6/2023). Tavoite on puolittaa nykyinen toimintakatekasvutaso suunnitelmakausien aikana, mihin tarvitaan myös rakenteellisia uudistuksia. Hyvällä johtamisella, kustannustietoisuudella ja uutena myös tiedolla johtamisen systemaattisella lisäämisellä pyritään vaikuttamaan taloudelliseen tuloksen myönteiseen kehittymiseen toimialoilla.

Rahoitusaseman vahvistamiseksi ja kaupungin strategian mukaisesti tasetta on kevennetty mm. sote-omaisuutta myymällä, esim. Kiinteistö Oy Myllypuistokoti v. 2022. Taseen keventämistä jatketaan myös tulevina vuosina mm. ei-strategisesti tärkeästä omaisuudesta luopumalla. Myynnit ovat tärkeitä omavaraisuuden vahvistamiseksi ja suhteellisen velkaantuneisuuden vähentämiseksi, minkä lisäksi myynneillä on myös kertaluonteisia myönteisiä tulosvaikutuksia.

Isoin kaupungin omistusten kannalta ei-strategisesti tärkeä kiinteistö on sairaalanmäellä, Kiinteistö Oy Y-talo, jossa ei ole kuluvana vuonna toteutetun hyvinvointiuu-

distuksen jälkeen kaupungin omaa toimintaa lainkaan, mutta kaupungin varoja (omistusosuus 49 %) on kiinni ko. kiinteistössä yli 30 milj. euroa. Y-talossa toimii tätä nykyä sairaalan pääsisäänkäynti palveluineen sekä koko maakuntaa palvelevat päivystyspalvelut. Kaupungin tarkoitus on luopua ko. kiinteistön omistuksesta heti, kun hyvinvointialueella on mahdollisuus se itselleen lunastaa. Myynti toteutuu aikaisintaan 2025, koska sitä ei ole hyvinvointialueen investointimäärärahoissa ensi vuonna.

2.3 Talousarvion laadinnan lähtökohdat

Kaupunginhallitus on antanut ohjeet talousarviolaadinnalle 5.6.2023 ja täydentänyt ohjeitaan 4.9.2023. Talousarvion valmistelijoiden tulee ottaa huomioon kaupunginhallituksen linjaukset talousarvion valmistelussa.

Yleinen taloustilanne kuntakentällä on haastava johtuen kestävyysvajeesta, yleisen taloustilanteen suuresta epävarmuudesta ja mm. Venäjäpakotteet jatkuvat ja korkotaso on ollut kovassa nousussa. Etenkin tulopuolella on kasvavia riskejä yleisen talouden heikentyessä. Myös palkka-kulut kunta-alalla kasvavat tavanomaista enemmän valtakunnallisten työehtosopimusten myötä.

Vuosi 2024 on hyvin haastava kuntataloudessa, mihin vaikuttaa sekin, että valtio sopeuttaa valtiontaloutta 6 mrd euroa hallituskauden aikana. Kun huomioidaan nk. sote-tasaus valtionosuuksissa liittyen tehtyyn hyvinvointialueuudistukseen ja em. valtion sopeutustoimet, niillä ennakoidaan olevan merkittäviä vaikutuksia myös kunta-alalle ensi vuonna ja suunnitelmakaudella.

Vuoden 2024 talousarvio on strategian mukaisesti taloutta vahvistava budjetti. Talouden vahvistamista jatketaan vuonna 2024 tavoitteena positiiviset tilikauden tulokset ja talouskehityksen kääntämiseksi pysyvämmin kestävämmälle pohjalle. Tavoite on olla lähivuosien kuluessa myös parhaassa kolmanneksessa toimintakatevertailussa euroa/asukas Seinäjoen verrokkikaupunkeihin nähden. Se ei ole vielä toteutunut (tp 2022: 6071 euroa/asukas), mutta tavoitteen eteen tehdään töitä, jotta se mahd. pian toteutuisi.

Vuoden 2024 talousarvio on laadittu tasapainottavaksi tavoitteena 1,0 milj. euron ylijäämäinen tulos. Se on hyvä lähtökohta hyvin haastavana vuonna 2024, mutta pysyvästi ylijäämäiset tulokset edellyttävät rakenteellisiakin uudistuksia tarvitaan ja toisaalta sitä, että kaupungin pito- ja vetovoima jatkuu vahvana.
Ensi vuoden talousarviokehys on tiukka, ja onnistumisessa tarvitaan kaikkia toimialoja ja toimia hyvän tasapainoisen talousarvion toteuttamiseksi. Tarvitaan myös uudistumiseen tähtääviä toimia, jotta kaupungin talous saadaan pysyvämmin vakautettua takaisin vahvemmalle pohjalle.

Tervehdyttämistoimien ohella kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti on tärkeää, että myös vaikuttavuuteen, kehittämiseen ja uudella tavalla tekemiseenkin panostetaan. Osallistuva budjetointi (asukasbudjetointi) ja tiedolla johtaminen on pysyvänä toimintana mukana kaupungin toiminnassa. Myös digitalisaation mahdollisuuksia hyödynnetään. Kasvukaupunki haluaa olla jatkossakin yrittäjyyden ykkönen. Se huomioidaan kaupunkistrategiassa 2022-2029 vahvasti.

Kaupungin kasvu auttaa tavoitteeseen pääsemiseksi, muttei tarpeeksi. Seinäjoki kuuluu yhä kasvupotentiaaliltaan parhaaseen viidennekseen kaikkien kuntien vertailussa. Väkiluku kasvaa, kaupungin elinvoima on vahva, palvelut ovat toimivat ja kaupunki kehittyy. Myös työpaikkoja on hyvin tarjolla. Tältä osin kaupungin strate-

gia toteutuu erinomaisesti. Sen sijaan kaupungin talous ei ole vielä tasapainossa, kun menot kasvavat yhä liikaa suhteessa tuloihin, vaikkakin parempaan suuntaan on menty sitten vuoden 2019. Vuoden 2024 talousarviolaadinnalla on tulevan kannalta iso merkitys, taloutta on vahvistettava, jotta myös velkaantuminen aidosti pienenee. Vuoden 2023 tuloksesta odotetaan ylijäämäistä, noin 4 milj. euroa.

Kaupungin talouden tunnusluvut ovat vahvistuneet merkittävästi viimeisen kolmen vuoden aikana. Etenkin verotulot ovat kehittyneet hyvin vuosina 2021 ja 2022. Kaupungin myönteinen kasvu, yritysten pärjääminen ja hyvä työllisyystilanne näkyvät. Investointitaso on kohtuullisemmalla tasolla ja lainamäärä asukasta kohden laski emokaupungissa yli 27 milj. euroa vuonna 2022. Kaupungin velkaantuminen vähenee sillä, että kustannustietoisuus pidetään hyvällä tasolla, investointeja jaksotetaan keskittyen vaikuttavimpiin, palveluja ja rakenteita uudistetaan siten, että toimintakate kasvaa enintään 2 % vuodessa. Tulopuolta tarkastellaan menojen rinnalla. Lisäksi kaupungilla on ei-strategisesti merkittävien kiinteistöjen myyntiohjelma vuosille 2022-2027, millä vahvistetaan kaupungin rahoitusasemaa.

Hyvä on huomioida myös, että kuntien verotulojen ennakoidaan yleisesti laskevan vuonna 2024. Verotuloennuste on tavanomaista heikompi ensi vuodelle, ja valtionosuudet vähentyvät Seinäjoella 18 % ed. vuodesta mm. sote-tasauksen ja valtion säästötoimien myötä, mikä tekee vaikeammaksi rakentaa taloutta vahvistavaa talousarviota.

Ensi vuoden talousarvio on laadittu lähtökohtaisesti siltä pohjalta, että veroihin ei tehdä muutoksia ja jatketaan nykyiselle veroprosentilla (8,4 %). Mikäli kunnallisveronkorotukseen kuitenkin päädytään ensi vuodelle, sen rinnalla on hyvin tärkeää jatkaa myös käyttötalouden sopeutustoimia. Vahvempi verotulopohja yleisesti ottaen mahdollistaisi ensi vuodelle ja tulevina vuosina paremman vuosikatteen ja vahvasti ylijäämäisen tuloksen ja nykyistä isommat mahdollisuudet investointien rahoittamiseen velkaantumatta.

Kaupungin lainamäärä on 31.12.2022 asukasta kohti laskettuna 5 433 euroa. Lainamäärä ylittää selvästi kuntien keskiarvon. Konsernin lainamäärä on 9 911 euroa asukasta kohti. Tasapainotustyö on aloitettu 2019, jatkuen vuosina 2020-2023 ja talousarviovuonna 2024. Pidemmällä tähtäimellä rakenteelliset uudistukset osana tervehdyttämistoimia jatkuvat myös talousarvion suunnitelmavuosina 2024-2026. Jaksottamalla tasapainotustyö useammalle vuodelle, voidaan tehdä ko. työ hallitusti.

Henkilöstösuunnitelmaa hyödyntäen haetaan optimitaso koko kaupungin henkilöstömäärän kehittymiselle. Henkilötyövuosien kehitystä seurataan. Eläköitymisen ennuste vuosina 2023-2027 (lähde: Kevan tilastot) on noin 70/vuosi.

Merkityksellistä on huolehtia myös riittävästä vakituisesta henkilöstöstä, riittävästä henkilöstömäärästä ja henkilöstön hyvinvoinnista, jotta sitouttaminen kaupunkiorganisaatioon myös tulevaisuutta ajatellen on mahdollista. Vakituisen henkilöstömäärän lisääntyminen suhteessa määräaikaiseen resurssiin antaa työyhteisöille vakautta, eikä resurssia valu hukkaan jatkuvaan vaihtuvan henkilöstön perehdyttämisen prosesseihin.

Kaupungin yleinen kehitys on jatkunut edelleen myönteisenä. Asukasluku jatkaa noin 1 %:n vuotuista kasvuaan, ja toimiva peruspalvelujen tuottamisjärjestelmä ja merkittävät panostukset kaupungin kehittämiseen ja koulutukseen ovat luoneet uutta pohjaa kaupungin ja kaupunkiseudun kasvulle ja kehitykselle. Kaupungin rooli yhtenä suomalaisena kasvu- ja maakuntakeskuksena on edelleen vahvistunut. Kas-

vukaupungissa investoinnitkin ovat merkittäviä. Ilman tärkeimpiä investointeja on vaikea rakentaa kaupungin tulevaisuutta ja ylläpitää kasvua ja vetovoimaa. Investointejakin tullaan tarkastelemaan kriittisesti.

Vuodelle 2024 on Suomessa ennustettu 0 – 1,4 %:n kasvua, mutta siihen sisältyy paljon poikkeuksellisen paljon epävarmuustekijöitä, mm. yleisen talouden taantumauhka, inflaatio, korkojen nousu sekä Venäjä-pakotteiden jatkuminen Ukrainan sodan aloittamisen vuoksi. Taantuman toteutuminen näyttää todennäköiseltä skenaariolta. Syytä on kunnissa varautua ennakolta matalamman talouskasvun aikaan.

Talousarviovalmistelun keskeisiä lähtökohtia:

Käyttötalouden tervehdyttämiseksi katse kasvun ja kustannustietoisuuden lisäksi nykyistä enemmän uudistamiseen:
- Toiminnoissa tavoitteena on rakenteelliset uudistukset, myös sopeutustoimia tarvitaan yhä korkeahkon toimintakatteen vahvistamiseksi.
- Tukemaan myös vaikuttavuuden rinnalla hyvää talouskehitystä.

Palveluissa huomiota halutaan kiinnitettävän tulosyksiköiden tavoiteasetantaan ja siihen, että palvelut tuotetaan tehokkaasti mutta myös vaikuttavasti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää strategiaan, kun palveluja priorisoidaan. Toiminta ja palvelutuotanto tulee sopeuttaa käytettävissä oleviin resursseihin.

Tulopohjan vahvistaminen
- Lisätulot (mm. ei-strategista omaisuutta myymälällä, muut tulot)
- Ulkoinen rahoitusmahdollisuus: EU:n elvytysrahat ovat miljardiluokkaa Suomeen lähivuosien aikana: miten niistä apua kasvun vauhdittamiseen. Tärkeätä on saada valtion erillisavustuksia mm. Seinäjoen asemanseudun kehittämiseen. Asemanseudun ensimmäinen vaihe on valmis 2024.

Palveluissa hyödynnettävä uusia toimintatapoja mm. digitalisaatiota. Hyväksytyn digiohjelman täytäntöönpano ja tiedolla johtaminen on yksi keinoista. Tietohallintopalveluiden ydintehtävänä on varmistaa, että kaupungin teknologisia ratkaisuja käytetään tehokkaasti ja niistä saadaan kustannus- ja vaikuttavuushyötyjä.

Tavoitteet johdetaan kaupunkistrategiasta. Kaupunkistrategian tavoitteita:

- Olemme yrittäjyyden ykköskaupunki Suomessa
- Pidämme huolta talouden tasapainosta ja arvostamme osaavaa henkilöstöä
- Viihtyisä ja kasvava kaupunkikeskusta luo elinvoimaa
- Tarjoamme monipuolisia ja turvallisia asuinympäristöjä
- Huolehdimme palveluiden hyvästä saatavuudesta ja kannamme vastuun työllisyyden hoidosta
- Olemme paras kaupunki opiskelijalle
- Olemme tapahtumien, kulttuurin ja liikunnan yhteisöllinen suurkaupunki
- Uudistumiskykyinen Seinäjoki kantaa vastuun ympäristöstä.

Kaupunkistrategiasta on tarkemmin kappaleessa 4.

Uudistumiseenkin liittyen osallistuvaa budjetointia jatketaan myös vuosina 2024-2027 elinvoimapalveluissa. Kokemukset ovat olleet siitä hyviä. Vuonna 2023 kerätään ehdotukset ja vuonna 2024 ne viedään suunnitellusti käytäntöön, osallistuvan budjetoinnin kokonaisbudjetti ensi vuodelle on 200 000 euroa. Samoin menetellään vuosina 2025 ja 2026.

Prosentti taiteelle on huomioitu investointiohjelmassa.

Kestävään kehityksen edistämiseen panostetaan talousarviovuonna ja suunnitelmavuosina sekä emokaupungissa että kaupunkikonsernissa. Kaupunki on sitoutunut hiilineutraalisuuden edistämiseen.

Talousarvioon esitettävien investointiprojektien ja investointien kokonaismäärän tulee perustua valtuuston hyväksymään taloussuunnitelmaan ja valtuuston hyväksymään kehykseen. Nettoinvestointitasossa tavoitteena on noin 33-35 milj. euroa, enintäänkin kuitenkin tasoa, jossa vuosikatteella katetaan poistot kokonaan ja nettoinvestoinneistakin mahdollisimman suuri osa.

Asemanalueen kehittämiseen kohdistetaan erityistä huomiota talousarviovuonna ja koko 2020-luvun. Ydinkeskustan vetovoimaisuuden lisääminen ja siinä yhteiskehittäminen on keskeinen tavoite. Myös seinäjokelaisten palvelutarve kasvaa tulevinakin vuosina ja kaupunki kasvaa vahvasti, sen tähden ennakointi on keskeistä: investointeja tarvitaan. Asemanseudun investoinneista mm. perhekeskus Aallokko on hyvin tärkeä samoin kuin moderni asemakokonaisuus. Junaliikenne Helsinki-Tampere-Seinäjoki-Oulu –välillä on Suomen vilkkainta.

Lähtöolettamana on, että Seinäjoen kaupungin tuloksentekokyky on hyvä ja että kasvumme kestää taloudellisesti 2020-luvun kasvun.

Tuloveroprosentti ja kiinteistövero

Vuoden 2024 talousarvion valmistelussa lähdetään siitä, että veroprosentteihin ei tehdä muutoksia. Seinäjoen tuloveroprosentti vuonna 2024 on 8,4 %. Myöskään kiinteistöveroja ei olla nostamassa.

Rahoitusmarkkinoilla ennakoidaan, että kuntien tulopohja heikkenee ensi vuonna ja tulevina vuosina keskimäärin noin 400 milj. euroa/vuosi (lähde: Kuntarahoituksen ennusteet). Myös valtiovarainministeriö näki syksyn talouskatsauksessaan, että kunnissa on merkittävää, kasvavaa painetta veronkorotuksiin.

Veronkorotuksiakin joudutaan Seinäjoella pohtimaan, mikäli nykytaso palveluissa ja toisaalta myös investointikyvykkyys halutaan pitää jatkossa hyvänä. Seinäjoen kaupungin kasvu ei yksistään riitä, vaan kaupungin tulopohja tarvitsee tämän hetkisen tiedon perusteella vahvistusta viimeistään suunnitelmavuosien aikana samalla kun taloutta käyttötalouspuolella vahvistetaan sopeutustoimin.

Valtionosuudet

Valtionosuudet sisältävät peruspalvelujen valtionosuudet, opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet, kotikuntakorvaukset ja myös kuntien verotulotasauksen. Valtionosuudet tulee ottaa huomioon palvelujen määrää ja laatua mietittäessä.

Valtionosuudet ovat kunnan toiseksi tärkein tulonlähde, mutta sen suhteellinen osuus on vähenemässä, nähdään ensi vuoden talousarviossa ja tulevina vuosina. Tämä kehitys merkitsee sitä, että tulevina vuosina kunnista pärjäävät parhaiten kasvavat kaupungit, joilla on hyvä yrityskanta ja kasvun myötä myös hyvät verotulokertymät.

Kassahallinta

Kassanhallintapolitiikassa pyritään kaupungin vakavaraisuusaseman ja kassatilanteen vakaana pitämiseen, myös lisätuloja kassanhallinnassa etsitään maltillisella osake-, korko- ja rahastosijoittamisella, vuotuiset lisäsijoitukset ovat 3 milj. euroa, minkä lisäksi kaupungilla on määräaikaistalletuksia. Hyödynnetään joustavien rahoitusinstrumenttien, mm. kuntatodistusten käyttöä kassatilanteen turvaamisessa.

Maksutulot

Tulosalueiden on käytävä budjettia laatiessaan tarkoin läpi omat myynti- ja maksutulonsa ja tehdä niihin kaikki mahdolliset tarkistukset tulojen lisäämiseksi, sillä kohonnut inflaatio on nostanut kuluja, joita tuloilla täytyy rahoittaa. Myös uusien tuottojen selvittäminen on tarpeen.

Lainanotto

Kaupunki velkakehitys on talouden näkökulmasta keskeinen huolenaihe. Velkaantuminen jatkuu, tosin maltillisempana kuin ennen vuotta 2020. Velkaantumisen vähentäminen liittyy käyttötalouden lisäksi myös päätettävään investointitasoon. Rahoituksessa on näkyvissä korkojen nousu yleisen talouden muutosten vuoksi. Lainasalkusta on pitkäaikaisten lainojen osalta suojattuna vähintään 50 %.

Investoinnit

Talousarvioon esitettävien investointiprojektien ja investointien kokonaismäärän tulee perustua valtuuston hyväksymään taloussuunnitelmaan ja valtuuston hyväksymään kehykseen. Investoinneissa kaupungin taloudellinen tilanne otetaan huomioon ja priorisoitaessa investointikohteita taustalla ovat talousarvioehdotuksen ja taloussuunnitelman tasapainotukseen liittyvät kysymykset ja kaupungin velkakehitys.

Talonrakennusinvestoinneissa käytetään vaikuttavuuden arviointia (mm. tulot, vaikutus käyttötaloudelle, hyötyvaikutukset, kiireellisyys, riskit) euromäärän rinnalla. Myös tietohallintoinvestointeihin, laitehankintoja lukuun ottamatta on otettu käyttöön vaikuttavuusarviointi.

3. TALOUSARVIORAKENNE

Kuntalain 110 §:ssä on säädökset talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelusta.

Talousarvio ja -suunnitelma

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin.

Kuntalain 111 §:ssä säädetään veroperusteista seuraavaa:

Veroja koskevat päätökset

Viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista.

Veroperusteet tulee ilmoittaa Verohallinnolle 17.11.2023 mennessä.

Tuloveron suuruus Seinäjoen kaupungilla vuonna 2024 on 8,4 %.

Taloussuunnittelu- ja kirjanpitojärjestelmän tavoitteena on:

- korostaa valtuuston päätösvaltaa toiminnan ja talouden suunnittelussa
- kytkeä talousarvio pitkän aikavälin taloussuunnitteluun
- osoittaa keinot kokonaistalouden tasapainottamiseksi
- sitoa toiminta ja talous yhteen
- antaa oikea kuva kunnan taloudesta

- osoittaa kunnan taloudellinen tuloksen muodostuminen sekä rahoitustarpeen kattamiskeinot ja
- parantaa vertailtavuutta muihin talousyksikköihin.

Talousarviolla ja taloussuunnitelmalla on kunnassa kolme päätehtävää. Ensiksi niissä asetetaan palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevat tavoitteet. Toiseksi talousarvioon ja -suunnitelmaan budjetoidaan menoja ja tuloja koskevat arviot eri tehtäville ja hankkeille. Talousarviovuoden osalta arviot ovat sitovia määrärahoja ja tuloarvioita. Kolmanneksi talousarviossa ja -suunnitelmassa osoitetaan miten varsinainen toiminta ja investoinnit rahoitetaan.

Talousarvion ja -suunnitelman rakenne palvelee mainittuja kolmea tehtävää, palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevien tavoitteiden asettamista sekä niiden edellyttämien menojen ja tulojen budjetointia käyttötalous- ja investointiosassa.

Toiminnan ja investointien pääomarahoitus ja siihen liittyvät korvaukset osoitetaan tuloslaskelmaosassa ja rahoitusosassa.

Talouden tasapainon tärkein arviointikriteeri on **vuosikate**. Vuosikate ilmoittaa rahoitusylijäämän sen jälkeen, kun käyttötalouden nettomenot ja rahoituksen nettomenot on rahoitettu. Vuosikate on se tulorahoituksen määrä, joka on käytettävissä investointeihin. Talous on tasapainossa, jos vuosikatteella voidaan rahoittaa investointien nettomenot.

Kuntaliitto on luonut seuraavat kriteerit tulorahoituksen riittävyyden eli vuosikatteen tason arvioinnille:

1. **Vahva talous**
   Vuosikate riittää investointien nettomenon ja lainojen lyhennysten rahoittamiseen.

2. **Tasapainossa oleva talous**
   Vuosikate riittää lainojen lyhennysten ja suunnitelman mukaisten poistojen eli korvausinvestointien rahoittamiseen.

3. **Hyväksyttävän alarajalla oleva talous**
   Vuosikate on yhtä suuri kuin suunnitelman mukaiset poistot eli vuosikate riittää korvausinvestointien mutta ei kokonaan lainojen lyhennysten rahoittamiseen.

4. **Heikkenevä talous**
   Vuosikate on positiivinen, mutta tilikauden tulos poistojen jälkeen negatiivinen. Tällöin vuosikatteella ei pystytä rahoittamaan suunnitelman mukaisia poistoja kokonaan eikä lainojen lyhennyksiä ollenkaan.

5. **Kriisitalous**
   Vuosikate on negatiivinen, jolloin käyttö- ja rahoitusmenojen rahoittamiseen joudutaan ottamaan vierasta pääomaa.

4. SEINÄJOEN KAUPUNKISTRATEGIA 2022 - 2029

Kaupunginvaltuusto on 20.6.2022 hyväksynyt Seinäjoen kaupunkistrategian vuosille 2022–2029.

Taulukko. Seinäjoen kaupunkistrategian tavoitteet.

Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki	Vetovoimainen Seinäjoki	Palveleva Seinäjoki	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki
Yrittäjyyskaupunki 2.0	Uudistuva ja viihtyisä kaupunkikeskusta	Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelut	Hyvän tekemisen ja johtamisen Seinäjoki
Suomen ruokapääkaupunki, merkittävä teknologiateollisuuden keskittymä ja kansainvälisen liiketoiminnan kasvualusta	Kaupunki Suomen kasvukäytävällä	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Tasapainoinen talous
Kehittyvä tapahtuma-, ostos- ja kulttuurimatkailun kaupunki	Laadukas ja elinvoimainen asuinympäristö	Työllisyys	Kaupunkikonserni
Järjestö ja seurayhteistyö	Opiskelijalle paras kaupunki	Kotouttaminen	Digiälykäs kaupunki
Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa			Seinäjoki kasvaa kestävästi ja elää ekoviisaasti
Maakunnallinen, kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö			

Strategian mukaan kaupungin visio on:

> ***Seinäjoki on valtakunnallinen kasvukeskus, jossa kaupunki, yrittäjät ja yhteisöt rakentavat osaavaa, innostavaa ja turvallista kaupunkia.***

Kaupungin arvot ovat:

> ***Tahto, rohkeus ja vastuullisuus***

Strategiset valinnat ovat:

Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki
- *yrittäjyyskaupunki 2.0*
- *arvostusta ja tukea seura- ja järjestötyölle*
- *hyvät palvelut asukkaille yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa*
- *menestystä maakunnallisella, kansallisella ja kansainvälisellä yhteistyöllä*

Vetovoimainen Seinäjoki
- *uudistuva ja viihtyisä kaupunkikeskusta*
- *kaupunki Suomen kasvukäytävällä*
- *laadukas ja elinvoimainen kaupunkiympäristö*
- *opiskelijalle paras kaupunki*

Palveleva Seinäjoki
- sivistystä, kulttuuria ja hyvinvointia
- hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- vastuuta työllisyydestä
- kotouttamisen edistäminen

Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki
- *hyvän tekemisen ja johtamisen Seinäjoki*
- *Kasvun ja investoinnit turvaava talous*
- *kaupunkikonsernin palvelut tukevat koko kaupungin onnistumista*
- *digiälykäs kaupunki*
- *Seinäjoki kasvaa kestävästi ja elää ekoviisaasti.*

Hyväksytty kaupunkistrategia ohjaa toimialojen budjetointiprosessia ja tavoiteasetantaa sekä palveluissa että investoinneissa.

Tavoitteissa läpileikkaavana teemana on asiakaslähtöisyys ja vaikuttavuus, ja että asetetut tavoitteet ovat mitattavia ja johdettu kaupunkistrategiasta. Uusia tapoja toimia palveluissa edistetään kaikilla toimialoilla systemaattisesti.
Myös ympärillä oleva globaali muutos, mm. kehittynyt teknologia mahdollisuuksineen sekä kestävän kehityksen vaade haastavat kaupunkia uudistumaan.

Strategisten tavoitteiden rinnalla yleisen taloustilanteen epävarmuus yhdessä turvattomuuden kasvun Ukrainan sodan ja sitä seuranneiden Venäjäpakotteiden myötä riittävä varautuminen on myös tärkeä. Varautumisharjoitusten määrää on lisätty.

Talousarviotavoitteiden määrä vähennetään ja kiinnitetään huomiota siihen, että ne on johdettu kaupunkistrategiasta. Tavoitteena on, että vuoden 2024 talousarviossa kaikilla palvelualueilla kaupunkistrategia näkyy mahdollisimman vahvasti tavoiteasetannassa ja konkreettisissa toimissa, kun talousarviota toteutetaan.

Kestävän kehityksen edistäminen

Seinäjoen kaupunki on kuulunut kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS) jo edellisellä sopimuskaudella 2008-2016 ja nykyinen sopimuskausi on voimassa 2017-2025. Sopimuksessa energiankulutusta on sitouduttu vähentämään lähtötilanteen noin 80 000 MWh 7,5 % eli noin 6000 MWh vuoteen 2025.

Seinäjoen kaupunki on laatinut nyt myös tuleville vuosille erillistä energiansäästöohjelmaa, jota tullaan edelleen noudattamaan. Muun muassa hukkalämpökohteita etsitään aktiivisesti hyödynnettäväksi.

Kestävän liikkumisen toimenpideohjelma (SUMP) on Seinäjoen kaupungin valtuusto hyväksynyt. Siinä esitettyjä toimenpiteitä tullaan tekemään 2024 niiltä osin, kuin vain kaupungin talous antaa myöten. Seinäjoella on menossa isoja hankkeita, kuten aseman seutu, joka omalta osaltaan parantaa myös julkisen liikenteen edellytyksiä ja matkaketjuajattelua. Seinäjoen jatkaa toimenpiteitä myös aseman seudun ympärillä katuverkon osalta parantaakseen palveluiden saavutettavuutta, keskustan viihtyisyyttä ja sujuvoittaakseen eri kulkumuotojen käyttöä. Toimenpideohjelmassa tavoitteena oli tasapainoisesti kehittää kaikkia liikkumismuotoja, ohjata ja kannustaa siirtymään kohti kestävämpiä tapoja liikkua, sekä pienentää liikenteen ympäristövaikutuksia. Tässä onnistuttiin ja asiakirja antaa konkreettisia kehittämisen eväitä myös vuodelle 2024.

Seinäjoen kaupunki palkittiin vuonna 2023 Suomen ympäristökeskuksen vuoden HINKU-teko (kohti hiilineutraalia kuntaa) palkinnolla. Palkinto myönnettiin Iliman palttoota ja rasoja –hankkeen ansiokkaalle työlle, jossa kiinteistöautomaation uudelleen ohjelmoinnilla saavutettiin merkittäviä säästöjä energiankulutuksessa samoin kuin päästövähennyksiäkin. Kiinteistöjen lämpötilaa ja ilmanvaihtoa pudotettiin noin 2-3 asteella käyttöajan ulkopuolella. Hankevaiheessa oli mukana noin 40 kaupungin omistamaa kiinteistöä, jotka olivat jo valmiiksi automaatiovalvonnan piirissä. Hankkeeseen valitut kiinteistöt vastaavat noin 63 % kaupungin omistamien kiinteistöjen kaukolämmön kokonaiskulutuksesta. Säästöpotentiaali vuositasolla on noin 1500 MWh, eli euroissa noin 100 000 euroa.

Vuodesta 2023 lähtien perusopetuksessa on toiminut kestävän kehityksen koordinaattorit, jotka ovat saaneet päivitettyä peruskouluille suunnatun ympäristöohjelman ja jalkauttaneet kouluille ekoajattelua. Koordinaattorit ovat olleet mukana monissa kestävää kehitystä edistävässä toimissa.

- Esimerkillistä toimintaa kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseksi on tehty mm. Seinäjoen kaupungin kirjastolla, jossa on aktiivista toimintaa, mm. hiilijalanjälkeä lasketaan osana hanketta ja työntekijöitä perehdytetään ympäristöasioihin.
- Yhdessä päiväkodissa ja koulussa pilotoidaan nykyistä kattavampaa jätteiden lajittelua ja kokemusten avulla pyritään hyviä käytäntöjä laajentamaan muillekin kouluille ja päiväkodeille vuoden 2024 aikana.
- Ruokapalveluissa kehitetään ruokahävikin vähentämistä entisestään ja samoin harkitaan hävikkiruuan myyntiä.
- Kaupungissa on saatu henkilöstölle myös polkupyöräetu käyttöön. Tämä on kannustanut ja kannustaa edelleen esimerkiksi sähköpyörän hankintaan ja sitä kautta tekemään, vaikka työmatkoja ekologisesti, terveellisesti ja hyvin voiden.
- Hankintapalveluissa on myös alkanut modernit hankinnat -hanke, jolla tavoitellaan hankintojen vaikuttavuuden ja vastuullisuuden parantamista. Tähän mahtuu myös kestävän kehityksen teemat, joiden merkitys myös hankinnoissa edelleen kasvaa.
- Myös tiedolla johtamista kehitetään edelleen 2024. Siinä tullaan talouden ja henkilöstöhallinnon lukujen jatkoksi huomioimaan myös mm. hiilidioksidipäästöihin ja energiankulutukseen liittyvää dataa. Työn näkyväksi tekeminen on tärkeää ympäristöasioissa.

Seinäjoen kaupungilla on kotisivuillaan ”kestävä kehitys” –internet-osio. Seinäjoki kannustaa myös kaupunkilaisiaan samanlaisiin tekoihin, mitä kaupunki pyrkii itsekin tekemään.

Tiedolla johtamisella tavoitellaan uudistumista, tehokkaampaa palvelutuotantoa ja läpinäkyvyyttä

Osana digiohjelman toteutusta kaupunki panostaa tiedolla johtamiseen vuonna 2024 sekä suunnitelmavuosina. Kaupunkistrategian toteutumisen seurannan ja talouteen liittyvä tietoa kerätään ja hyödynnetään systemaattisesti johtamisen ja päätöksenteon tueksi. Samalla kun tietoa tuodaan laajasti näkyväksi, tavoitellaan kaikilla toimialoilla sen pohjalta mahdollisimman hyvää analysointia ja toiminnan vaikuttavuutta. Vuonna 2023 on otettu käyttöön ratkaisuja, jotka mahdollistavat tiedon vaivattoman tarkastelun, seurannan ja analysoinnin. Resursseja pyritään kohdentamaan tehokkaammin sinne, missä niitä tarvitaan eniten.

Kaupunkistrategian toteutumisen seurantaan on kehitetty myös automatisoituja ratkaisuja. Ratkaisujen avulla voidaan tarkastella strategian edistymistä. Näillä mittareilla ja tunnusluvuilla seurataan jo nyt mm. kasvuun ja elinvoimaan liittyviä työllisyyden mittareita, väkiluvun kehitystä sekä aloittaneiden yritysten määrää. Talouden strategisista mittareista on toteutettu tärkeimmät taloudelliset tunnusluvut. Henkilöstöön liittyviä strategisia mittareita työstetään parhaillaan ja ne valmistuvat viimeistään ensi vuoden alussa käyttöönotettaviksi. Vuonna 2024 panostetaan sivistyksen ja hyvinvoinnin sekä kaupunkiympäristön toimialojen strategisten mittareiden seurannan toteutukseen ja kehittämiseen. Tiedolla johtaminen on esihenkilöiden työkaluna yksi esimerkki uudesta toimintatavasta pyrkimyksenä toisaalta kustannustehokkaaseen mutta myös vaikuttavampaan tekemiseen.

Strategian mukaista uudistumista tehdään myös asukkaita osallistamalla: osallistuva budjetointi

Kuvio. Osallistuvan budjetoinnin (asukasbudjetoinnin) prosessikaavio:

Osallistuva budjetointi on uudenlainen tapa ajatella ja suhtautua yhteisten verovarojen käytön suunnitteluun. Hallinto ja luottamushenkilöt ottavat asukkaat aidosti mukaan suunnittelemaan ja päättämään asioista. Osallistuva budjetointi on prosessi, joka sisältää avointa keskustelua, vuoropuhelua ja intressien yhteensovittamista sekä yhteistyötä asukkaiden ja eri toimijoiden kesken.

Osallistuvan budjetoinnin hyödyt ovat moninaiset. Asukkaiden näkökulmasta osallistuva budjetointi vahvistaa osallisuuden kokemusta ja luottamusta päätöksentekoa ja hallintoa kohtaan. Osallistuvan budjetoinnin kautta ymmärrys julkisten varojen käytöstä kasvaa ja lisää asukkaiden yhteisöllisyyttä sekä osallistumista omien asuinalueiden kehittämiseen.

Seinäjoen kaupungin osallistuvan budjetoinnin malli on nimetty asukasbudjetiksi. Konseptia on rakennettu pilotoimalla erilaisia osallistuvan budjetoinnin toteutusmalleja. Ensimmäinen asukasbudjetti-konsepti toteutettiin vuonna 2021. Tällöin jaossa oli 40 000 euroa ja asukkaat saivat äänestää teemapaketeista, joilla kehitettiin Seinäjoen keskusta-alueen toimivuutta ja viihtyisyyttä. Toinen asukasbudjetti toteutettiin vuonna 2022. Tällöin teemana oli lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen. Jaossa oli 50 000 euroa.

Kolmas asukasbudjetti-konsepti muutettiin 2-vuotiseksi projektiksi. Lisäksi konseptiin luotiin aluejakomalli, jossa enintään 200 000 euroa jaetaan vuonna 2024 pohjoisen, eteläisen, itäisen ja läntisen alueen kesken. Teemana pidettiin lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen, sillä se koettiin tärkeäksi ja ajankohtaiseksi teemaksi. Asukkailta tuli 165 ideaa. Äänestykseen eteni 48 ideaa, joista toteutukseen asti valikoitui asukkaiden toivomat 23 kehittämiskohdetta: mm. Jouppilanvuoren pulkkamäen kunnostaminen, Hallilanvuoreen ulkokuntoilupaikka, Nurmon nuorisotilan aukioloaikojen laajentaminen, Peräseinäjoen Dixi-nuopparin nuorille kehittämisrahaa toimintaan, Ylistaron alueelle mobiilisuunnistusratoja, Seinäjoen yläkouluille järjestetään päihdekasvatusta ja kirjastoihin hankitaan lainattavia liukulumikenkiä ja retkiluistimia sekä urheilulajien kausikortteja.
Hankkeiden suunnitelmia tarkennetaan ja ne toteutetaan vuoden 2024 aikana.
Asukasbudjetin projektien etenemistä voi seurata: https://meidan.seinajoki.fi/.

Kaupunkistrategian toteutumista seurataan systemaattisesti, tässä väliaikakatsausta siirryttäessä vuoteen 2024:

- Seinäjoki on säilyttänyt kasvukeskusasemansa ja on kymmenen nopeimmin kasvavan kaupunkikeskuksen joukossa. Ennakoitu kasvu on kuluvalle vuodelle yli 1,2 % eli ollaan 2010-luvun alkupuolen vahvoissa kasvuluvuissa. Ensi vuodelle ja tulevilla vuosille ennakoidaan vähintään 1 %:n kasvua.

- Seinäjoen vieraskielisen väestön osuus on kasvanut erittäin voimakkaasti. Kasvun taustalla on paitsi Ukrainan tapahtumat myös kasvanut kansainvälisten opiskelijoiden ja heidän perheidensä määrä. Myös työperäinen muutto on jatkunut vilkkaana.

- Seinäjoki on lasten ja nuorten kaupunki. Seinäjoella on edelleen luontaista väestönkasvua ja myös perusopetusikäisten lasten ja nuorten määrä on voimakkaasti kasvava. Perusopetuksen oppilaita on enemmän kuin koskaan Seinäjoen historiassa, nyt määrä on jo lähes 7200. Ensi vuonna lasten määrä perusopetuksessa kasvaa noin 150:llä. Kaksi uutta koulua, Törnävän ja Kärjen uudet alakoulut, valmistuvat ensi vuonna, minkä lisäksi kahta suurta päiväkotia laajennetaan.

- Kaupunki on tehnyt strategisia tavoitteita tukevina päätöksinä mm. sitoumukset kuituverkkojen rakentamiseen myös keskusta-alueen ulkopuolelle 2024-2026, uusien maisteriohjelmien käynnistämiseen ja uuteen työllisyysalueeseen valmistautumiseen.

- Kaupungissa on kasvava ammattikorkeakoulu (SeAMK) ja yliopistokeskus, mitkä tuovat myös kasvuunkin tarvittavaa osaavaa työvoimaa. Opiskelijatyytyväisyydessä SeAMK oli viime vuonna 1. sijalla.

- Seinäjoen kaupungin yrittäjyyden ykköskaupunkiasema on jatkunut, tuoreimpana EK:n kuntarankingin 1.sija vuodelta 2023.

- Uusiutuvan energiatuotannon merkittävä lisääminen Seinäjoen Energia Oy:n investointien ja toimintojen uudelleenjärjestelyjen myötä.

- Seinäjoen asema-alueen 1. vaihe on rakentumassa. Tässä kaupungin taloudelliset panostukset ovat suurimmillaan. Kyseessä kaupungin merkittävin investointi 2020- ja 2030-luvulla tulevaan. Asemanseudun toinen ja kolmas vaihe merkitsevät tulevaisuudessa mm. Pohjan asuinalueen tuomista alikulun myötä saavutettavuudelta kiinteäksi osaksi kaupungin ydinkeskustaa. Asemanseudut ovat keskisuurissa ja suurimmissa kaupungeissa merkittäviä kehityskohteita, joihin myös valtio osoittaa rahoitusta.

- Kaupunkistrategian kasvutavoitteita vaikeuttaa mm. vuokra-asuntopula. Hyvinvointialueiden toiminnan alkuvaiheeseen liittyvät haasteet voivat vaikuttaa asukkaiden hyvinvointiin ja palveluihin.

Kaupungin talouden tavoitteet on kirjattu seuraavasti:

TAVOITE
Tasapainoinen talous mahdollistaa kasvavan kaupungin palvelut ja investoinnit.

Kaupunkikonsernin talous pysyy tasapainossa ja omistajaohjauksella tuetaan kaupunkistrategian tavoitteiden toteutumista.

TOIMENPITEET
Tasapainoinen talous saavutetaan hallitsemalla toimintamenoja, parantamalla palvelujen tuottavuutta ja mitoittamalla investointitaso tulorahoituksen mukaiseksi. Tulopohjaa vahvistetaan aktiivisella elinkeinopolitiikalla ja osaamisperustaa vahvistavilla tulevaisuusinvestoinneilla.

Hankinnat edistävät aitoa kumppanuutta alueen yritysten kanssa. Hankinnoissa huomioidaan taloudellisuus, kestävyys ja vastuullisuus. Hankintoja toteutetaan hankintojen strategisen toimenpideohjelman 2021–2025 mukaisesti.

Kaupunkikonsernin sisällä yhteistyötä tiivistetään kaupunkikonsernille asetettujen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kaupunkikonsernin tiloja käytetään tehokkaasti ja kaupunkikonsernin kokonaisetu huomioiden.

Kaupungin tytär- ja osakkuusyhteisöjen omistamisen on palveltava kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista. Omistuksesta voidaan luopua, mikäli omistaminen ei palvele näitä tavoitteita. Strateginen tuotantoinfra, verkosto ja kiinteistöt ovat kaupunkikonsernin omistuksessa.

Kaupunkikonsernin sisäisten palvelujen hinnan ja laadun pitää olla kilpailukykyisiä markkinoilta saataviin palveluihin. Kaupungin omistajuutta arvioidaan säännöllisesti.

Talouden tasapainon kehitystä seurataan liikennevaloin seuraavilla mittareilla:

- *Toimintakatteen muutos-%: enintään 2 % vuodessa*
- *Investointien tulorahoitus (vuosikate/nettoinvestoinnit), %: väh. 100 %*
- *Konsernin investointien tulorahoitus (vuosikate/nettoinvestoinnit), %: väh. 100 %.*
- *Tilikauden tulos: vähintään 10 miljoonaa euroa*
- *Omavaraisuusaste, %: vähintään 40 %*
- *Taseen kertynyt ylijäämä: vähintään 25 miljoonaa euroa*
- *Lainat ja vuokravastuut €/asukas: enintään 4 900 euroa*
- *Konsernitaseen kertynyt ylijäämä: vähintään 100 miljoonaa euroa*
- *Konsernin omavaraisuusaste, %: vähintään 40 %*
- *Konsernin lainat ja vuokravastuut €/asukas: enintään 9 900 euroa.*

5. SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA KAUPUNKIKONSERNISSA

Riskienhallinnan tarkoituksena on tunnistaa organisaatioon vaikuttavia potentiaalisia tapahtumia ja pitää riskit riskinottohalukkuuden rajoissa, jotta voidaan olla kohtuullisen varmoja organisaation tavoitteiden toteutumisesta. Seinäjoen kaupungissa riskit luokitellaan strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Alla olevassa kuvassa on esitetty Seinäjoen kaupungin riskiavaruus, johon on kerätty kaupungin olennaisia toimintoja ja asiakokonaisuuksia sekä toimintaympäristön tuomia vaikutuksia. Riskiavaruus toimii tukena riskien ja mahdollisuuksien tunnistamisessa.

Kaupunginhallitus vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kaupungin toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan, riskin toteutumisen vaikutukset, toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskejä arvioidaan. Tavoitteita asetettaessa tulee varmistaa, että riskit otetaan asianmukaisesti huomioon. Toimialat varmistavat osaltaan, että riskienhallinta sisällytetään kaikkiin toimintoihin ja nimeävät riskienhallintaprosessista toimialallaan vastaavat ja riskienhallintaan valtuutetut tahot. Riskejä hallitaan Seinäjoen kaupungin jokaisella tulosalueella ja jokaisella on vastuu riskienhallinnasta. Riskienhallinta on osa Seinäjoen kaupungin hallintotapaa, johtajuutta, strategiaa, tavoitteita ja toimintoja.

Talousarvioprosessissa toimialat laativat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelman, jossa kuvataan toimialan toimintaympäristö sekä riskienhallintaprosessin vastuut ja käytännön toteutus. Riskien ja mahdollisuuksien arvioinnin yhteydessä tunnistetaan tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioidaan niiden vaikutuksia ja laaditaan toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Merkittävimmät riskit ja hallintatoimenpiteet raportoidaan hallintosäännössä määritellyille lautakunnille ja edelleen kaupunginhallitukselle. Alla on esitetty Seinäjoen kaupungin merkittävimmät riskit ja niiden hallintatoimenpiteet.

Strategiset riskit

Kaupungin toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi vuoden 2023 aikana sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastuslaitoksen toiminnan järjestämisvastuun siirryttyä 1.1.2023 Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Valmistelutyötä suoritettiin vuoden 2022 aikana keskittyen muutoksiin kaupungin organisaatiossa ja hallintosäännössä sekä sopimusvastuiden ja henkilöstön siirtymiseen. Rajapinta kaupungin ja hyvinvointialueen välillä on laaja ja yhdyspintavalmistelu on jatkunut uuden organisaation aloitettua toimintansa vuoden 2023 puolella.

Seinäjoen kaupungin merkittävissä strategisissa riskeissä korostuu edelleen uudistuksen vaikutukset. Hyvinvointialueen ja kuntaorganisaation yhteistyöhön ja yhdyspintoihin liittyvien riskien realisoituminen näkyisi kuntalaisten palvelujen toimimattomuutena ja hyvinvointialueen ja kuntaorganisaatioiden kokonaiskustannusten epätarkoituksenmukaisena kasvuna. Yhteistyöhön on panostettu kehittämällä yhteistyömalleja ja olemalla aktiivisesti mukana aluetasolla toimivissa työryhmissä. Yhteistyön organisaatioiden välillä tulee olla toimiva prosessi palveluiden sujuvuuden ja asiakaskokemuksen varmistamiseksi. Myös maakunnalliseen yhteistyöhön muiden alueen kuntien kanssa on kiinnitetty huomiota.

Taloudelliset riskit

Seinäjoen kaupungin merkittävä taloudellinen riski on, että käyttötalous ei ole tasapainossa, eli käyttötalousmenot olisivat liian korkealla tasolla suhteessa tuloihin. Riskin realisoituessa jouduttaisiin ryhtymään sopeuttamistoimiin. Talouden epätasapainolla on vaikutusta myös palveluiden tuottamiseen ja investointisuunnitelman toteuttamiseen. Yleinen talouden toimintaympäristö on epävarma johtuen maailmanpoliittisesta tilanteesta. Lisäksi hyvinvointialueuudistus on kaventanut kuntien tehtäväkenttää ja talouden sopeutusmahdollisuuksia. Valtion sopeutustoimet saattavat johtaa tulevaisuudessa kuntien valtionosuuksien pienentymiseen. Talouden toimintaympäristön muuttuessa on pidettävä entistä enemmän huolta kriisinsietokyvystä ja talouden riskienhallinnasta. Seinäjoen kaupunkistrategiassa on huomioitu talouden tasapainon vaatimus ja talouden tunnuslukuja seurataan säännöllisesti. Kaupungissa on käynnissä erilaisia selvityksiä mm. sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialalla sekä myyntiohjelma vuosille 2022 - 2026.

Merkittäviin taloudellisiin riskeihin lukeutuu velkamäärän korkea taso, joka voi johtaa kriisikuntakriteerin täyttymiseen tai omavaraisuusasteen merkittävään alenemiseen. Hyvinvointialueuudistuksen myötä suhteellinen velkaantuneisuus on kasvanut, kun samalla investointitarpeita on edelleen paljon. Valtion kova velkaantuminen 2020-luvun alkupuolella lisää riskiä siihen, voidaanko kunnille jatkossa myöntää riittävästi valtionosuuksia kuntiin jäävien palveluiden järjestämiseen hyvinvointialueuudistuksen jälkeisessä ajassa. Jos valtionosuuksia leikataan, kuntien palvelutuotanto vaarantuu. Täten on tärkeä huolehtia siitä, että oma käyttötalous on kestävällä pohjalla ja uudistutaan ajoissa. Taseen ylijäämät on tärkeä turvata, jotta ne mahdollistavat liikkumavaran. Myös investointeja tulee jaksottaa pidemmälle ajalle.

Operatiiviset riskit

Merkittävimmissä operatiivisissa riskeissä nousee esiin kaupungin ja hyvinvointialueen yhdyspintatyön mahdolliset ongelmat. Kunnilla ja hyvinvointialueella on yhteiset asukkaat sekä yhteisenä tavoitteena asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Kuntien ja hyvinvointialueen tehtäväjaon toimivuudessa olennaista on kunnan ja hyvin-

vointialueen välisen yhdyspinnan toimivuus. Riskiin on mahdollista vastata kaupungin omalla aktiivisella yhteistyöllä. Yksiköiden tulee tunnistaa kriittiset rajapinnat ja varmistaa palveluiden sujuvuus sekä tiedonkulku organisaatioiden välillä.

Vahinkoriskit

Kaupungin vahinkoriskeihin on varauduttu vakuutuksin sekä vahinkorahaston avulla. Seinäjoen kaupungin vahinkoriskejä ei ole määritelty merkittäviksi.

6. TALOUSARVIOEHDOTUKSEN VALMISTELU

Talousarvion valmistelu on toteutettu siten, että työ käynnistettiin kevätkaudella 2024 kehysvalmistelulla.

Kehystä ja budjettikokonaisuutta on käsitelty kaupunginhallituksen talousseminaarissa toukokuussa, jossa oli mukana myös valtuuston puheenjohtajisto ja lautakuntien puheenjohtajat. Talousarviokehys esiteltiin valtuustolle kesäkuussa.

Tämän jälkeen budjetin valmistelutyö on tehty kaupunginjohtajan ja rahoitusjohtajan johdolla virkamiesvalmisteluna, jonka jälkeen lautakunnat ovat käsitelleet elokuussa omat talousarvioehdotuksensa. Talousarviokehyksestä ja kokonaisuudesta on pidetty vielä omat talousseminaarit syyskuussa sekä kaupunginhallitukselle että valtuustolle. Talousarviokehystä tarkistettiin kaupunginhallituksen päätöksellä 4.9.2023.

Talousarvioehdotus on valmisteltu yhdeksi kokonaisuudeksi ja se esitetään kaupunginjohtajan ehdotuksena kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Esitetyissä talousarvioluvuissa on talousarviokirjan alkuosassa kaupungin toiminta, käyttötalous, investoinnit ja rahoitus sekä peruskaupungin että liikelaitoksen osalta huomioituna.

Kaupunginjohtajan talousarvioehdotus julkistetaan lokakuussa 25.10.2023 ja sen pohjalta kaupunginhallitus käsittelee talousarvioehdotuksen kahdessa loka-marraskuun kokouksissaan (käyttötalous ja investoinnit sekä verot ja taloussuunnitelmavuodet).

Valtuuston talousarviokäsittely on 13.11.2023. Veroperusteet vuodelle 2024 päätetään samassa valtuuston kokouksessa.

Kuvio. Talousarviokello.

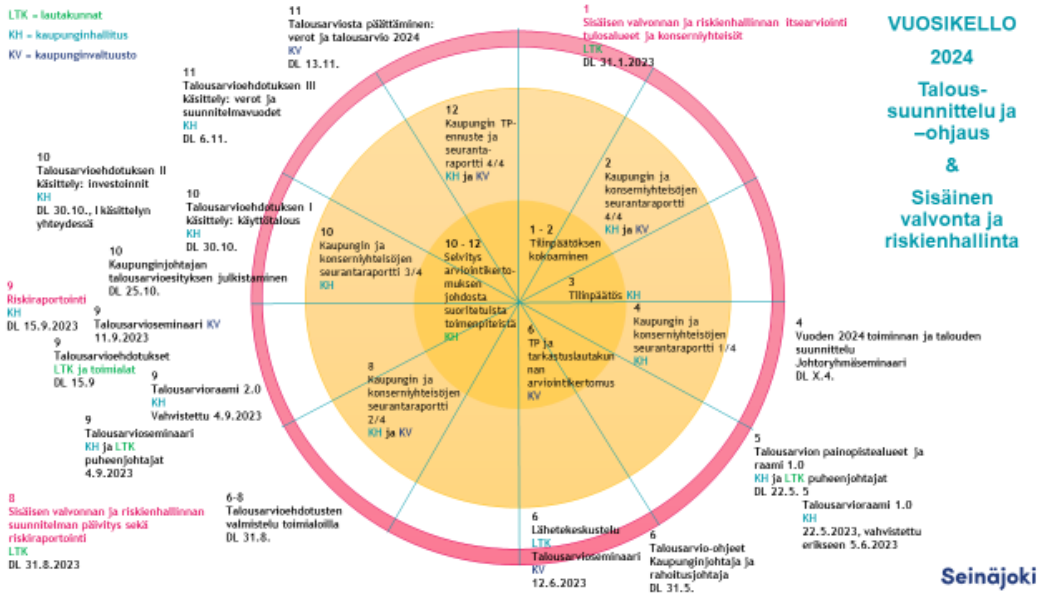

7. TALOUSSUUNNITELMA

Kaupungin taloussuunnitelman suunnittelujänne ulottuu vuoteen 2027 ja se valmistellaan erikseen ja liitetään osaksi tätä talousarviokirjaa.

8. LIIKELAITOS

Seinäjoen kaupungilla ei ole liikelaitoksia vuonna 2024.

9. TALOUSARVIO

Talousarviossa on esitetty oheisena selvitykset tuloslaskelmaosasta, investointiosasta ja rahoitusosasta.

Talousarviokirjassa on jäljempänä lisäksi seuraavat kokonaisuudet:

- Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä niitä vastaavat määrärahat tulosaluetasolla, joka on myös valtuustoon nähden sitova määrärahataso.

- Keskeisimpien tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

- Yksityiskohtaiset talousarviomäärärahat kustannuspaikkatasolla seuraaville toimialoille:
  Konsernipalvelut
  Sivistyksen ja hyvinvoinnin toimiala
  Kaupunkiympäristön toimiala
  Elinvoiman ja kilpailukyvyn toimiala

- Investoinnit

9.1 Tuloslaskelmaosa

Oheisena on esitetty kaupungin tuloslaskelmaosa.

Taulukko: Tuloslaskelmaosan vertailu TA2024 edellisiin vuosiin.

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSA, 1 000€							
Eliminoimaton		TP-2022	TA-2023 muutettu	TP 2023 -ennuste	TAE-2024	Muutos-%	Muutos-€
TOIMINTATUOTOT							
	Myyntituotot	48 575	24 027	24 300	25 623	5,4	1 323
	Maksutuotot	21 115	10 099	9 600	8 784	-8,5	-816
	Tuet ja avustukset	11 022	5 199	5 500	4 171	-24,2	-1 329
	Muut toimintatuotot	56 754	40 023	39 000	42 301	8,5	3 301
	Toimintatuotot yht.	**137 466**	**79 348**	**78 400**	**80 880**	3,2	2 480
TOIMINTAKULUT							
	Palkat ja palkkiot	-177 312	-106 174	-106 800	-112 718	5,5	-5 918
	Henkilöstösivukulut	-41 942	-24 560	-24 800	-25 855	4,3	-1 055
	Palvelujen ostot	-218 981	-52 407	-52 100	-52 675	1,1	-575
	Aineet, tarvikkeet ja tavara	-28 494	-20 734	-20 700	-20 972	1,3	-272
	Avustukset	-21 416	-10 556	-10 550	-10 861	2,9	-311
	Muut toimintakulut	-45 778	-36 193	-36 000	-38 076	5,8	-2 076
	Toimintakulut yht.	**-533 923**	**-250 625**	**-250 950**	**-261 158**	4,1	-10 208
TOIMINTAKATE		**-396 458**	**-171 277**	**-172 550**	**-180 278**	4,5	-7 728
Verotulot							
	Kunnan tulovero	250 921	121 200	121 200	124 000	2,3	2 800
	Kiinteistövero	29 046	28 300	30 300	31 500	4,0	1 200
	Osuus yhteisöveron tuotosta	26 305	16 000	16 000	15 500	-3,1	-500
Valtionosuudet		123 666	30 500	30 500	25 000	-18,0	-5 500
Rahoitustuotot ja -kulut							
	Korkotuotot	5 012	4 464	4 464	6 000	34,4	1 536
	Muut rahoitustuotot	5 522	4 742	4 742	6 942	46,4	2 200
	Korkokulut	-2 146	-6 000	-6 500	-6 500	0,0	0
	Muut rahoituskulut	-337	-355	-355	-355	0,0	0
VUOSIKATE		**41 532**	**27 575**	**27 801**	**21 809**	-21,6	-5 992
POISTOT		-25 230	-22 500	-23 800	-21 700	-8,8	2 100
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT							
	Satunnaiset tuotot						
	Satunnaiset kulut						
TILIKAUDEN TULOS		**16 303**	**5 075**	**4 000**	**109**	-97,3	-3 891

Vuoden 2024 tuloslaskelmaosasta lasketut keskeiset **tunnusluvut** ovat oheiset:

Tunnusluvut	TA 2024
Toimintatuotot/ Toimintamenot, %	**31,0**
Toimintakate €/ asukas	**2 699**
Vuosikate/ Poistot, %	**100,5**
Vuosikate/asukas	**326**
Asukasmäärä 31.12.2024 (ennuste)	**66 800**

Tuloslaskelmaosa osoittaa, kuinka tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja muihin rahoitusmenoihin sekä omaisuuden kulumisen edellyttämiin suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Toimintatulot

Toimintatulojen määrä vuoden 2024 talousarvioehdotuksessa on noin 80,9 milj. euroa, ja lisäystä vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen on 3,2 %. Kaupunkiin perustetaan vuoden 2023 lopulla hanketoimisto elinvoimapalveluihin; tavoitteena on hankerahoituksen mahdollisimman hyvä hyödyntäminen ja toisaalta myös hyvä seuranta ja hanketulosten ja -kehittämisen tuominen näkyviin.

Kaupunki keventää myös tulevina vuosina tasettaan myymällä mm. kiinteistöjä ja yhtiöitä, jotka eivät ole strategisesti niin tärkeitä ja jotka myymällä voidaan vahvistaa omavaraisuusastetta ja myös myyntivuoden tulosta. Samalla suhteellinen velkaantuneisuus pienenee. Vuoden 2024 talousarvioon sisältyy kertaluonteisia ylim. myyntituloja noin 2 milj. euroa: mm. ent. paloaseman että muiden kaupungin omistamia kiinteistöjen myynnit. Ideaparkin tontinmyynti on myös ensi vuoden ohjelmassa. Todetaan, että Kiinteistö Oy Y-talon myynti ajoittuu suunnitelmavuosille.

Toimintamenot

Toimintamenojen määrä on vuoden 2024 talousarvioehdotuksessa on noin 261,2 milj. euroa, ja lisäystä vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen on 4,1 %.

Isoimmat lisäykset toimialoista ovat sivistys- ja hyvinvointipalveluihin, joista etenkin varhaiskasvatus-, perusopetus ja lukiopalvelut ovat hyvin henkilöstöpainotteisia. Uudet valtakunnalliset virka- ja työehtosopimuskorotukset näkyvät henkilöstökulujen tavanomaista korkeampana kasvuna. Esi- ja perusopetusoppilaiden määrä on reilun 150 oppilaan kasvussa, myös varhaiskasvatuksen hoitotarve on kasvussa. Elinvoimapalvelujen kustannuksissa näkyy uutena kaupunginosien ja kylien verkottaminen (laajakaistayhteyksien rakentaminen) ensi vuonna ja suunnitelmavuosina. Digiälykäs kaupunki edellyttää panostuksia it-palveluihin (tietohallinto) ja tiedolla johtamiseen. Osallistavaa budjetointia ja prosentti –taiteelle ja kulttuurille -ohjelmaa jatketaan vakinaisena toimintana. Kaupunki edistää kestävää kehitystä ja etsii ja toimeenpanee käytäntöön energian säästöratkaisuja myös vuonna 2024.

Ukrainan sodan seurauksena Venäjäpakotteet ovat voimassa ja se on näkynyt mm. energiakriisinä vuosina 2022-2023, ukrainalaispakolaisten muuttoliikkeenä ja integroimisessa yhteiskuntaan, kasvaneena inflaationa (hinnat) ja korkeampana korkotasona, energiahintojen epävarmuutena, puolustukseen panostusten ja varautumisena että yleisen talouden heikentymisenä Euroopassa ja Suomessa. Tämä kaikki puolustusmenojen kasvua lukuun ottamatta vaikuttaa myös kuntiin.

Kaupunki on mukana työllisyyden kuntakokeilussa (2022-2024) Ilmajoen kunnan kanssa. Pitkäaikaistyöttömyyden määräkin vähenee, mutta hitaasti. Työmarkkinatuen kuntaosuudet ovat yhä korkealla tasolla huolimatta muutoin hyvästä työllisyystilanteesta ja matalista työttömyysluvuista. Työllisyyspalveluissa valmistaudutaan TE2025-uudistukseen eli kunnallisen työllisyydenhoidon toteutukseen 1.1.2025 lukien, mikä näkyy mm. it-palveluissa lisäkustannuksina.

Korkeamman inflaation ja sitä seuranneiden keskuspankkien koronnostot inflaation hillitsemiseksi näkyvät myös kaupungin lainojen korkokuluissa tavanomaista korkeampana tasona.

Toimintamenot palvelukeskuksittain ovat oheisena.

Sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan suhteellinen osuus kasvaa hyvinvointialueuudistuksen myötä sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastuslaitoksen siirtyessä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Sivistys- ja hyvinvointipalvelut ovat yli 65 % kaupungin kaikista toimintamenoista.

Taulukko ja kuvio. Toimintakulut TA2024 palvelukeskuksittain.

Toimintakulut TAE2024, mukana sisäiset	1 000 €	%
Konsernipalvelut (sis. keskitetyt ict-palvelut)	19 798	7,6 %
Sivistyksen ja hyvinvoinnin toimiala	171 220	65,6 %
Kaupunkiympäristön toimiala	58 074	22,2 %
Elinvoiman ja kilpailukyvyn toimiala	12 057	4,6 %
Rahoitus	9	0,0 %
Yhteensä	**261 158**	

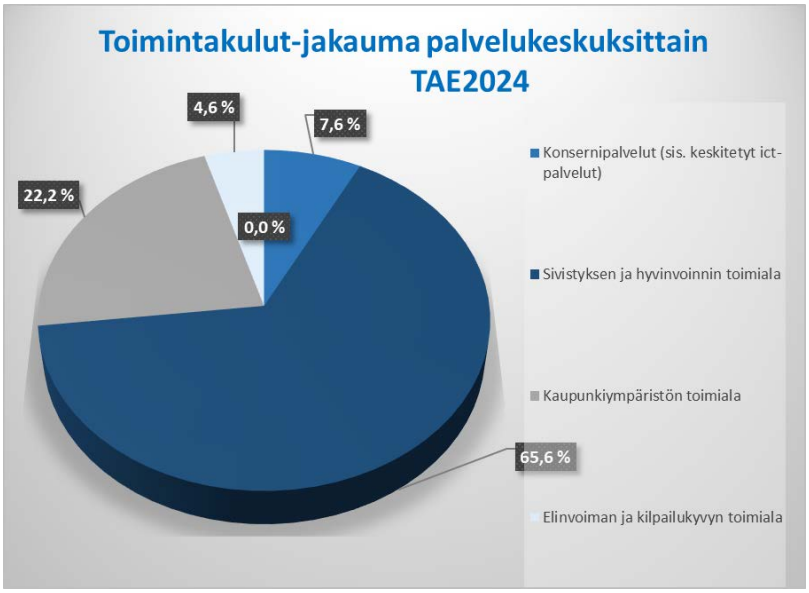

Taulukko ja kuvio: Toimintamenot jakautuminen eri tiliryhmille, TA2024.

Toimintakulut TAE2024	1 000 €	%
Henkilöstökulut	138 573	53,1 %
Palvelujen ostot	52 675	20,2 %
Aineet ja tarvikkeet	20 972	8,0 %
Avustukset	10 861	4,2 %
Muut toimintakulut	38 076	14,6 %
Yhteensä	**261 158**	

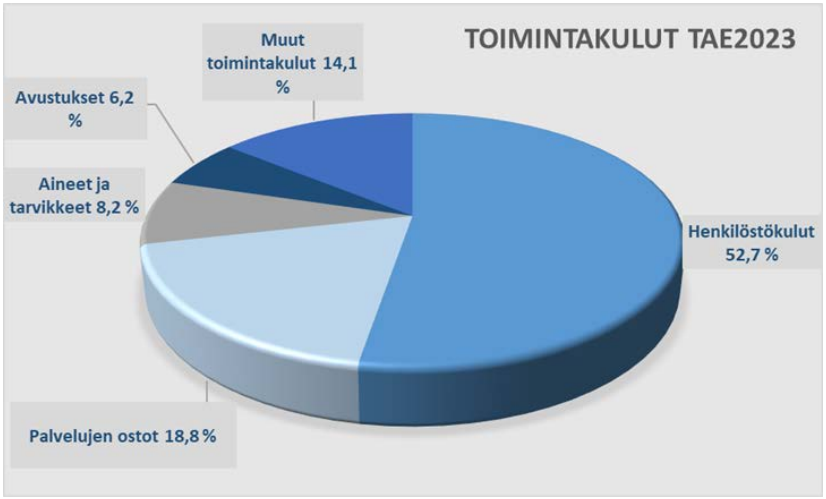

Henkilöstökulut ja palvelujen ostot muodostavat noin 73,3 % kaupungin toimintamenoista ja se on noin 1,8 %-yksikköä enemmän kuin vuonna 2023. Muiden toimintakulujen, käytännössä sisäisten vuokrien ja kulujen suhteellinen osuus nousee noin 0,5 %-yksikköä 14,6 %:iin mm. sisäisten vuokrien sekä ruoka- ja siivouskulujen noustessa. Kustannusten hillitsemiseksi on tärkeä luopua lähitulevaisuudessa niistä kiinteistöistä, joilla ei ole kaupungille strategista merkitystä tai jotka ovat muutoin toiminnan muuttuessa tarpeettomia. Emokaupungin ja kaupunkikonsernin tilat on oltava mahdollisimman tehokkaassa käytössä.

Henkilöstösuunnitelma talousarviovuodelle 2024

Seinäjoen kaupungin toiminta on hyvin pitkälle palvelutoimintaa, jonka merkittävin resurssi on henkilöstö. Valmisteltaessa vuoden 2024 henkilöstösuunnitelmaa lähtökohtana ja toimialoille ohjeena on ollut, että kaikki uudet vakituiset palvelussuhteet (työ- ja virkasuhteiset) tulee perustella huolellisesti tarpeiden ja vaikuttavuuden näkökulmista. Palkkakustannusten kasvuun talousarviossa on varattu 6 % (verrattuna muutettuun talousarvioon 2023), mikä sisältää sopimuskorotukset.

Valmisteltaessa vuoden 2024 henkilöstösuunnitelmaa on tulosalueita pyydetty 30.6.2023 mennessä tekemään esityksensä lakkautettavista ja perustettavista viroista ja toimista. Tulosalueiden esityksistä on laadittu yhteenveto, jonka pohjalta on käyty syventäviä keskusteluja toimialojen kanssa talousarvion valmistelun rinnalla ja siltä pohjalta esityksiä on joiltain osin karsittu ja muutettu. Nykyisellä henkilöstömäärällä ei ole mahdollista vastata kasvavaan palvelutarpeeseen riittävällä tasolla kaikilla sektoreilla. Henkilöstömäärä näin ollen joltain osin kasvaa.

Kaupungin henkilöstömäärä lukumääräisesti oli 31.12.2022 yhteensä 4757 ilman työllistettyjä. Tästä vakinaisia oli 76,94 % eli 3624 henkilöä.1.1.2023 henkilöstön kokonaismäärä väheni merkittävästi kaupungin 1647 (josta vakinaisia 1327) henkilön ja Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitoksen 1002 henkilön (joista vakituisia 112 henkilöä sekä sisältäen sopimuspalokuntalaiset 847 henkilöä), siirtyessä hyvinvointialueelle. Sosiaali- ja terveystoimialan ja pelastuslaitoksen lisäksi siirtyi 67 vakinaista tukipalveluiden henkilöä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. 30.9.2023 oli Seinäjoen kaupungin palveluksessa yhteensä 3017 henkilöä, joista 2289 vakituista vakituisen henkilöstön osuuden ollessa näin 75,9 %.

Vakituisen henkilöstömäärän lisääntyminen suhteessa määräaikaiseen henkilöstöön antaa työyhteisöille vakautta ja vapauttaa resurssia tehokkaaseen työhön jatkuvaan vaihtuvan henkilöstön perehdyttämisen prosessien sijaan. Tarkoituksenmukaista on

pitää tavoitteena Seinäjoen kaupungin strategian mukaista vakituisen henkilöstömäärän osuuden nostamista yli 80 %:iin kokonaishenkilöstömäärästä.

Toimintaympäristön muutos on huomioitava ja kiinnitettävä kaupunkistrategian mukaisesti erityistä huomiota osaavan työvoiman saatavuuteen ja osaamisen päivittämiseen samalla, kun panostetaan hyvään johtamiseen ja työhyvinvoinnin edistämiseen. Kaupunki strategiaa on täsmennetty henkilöstön osalta laaditulla henkilöstöohjelmalla, joka sisältää henkilöstöä koskevat keskeiset linjaukset, tavoitteet ja toimenpiteet.

Vuoden 2024 henkilöstösuunnitelmassa on uusia vakinaisia virkoja/ toimia, vakinaistamisia ja rakennemuutoksia, joiden kustannusvaikutukset ovat seuraavat:

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA TA 2024	Vakanssit	Vuosi 2024
Uudet vakanssit (12 kokoaikaista + 7 osa-aikaikaista)	19	406 000 €
Vakinaistaminen	23	
Rakenteelliset muutokset	4	58 700 €
Lakkautettavat rakenteellisen muutoksen yhteydessä	-4	
YHTEENSÄ	42	464 700 €

Kustannusvaikutukset vuositasolla ovat yhteensä 775 100 euroa; tästä kohdistuu vuodelle 2024 yhteensä 464 700 euroa (vuonna 2023 1 388 973 euroa).

Toimintakate

Toimintakate muodostuu käyttötalouden eli palvelutuotannon toimintatulojen ja -menojen erotuksesta. Toimintakate kertoo siis sen, kuinka paljon verorahoituksella (verotulot ja valtionosuudet) ja rahoitustuottojen ylijäämällä katetaan kaupungin palvelutuotannosta.

Toimintakate on vuoden 2024 talousarvioehdotuksessa noin -180,3 milj. euroa ja asukasta kohden laskettuna noin 2 699 euroa/asukas. Vuoden 2024 talousarviossa vuotuinen menojen kasvu suhteessa toimintatuottoihin on 4,5 % ja se on keskimääräistä korkeammalla tasolla kuin millä ollaan oltu ajanjaksolla 1.1.2020 - 30.6.2023. Hyvää on se, että vuoden 2019 yli 8 %:n toimintakate on lähes puolitettu, mutta se ei riitä kaupungin taloudessa kestävään, velkaantumistakin vähentävään tasoon.

Tärkeää, että koko kaupungin tasolla kustannustietoisella otteella jatketaan, ja priorisoidaan palveluja ja toisaalta mietitään myös palvelutason tasoa platinan ja hopean väliltä. Myös tulopuolta on tarkasteltava toimintakatteen vahvistamiseksi. Etenkin sivistys- ja hyvinvointipalveluissa on kasvupainetta syytä saada hillittyä, toimintakatekasvu 2024 on 6,7 % vuoden 2023 muutettuun talousarvioon. Sivistys- ja hyvinvointipalveluille on asetettu kohdentamaton säästövelvoite (lisätulot tai menonsäästöt) yhteensä 500 000 euroa 2024 elokuun loppuun mennessä.

Strategisena tavoitteena on koko kaupungin tasoisesti puolittaa nykyinen käyttötalousmenojen kasvu ja saavuttaa vuoteen 2025 mennessä enintään 2 %:n kasvutaso, mutta se edellyttää toimintatapojen nykyistä rohkeampaa uudistamista ja rakenteellisiakin muutoksia. Tämän vuoksi vuoden 2023 talousarviossa oli mukana useampia pidempää ajanjaksoa koskevia selvityksiä, mm. kouluverkko- ja lukioverkkoselvitykset sekä tukipalveluissa hankinta- ja varastopalveluja sekä ruoka- ja siivoushuoltopalveluja koskevat selvitykset. Myös digitalisaation ja tiedolla johtamisen mahdollisuudet halutaan hyödyntää prosessien ja palvelujen uudistamisessa,

strategiassa digiälykäs kaupunki on mukana vahvana teemana. Koulu- ja lukioverkkoselvitysten tulokset on tarkoitus viedä täytäntöön ensimmäisten suunnitelmavuosien aikana. Näistä tehdään vuoden 2024 aikana päätökset.

Verotulot

Vuodesta 2024 odotetaan talousennusteiden mukaan verotuloissa vaimeampaa vuotta. Yleisen talouden kasvanut taantuman uhka, geopoliittinen tilanne maailmalla ja mm. Suomessakin näkyvä asuntomarkkinoiden hiipuminen ja rakennusalan matalasuhdanne lisäävät epävarmuutta.

Valtionosuuskokonaisuudesta kuntien verokompensaatioiden osuus erotetaan omalle momentille ja on osa valtionosuutta.

Kunnallisveron, yhteisöveron ja kiinteistöveron aikasarjat ja arviot vuodelle 2024 on esitetty seuraavissa taulukoissa. Arviot kunnallisverotuotosta perustuvat kunnan omiin arvioihin, tilitysten tämän hetkiseen tilanteeseen ja Kuntaliiton arvioihin.

Kunnallisverot

Kunnallisvero (tulovero) on ensi vuonna 8,4 %.

Taulukko: Kunnallisveron kehitys 2014-2023 ja arvio vuodelle 2024, Seinäjoen kaupunki.

KUNNALLISVERO	Verokertymä 1 000 €	Muutos-%	
2014	203 926	7,5	veroprosentin korotus, +1,25 %-yksikköä, uusi veroprosentti 21,0 %.
2015	206 513	1,3	
2016	208 038	0,7	
2017	207 970	0	
2018	208 304	1,7	
2019	216 332	3,9	Tulorekisterin valtakunnalliset haasteet ja verokorttiuudistus vaikuttavat jaksotukseen ja osa vuoden 2019 kunnallisverotuloista siirtyi vuoteen 2020 ja osa ennakoista verokorttiuudistuksen myötä vuoteen 2021. Tilanne korjaantuu vuoden 2021 verotuksessa.
2020	226 354	4,6	Koronavuosi vei merkittävästi verotuloja. Osa vuoden 2019 verotuloista tilittyi vasta vuonna 2020 (verohallinnon tekniset haasteet v. 2019). Loppuvuonna yleinen talouskehitys kääntyi paremmaksi.
2021	231 654	1,6	Veroprosentti SJK 21,0 %, maan keskiarvo 20,02 %
2022	**250 921**	8,3	Yleinen talouden kasvu näkyy myös verotuloissa. Veroprosentti nykyinen 21,0 %, efektiivinen kunnallisveroaste 14,87 %.
Tpenn.2023	121 200	-48,3	Kunnallisveroon on hyvinvointialueuudistuksen vuoksi tehty verojen vähennys -12,64 %. Efektiivinen kunnallisveroaste on 6,34 %.
TA-2024	124 000	2,3	Kunnallisvero (tulovero) 8,4 %. Ei muutosta nykyiseen. Efektiivinen kunnallisveroaste on 6,46 %.

Kunnallisverot kertyvät ennusteiden mukaan myös vuonna 2024 kasvun osalta merkittävästi tavanomaista pienempänä kuin edellisinä vuosina on totuttu. Verotulokertymät mukailevat yleistä talouskasvua, joka ennakoi taantuman tuloa. Kunnallisverotuotoksi arvioidaan 124,0 milj. euroa.

Yhteisöverot

Yhteisöverotuotoksi vuonna 2024 arvioidaan 15,5 milj. euroa.

Yritysten tuloskehitys on heikentynyt viimeisen vuoden aikana yleisen talouden heikentyessä. Tämä näkyy myös ensi vuoden yhteisöverontuotossa.

Taulukko: Yhteisöveron tuotto vuosina 2015-2023 ja arvio vuodelle 2024, Seinäjoen kaupunki.

Yhteisöveron tuotto vuosina 2015-2023 ja arvio vuodelle 2024				
Vuodet	Kuntaryhmän jako-osuus	Seinäjoen jako-osuus	Tilitetty vero 1000 €	Muutos-%
2015	0,3687	0,009221401	15 251	8,1
2016	0,3092	0,008456182	13 028	-14,6
2017	0,3034	0,0083437	15 560	19,4
2018	0,3135	0,0077766	14 537	-6,6
2019	0,3130	0,0079059	14 991	3,1
2020	0,4213	0,0084157	16 434	9,6
2021	0,4434	0,0085274	26 305	60,1
2022	0,3376	0,0086988	20 600	-21,7
TP2023enn.	0,2391	0,0083742	16 000	-22,3
TA-2024	0,2391	0,0083742	15 500	-3,1

Kiinteistöverot

Kiinteistöveroprosentteihin ei esitetä korotuksia vuodelle 2024.

Maapohjan (yleinen kiinteistövero) verotuksessa lakimuutos 1.1.2024 lukien alarajan nostamisesta 0,9 %:sta 1,3 %:iin ei vaikuta Seinäjoen ensi vuoden kiinteistöveroprosentteihin. Muutos merkitsee sitä, että noin 250 kunnan kiinteistöverot nousevat ensi vuonna.

Taulukko: Kiinteistöveroprosentit 2024.

Kiinteistöverot	2023 veroprosentit	2024
Yleinen kiinteistöveroprosentti	**1,45**	**1,45**
Vakituiset asuinrakennukset	**0,60**	**0,60**
Muut asuinrakennukset	**1,65**	**1,65**
Yleishyödylliset yhteisöt	**0,00**	**0,00**
Rakentamattomat rakennuspaikat	**6,00**	**6,00**
Voimalaitosrakennukset	**3,10**	**3,10**

Taulukko: Kiinteistöverokehitys 2015-2023 ja arvio vuodelle 2024, Seinäjoen kaupunki

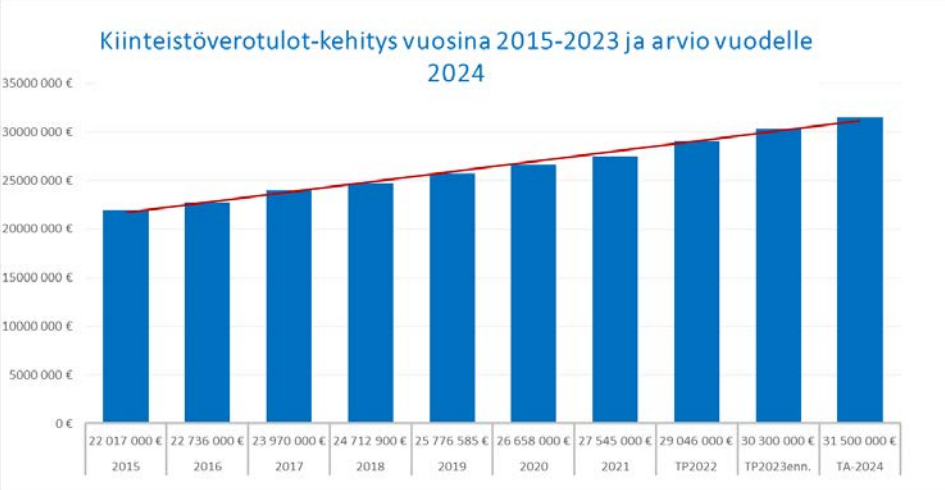

Kiinteistöverokertymän määräksi vuodelle 2024 arvioidaan 31,5 milj. euroa. Kiinteistöverokehitys on ollut tasaisessa nousussa viimeisen kymmenen vuoden aikana. Kiinteistöjen lukumäärä on Seinäjoella yli 30 000 kpl. Rakentamisen Seinäjoella odotetaan kaupungin kasvusta ja julkisista investoinneista huolimatta olevan merkittävästi heikommalla tasolla kuin hyvinä vuosina johtuen yleisen taloustilanteen heikkenemisestä sekä rakennusalan matalasuhdanteesta.

Yksityinen sektori investoi myös tulevaan: mm. Atria Oyj:n yli 150 milj. euron investoinnit broilerituotannon lisäämiseen. Yritysten investoinnit ja rakentaminen ovat kaiken kaikkiaan hyvin merkittävä tekijä kaupungille ja sen kasvukehitykselle.

Riskinä on, että yleisen talouden heikentyminen ja asuntomarkkinoiden odottava tila näkyvät myös rakentamisen matalasuhdanteen jatkumisena myös vuonna 2024.

Taulukko. Kiinteisveron veropohja vuonna 2024.

Kiinteistöverojen veropohja 2024 1 000 €	Verotusarvot
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1 342 060
Vakituiset asuinrakennukset	1 793 831
Muut asuinrakennukset	17 146
Yleishyödylliset yhteisöt	9 290
Rakentamattomat rakennuspaikat	6 367
Voimalaitosrakennukset	4 543

Arviolta noin 63 % vuotuisesta kiinteistöverotuotosta tulee yleisen kiinteistöveron piiriin kuuluvasta maapohjasta ja rakennuksista. Noin 35 % kiinteistöverotuotosta tulee vakituisista asuinrakennuksista. Arviot perustuvat kunnan omiin arvioihin vuotuisesta kehityksestä sekä Kuntaliiton arvioihin.

Valtionosuudet 2024

Kunnan valtionosuus valtion talousarvioesityksessä 2024 koostuu seuraavista:

1) kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta
2) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta
3) verotulomenetysten korvauksista

Vuoden 2024 valtionosuusarviot sisältävät valtion sopeutustoimina -1 %:n indeksitarkistuksen, sote-tasauksen ja ennakkolaskelmat kustannustenjaon muutoksista lakisääteisten tehtävämuutosten johdosta. Mahdolliset uudet kuntatehtävät valtio on ilmoittanut rahoittavansa täysmääräisesti.

Kaiken kaikkiaan Seinäjoen valtionosuus vähenee -18 % vuoden 2023 tasosta, mikä on vaikuttaa hyvin merkittävästi kunnan tulevaan rahoituspohjaan. Ensi vuoden valtionosuudeksi ennakoidaan 25,0 milj. euroa. Verotulojen suhteellinen merkitys kasvaa ja valtionosuuksien osuus tulopohjasta vähenee jo ensi vuodesta lukien. Silti valtionosuudet ovat jatkossakin merkittävä tulolähde Seinäjoen kaupungille. Myös kohdekohtaiset valtionavustukset investointien rahoituksiin on tärkeä tulolähde.

Kuntien nykyisen taloustilanteen haasteellisuuteen vaikuttaa se, että valtionosuuksia on leikattu merkittävästi koko 2010-luvun osana maamme julkisen talouden tasapainottamista.

Rahoitustulot ja -menot

Rahoitustulojen ja -menojen osalta voidaan todeta seuraavaa:

- Korkotuloja arvioidaan saatavan 6,0 milj. euroa. Korkotulot saadaan muutamilta tytäryhtiöiltä muun muassa Seinäjoen Energialta.
- Seinäjoen Energia Oy:ltä saatava osinko on talousarviossa 5,0 milj. euroa. Tämä sisältää kertaluonteisen 2 milj. euron lisäosingon vuoden 2023 ennakoidusta vahvasta tuloksesta. Tämän osingon lopullinen määrä päätetään yhtiön tuloksen selvittyä vuoden 2023 lopulla ja osingon määrä tulee perustumaan tähän tulokseen. Asiasta tehdään erillinen päätös yhtiön yhtiökokouksessa. Muita osinkotuloja arvioidaan saatavan mm. kaupungin sijoitusosakkeista.

- Korkomenojen määräksi arvioidaan noin 6,5 milj. euroa. Inflaation korkeahko taso ja keskuspankkien ohjauskorkojen nostot on merkinnyt muutoksia myös rahoitukseen liittyen. Korkomenojen määrään vaikuttaa oleellisesti kasvava korkokehitys ja rahoituslaitosten korkomarginaalit antolainauksessa ja suojauksissa. Sekä lyhyet ja pitkät korot ovat olleet yli 4 % -yksikön kasvussa kesästä 2022, ja kasvun odotetaan jatkuvan siihen saakka, kunnes inflaatio saadaan taittumaan. Rahoitusmarkkinat ennakoivat käänteen inflaation kasvun taittumisesta pysyväksi laskuksi tapahtuvan vuoden 2023 lopussa. Korkojen laskun ennakoidaan laskevan ensi vuodesta lähtien nykytasolta varsin hitaasti lähivuosien aikana kohti 3 %:n tasoa.

- Kaupungin talousarviotavoitteena on, että kaupungin vuotuisesti maksama keskimääräinen kokonaiskorko ei ylitä 2,5 %:n tasoa. Kaupungin koko lainasalkun pitkäaikaisista lainoista on strategian mukaisesti koko ajan suojattuna yli 50 %.

Vuosikate

Kun toimintakatteeseen lisätään verotulot ja valtionosuudet sekä otetaan huomioon rahoitustulot ja -menot, saadaan tuloslaskelman vuosikate. Vuosikate osoittaa sen, kuinka paljon palvelujen tuottamisen jälkeen kaupungin tulorahoituksesta jää investointien kattamiseen. Vuosikate on vuoden 2024 talousarviossa noin 21,8 milj. euroa, mikä tekee 326 euroa/asukas. Suunnitelman mukaiset poistot ovat noin 21,7

milj. euroa. Vuosikate kattaa suunnitelman mukaiset poistot kokonaan, prosentti on 100,5 % ja nettoinvestoinneista 62 %.

Tilikauden tulos

Talousarvion mukainen tilikauden tulos muodostuu siten, että vuosikatteesta vähennetään suunnitelman mukaiset poistot ja mahdolliset satunnaiset erät. Talousarvion osoittama tilikauden tulos on ylijäämäinen +108 600 euroa, millä käytännössä melkein saavutetaan talousarviovalmistelussa tavoitteeksi asetettu tulostavoite.

Tilikauden ylijäämä/alijäämä

Tilikauden ylijäämä on talousarviossa noin +108 600 euroa.

9.2 Investointiosa

Investointiosa sisältää investointisuunnitelmat talousarviovuodelle ja valtuusto hyväksyy siinä määrärahat ja tuloarviot hankkeelle tai hankeryhmille.

Taulukko: Yhteenveto talousarvion investointiosasta 2024, Seinäjoen kaupunki.

INVESTOINTIOSA		TP-2022	TA-2023	TAE- 2024	TAE- 2024
Kaupunki					muutos, %
Menot 1 000 €					
	Pitkävaikutteiset menot	94	647	528	-18,4
	Maa- ja vesialueet	943	900	900	0,0
	Rakennukset	12 101	9 810	11 515	17,4
	Kadunrakentaminen	9 310	10 313	11 309	9,7
	Puistorakentaminen	468	460	490	6,5
	Liikuntapaikkarakentaminen	1 718	1 438	1 363	-5,2
	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	185	390	1 075	175,6
	Hulevesiviemärit	1 370	1 433	1 555	8,5
	Koneet ja kalusto	3 602	4 977	5 635	13,2
	Arvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	7 069	2 033	2 194	7,9
MENOT YHTEENSÄ		**36 861**	**32 400**	**36 565**	**12,9**
Tulot 1 000 €					
	Pitkävaikutteiset menot	**0**	**0**	**0**	**0,0**
	Maa- ja vesialueet	686	1 000	1 000	0,0
	Rakennukset	150	0	0	0,0
	Kadunrakentaminen	70	540	540	0,0
	Puistorakentaminen	2	0	0	0,0
	Liikuntapaikkarakentaminen	0	0	0	0,0
	Muut kiint. rak. ja laitteet	0	0	0	0,0
	Hulevesiviemärit	0	0	0	0,0
	Koneet ja kalusto	1	0	0	0,0
	Arvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	4 851	100	100	0,0
TULOT YHTEENSÄ		**5 759**	**1 640**	**1 640**	**0,0**
NETTOMENOT		**31 102**	**30 760**	**34 925**	**13,5**

Kaupunki investoi myös ensi vuonna merkittävästi. Vuoden 2024 talousarviossa investointien kokonaismäärä on 36,57 milj. euroa. Tuloja on yhteensä 1,64 milj. euroa.

Nettoinvestointien määrä vuoden 2024 talousarviossa on ilman myyntivoittoja 34,9 milj. euroa.

Taulukko: Yhteenveto talonrakennusinvestoinneista vuonna 2024, sisältäen koko hankkeen ajan kustannusarviot.

Talonrakennusinvestoinnit 1 000 €	Kustannus-arvio	TA-2024
Mestarintie 1, muutokset	1 000	200
Tammikampus 2 muutostyöt	11 500	100
Hyllykallion päiväkodin laajennus ja peruskorjaus	7 200	2 400
Uimahallin laajennus	22 000	200
Varaus korjauskohteet		300
Kertunlaakson koulun laajennus	1 700	600
Lintuviidan palvelutalon peruskorjaus ja laajennu	17 000	4 800
Törnävän kartano	800	100
Kansalaistori	1 200	600
Alakylän koulun laajennus	2 400	200
Törnävän kentän huoltorakennus	200	100
Törnävän museoalueen rakennukset	150	70
Alaviitalan koulu	400	100
Torikeskuksen parkkihalli	200	200
Törnävän puukoulun muutostyöt	400	400
Törnävänsaaren rakennukset	170	20
Ylistaron nuorisotalo Kyttis	800	600
Niemistön puukoulun muutokset	200	100
Harjoitusjäähallin korjaustyöt	240	70
Sähköautojen latauspisteet	700	200
Jääurheilukeskuksen muuntaja	200	200
Kulunvalvontajärjestelmän uusiminen	1 200	500
Taidemääräraha		114
MENOT YHTEENSÄ	69 660	12 174

Vuoden 2024 talonrakennuksen investointimääräraha on noin 12,2 milj. euroa.

Talonrakennuksen investointiohjelman suurimpia kohteita vuoden 2024 talousarvioesityksessä ovat:

- Lintuviidan päiväkodin laajennus ja peruskorjaus (4,8 milj. euroa)
- Hyllykallion päiväkodin laajennus (2,4 milj. euroa)
- Kertunlaakson koulun laajennus (600 000 euroa)
- Lisäksi Aalto-keskuksen korjaustöiden viimeisenä vaiheena kunnostetaan Kansalaistori ja ympäröivät piha-alueet sekä alueen ulkovalaistus (600 000 euroa).

Talonrakennushankkeista on tehty vaikutusten arviot (Ks. kpl 12.)

Vuoden 2024 suurimmat talonrakennusinvestoinnit ovat:

- **Lintuviidan päiväkodin laajennus ja peruskorjaus, 4 800 000 € (9,6 M€)**
  Päiväkodin laajennus valmistuu kesällä 2024. Töitä jatketaan päiväkodin ja palvelutalon keittiön peruskorjauksella 2024-2025. Hanke jatkuu koulun alueelle 2026-2028.

  Keskeiset vaikutukset:
  Päiväkodin laajennus helpottaa Kasperin alueen päivähoitotilannetta. Peruskorjauksessa rakennuksen vikaantuneet ja riskilliset rakennusosat sekä talotekniikan järjestelmät uusitaan, mikä parantaa rakennuksen käyttöturvallisuutta ja energiatehokkuutta sekä pienentää kaupungin rakennuskannan korjausvelkaa. Lisäksi suunnittelussa tarkastellaan tilojen toiminnallisuus varhaiskasvatuksen tarpeet huomioiden.

  Merkittävimmät riskit hankkeessa:
  Peruskorjaushankkeessa saattaa vielä rakennusvaiheessa ilmetä ennakoimatonta korjaustarvetta, joka vaarantaa aikataulun ja budjetin.

- **Hyllykallion päiväkodin laajennus ja peruskorjaus, 2 400 000 € (7,2 M€)**
  Päiväkodin laajennuksen hankesuunnittelu on käynnistynyt 2023. Tavoite on saada rakennustyöt alueella käyntiin syksyllä 2024. Hanketta jatketaan päiväkodin peruskorjauksella 2025-2026.

  Keskeiset vaikutukset:
  Päiväkodin laajennus helpottaa Hyllykallion alueen päivähoitotilannetta. Peruskorjauksessa rakennuksen vikaantuneet ja riskilliset rakennusosat sekä talotekniikan järjestelmät uusitaan, mikä parantaa rakennuksen käyttöturvallisuutta ja energiatehokkuutta sekä pienentää kaupungin rakennuskannan korjausvelkaa. Lisäksi suunnittelussa tarkastellaan tilojen toiminnallisuus varhaiskasvatuksen tarpeet huomioiden.

  Merkittävimmät riskit hankkeessa:
  Peruskorjaushankkeessa saattaa vielä rakennusvaiheessa ilmetä ennakoimatonta korjaustarvetta, joka vaarantaa aikataulun ja budjetin.

Yhdyskuntatekniikan investointien kokonaisbudjetti on noin 12,7 milj. euroa, joista merkittävimpiä kohteita vuodelle 2024 ovat:

- Aseman alueen kehittäminen on merkittävin investointikohde. Alikulkutunnelin ja aseman aukion rakentamiseen on varattu 5 milj. euroa.
- Asuinalueet laajenevat Niemistön- ja Soukkajoen alueella:
  - Soukkajoen uusi asemakaava-alue sijaitsee hyvien yhteyksien varrella, lähellä Hamarintietä. Alue on pääosin omakotitalo-painotteista. Määrärahaa on varattu 450 000 euroa, joka sisältää uutta katua noin 0,7 km ja puistoraittiverkostoa yhteensä 0,2 km.
  - Niemistön omakotitaloalueelle rakennetaan uusia asemakaavan mukaisia katuja noin 1,6 km, joiden varrella on omakotitalotontteja noin 20 kpl. Alueen puistoraittiverkostoa rakennetaan samanaikaisesti 0,25 km, jolla lisätään alueen kiinnostavuutta ja monipuoliste-

taan kulkureittejä. Ko. alueen rakentamiseen on varattu määrärahaa 800 000 euroa.

- Roveksen ja Kivennevan teollisuusalueen katuyhteyksiä laajennetaan, millä tuetaan teollisuusyrityksille useampia sijoitusvaihtoehtoja. Valion ympäristön mahdollisiin katumuutoksiin varaudutaan.
- Katujen saneerauksia tehdään kiireellisyysjärjestyksessä, ja ensi vuodelle kohteita on valikoitunut 9 kpl. Ohjelmassa on eri kokoluokan hankkeita, joiden kustannusarviot vaihtelevat 75 000 eurosta 200 000 euroon.
- Hulevesiviemäriverkon rakentamiseen ja kunnostamiseen on varattu määrärahaa noin 1,6 milj. euroa.

Muita merkittäviä investointeja vuonna 2024 ovat:

- maa-alueiden hankinta, 900 000 euroa
- liikuntapaikkarakentaminen, noin 1,4 milj. euroa
- koneet ja kalusteet, noin 5,6 milj. euroa.

Talousarvion sisältämistä investointikohteista on jäljempänä tässä talousarviokirjassa yksityiskohtainen erittely.

Kaupunkikonsernin investoinneista merkittävimmät ovat Seinäjoen Energia Oy:n noin 17 milj. euron investoinnit verkoston laajenemiseen ja saneerauksiin sekä Seinäjoen Palvelutalot Oy:n investointina vuosina 2023-2024 toteutettava Kärjen uuden alakoulun rakentaminen.

Todetaan, että Törnävän uuden alakoulun rakentaminen rahoitetaan 20 vuoden kiinteistöleasing-mallilla. Koulu valmistuu vuoden 2024 aikana.

9.3 Rahoitusosa

Rahoitusosa on keskeinen osa kaupungin talousarviota ja tilinpäätöstä. Sen avulla kootaan tulorahoitus, investoinnit ja muut pääomamenot sekä pääomarahoitus yhteen laskelmaan.

Talousarvioon on kuntalain mukaan otettava toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitettava, miten määrärahojen rahoitustarve katetaan. Toiminnan rahoitus esitetään talousarvion rahoitusosassa, joka tulee olla talousarviossa tuloslaskelma- ja investointiosan lisäksi. Rahoitusosa on kaupungin kokonaistaloutta kuvaava laskelma.

Taulukko: Vuoden 2024 talousarvion rahoitusosa, Seinäjoen kaupunki.

RAHOITUSOSA, 1 000 €	TA-2024
Tulorahoitus	
Vuosikate	21 809
Satunnaiset erät	
Tulorahoituksen korjauserät	-6 311
Investoinnit	
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-36 565
Rahoitusosuudet investointimenoihin	540
Käyttöomaisuuden myyntituotot	7 410
YHTEENSÄ	**-13 117**
Rahoitustoiminnan kassavirta	
Antolainauksen muutokset	
Antolainasaamisten lis. muille	
Antolainasaamisten lis. liikelait.	
Antolainasaamisten väh. muilta	3 760
Antolainasaamisten väh. liikelait.	
Lainakannan muutokset	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	44 257
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-34 900
Liikelaitoksen lainojen lisäys	
Liikelaitoksen lainojen vähennys	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	
Muut maksuvalmiuden muutokset	
Rahavarojen muutos	0
Rahoitusjäämä/Rahoitustarve	**13 117**
Vaikutus maksuvalmiuteen	**0**
Nettovelkaantuminen	**9 357**

Rahoitusosan eri osien osalta voidaan todeta seuraavaa:

Tulorahoitus

Tulorahoituksen osatekijät esitetään yksityiskohtaisesti tuloslaskelmaosassa. Rahoitusosaan otetaan vain vuosikate sekä satunnaiset erät, jotka tuloslaskelmassa esitetään vuosikatteen jälkeen.

Investoinnit

Käyttöomaisuusinvestoinneilla tarkoitetaan rahoitusosassa käyttöomaisuuteen ja muihin pitkäaikaisiin sijoituksiin käytettyjä varoja tilikauden aikana lukuun otta-

matta pitkäaikaisia saamisia, jotka esitetään omana ryhmänään. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet esitetään rahoitusosassa bruttomääräisinä investointiosan mukaisesti.

Vuosikate ja nettoinvestoinnit

Taulukko: Vuosikate ja nettoinvestoinnit ilman käyttöomaisuuden myyntituottoja – kehitys vuosina 2015-2024, Seinäjoen kaupunki.

Vuosi	Vuosikate	Nettoinvestoinnit, ilman käyttöomaisuuden myyntiä	Vuosikate -% Nettoinvestoinneista
2015	11 841 000,00	43 725 000,00	27,10
2016	26 696 000,00	33 498 000,00	79,70
2017	29 176 000,00	49 126 000,00	59,40
2018	14 474 530,28	40 900 000,00	35,39
2019	- 249 000,00	45 101 000,00	
2020	38 103 598,00	35 801 561,00	106,43
2021	16 615 245,00	34 219 132,00	48,56
2022	40 844 526,00	31 102 000,00	131,32
TP2023enn.	27 801 000,00	30 760 000,00	90,38
TA2024	21 808 600,00	34 925 000,00	62,44

Kuvio. Vuosikate, nettoinvestoinnit ja poistot vuosina 2015-2024, Seinäjoen kaupunki.

Edellä olevasta tarkastelusta nähdään vuosikatteen ja nettoinvestointien välinen vertailu, nettoinvestointien taso on jäänyt useimmiten vuosikatetta korkeammaksi. Lisää tasapainottamistoimia tarvitaan ensi vuonan ja myös taloussuunnitelmavuosina. Vuosikate kattaa ensi vuoden budjetissa poistot 100 %:sti, mikä on hyvä asia kestävän taloudenpidon kannalta ja nettoinvestoinneistakin 102 %, mutta ainoastaan 62 % nettoinvestoinneista, kun tavoite molemmissa on 100 %.

Pitkäaikaisten lainojen lisäys vuonna 2023 on noin 44,3 milj. euroa ja lainojen lyhennysten määrä 34,9 milj. euroa. Ensi vuonna tehtävien investointien nettorahoitustarve on noin 9,4 milj. euroa.

Taulukko: Seinäjoen kaupungin lainakannan kehitys vuosina 2015-2024.

Kaupungin lainakannan kehitys			
Vuosi	milj. €	Muutos (milj. €)	€/asukas
2015	225,4	33,7	3 662
2016	236,8	11,5	3 817
2017	266,5	29,7	4 251
2018	293,3	26,8	4 635
2019	331,7	38,4	5 200
2020	332,6	0,9	5 185
2021	339,8	7,2	5 236
2022	324,6	-15,2	4 969
2023	339,0	14,4	5 125
2024	338,4	-0,6	5 066

Kuvio. Kokonaislainamäärän kehitys vuosina 2015-2024, Seinäjoen kaupunki.

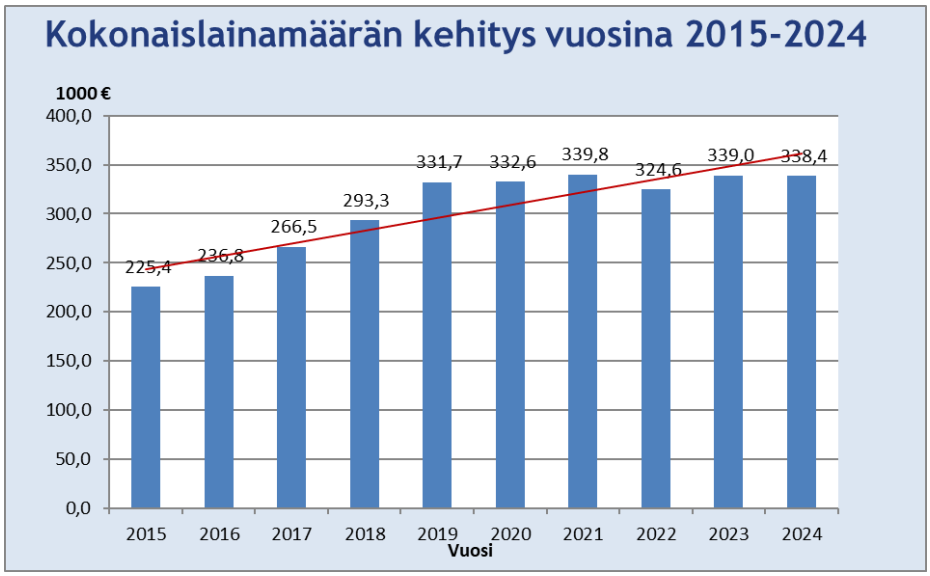

Kuvio. Lainamäärän kehitys asukasta kohti vuosina 2015–2024, Seinäjoen kaupunki.

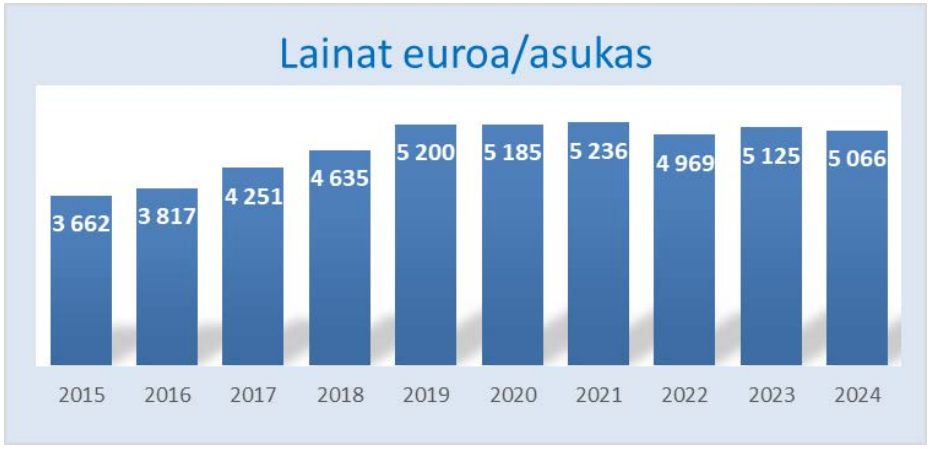

Kaupungin kokonaisvelkamäärä pienenee ensi vuonna ainoastaan 0,6 milj. euroa. Lainamäärä/asukas laskee ensi vuonna -59 euroa/asukas.

Talousarvioehdotuksen mukaan kaupungin kokonaislainamäärä on vuoden 2024 lopussa 338,4 milj. euroa ja asukasta kohti 5 066 euroa/asukas.

Lainamäärän kehitykseen tulee edelleen kiinnittää huomiota. Korkotaso on ollut merkittävässä nousussa, minkä vuoksi myös vieraan pääoman aiheuttama rasitus nousee oleellisesti. Rahoitusmarkkinoilla keskuspankkien ohjauskorkojen nostot ja inflaation kasvu näkyvät myös yleisessä korkotasossa tätä nostaen. Lyhyet markkinakorot ovat kasvaneet yli 4 %-yksikköä kesästä 2022 johtuen keskuspankkien pyrkimyksestä taltuttaa kovasti kasvanutta inflaatiota Euroalueella. Ohjauskorkojen nostoilla suoraan vaikutetaan rahamarkkinoiden lyhyisiin ja pitkiin viitekorkoihin.

Nopeata käännettä matalampiin korkoihin ei ennakoida tapahtuvan vuoden 2024 aikana, koska epävarmuustekijöitä on yhä paljon, mm. inflaatio ole vielä taittumassa vähään aikaan Euroopan Keskuspankin tavoittelemalle 2 %:n tasolle; myös työllisyystilanne on toistaiseksi yhä hyvä taantumauhkasta huolimatta, mikä toisaalta kiihdyttänee inflaatiota.

Talousarvion hyväksymisen yhteydessä esitetään, että kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä kassalainojen enimmäismääräksi 120 milj. euroa.

Korkomenoihin on talousarviossa vuodelle 2023 varattu määrärahoja noin 6,5 milj. euroa. Korkoriskiltä suojautuminen on tärkeä osa kaupungin rahoitustointa.

10. TALOUDEN TASAPAINOTTAMINEN

10.1 Lähtökohdat talouden tasapainottamiselle

Seinäjoen kaupunki on laatinut vuonna 2020 tasapainottamisohjelman tuleville vuosille, ja se on voimassa myös ensi vuonna 2024 ja talouden suunnitelmavuosina 2025-2027. Tätä työtä on jatkettava määrätietoisesti. Tasapainoinen talous mahdollistaa kasvavan kaupungin palvelut ja investoinnit, todetaan kaupunkistrategiassa, joka hyväksyttiin 20.6.2022.

Kaupunkistrategia 2022-2029: ”Tasapainoinen talous saavutetaan hallitsemalla toimintamenoja, parantamalla palvelujen tuottavuutta ja mitoittamalla investointitaso tulorahoituksen mukaiseksi.” Avainlukuja kestävän talouden tunnusluvuissa ovat:
- Toimintakatteen muutos-%: enintään **2 %** vuodessa
- Investointien tulorahoitus, %: väh. 100 %, käytännössä tämä tarkoittaa vähintään **30 milj. euron** vuosikatetta ja saman suuruisia nettoinvestointeja.
- Tilikauden tulos: vähintään **10 milj. euroa**.

Em. toteutuessa myös velkamäärä vähenee.

Taseen kertynyt ylijäämätavoite on koko ajan vähintään 25 milj. euroa emokaupungin osalta ja kaupunkikonsernissa väh. 100 milj. euroa. Tämä mittaa talouden kestävyyttä pidemmälläkin ajalla.

Seinäjoen kaupunki on kasvanut ja kasvaa edelleen noin 0,8-1 %:n vuosittain, mikä antaa hyvät lähtökohdat siihen, että kaupunki voi olla menestyjien joukossa myös jatkossa, mutta se edellyttää jatkamista muutoksen tiellä nykyiseen talouskehitykseen. Tähän kaupunki voi itse omilla toimillaan vaikuttaa.

Lähtötilanne talouden tasapainottamiselle on kohtuullinen. Kaupungin taseessa on ylijäämää 31.12.2022 yhteensä 34,3 milj. euroa. Kaupunkikonsernin taseessa vastaavana ajankohtana tilanne on merkittävästi parempi, ylijäämää yhteensä 115,1 milj. euroa. Kaupunki on tällä hetkellä ja ennusteiden mukaan yksi voimakkaimmin kasvavia kaupunkeja Suomessa. Kaupunki on investoinut viime vuosina (2017-2023) voimakkaasti noin 34-49 milj. euron vuositasolla, minkä odotetaan tuovan vastinetta panostukselle myös lisääntyvinä tuloina ja vaikuttavuuden lisääntymisenä.

Ongelma myös hyvinä vuosina on ollut tyypillinen kasvukaupungille, joka investoi voimakkaasti: investointien taso on ollut kaupungin vuosikatetta korkeampi. Tämä on merkinnyt velkaantumiskehityksessä negatiivista suuntaa tultaessa 2020-luvulle sekä emokaupungissa että kaupunkikonsernissa. Rahoitustilanne toistaiseksi kestää, koska kaupungille tulee myös tulovirtaa. Korot ovat olleet nousussa, mikä korostaa hyvän tuloksenteon ja velkaantumiskehityksen vähentämisen merkitystä. Lainasalkussa pitkistä lainoista on suojattu strategian mukaisesti koko ajan yli 50 %.

Seinäjoki on kasvukaupunki, mutta sen toimintakatteen ja vuosikatteen kehitys on huolestuttava ja kaupungin talous on käyttötalouden osalta saatava kaupunkistrategian mukaisesti kestävämmälle pohjalle. Vuoden 2019 tilanne oli poikkeuksellisen heikko talouden näkökulmasta: toimintakate kasvoi yli 8 %, vuosikate oli heikko ja tuloskin –22,4 milj. euroa. Sitä edeltävä vuosikin oli tilinpäätöksessä alijäämäinen. Vuodesta 2020 alkaen talouskehitykseen on kiinnitetty erityistä huomiota ja tehty sopeuttamistoimia. Käytännössä tämä tarkoittaa, että oma käyttömenokehitys saadaan omin tervehdyttämistoimin vastaamaan nykyistä paremmin kaupungin tulopohjaa. Vuoden 2020 tulos oli merkittävän ylijäämäinen, mutta vuosi 2021 jälleen

alijäämäinen. Vuoden 2022 tulos oli ylijäämäinen 16,3 milj. euroa myyntien kanssa ja ilman myyntejä ja alaskirjauksia 3,8 milj. euroa. Vuoden 2023 tilinpäätösennuste ennakoi 4,0 milj. euron ylijäämäistä tulosta, mutta käyttötaloudessa on yhä noin 5 milj. euroa kestävyysvajetta.

Vuoden 2024 talousarvio on laadittu siten, että vuosikate 21,8 milj. euroa kattaa poistot kokonaan, mutta ainoastaan 62 % nettoinvestoinneista. Vuoden 20204 tilikauden tulos on ylijäämäinen +180 600 euroa.

Vuonna 2024 investoidaan aiempien vuosien tapaan merkittävästi: **nettoinvestoinnit ovat ensi vuonna noin 34,9 milj. euroa**. Vuoden 2024 nettoinvestoinnit sisältävät myös vuodelta 2023 siirtyvät, tiedossa olevat investoinnit. Kaupungin velkakehitys taittuu ja lainamäärä vähenee hienoisesti vuonna 2024: lainamäärä vähenee 59 euroa/asukas, mutta lainamäärä sen sijaan pysyy lähes entisellä tasolla.

Todetaan, että vuoden 2024 talousarvion käyttötalousosa pitää sisällään sivistys-ja hyvinvointipalveluissa kohdentamattoman säästövelvoitteen 500 000 euroa. Tätä seurataan kevään ja kesän 2024 aikana ja puretaan tehtyjä sopeutustoimia tai lisätuloja vastaan lisätalousarvion yhteydessä elokuussa 2024. Tämänkin jälkeen sivistys- ja hyvinvointipalvelujen toimintakate kasvaa yhä 6,7 % vuoteen 2023 nähden.

Rahoituksen puolella Seinäjoen Energia Oy:n osinko emokaupungille vuoden 2023 tuloksesta on 5,0 milj. euroa, ja muiden yhtiön tuloutusten kanssa yhteensä noin 10 milj. euroa.

Käytännössä vuoden 2024 talousarvio vahvistaa talouden kurssia ainoastaan hieman kestävämpään suuntaan, vuosina 2024-2027 tavoitteena on talouden vahvistaminen siten että velkaantuminenkin vähenee asukaskohtaisesti, mutta myös määrällisesti, ja että kaupunki voi investoida kestävästi 30-35 milj. euroa/vuosi. Rahoituksen vahvistamiseksi kaupunki jatkaa strategiansa mukaisesti myös kiinteistöjen myyntiohjelmaa (2022-2027).

On tärkeää toisaalta turvata vuoden 2024 uudessa kuntarakenteessa kuntalaisten tarvitsemat kuntapalvelut ja infra sekä pitää huoli, ettei toimintakate 4,5 % ainakaan heikkene. Vuosina 2024-2027 on tärkeätä selvittää ja viedä käytäntöön rakenteellisiakin uudistuksia, jotta päästään puolittamaan nykyinen toimintakate tavoitellulle enintään 2 %:n toimintakate-tasolle. Tiedetään ennakolta, että etenkin tuleva vuosi 2024 on kunnille taloudellisesti poikkeuksellisen haastava. Vuonna 2024 on valtionosuuden viimeinen tasaus kuntien ja hyvinvointialueiden kesken, minkä lisäksi valtion sopeutustoimet näkyvät myös kunnissa. Valtionosuudet pienenevät vuonna 2024 hyvin merkittävästi vuoteen 2023 verrattuna (-18 %), koska valtakunnallisesti sote-kustannukset ovat olleet voimakkaammassa kasvussa vuosina 2021-2022 kuin on ennakoitu ja valtio leikkaa valtionosuuskorotuksen indeksiä.

Talouden tasapainon näkökulmasta rakenteellinen kestävyysvaje näkyy jatkossakin sekä kunnissa, että hyvinvointialueilla: menot kasvavat tuloja nopeammin mm. väestön ikääntymisen myötä. Talouden toteutumiseen epävarmuutta tuo osaltaan Ukrainan sodan seurauksina mm. talouden taantuma, vakava energiakriisi ja korkea inflaatio. Myös turvallisuusasiat nousevat julkisellakin sektorilla keskiöön, vaikkakin Nato-jäsenyys tuo vakautta myös Suomen talouden näkökulmasta. Venäjä-pakotteiden jatkuminen Euroopassa on todennäköistä.

Tarvitaan edelleen hyvää tavoiteasetantaa, määrätietoista rakenteellista uudistamista, mutta myös digitalisaation ja tiedolla johtamisen yhä suurempaa hyödyntä-

mistä systemaattisesti vuonna 2022 hyväksytyn digiohjelman mukaisesti. Olennaista on vaikuttavuus ja kustannustehokkuus palveluissa, osin pohdittavaksi tulee myös energian säästäminen sekä palvelutason laskeminen väliaikaisesti joidenkin palvelujen osalta sekä hyvä johtaminen. Lisäksi tarvitaan emokaupungin tulopohjan vahvistumista ja investointien tason laskemista tulopohjan mahdollistamalle tasolle.

Kuvio. Vuosikate vuosina 2015-2024 ja suunnitelmavuodet 2025-2027 suhteessa strategian mukaiseen tavoitteeseen

Taloudellisen kehityksen kääntämiseksi kaupunkistrategiankin mukaisesti kestävälle tasolle tarvitaan noin +10 milj. euron tilikauden tuloksia talousarvion suunnitelmakaudella, mikä tarkoittaa toteutuessaan myös velkaantumisen kääntymistä positiiviseen suuntaan. Samalla varmistetaan, että kuntalaisille palvelut kyetään tuottamaan strategian mukaisesti mahdollisimman taloudellisesti, mutta laadukkaina ja vaikuttavina, sekä investoimaankin. Jotta tämä on mahdollista, toimintakate (tuotot-menot ilman veroja ja valtionosuuksia) saa kasvaa enintään 2 % vuodessa, jotta saavutetaan nykyisen toimintakatetason sijasta verrokkikaupunkien keskimääräinen taso, mikä on reilut 200 euroa/asukas alempi. Vuosikatteen tulee samanaikaisesti olla yli 30 milj. euroa/vuosi ja nettoinvestoinnit pääsääntöisesti enintään samaa tasoa. Kaupunkikonsernissa investointien tulorahoituksen riittävyys ja tuloksentekokyvykkyys palvelujen rinnalla korostuvat.

Veroprosentit pidetään vuonna 2024 ennallaan sekä kunnallisveron että kiinteistöverojen osalta. Kunnallisvero on ensi vuonna 8,4 %. Tässä yhteydessä on kuitenkin todettava, että kuntakentällä, myös Seinäjoella on kasvavaa painetta kunnallisverojenkin nostamiseen. Vahvempi tulopohja kustannustietoisen uudistavan toiminnan rinnalla mahdollistaisi Seinäjoella vuosikatteen nostamisen nykyistä korkeammalle, jopa 35-40 milj. euroon, ja siten se tukisi strategista tavoitetta 10 milj. euron vuotuisiin tuloksiin, mutta myös mahdollisuutta nykyinvestointitason nostamiseen vastaavalle tasolle vuosikatteen kanssa.

Vuoden 2024 talousarvion keskeisenä tavoitteena on vaikuttavat palvelut, uudistumisen tiellä jatkaminen ja myös taloudellisen tehokkuuden lisääminen.

Talouden tasapainottamistoimia jatketaan vuosina 2022-2027 tavoitteena talouden tervehdyttäminen ja kaupungin kasvun tukeminen. Talousarviovuonna 2024 valmistellaan myös rakenteellisia uudistuksia samanaikaisesti, kun turvataan ylijäämäinen tulos sekä emokaupungissa että kaupunkikonsernissa. Näin vuosista 2024-2027 voi tulla parempia talouden näkökulmasta. Tehtävä on haastava, muttei mahdoton.

10.2. Talouden kolme skenaariota ja tasapainottamisohjelma

Vuoden 2021 talousarvion hyväksymisen yhteydessä esiteltiin kolme skenaariota Seinäjoen kaupungin talouden kehityksestä. Ne ovat yhä voimassa ja valittu paras skenaario on Seinäjoen tie kestävämpään talouteen.

Skenaario vuosille 2021-2026, nykyinen kehitys taloudessa jatkuu. *Samalla kaupungin talous heikkenee ja velkamäärä kasvaa.*

Kuvaus: Vuotuisesti toimintakate kasvaa noin 3-5 %, käytännössä viimeisen kahden ja puolen vuoden (1/2020-6/2023) keskimääräinen kasvu on ollut noin 4 %. Tämä merkitsee vuoden 2024 tasossa noin 2500 euroa/ asukas toimintakatetta. Investoinnit ovat noin 30-35 milj. euroa tasolla. Edellytyksenä on, ettei mahdollinen taantuma pitkity. Tämä skenaario johtaa enintään 0-tuloksiin, todennäköisemmin ilman veronkorotuksia rakenteellisen kestävyysvajeen myötä negatiivisiin -5 - -10 milj. euron vuotuisiin tuloksiin jo suunnitelmavuosina. Velkaantuminen jatkuu ja rahoitusriskit kasvavat.

Näköpiirissä on toimintakatteen kasvu jo kohtuunopeasti kohti 3000 euroa/asukas. Ajaudutaan väistämättä veronkorotuksiin, jottei jouduta kriisikunnaksi. Asukasluvun kasvu jatkuu 0,5 - 1,0 % -tasolla.

Skenaario -1 vuosille 2021-2026, nykytila heikkenee merkittävästi. *Seurauksena kaupungin talouden kriisiytyminen.*

Kuvaus:
Toimintakate heikkenee nopeasti yli 3000 euroa/ asukas tasolle ja vuotuisesti toimintakate kasvaa noin 5-6 %. Tulot eivät riitä menojen kattamiseen. Nettoinvestoinnit ovat noin 30-40 milj. euron tasolla, käytännössä syntyy painetta investointitason merkittävään alentamiseen käyttötalouden heiketessä. Yleinen talouskehitys ei kasvakaan, vaan taantuma pitkittyy.
Tämä skenaario johtaa todennäköisimmin ilman veronkorotuksia -10 - -20 miljoonan euron vuotuisiin alijäämätuloksiin. Velkaantuminen jatkuu yhä voimakkaampana. Näköpiirissä on toimintakatteen merkittävä negatiivinen kasvu yli 3000 euroa/asukas tasolle, kun valtakunnallinen keskiarvo on noin 2 000 euroa/asukas tasolla. Alijäämää tämä tarkoittaa jo vuonna 2025 yli –10 milj. euroa, eikä sitä kyetä kattamaan seuraavinakaan vuosina.
Ajaudutaan väistämättä isoihin veronkorotuksiin, jottei jouduta kriisikunnaksi. Myös muita hätäratkaisuja sopeuttamiseksi joudutaan tekemään. Esimerkiksi kaupungin arvokkaimmastakin omaisuudesta eli Energialaitoksesta osa saatetaan joutua myymään ilman, että se on todellisuudessa oma valinta.

Kasvu jatkuu, mutta maltillisemmalla 0,25 - 0,5 %-tasolla. Kaupungin kiinnostavuus todennäköisesti kuitenkin vähenee koko ajan, kun ollaan talouskriisissä ja joudutaan tekemään vuosittain isoja säästöjä palveluissa ja samalla nostamaan veroja, kun ei pystytä rakenteellisiin uudistuksiin.

Kuviot. Kolmen eri skenaarion kehityskulut 2019-2027. Vuonna 2024 toimintakate-kasvu on vuonna 2024 enintään 4,5 % ja parhaassa skenaariossa (sinisellä) vuosina 2025-2027 enintään 2,0 %.

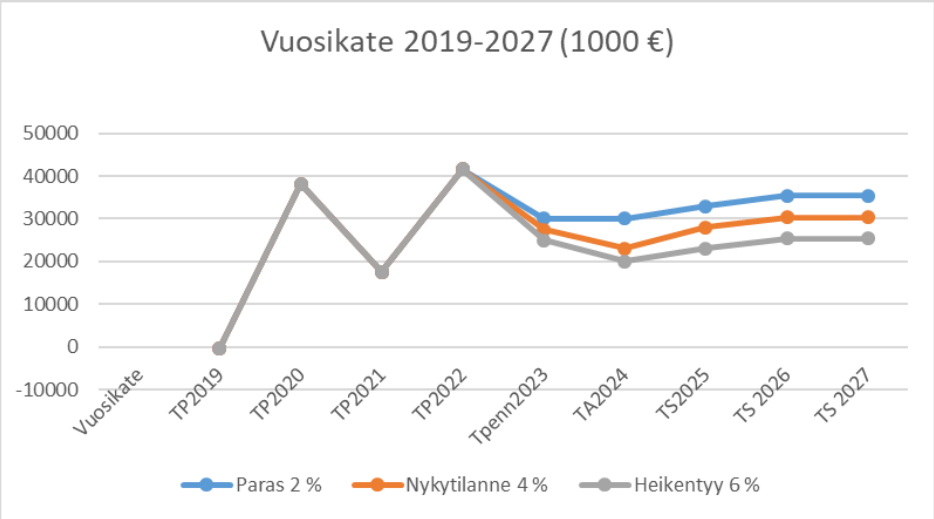

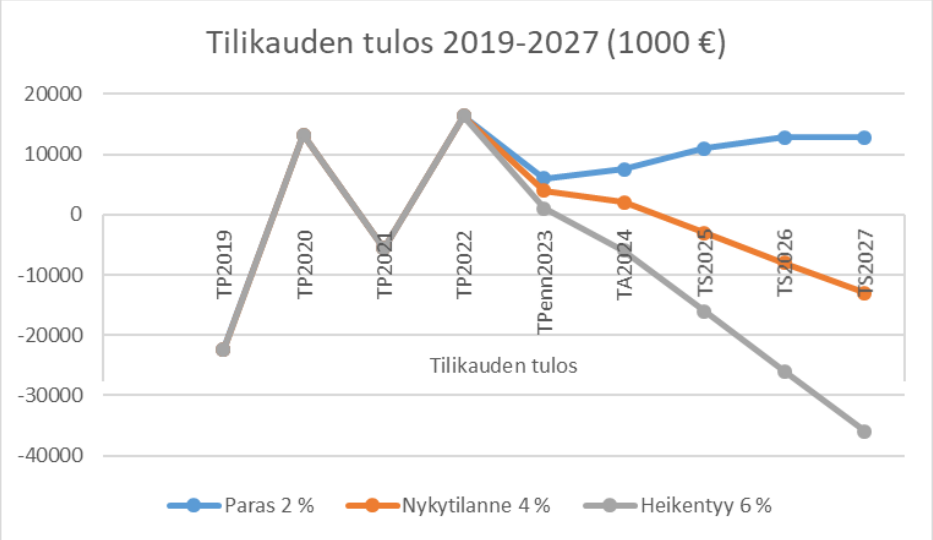

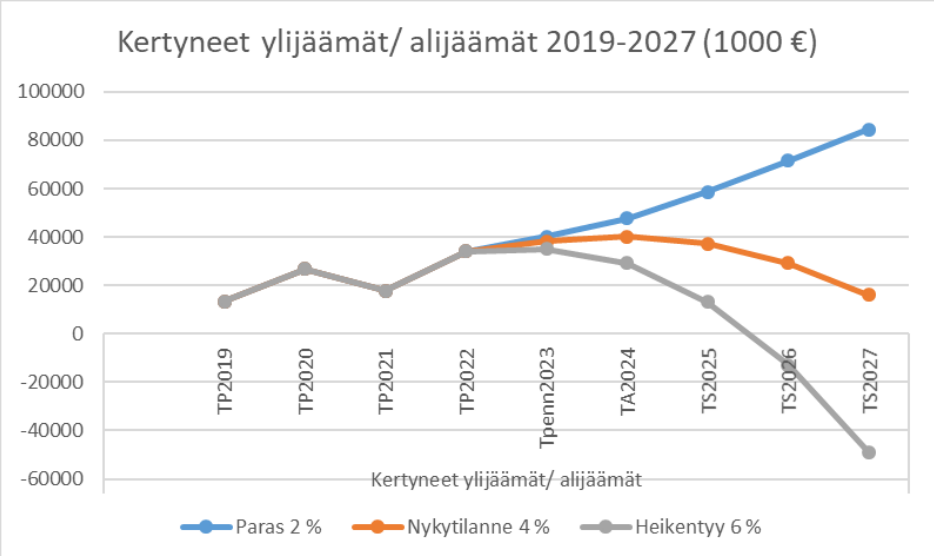

Osana vuoden 2021 talousarviota hyväksyttiin talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2021-2024. Hyväksytään, että ko. linjalla jatketaan myös vuosina 2024-2027 seuraavasti:

Paras skenaario vuosille 2021-2027, nykytilanne paranee ja talous saadaan tasapainoon. *Uudistumalla kaupunki kehittyy.*

Tavoitetaso, joka sisältää myös toimenpiteitä hyväksytään seuraavasti:

- Vuotuinen +10 milj. euron tulos, parempikin, jos tulot kehittyvät hyvinä. Tämä pidentää mahdollisuuksia lykätä veronkorotuksia. Myös velkaantuminen kääntyy laskuun ja on vastuidenkin kanssa alle 4 900 euroa/asukas jo taloussuunnitelmavuosien loppupuolella. Emokaupungin kumulatiivinen ylijäämä vahvistuu vuoden 2026 loppuun mennessä vähintään 60-70 milj. euroon. Kaupunkikonsernissa vastaavana ajankohtana kumulatiivinen ylijäämä vahvistuu vähintään 150-160 milj. euroon ja velkamäärä laskee alle 9 900 euroon/asukas vuokravastuutkin huomioituna.

- Toimintakate kasvaa vuonna 2024 enintään nykytason verran eli noin 4,5 % kuluvan vuoden tilinpäätösennusteeseen nähden johtuen tavanomaista korkeammasta inflaatiotasosta, Ukrainan sodan vuoksi alkaneesta taantuman uhan kasvusta Euroopassa ja valtakunnallisesta yli 3 %:n kunta-alan palkkausratkaisusta. Verotulojen arvioidaan kehittyvän ainoastaan kohtuullisesti vuonna 2024 johtuen yleisen talouden heikkenemisestä Euroopassa ja Suomessa.

- Jotta talous vahvistuu taloussuunnitelmavuosina 2025-2027, toimintakate voi kasvaa strategian mukaisesti vuotuisesti enintään 2,0 %/vuosi. Tämän tulee riittää kestävään kasvuun ja palvelujen järjestämiseen. Tulopuolta tarkastellaan menojen rinnalla. Jokainen prosenttiyksikkö nykytasosta kohti strategista tavoitetasoa tarkoittaa noin 2 milj. euron parannusta toimintakatteessa. Rakenteellinen sopeuttamistarve käyttötaloudessa on 5 milj. euroa.

- Seinäjoen verrokkikaupunkeihin nähden tavoite on olla parhaassa kolmannessa toimintakatevertailussa euroa/asukas. Vuoden 2024 talousarviossa toimintakate/asukas on 2699 euroa.

- Toiminta, tavoitteet ja seuranta perustuvat voimassa olevaan kaupunkistrategiaan 2022-29: terveen ja tasapainoisen talouden vaatimus on myös uudessa strategiassa keskeinen kulmakivi kaupungin menestymiselle. Tavoitteet viedään osaksi konkretiaa myös talousarviotavoitteina. Vaikuttavuus, kustannustietoisuus ja uudistuminen ovat arkipäivää ja tasapainottamistoimet on viety toiminnan tasolle. Palvelutasosta ja -määrästä on mahdollista tinkiä väliaikaisesti talouden tasapainottamiseksi.

- Kaupunki henkii 2020-luvulla edelläkävijyyttä, yrittäjämäisyyttä, rohkeutta uudistua sekä tarkastelee systemaattisesti palvelurakenteita etsien parasta toimintatapaa. Digitalisaatiota hyödynnetään palveluissa ja palveluprosesseissa sekä tiedolla johtamisessa. Henkilöstö on mukana uudistamassa, hyvä johtaminen ja osaaminen näkyvät kaikessa tekemisessä. Henkilöstöohjelmaa ja -suunnitelmaa 2024-2027 hyödyntäen haetaan optimitaso koko kaupungin henkilöstömäärän kehittymiselle siten, että kokonaishenkilöstömäärä henkilötyövuosina voi myös vähentyä vuoden 2023 tasosta vuosina 2024-2027.

- Nettoinvestoinnit ovat noin 30-35 milj. euron tasolla, kunnes on mahdollisuuksia jälleen panostaa enemmänkin. Mm. asemanseutu kehittyy ja siihen saadaan mukaan myös muuta ulkoista rahoitusta, samoin kuin muihinkin investointeihin. Edunvalvonnan merkitys korostuu. Erikseen laaditaan päivitetty investointisuunnitelma vuoteen 2026 asti vaikuttavuusarvioineen osana tasapainotustoimia.

Taulukko. Parhaan skenaarion tuloslaskelma vuosille 2024-2027.

Talousarvion tuloslaskelmaosa, 1000 €							Talousarvio		Suunnitelmavuodet 2025-2027		
		TP2021	TP2022	TAmuut. 2_2023	Ennuste 1-12/2023	Tot-%	TA-2024	Muutos-% vrt. tpenn.	TS-2025	TS-2026	TS-2027
TOIMINTATUOTOT					4.10.2023						
	Myyntituotot	53 128	55 276	24 027	24 300	101,1 %	25 623	5,4	26 316	26 974	27 648
	Maksutuotot	21 412	21 132	10 099	9 600	95,1 %	8 784	-8,5	9 000	9 100	10 000
	Tuet ja avustukset	16 868	11 022	5 199	5 500	105,8 %	4 171	-24,2	5 000	6 000	6 400
	Muut toimintatuotot	41 641	57 310	40 023	39 000	97,4 %	42 301	8,5	43 500	48 500	49 470
	Toimintatuotot yht.	**133 049**	**144 740**	**79 348**	**78 400**	98,8 %	**80 880**	**3,2**	**83 816**	**90 574**	**93 518**
									3,6 %	**8,1 %**	**3,3 %**
TOIMINTAKULUT											
	Palkat ja palkkiot	-169 165	-177 312	-106 174	-106 800	100,6 %	-112 718	5,5	-117 227	-121 916	-125 573
	Henkilöstösivukulut	-40375	-41942	-24 560	-24 800	101,0 %	-25 855	4,3	-26 935	-28 012	-29 132
	Palvelujen ostot	-212 738	-225 701	-52 407	-52 100	99,4 %	-52 675	1,1	-54 000	-56 879	-58 585
	Aineet, tarvikkeet ja tava	-26 892	-28 494	-20 734	-20 700	99,8 %	-20 972	1,3	-19 900	-20 400	-21 000
	Avustukset	-28 716	-21 426	-10 556	-10 550	99,9 %	-10 861	2,9	-10 962	-11 500	-12 000
	Muut toimintakulut	-44 940	-46 322	-36 193	-36 000	99,5 %	-38 076	5,8	-38 838	-39 614	-40 407
	Toimintakulut yht.	-522 818	-541 197	**-250 625**	**-250 950**	100,1 %	**-261 158**	**4,1**	**-267 860**	**-278 321**	**-286 698**
									2,6 %	3,9 %	3,0 %
TOIMINTAKATE		-389769	-396458	**-171 277**	**-172 550**	100,7 %	**-180 278**	**4,5**	**-184 044**	**-187 747**	**-193 179**
									2,1 %	2,0 %	2,9 %
Verotulot											
	Kunnan tulovero	231 654	250 921	121 200	121 200	100,0 %	124 000	2,3	131 000	136 240	141 690
	Kiinteistövero	26 864	29 046	28 300	30 300	107,1 %	31 500	4,0	32 000	33 280	33 946
	Yhteisövero	24 215	26305	16 000	16 000	100,0 %	15 500	-3,1	15 900	16 850	17 000
Valtionosuudet		115 616	123 666	30 500	30 500	100,0 %	25 000	-18,0	28 625	29 484	30 368
Rahoitustuotot ja -kulut											
	Korkotuotot	5 200	5 040	4 464	4 464	100,0 %	6 000	34,4	6400	6000	5750
	Muut rahoitustuotot	4 957	5 531	4 742	4 742	100,0 %	6 942	46,4	6450	5700	5700
	Korkokulut	-917	-2 174	-6 000	-6 500	108,3 %	-6 500	0,0	-5500	-4500	-4500
	Muut rahoituskulut	-307	-346	-355	-355	100,0 %	-355	0,0	-300	-300	-300
VUOSIKATE		17512	41532	**27 575**	**27 801**	100,8 %	**21 809**		**30 531**	**35 007**	**36 474**
									Nettoinvestoinnit n. 34-39 Meur		
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		**-23 101**	**-25 230**	**-22 500**	**-23 800**	105,8 %	**-21 700**		-22 300	-22 500	-23 500
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT											
	Satunnaiset tuotot										
	Satunnaiset kulut										
TILIKAUDEN TULOS		**-5 589**	**16 302**	**5 075**	**4 000**		**109**		**8 231**	**12 507**	**12 974**
		35	**35**		35			TA2024 vuosikate 21,8 milj. €, tulos 108 600 €, v. 2025-27 30-36 milj. €			
		-1	**2**					TA2024: Vuosikate kattaa poistot 100%:sti.			
								TA2024-nettoinvestoinnit 34,9 milj. €, 2025-2027: n. 34-39 milj. €/v			
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		**-5 556**	**16 338**	**5 075**	**4 035**		**109**	Lainamäärä v. 2024 on 338,4 milj. euroa (5066 €/as)			

Kuvio. Lainakannan kehitys 2019-2027 ennuste parhaan skenaarion mukaisesti. Lainakanta pienenee vuoden 2027 loppuun mennessä alle 330 milj. euroon.

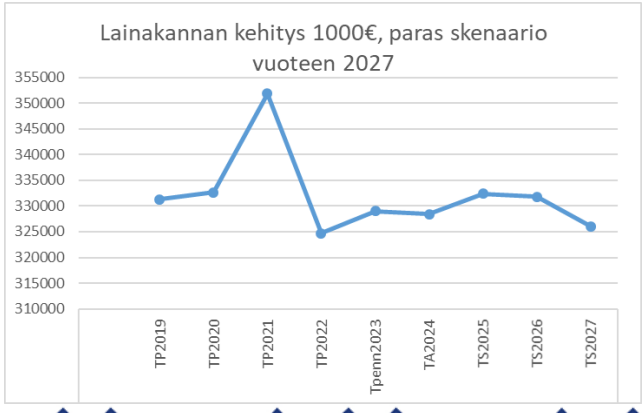

Talouden tasapainottamista tukee, että kaupungin kasvu jatkuu hyvänä, noin 1 %:n tasolla ja imago pysyy vahvana ja mahdollisesti vahvistuu. Kasvu tuo lisätuloja ja synergiaetuja palvelujen järjestämiseen. Kaupungilla on palvelut kunnossa, on varaa investoida ja enemmän mahdollisuuksia pärjätä tulevaisuudessa. Kaupungin kiinnostavuus myös vahvistuu, oli sitten kyseessä yritykset tai ihmiset. Ja kaupunkistrategiassa edellytetty tasapainoinen talous saadaan kestävälle perustalle.

Seinäjoella on rakenteelliseen kestävyysvajeen lisäksi kasvavaa painetta kunnallisveron nostamiseen. Osana talouden tasapainottamistoimia erikseen pohdittavaksi tulee suunnitelmavuosien alkupuolella mahdollinen kunnallisveron nostaminen, jotta nykyistä vahvempi tulopohja kustannustietoisen uudistavan toiminnan rinnalla mahdollistaisi Seinäjoella vuosikatteen nostamisen nykyistä korkeammalle, jopa 35-40 milj. euroon, ja siten se tukisi strategista tavoitetta 10 milj. euron vuotuisiin tuloksiin, mutta myös mahdollisuutta nykyinvestointitason nostamiseen vastaavalle tasolle vuosikatteen kanssa.

Strategian tavoite tasapainoisesta taloudesta viedään käytäntöön erikseen määriteltyinä konkreettisina toimina kaikilla toimialoilla ja siten osaltaan vahvistetaan kasvukaupungin mahdollisuuksia sekä panostaa laadukkaisiin ja vaikuttaviin palveluihin että toisaalta vaikuttavaan investoimiseen. Tarkastellaan myös kaupungin organisaatiota, miten se vastaa tulevaisuuden kehitysnäkymiin ja miten toiminta on vaikuttavaa ja kustannustehokasta sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä: kouluverkkoselvitys, lukioverkkoselvitys sekä tukipalveluissa hankintapalvelujen ja siivous- ja ruokahuoltopalvelujen mahdollinen uudelleen organisointi. Ko. selvitysten pohjalta tehdään erikseen päätökset rakenteellisista toimenpiteistä.

Yhteinen missio on pitää Seinäjoen kaupunki menestyjien joukossa ja kiinnostavana kaupunkina myös tulevaisuudessa.

11. TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2025 – 2027

Taloussuunnitelma vuosille 2025–2027 on valmisteltu erikseen ja liitetty tähän asiakirjaan.

12. MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO

Oheisena on taulukko, jossa on esitetty määrärahat ja tuloarviot valtuustoon nähden sitovalla tasolla ilman liikelaitosta:

Määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto, Seinäjoen kaupunki.

Valtuustoon nähden sitovat määrärahat
Sitovuustaso bruttomääräraha/ -tuloarvio

TAE-2024 KÄYTTÖTALOUSOSA	MÄÄRÄRAHAT euroa	TULOARVIOT euroa
100 Vaalit	605 700	420 000
120 Tarkastustoimi	192 100	200
130 Yleishallinto	6 024 800	2 000 400
140 Hallintopalvelut	1 431 000	483 400
150 Henkilöstöpalvelut	2 838 400	114 800
160 Talouspalvelut	8 706 100	360 600
400 Sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan hallinto	1 688 400	1 501 700
410 Perusopetus	64 651 900	1 188 600
420 Erityispalvelut	7 275 800	1 884 000
430 Varhaiskasvatus	58 002 200	3 152 600
480 Lukiokoulutus	11 569 100	393 900
490 Kansalaisopisto	3 802 100	1 043 200
510 Kirjastopalvelut	5 480 500	698 500
530 Kulttuuripalvelut	5 784 800	694 600
550 Museopalvelut	1 741 800	75 000
570 Liikuntapalvelut	8 305 700	1 480 700
590 Nuorisopalvelut	2 917 900	402 800
600 Kaupunkiympäristön toimialan hallinto	1 004 300	240 800
610 Toimitilat	31 702 400	48 380 700
620 Kiinteistö- ja paikkatietopalvelut	2 235 300	7 898 200
630 Yhdyskuntatekniikka	16 714 700	3 227 500
650 Kaupunkisuunnittelu ja kaavoitus	1 090 400	69 800
660 Rakennusvalvonta	1 040 500	813 800
670 Ympäristönsuojelu	456 000	99 000
690 Ympäristöterveydenhuolto	3 830 400	2 808 700
700 Elinvoima ja kilpailukyky	5 119 000	843 600
710 Työllisyys	6 937 700	602 500
890 Rahoitus	9 000	

TULOSLASKELMAOSA		
Verotulot		171 000 000
Valtionosuudet		25 000 000
Korkotulot		6 000 000
Muut rahoitustulot		6 942 000
Korkomenot	6 500 000	
Muut rahoitusmenot	355 000	
INVESTOINTIOSA		
Muut pitkävaikutteiset menot	528 400	
Maa-ja vesialueet	900 000	1 000 000
Rakennukset	11 515 000	
Kadunrakentaminen	11 309 100	540 000
Puistorakentaminen	490 000	
Liikuntapaikkarakentaminen	1 363 000	
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	1 075 000	
Hulevesiviemärit	1 554 900	
Koneet ja kalusto	5 635 300	
Arvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	2 194 400	100 000
RAHOITUSOSA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys		
Antolainasaamisten vähennys		3 759 400
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		44 257 100
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	34 900 000	
Rahavarojen muutos		
Vaikutus maksuvalmiuteen		
TALOUSARVION LOPPUSUMMA	**339 478 100**	**339 478 100**

YHTEENSÄ			
	KÄYTTÖTALOUSOSA	**261 158 000**	**80 879 600**
	TULOSLASKELMAOSA	**6 855 000**	**208 942 000**
	INVESTOINTIOSA	**36 565 100**	**1 640 000**
	RAHOITUSOSA	**34 900 000**	**48 016 500**
	TALOUSARVION LOPPUSUMMA	**339 478 100**	**339 478 100**
	POISTOT	**21 700 000**	

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

HALLINTOKUNNAT

KÄYTTÖTALOUSOSA

Palvelukeskus KONSERNIPALVELUT

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	16 271 627	3 859 100	3 379 400	3 379 400	-12,4
Toimintamenot	-21 666 167	-20 246 600	-19 798 100	-19 798 100	-2,2
Netto (Toimintakate)	-5 394 540	-16 387 500	-16 418 700	-16 418 700	0,2

Toimintaympäristöanalyysi

Julkisen talouden merkittävimmät riskit liittyvät yleisen talouskehityksen epävarmuuteen. Venäjän hyökkäys Ukrainaan sekä siitä seuranneiden markkinahäiriöiden vaikutukset voivat heijastua julkiseen talouteen ennustettua enemmän. Epävarmuustekijöitä on tavanomaista enemmän, mm. geopoliittinen tilanne, inflaation mahdollinen jatkuminen korkeana, korkea korkotaso sekä erityisesti asuntorakentamisen matalasuhdanne. Yleisessä taloudessa riski taantumasta on Euroopassa ja Suomessa kasvanut. Valtion kaavailemat sopeutustoimet (6 miljardia euroa vaalikauden aikana) ovat sen verran mittavat, että tämä tulee näkymään todennäköisesti kunnissa mm. valtionosuusvähennyksinä ja toisaalta kuntien toimeentulotuen maksuissa niiden kasvuna. Kunnat vastaavat vielä puolet perustoimeentulon kustannuksista.

Pidemmällä aikavälillä on oleellista tukea työllisyyttä, investointeja, tuottavuutta, kilpailukykyä ja vakaata julkista taloudenpitoa. Merkittävä sopeuttamistarve on edessä julkisessa taloudessa sekä nykyisen hallituskauden aikana että seuraavankin.

Väestön ikärakenteen muutos ja keskipitkän aikavälin ennustettu hidas talouskasvu näkyvät jatkossakin myös kunnissa. Kun myös tuloista noin puolet siirtyi hyvinvointialueille, mutta velat jäivät kuntiin, se merkitsee kunnissa suhteellisen velkaantuneisuuden kasvua, ellei tulopohjaa kyetä kunnissa vahvistamaan ja tekemään tarvittavia sopeutustoimia talouden vahvistamiseksi.

Toiminnan painopisteet ja toimenpiteet strategian toteuttamiseksi talousarviovuonna

Kaupunkistrategia on hyväksytty 20.6.2022 ja se suuntaa kaupungin toimintaa. Strategia otetaan huomioon talousarvionkin tavoiteasetannassa.

Strategisia tavoitteita talouden tasapainon saamiseksi ovat kaupunkistrategiassakin mainitut enintään 2 %:n vuotuinen toimintakatemuutos, vuosikatteen tulee olla vähintään 30 milj. euroa ja kattaa nettoinvestoinnit mahd. täysmäärisesti velkaantumisenkin vähentämiseksi ja tuloksen noin 10 milj. euroa.

Yleisesti kaupungin taloudessa on rakenteellisten muutosten uudistamisen tarve, jotta talous on tasapainossa. Tietohallintopalveluilla on tärkeä rooli edistää muuttuvassa toimintaympäristössä kaupungin palveluiden uudistamista. Tiedolla johtamiseen panostetaan.

Kaupunkikonsernin yhtiöiden, yhteisöjen ja säätiöiden painoarvo kasvaa kaupungin toiminnassa. Tästä syystä omistajaohjauksen merkitys korostuu, jotta konsernin kokonaisetu tulee huomioiduksi.

Toiminnan strategiset kehittämiskohteet taloussuunnitelmakaudella

Nykyinen kaupunkistrategia suuntaa kaupungin toimintaa 2020-luvun loppuun saakka. Tahto, rohkeus ja vastuullisuus näkyvät myös kasvukaupungin pitkän tähtäimen tavoitteissa ja siten myös toiminnassa.

Te-uudistus toteutuu vuoden 2025 alusta; sen myötä kunnat saavat työllisyydenhoidon vastuulleen. Seinäjoki toimii yhden työllisyydenhoidon järjestämisalueen vastuukuntana. Tällä tulee olemaan merkittävä myönteinen vaikutus kaupungin elinvoima- ja elinkeinopolitiikkaan.

Talousarvion suunnitelmakaudella tervehdyttämistoimia sekä käyttötalouden että velkaantumisen hillitsemiseksi ja vähentämiseksi jatketaan. Terve talous mahdollistaa peruspalvelut sekä kaupungin kasvun jatkumisen. Yleisesti kaupungin taloudessa on rakenteellisten muutosten uudistamisen tarve myös suunnitelmavuosina, jotta talous on tasapainossa.

Kaupunkikonsernin yhtiöiden, yhteisöjen ja säätiöiden painoarvo kasvaa kunnan toiminnassa. Tästä syystä omistajaohjauksen merkitys korostuu, jotta konsernin kokonaisetu tulee huomioiduksi. Kaupungin kiinteistöjen myyntiohjelma 2022-2027 vahvistaa kaupungin rahoitusasemaa sekä antaa tilaa uusille investoinneille.

Riskianalyysi

Kuntatalouden osalta epävarmuutta liittyy myös sote- ja pelastustoimen kustannuskehitykseen sekä hyvinvointialueille siirtyviin kustannuksiin ja tuloihin, joiden lopulliset vaikutukset kuntatalouteen selviävät vasta vuoden 2022 tilinpäätöstietojen valmistuttua loppuvuonna 2023 kun verotuksenkin luvut ovat valmiina. Tällä ja valtion sopeutustoimilla on erittäin merkittävää vaikutusta kuntiin jäävien palvelujen valtionosuuksiin, valtionosuudet vähenevät odotettuakin enemmän on jo tässä kohdin tiedossa. Tämä korostaa tulevina vuosina verotulokertymän merkitystä aiempaa enemmän.

Kun myös tuloista noin puolet siirtyy hyvinvointialueille, mutta velat jäivät kuntiin, se merkitsee kasvavaa riskiä siitä, että kunnissa suhteellinen velkaantuneisuus kasvaa ja omavaraisuusaste laskee.

Vuoden 2025 alusta toteutettava Te-uudistus on sen verran merkittävä, että se tuo kunnille uusien mahdollisuuksien myötä myös lisää riskiä kasvavista kuluista yleisen talouden heikentyessä.

Tärkeää, että myös investointikyvykkyydestä huolehditaan. Siksi käyttötaloudessa tulosten on oltava hyviä ja riittävän ylijäämäisiä, mutta myös tasetta on kevennettävä. Myös verotulopohjaa saatetaan joutua tarkastelemaan kaupungin taloudellisen aseman vahvistamiseksi uudistus- ja sopeutustoimien rinnalla. Kaupungin kasvun ennakoidaan jatkuvan, mikä tuo lisää uusia mahdollisuuksia ja toisaalta myös kasvavaa vastuuta Seinäjoen kaupungille maakunnan kasvukeskuksena.

Tulosalue 100 Vaalit

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	139 004	100 000	420 000	420 000	320,0
Toimintamenot	-208 106	-204 300	-605 700	-605 700	196,5
Netto (Toimintakate)	-69 102	-104 300	-185 700	-185 700	78,0

Toiminta-ajatus

Vaalit hoidetaan vaalilainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Vuoden 2024 Presidentinvaalien ja Eu-parlamenttivaalien toteuttaminen vaalilain säädösten edellyttämällä tavalla.		Tietojärjestelmäriskit sekä henkilöstöriskit.	

Tulosalue 120 Tarkastustoimi

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	282	200	200	200	0,0
Toimintamenot	-171 940	-182 000	-192 100	-192 100	5,5
Netto (Toimintakate)	-171 658	-181 800	-191 900	-191 900	5,6

Toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunnan tehtävät määritellään kuntalaissa ja Seinäjoen kaupungin hallintosäännössä. Tarkastustoimi valmistelee ja esittelee asiat tarkastuslautakunnalle sekä suorittaa sisäistä tarkastusta ja konsultointia.

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Kaupunkikonsernin palvelut tukevat koko kaupungin onnistumista		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Arviointikertomuksen vaikuttavuus. Arviointikertomuksessa esitetyt havainnot johtavat toimenpiteisiin vuoden sisällä arviointikertomuksen valtuustokäsittelystä.		Arviointikertomuksen käsittelyprosessi on puutteellinen eikä johda toimenpiteisiin. Arviointikertomuksen havainnot eivät ole käyttökelpoisia kehitystoimenpiteisiin.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Suhteellinen osuus niistä arviointikertomuksen havainnoista, jotka ovat johtaneet toimenpiteisiin.		70 %	70 – 100 %		◯

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Kaupunkikonsernin palvelut tukevat koko kaupungin onnistumista

Talousarviotavoite	**Merkittävimmät riskit**
Sisäisen tarkastuksen vaikuttavuus. Sisäisen tarkastuksen raportoinnissa esitetyt merkittävät havainnot johtavat toimenpiteisiin vuoden sisällä raportoinnista.	Sisäisen tarkastuksen raportoinnin käsittelyprosessi on puutteellinen eikä johda konkreettisiin toimenpiteisiin. Sisäisen tarkastuksen havainnot eivät ole käyttökelpoisia kehitystoimenpiteisiin. Tarkastustoimi ei sisällä riittäviä resursseja sisäisen tarkastuksen suorittamiseen riittävällä kattavuudella.

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Suhteellinen osuus niistä sisäisen tarkastuksen raportoimista havainnoista, jotka ovat johtaneet toimenpiteisiin.	…	70 – 100 %		○	

Tulosalue 130 Yleishallinto

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	13 656 344	2 431 100	2 000 400	2 000 400	-17,7
Toimintamenot	-8 773 130	-7 247 300	-6 024 800	-6 024 800	-16,9
Netto (Toimintakate)	4 883 214	-4 816 200	-4 024 400	-4 024 400	-16,4

Toiminta-ajatus

Valtuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää päätösvaltaa kuntalain edellyttämällä tavalla. Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenpidosta ja muista kuntalain edellyttämistä tehtävistä.

Strateginen valinta		**Strateginen tavoite**	

Talousarviotavoite	**Merkittävimmät riskit**
Velkaantumisen ja toimintakatteen kasvun taittaminen. Talous on kestävällä tasolla.	Velkaantumiskehitys jatkuu kiihtyvänä, ellei vuosikate kata vähintään poistoja ja merkittävää osaa investoinneista. Käyttötaloudessa tuottavuuskehitys heikkenee, mikäli palvelut tuotetaan liian kalliina suhteessa tuloihin.

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Toimintakate, muutos %	Vuotuinen toimintakate-kasvu on ollut vuoden 2019 jälkeen n. 4 %/vuosi	Enint. 2,0 %:n vuotuinen toimintakatekasvu		○
Emokaupungin velkamäärä euroa/asukas Konsernin velkamäärä euroa/ asukas	4 970 (TP2022) 9 335 (TP2022)	4 900 9 900		○

Tulosalue 140 Hallintopalvelut

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	539 518	604 100	483 400	483 400	-20,0
Toimintamenot	-1 305 507	-1 375 400	-1 431 000	-1 431 000	4,0
Netto (Toimintakate)	-765 989	-771 300	-947 600	-947 600	22,9

Toiminta-ajatus

Tulosalueen tehtävänä on valtuuston ja kaupunginhallituksen asioiden valmistelu sekä päätösten laillisuusvalvonta ja täytäntöönpano. Tulosalue tarjoaa kaupunkikonsernille yleishallinnon ja lakiasiain palveluja sekä toimistopalveluja. Lisäksi tulosalue huolehtii omistajapolitiikan- ja ohjauksen tehtävistä.

Maaseutupalvelujen tehtävänä on maaseudun elinvoimaisuuden säilyttäminen ja kehittäminen hoitamalla sille laissa säädetyt maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät. Seinäjoen yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Seinäjoen lisäksi Lapua, Ilmajoki, Isokyrö ja Kuortane.

Viljelijätukihallinnossa toimitaan EU:n ohjelmakausien mukaisessa toimintaympäristössä. Seinäjoen kaupungin maaseutupalvelut käsittelee ja maksaa maataloustukia EU:n ja valtion varoista noin 83 milj. euroa vuodessa, josta Seinäjoen kaupungin osuus 30,2 milj. euroa.

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Laadukkaat palvelut, hyvän johtamisen kaupunki
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Päätösvalmistelun tavoitteena ovat laadukkaat palvelut ja asianhallinnan korkea taso. Omistajaohjauksen toteuttaminen kaupungin kokonaisetu huomioiden. Monistus-, postitus ja puhelinpalveluiden toteuttaminen määräaikoja noudattaen. Maaseutupalveluiden tuottaminen lainsäädännön mukaisesti.		Resurssien riittävyys. Riittävän osaamistason ylläpitäminen. Kaupunkikonsernin kokonaisedun sivuuttaminen. Henkilöstömäärän oikean mitoituksen arvioiminen, huomioiden hyvinvointialueelle siirtyvät henkilöt Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus. useita eläkelöitymisiä.	

Tulosalue 150 Henkilöstöpalvelut

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	169 006	113 200	114 800	114 800	1,4
Toimintamenot	-3 283 574	-2 696 900	-2 838 400	-2 838 400	5,2
Netto (Toimintakate)	-3 114 568	-2 583 700	-2 723 600	-2 723 600	5,4

Toiminta-ajatus

Henkilöstöpalvelut- tulosalueen tehtävänä on kaupungin ja kaupunkikonsernin henkilöstöpolitiikan koordinointi, keskitettyjen henkilöstöhallinnon palvelujen tuottaminen, henkilöstösuunnittelu, henkilöstöjaoston asioiden valmistelu, esittely ja pöytäkirjanpitäminen. Tulosalueen tehtävä on virka-ja työehtosopimusten edellyttämä paikallinen neuvottelutoiminta ja sopiminen. Lisäksi tulosalueen tehtävänä on työsuojelun yhteistoiminnan järjestäminen, kehittäminen ja ylläpitäminen sekä työturvallisuuden koordinointi ja kehittäminen.

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**		Osaava henkilöstö tekee yhdessä työtä kuntalaisten parhaaksi hyvin johdetussa organisaatiossa.		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**				
Uusi alkava esihenkilökoulutus ryhmä vuosittain		ei riittävästi osallistujia koulutusryhmään				
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Uusi esihenkilökoulutusryhmä alkaa		kyllä	kyllä		○	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**		Osaava henkilöstö tekee yhdessä työtä kuntalaisten parhaaksi hyvin johdetussa organisaatiossa.		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**				
Henkilöstön kouluttautumista tuetaan vahvasti ja tarkoituksenmukaisesti		koulutusmäärärahat eivät riitä kaikkeen tarvittavaan koulutukseen, tavoitteen täyttyminen ei tule näkyväksi puutteellisten koulutuskirjausten vuoksi.				
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Ka. 3 koulutuspäivää/työntekijä		alle 1	3		○	
Hyödynnetään sidosryhmien tarjoamia koulutuksia aktiivisesti		kyllä	kyllä		○	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**		Henkilöstön varhainen tukeminen on työpaikan jokapäiväistä toimintaa, jossa johtaminen on keskeisessä asemassa.		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**				
Työkyvyttömyyskustannusten osuus alle 2% palkkakustannuksista		Työkyvyn tuessa epäonnistutaan				
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Työkyvyttömyyskustannusten osuus alle 2% palkkakustannuksista		1,7%	alle 2%		○	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki.	**Strateginen tavoite**	Seinäjoen kaupungilla on tekemisen meininki. Jokaisella työntekijällä on mahdollisuus ilmaista itseään, tuoda esiin asiantuntijuuttaan ja kehittää omaa osaamistaan

Talousarviotavoite	Merkittävimmät riskit				
Tyytyväinen henkilöstö	Työn kuormitus kasvaa kohtuuttomasti johtuen riittämättömästä osaavasta henkilöstöstä (saatavuusongelmat/taloudelliset rajoitukset)				
Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
NPS yli 10	9	10		○	

Tulosalue 160 Talouspalvelut

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	1 767 474	610 500	360 600	360 600	-40,9
Toimintamenot	-7 923 912	-8 540 700	-8 706 100	-8 706 100	1,9
Netto (Toimintakate)	-6 156 438	-7 930 200	-8 345 500	-8 345 500	5,2

Toiminta-ajatus

Talouspalvelujen taloushallinto tuottaa kaupungin taloushallintopalvelut. Palvelua tuotetaan myös tytäryhtiöille ja kuntayhtymille. Päävastuina ovat yleisen talouskehityksen seuraaminen, talousarvion ja taloussuunnitelman valmisteluprosessi, tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen valmistelu, kaupungin rahoitus ja talouteen liittyvä riskien hallinta, osallistuminen omistajapolitiikkaan sekä kaupunkikonsernin kokonaistalous ja talousohjaus.

Talouspalvelujen tietohallinto hoitaa kaupungin tietohallinnon ja tietotekniikan kehittämis- ja järjestämistehtävät sekä niihin liittyvät palvelu- ja laatutason määrityksen. Tietohallinto edistää digitalisaatiota ja sen hyödyntämistä, valmistelee siihen liittyviä strategisia suunnitelmia sekä huolehtii lakisääteisistä viranomaistehtävistään voimassa olevan talousarvion puitteissa.

Talouspalvelujen materiaalihallinnon tehtävänä on korkeatasoisten, kustannustehokkaiden ja suunniteltujen hankinta- ja varastopalvelujen tuottaminen kaupunkikonsernille, sidosryhmille sekä muille asiakkaille. Hankinnoissa huomioidaan tuotteiden ja palveluiden koko elinkaari ja sen aikaiset vaikutukset vastuullisesti. Materiaalihallinto toteuttaa osaltaan myös kaupungin varautumisvelvoitetta ja tuottaa varastopalveluja.

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Vahva talous mahdollistaa kaupungin kehittymisen		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Kaupungin käyttötalous on tasapainossa. (koko kaupungin tavoite) Lainasalkun rahoitus on kilpailukykyistä ja riittävästi suojattu. (koko kaupungin tavoite) Edistetään taloussuunnittelun ja -raportoinnin vaikuttavuutta ja siten tuloksellisuutta.		Kaupungin talous ei ole tasapainossa, ja sen myötä mm. kaupungin kehittyminen ja palvelut tulevaisuudessa vaarantuvat. Mikäli kumulatiiviset ylijäämät muuttuvat negatiivisten tulosten myötä alijäämiksi, talous kriisiytyy. Kaupungin velkaantuminen lisääntyy ja siten rahoituksellinenkin riski kasvaa.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Vuosikate kattaa poistot ja tilikauden tulos		TP2022: Vuosikate kattoi poistot yli 100 %:sti, ja tulos ylijäämäinen.	Vuosikate kattaa poistot, tulos positiivinen		○

Lainasalkun korkotaso ja lainojen suojausaste	Toteutunut: TP2022: ka. 1,15 %	Lainasalkun korkotaso marginaalin kanssa on keskimäärin enintään 2,5 %. Lainoista on suojattu väh. 50%.		○	
Toteutumaraportti vaikuttavuutta edistävistä toimenpiteistä	Jatkuva kehittäminen toimintapana.	Tiedolla johtaminen toteutettu. Raportoinnin kehittäminen.		○	
Työhyvinvointi ja ilmapiiri Celkee-fiilismittarilla (taloushallinto, hankinta, tietohallinto)	Vuosi 2022: Hyvä 80/100	Hyvä 75/100 tai enemmän.		○	

Strateginen valinta	Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Yrittäjyyskaupunki 2.0		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Kaupunki on haluttu sopimuskumppani ja kaupungin hankinnat kiinnostavat yrityksiä.		Kiinnostus kaupungin hankintoihin vähenee			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Kaupunki julkaisee hankintakalenteria ja päivittää sitä puolivuosittain		Kyllä	Kyllä	○	
Hankinnoissa ennakkoon toteutettujen markkinavuoropuhelujen lukumäärä		…	3	○	
Yritysvaikutusten arviointi kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa		…	80 %	○	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Kaupunkikonsernin palvelut tukevat koko kaupungin onnistumista		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Hankinnat toteutetaan suunnitelmallisesti ja vastuullisesti ammattitaidolla		Hankintojen suunnitelmallisuuden kehittämiselle ja sopimusaikaiselle seurannalle ei ole aikaa tai resurssia			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Vastuullisuusehtoja sisältävien hankintojen lukumäärä (esim. työllisyysehto)		…	5	○	
Hankintaosaamisen vahvistaminen säännöllisellä kouluttamisella. esim. hankintaklinikka (krt/vuosi)		…	8	○	
Tyytyväisyys hankintapalveluihin (kyselyt)		…	väh. hyvä	○	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Digiälykäs kaupunki	
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**		
Digitalisaation hyödyntäminen hallinnossa, johtamisessa ja palveluissa. Digitalisaatiota tukevan palvelualustan kehittäminen, digitalisaatio palveluprosesseissa ja vaikuttavuus.		Kaupunki ei hyödynnä riittävästi digitalisaation mahdollisuuksia uudistumisessa.		
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**

Sähköisen arkistoinnin piirissä olevien järjestelmien lukumäärä: Arkistointiratkaisuja kehitettäessä siirrytään sähköiseen arkistointiin. Uusissa järjestelmissä käytetään aina sähköistä arkistointiratkaisua. Olemassa oleviin järjestelmiin toteutetaan vuosittain talousarvion puitteissa ja toiminnan muuttuessa. Palveluja kehitettäessä hyödynnetään digitalisaation keinoja tehostaa, modernisoida ja automatisoida taustaprosesseja mm. integraatioratkaisuilla ja ohjelmistoautomaatiota hyödyntämällä.	Kyllä Kyllä	Niissä uusissa järjestelmissä joissa on arkistointivelvoite, toteutetaan arkistointi sähköisesti. Hyödynnetään palvelualustoja kaikissa lisäarvoa tuottavissa palvelujen kehittämisprojekteissa.		○	
Asiakastyytyväisyys: asiakaspalaute	92%	Asiakastyytyväisyys on vähintään 80%.		○	
Palvelutaso: häiriöiden ja palvelupyyntöjen ratkaisukyky	87%	SLA-suoritus: ratkaisuaika on vähintään 80%.		○	
Digiohjelman toimenpiteet: Digiohjelmaan kirjattujen toimenpiteiden toteuttaminen yhteistyössä toimialojen ja yksiköiden kanssa. Vuosittaiset toimenpiteet sovitaan toimialojen kanssa.	Kyllä	Toimenpiteiden valmistuminen yhteisesti sovitun aikataulun mukaisesti.		○	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**		Digiälykäs kaupunki	
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Tilannekuva digitaalisesta turvallisuudesta		Tietoturvariskin toteutuminen ja siitä seuraavat vahingot			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Arvio toimenpiteiden valmiusasteesta tilannekuvan muodostamisessa		Kyllä	Vähintään 80%	○	
Tiedonhallintalain mukaisen valmistelun loppuunsaattaminen määräajassa tietohallinnon osalta		Kyllä	Valmistuu määräajassa	○	

Palvelukeskus SIVISTYKSEN JA HYVINVOINNIN TOIMIALA

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	11 564 188	13 024 900	12 515 600	12 515 600	-3,9
Toimintamenot	-156 628 584	-160 668 600	-171 220 200	-171 220 200	6,6
Netto (Toimintakate)	-145 064 396	-147 643 700	-158 704 600	-158 704 600	7,5

Toimintaympäristöanalyysi

Sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenneuudistus luo uudentyyppiset yhdyspintarakenteet, joissa sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan rooli ja tehtävä tulevassa peruskunnassa korostuu. Hyvien toimintamallien vakiinnuttaminen sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan palveluiden ja hyvinvointialueelle siirtyvien palveluiden välille on kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta kriittinen menestystekijä.

Seinäjoen kaupungin väkiluku kasvaa edelleen. Seinäjokisten perusopetuksen oppilasmäärä nousi viime vuodesta 2 % eli noin 150 oppilaalla. Peruskoulun yläluokkalaisten määrän ennustetaan vielä kasvavan muutaman vuoden ajan. Koulutuspalveluiden osalta suurin kasvu on lukioikäisten määrässä. Suhteellisesti eniten kasvaa edelleen ikääntyvien osuus.

Seinäjoen kaupungin keskeisiin haasteisiin, kuten lasten ja nuorten yksinäisyys, koulupoissaolot ja perheiden arjen haasteet, voidaan vaikuttavasti puuttua ainoastaan monialaisella yhteistyöllä. On luotava uusia toimintamalleja ja vahvistettava jo hyväksi todettuja. Lisäksi on tunnistettava, että digitaaliset palvelut tulevat osaksi kaikkien toimialojen toimintaa tarjoten sujuvampia palveluita sekä prosesseja. Maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen toimialan eri sektoreilla vahvistaa kaupunkistrategian tavoitteiden toteutumista.

Toiminnan painopisteet ja toimenpiteet strategian toteuttamiseksi talousarviovuonna

Sivistyksen ja hyvinvoinnin ohjelmassa on määritelty toiminnan visio, toimintatavat ja strategiset painopisteet. Viime vuosina jatkuneen erityisen tuen palvelutarpeen kasvun ja maahanmuuton lisääntymisen vuoksi tuen henkilöstöresurssia vahvistetaan. Nuorten tuen tarve, pahoinvointi, yksinäisyys ja mielenterveyspalveluiden tarve on kasvanut. Nuorisopalveluissa toimintaa sopeutetaan muuttuviin tarpeisiin muuttamalla toimintatapoja ja työmuotoja. Nuorisopalveluiden jalkautuva nuorisotyö kohtaa nuoria kauppakeskuksissa, kaduilla ja asuinalueilla. Koko toimialaa läpileikkaavana teemana on lapsiystävällisen kunnan toimintojen edistäminen.

Toiminnan strategiset kehittämiskohteet taloussuunnitelmakaudella

Sivistyksen ja hyvinvoinnin kehittämistoiminta perustuu kaupunkistrategiaan ja sitä konkretisoiviin toimenpideohjelmiin, jotka palvelevat määriteltyjen yhteisten tavoitteiden saavuttamista. Toimialan kehittämisessä huomioidaan hallitusohjelman strategiset painopistealueet ja hyödynnetään niiden mahdollistama rahoitus. Talousarviovuonna 2024 kehittämisen kärkenä ovat hyvinvoinnin edistäminen, lapsivaikutusten arviointi sekä Kärjen ja Törnävän koulun rakentaminen sekä Lintuviidan päiväkodin valmistuminen.

Lisäksi varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, ja lukion tilatarpeista tehdyn selvitysten mukaan lähdetään toteuttamaan kouluverkkoon suunnitelmallisia uudistuksia.

Riskianalyysi

Tuen tarve osalla lapsia ja nuoria on niin suurta, ettei olemassa olevilla toimintamuodoilla pystytä vastaamaan tuen tarpeeseen. Koronan aiheuttamaa oppimisen vajetta ja psyykkistä kuormittavuutta puretaan vielä usean vuoden ajan. Osaavaa ja ammattitaitoista henkilöstöä ei ole saatavissa. Erityisesti ammattitaitoisista sijaisista on suuri pula. Psykososiaalisten palvelujen saatavuutta saattaa heikentää, että palvelut ovat siirtyminen hyvinvointialueelle, minkä johdosta toiminta ei toteudu lasten ja nuorten arkiympäristössä.

Kiinteistöjen ylläpitoon tulee kiinnittää huomiota ja varmistaa toimivat tilat sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialalla.

Henkilöstökulujen osuus kokonaiskuluista on n. 60 %, joten palkankorotusten merkitys talousarvion laadinnassa on merkittävä. Inflaation aiheuttama yleinen hintatason nousu tuo haastetta varsinkin kiinteistökulujen ja kuljetuskustannusten budjetointiin. Hankerahoituksen turvaaminen on tärkeää, koska valtionavustuksilla saadaan katettua suurin osa hankkeiden kustannuksista.

Tulosalue 400 Sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan hallinto

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	901 112	801 700	1 501 700	1 501 700	87,3
Toimintamenot	-1 754 224	-1 541 000	-1 688 400	-1 688 400	9,6
Netto (Toimintakate)	-853 111	-739 300	-186 700	-186 700	-74,7

Toiminta-ajatus

Toimialan hallinnon tehtävänä on huolehtia sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan kokonaisuuden toiminnasta, ohjauksesta, talouden seurannasta ja eri tulosalueiden yhteisten asioiden hoitamisesta.

Hallinnon tulosalue sisältää myös opetuspalveluiden hankkeet, joilla tuetaan, laajennetaan ja kehitetään opetuspalveluiden palveluita ja toimintaa. Hankkeet ovat jatkossakin tärkeä osa sivistyspalveluiden toimintaa.

Strateginen valinta	Palvelut	**Strateginen tavoite**		Sujuvat palvelut		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**				
Asioiden ottaminen käsittelyyn kolmen työpäivän kuluessa.		Henkilöstön äkilliset poissaolot ja ajoittain toistuva tehtävien kasautuminen.				
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Kuukausittainen seuranta.		...	3 työpäivän kuluessa		○	

Strateginen valinta	Palvelut	**Strateginen tavoite**		Sujuvat palvelut		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**				
Hyvä ja joustava asiakaspalvelu		Henkilöstön ennalta arvaamattomat poissaolot				
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Asiakaspalautteen jatkuva kerääminen ja henkilöstökyselyihin sisällytettävät kysymykset asiasta		...	Hyväksi koettu palvelu ja kyselyissä vähintään taso 4.		○	

Strateginen valinta	Hyvä johtaminen	Strateginen tavoite	Talouden tasapaino		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Tulosalueet saavuttavat tavoitteensa ja pysyvät talousavion raameissa.					
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Kuukausiseuranta ja sen käsittely toimialan johtoryhmässä		...	Tavoitteet saavutetaan		○

Tulosalue 410 Perusopetus

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	1 157 570	1 254 500	1 188 600	1 188 600	-5,3
Toimintamenot	-58 308 460	-60 032 900	-64 651 900	-64 651 900	7,7
Netto (Toimintakate)	-57 150 890	-58 778 400	-63 463 300	-63 463 300	8,0

Toiminta-ajatus

Huolehtia lasten ja nuorten perustietojen ja -taitojen opettamisesta sekä osallisuuden vahvistamisesta kansainvälistyvässä maailmassa. Oppilaiden ja opettajien hyvinvoinnin edistäminen ja turvallisen koulupäivän varmistaminen ovat lähtökohtana perusopetuksen arjen toteuttamisessa.

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	Strateginen tavoite	Sivistystä, kulttuuria ja hyvinvointia		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Hyvinvoivat opettajat ja oppilaat		Monihäiriötilanne vaikuttavat koulujen toimintaan.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Hyvinvoinnin teemavuosien toteuttaminen		Hyvinvoinnin teemavuodet alkaneet 8/2022	Lisätään opettajien ja oppilaiden hyvinvointia teemavuosien toimintoja toteuttamalla.		○
Koulujen johdon tukeminen		Koulujen johdon hyvinvointikoulu tuksen aloitus	Koulujen johtajien hyvinvoinnin tukeminen koulutuksen avulla		○
Kouluterveyskyselyt		...	...		○

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	Strateginen tavoite			
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Lapsiystävällisen kaupungin toimintojen edistäminen		Resurssien riittävyys			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Lasten Parlamentin toiminta		Toimiva Lasten Parlamentti	Kaikkien alakoulujen edustus ja toiminnan edistäminen. Jokaisella koululla toimiva oppilaskunta.		○

Lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen	Kaupungin osallisuusmallin	Osallisuusmallin toteutuminen.		○	

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**			
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Kansainvälisyyden edistäminen		Yleinen maailmantilanne, Erasmus+ -rahoituksen säännöllisyys.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Kansainvälistymisen strategian toteutus		Strategia valmis	Strategia käytössä jokaisella koululla.	○	
Kansainvälistymisen passi		Sisällöt valmiina	Passin käyttöönotto jokaisella koululla.	○	
Kansainvälisten liikkuvuuksien toteuttaminen		Liikkuvuuksia toteutettu hankekausien 21-22 sekä 22-23 tavoitteiden mukaisesti.	Liikkuvuuksien toteutuminen suunnitellusti.	○	

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**			
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Opetukseen käytettävän resurssin		Oppilasmäärän kasvu suuri suhteessa yleiseen väkiluvun kasvuun.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Opetukseen käytettävä tuntiresurssi (sisältää yleis- ja erityisopetuksen tuntikehyksen).		Tuntikehys: 13491 Yleisopetukseen käytettävää tuntiresurssia kasvatettu 164 tuntia.	Tuntikehys: 13491	○	

Toiminnan volyymit/tunnusluvut

410 Perusopetus	**TP2022**	**TA2023**	**TA2024**
Oppilasmäärä (sis. erityisluokkien oppilaat)	6968	6974	7200
Yleis- ja erityisopetuksen tuntikehys	...	13215	13491

Tulosalue 420 Erityispalvelut

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	1 680 327	1 461 600	1 884 000	1 884 000	28,9
Toimintamenot	-7 213 365	-6 317 900	-7 275 800	-7 275 800	15,2
Netto (Toimintakate)	-5 533 038	-4 856 300	-5 391 800	-5 391 800	11,0

Toiminta-ajatus

Tuottaa oppimisen ja opiskelun tuen palvelut laadukkaasti ja taloudellisesti.

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Laadukkaasti järjestetty oppimisen tuki		Rahoitus, pätevän henkilöstön saaminen	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Osa-aikaisen erityisopetuksen tuntikehys	955	1000		○	
Luokkamuotoisen erityisopetuksen tuntikehys (ilman S-luokkia)	1629	1650		○	

Strateginen valinta	Palvelut	**Strateginen tavoite**	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Avustajapalvelut		Rahoitus, pätevän henkilöstön saaminen	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Riittävät avustaja- ja tulkitsemispalvelut	6467 tuntia	6500 tuntia		○	
Kouluvalmentajat	0 hlöä	2 hlöä		○	

Strateginen valinta	Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Arvostusta ja tukea seura- ja järjestötyölle
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Joustavat iltapäivätoimintapalvelut		Sopivat toimitilat, riittävä henkilöstö, rekrytointi	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Kaupungin oma ja yksityinen palvelutuotanto limittyvät tehokkaasti ja taloudellisesti yhteen	Noin 23% yksit. palveluntuottajilta	Nykytilanteen säilyminen		○	
Erityislasten APIP- ja loma-aikojen toiminta	Toteutuu	Toteutuu myös jatkossa		○	

Strateginen valinta	Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Hyvät palvelut asiakkaille
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Koulukuljetusten kehittäminen osana joukkoliikenteen palveluratkaisuja		Rahoitus, koulukuljetusten kilometrirajojen nostot	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Julkinen liikenne ja koulumatkat toimivat sujuvasti	Julkinen liikenne 90% koulumatkakuljetuksista	Julkinen liikenne 90% koulumatkakuljetuksista		○	

Toiminnan volyymit/tunnusluvut

420 Erityispalvelut	**TP2022**	**TA2023**	**TA2024**
Erityisluokilla opiskelevien määrä	...	...	arv. 527 oppilasta
Erityisen tuen oppilaiden määrä	...	...	arv. 840 oppilasta

Tulosalue 430 Varhaiskasvatus

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	3 707 830	4 944 400	3 152 600	3 152 600	-36,2
Toimintamenot	-52 266 755	-54 870 700	-58 002 200	-58 002 200	5,7
Netto (Toimintakate)	-48 558 925	-49 926 300	-54 849 600	-54 849 600	9,9

Toiminta-ajatus

Strateginen valinta		**Strateginen tavoite**			
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Toiminnan tehokkuus ja pysyvä palvelurakenne, palvelut keskitetyllä mahdollisimman lähipalveluperiaatteella asiakasnäkökulmasta		Rakennemuutossuunnitelmaa 2023-2028 ei toteuteta			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Nurmon alueen priorisointi alkaen 2024: Hyllykallion päiväkodin suunnittelu ja laajentaminen ensimmäisenä osana palvelurakenteen muutosta		hajaisjoitus pienissä ja tiloiltaan vanhoissa yksiköissä	keskitetty palvelu, paremmat ja kustannuksiltaan edullisemmat tilat lapsille ja työntekijöille		○
Hoitopäivän hinta (brutto = ilman asiakasmaksuja)		pk 46 ryhmis 53 pph70	5% max.kasvu		○
Yksiköiden kapasiteetti tehokkaasti käytössä		...	...		○

Strateginen valinta		**Strateginen tavoite**			
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus lasten kehittymisen, kasvun ja oppimispotentiaalin maksimointi.		Pelkästään vakan ja esiopetuksen keinoin tehtävä työ ei ole kaikkien lasten kannalta riittävää ja verkostotyö ontuu. Henkilöstön osaaminen ja mahdollisuudet tunnistaa syrjäytymisen riskin uhanalaiset lapset.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
eri tukitoimien piirissä ja tarpeessa olevat lapset		Nykyisellä rakenteella toimitaan enemmänkin korjaavasti	Varhainen puuttuminen. Toiminnan vaikuttavuus lapselle. Yhteistyö.		○

Strateginen valinta		**Strateginen tavoite**			
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Toiminnan suunnittelu perustuu ohjaaviin säädöksiin ja asiakirjoihin ja tutkittuun tietoon ja tunnistaa ja ennakoi lasten palvelutarpeet		Em. jäävät tunnistamatta			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Pystytään nykyistä paremmin reagoimaan kuntaisten palvelutarpeisiin		Palveluita ei ole tarpeeksi.	Ei tehdä kesken vuoden esityksiä uusista hoitopaikoista.		○

Arvioinnin tulokset ohjaavat johtamista ja kaikkea ammatillistatoimintaa	Arvioinnit osoittavat kehittämisen kohteet	Oman työn tukena toimintayksiköillä arviointityökalut käytössä		○	
Oman toiminnan tavoitteiden tietoisuuden lisääminen muille toimialoille	Osallisuus lasten ja nuorten palveluverkostoissa	Erityisesti käytännön yhteistyö verkostoissa ja rajanpinnat muiden toimijoiden kanssa		○	

Tulosalue 480 Lukiokoulutus

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	165 349	390 400	393 900	393 900	0,9
Toimintamenot	-10 457 547	-10 795 200	-11 569 100	-11 569 100	7,2
Netto (Toimintakate)	-10 292 199	-10 404 800	-11 175 200	-11 175 200	7,4

Toiminta-ajatus

Seinäjoen lukiot tarjoavat opiskelijoilleen mahdollisuuden hankkia aineksia persoonallisuuden kasvuun, elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä antavat valmiudet korkeakouluopintoihin ja elinikäiseen oppimiseen. Lukiot järjestävät yksilöllisiä opinto-ohjelmia yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa kansainvälisyys huomioiden.

Strateginen valinta	Palvelut	**Strateginen tavoite**		Kokonaisvaltainen hyvinvointi	
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Kaikki halukkaat, joilla keskiarvo on yli 7,2, pääsevät lukioon myös kaupunkialueella		Opiskelupaikkoja lukioissa on liian vähän.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Tarkistetaan valintatiedoista.		Seinäjoen lukio, alin keskiarvo 7,7 ja Nurmon lukio 7,5.	Jos keskiarvo yli 7,2 pääsee lukioon.	○	

Strateginen valinta	Palvelut	**Strateginen tavoite**		Kokonaisvaltainen hyvinvointi	
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Lukio-opinnot keskeyttävät ohjataan muihin oppilaitoksiin niin, että varsinaisia koulutuksen keskeyttäneitä on alle 1 %.		Opinto-ohjauksen ja muiden tukitoimien riittävyys.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Opiskelijatilasto		n. 1,5 %	alle 1 %	○	
Strateginen valinta	Palvelut	**Strateginen tavoite**		Kokonaisvaltainen hyvinvointi	
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Ylioppilastutkinnon arvosanat vähintään valtakunnallisen keskiarvon tasolla.		Opetuksen ja ohjauksen resurssien riittävyys.			

Mittari/mittarit	Nykyarvo	Tavoitearvo	Toteuma-arvo		
Vertailu ylisoppilastutkintolautakunnan tilastotietoihin.	Vaihtelua oppiaineittain.	Keskiarvon tasolle kaikissa aineissa.		○	

Strateginen valinta	Talous	Strateginen tavoite		Talouden tasapaino	
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Yo-tutkinto suoritetaan kolmessa vuodessa.		Opetusjärjestelyt eivät mahdollista kaikille opintojen suorittamista kolmessa vuodessa.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Opiskelijatilastot		88 %	yli 90 %	○	

Tulosalue 490 Kansalaisopisto

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	799 510	858 000	1 043 200	1 043 200	21,6
Toimintamenot	-3 560 313	-3 573 000	-3 802 100	-3 802 100	6,4
Netto (Toimintakate)	-2 760 803	-2 715 000	-2 758 900	-2 758 900	1,6

Toiminta-ajatus

Seinäjoen kansalaisopisto on lakisääteistä valtionosuutta saava vapaan sivistystyön oppilaitos, jonka tehtävänä on järjestää ja kehittää yleis- ja ammattisivistävää aikuiskoulutusta, taiteen perusopetusta sekä koulutusta maksullisena palvelutoimintana paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuen. Kansalaisopisto vahvistaa kaupungin strategisten painopisteiden mukaista kehitystä mm. tarjoamalla mahdollisuuksia kuntalaisten omaehtoiseen elinikäiseen oppimiseen, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, monipuoliseen kulttuurin ja taiteen harrastamiseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen. Kansalaisopisto on aloitteellinen ja aktiivinen toiminta-alueensa yhteistyöverkostoissa eri-ikäisten kuntalaisten osaamisen vahvistamisessa.

Kansalaisopisto on vahva työllistäjä eri alojen taiteilijoille ja asiantuntijoille. Kaupunkikeskustan "Kulttuuritähti" toimii kansalaisopiston tuntiopettajien kehittävänä verkostona, jonka työllistävästä mahdollisuudesta seinäjokelaiset pääsevät nauttimaan.

Seinäjoen kansalaisopiston koulutus perustuu koulutuksellisen tasa-arvon sekä sivistyksellisen ja alueellisen saavutettavuuden arvolähtökohtiin siten, että kaikille alueen ihmisille tarjotaan mahdollisuuksia omien potentiaalien kehittämiseen ja kynnys koulutukseen osallistumiseen on matala.

Strateginen valinta	Imagon ja merkityksen korostaminen paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti	Strateginen tavoite		Menestystä maakunnallisella, kansallisella ja kansainvälisellä yhteistyöllä
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**		
Eri sidosryhmien kanssa tehtävä yhteistyö hyvinvoinnin ja osallisuuden lisäämisessä on laadukasta, aktiivista ja monipuolista sekä valtakunnallisesti että kansainvälisesti.		Valtakunnalliset ja alueelliset rajoitukset toiminnalle. Verkostoitumisen kannalta keskeisten yhteistyötahojen vetäytyminen tai yleisen maailmantilanteen vaikutukset kansainväliseen yhteistyöhön.		
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**

Sidosryhmien lukumäärä ja merkittävyys	alueellinen	valtakunnallinen		○	
Erasmus-vaihtojen lukumäärä	10-15/ lukuvuosi	15-20/ lukuvuosi sekä akkreditointi		○	
Osallistuminen kansallisiin yhteistyötapaamisiin	1/hlö/vuosi	2/hlö/vuosi		○	

Strateginen valinta	Asiakas- ja kurssimäärän pitäminen korkealla tasolla	**Strateginen tavoite**	Sivistystä, kulttuuria ja hyvinvointia		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Seinäjoen kansalaisopisto tukee kaupunkilaisten osallisuutta, aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä järjestämällä sivistyspalveluja sekä tapahtumia koko kaupungin alueella. Seinäjoen kansalaisopiston tavoitteena on järjestää eri aihealueiden opetusta monipuolisesti ja joustavasti asiakaspalautteen sekä paikallisen sivistystarpeen pohjalta		Alueellista tasa-arvoa haastaa osallistujien lukumäärä, joka rajoittaa pienten ryhmien toteutumista. Toisaalta valtaosa tiloista rajoittaa nykyistä suurempien ryhmäkokojen toteuttamisen. Nykyisellä kaupungin taloussuunnittelulla tavoitteiden saavuttaminen on mahdotonta.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Toimintaan osallistuvien asiakkaiden määrä (netto / osallistujamäärä)		7 500/ 11 000	10 000/ 12 500	○	
Opetusalojen lukumäärä		13	13	○	
Toimintaa koko kaupungin alueella (Kantakaupunki, Nurmo, Peräseinäjoki, Ylistaro)		toteutuu	toteutuu	○	

Strateginen valinta	Ohjaava opisto ja pedagoginen kehittäminen	**Strateginen tavoite**	Opiskelijalle paras kaupunki		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Kansalaisopisto toteuttaa ohjauspalvelua kehittäen monipuolisia keinoja ohjauksen ja osallisuuden lisäämiseen. Kansalaisopisto huolehtii omalta osaltaan siitä, että kaupungin lapsilla ja nuorilla on mahdollisuuksia mielekkääseen harrastukseen.		Aktiivisen kansalaisuuden ja osallisuuden tukeminen. Osallistumisen ja ohjautumisen saavutettavuus sekä mahdollisuuksien tarjoaminen yleisesti ja keskitetysti. Arjen hajanaisuus ja ennakoimattomuus.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Alle 30-vuotiaiden opiskelijoiden määrä		1/3	1/3	○	
Osallisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden toteutumiseen tähtääviin toimenpiteisiin osallistuvat		50 hlö	100 hlö	○	

Strateginen valinta	Kestävä kansalaisopisto	**Strateginen tavoite**	Seinäjoki kasvaa kestävästi ja elää ekoviisaasti		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Ekologinen, ekonominen ja kulttuurinen kestävä kehitys ovat keskeisiä tekijöitä kansalaisopistotoiminnan kehittämisessä. Toiminnassa tuetaan erityisen tervetulleiden ryhmien osallistumista (esim. työttömät, seniorit ja maahanmuuttajat) sekä tuetaan vapaa-ajan toiminnan tai koulutuksen löytämisessä tarjoamalla mahdollisuuksia		Taloudellisten resurssien ja hankerahoituksen väheneminen. Tukimuotojen vaikutus tulosalueen taloudellisten tavoitteiden toteutumiseen. Ammattitaidon ylläpitäminen yhä monimutkaistuvassa tukiviidakossa sekä asiakkaiden ajantasainen ja ammattitaitoinen palvelu.			

kursseille osallistumiseen kurssimaksualennuksilla, harrastusseteleillä / -passilla ja Kaiku-kortilla.					
Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Erityisen tervetulleiden ryhmien osuus	20 %	max. 20 %		○	
Etujen kohdentumisen ja käytön seuranta	toteutuu	toteutuu		○	
Toiminnan rahoitusperuste	kehittämish ankkeet	opiston oma toiminta		○	

Tulosalue 510 Kirjastopalvelut

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	577 803	675 600	698 500	698 500	3,4
Toimintamenot	-5 103 361	-5 231 800	-5 480 500	-5 480 500	4,8
Netto (Toimintakate)	-4 525 558	-4 556 200	-4 782 000	-4 782 000	5,0

Toiminta-ajatus

Kirjasto on sivistyksen ja hyvinvoinnin peruspalvelu. Kirjasto edistää yhdenvertaisuutta ja osallisuutta lukutaitojen, tiedonsaannin, elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden avulla. Kirjasto seuraa aikaa ja uudistuu. Kirjasto kehittää sosiaalista, kulttuurista, taloudellista ja ekologista kestävyyttä. Kirjasto tarjoaa monipuolisia aineistoja ja palveluja asiakkaiden tarpeisiin. Kirjastopalveluja kehitetään muuttuvia palveluja vastaaviksi.

Kirjaston tehtävänä on: 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta; 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. (Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492).

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Erinomaiset kirjastopalvelut		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Erinomaiset kirjastopalvelut, joissa saavutettavuus ja tasa-arvo toteutuvat.		Resurssien riittävyys, harva kirjastoverkko, kirjastoautojen rikkoutuminen, maaseudun elinvoiman heikkeneminen, kilpailu vapaa-ajasta.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Kirjastopalvelujen saavutettavuus, matkaa kirjastoon enintään 3 km (% asukkaista)		60,1	61	○	
Aukiolotunnit		21.400	22.000	○	
Fyysiset käynnit / asukas		6,6	7	○	

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Uudenlaiset palvelut		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Palvelujen kehittäminen syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi eri ikäryhmissä.		Resurssien riittävyys, eriarvoisuuden lisääntyminen, väestön ikääntyminen.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Uudet palvelukokeilut		3	3	○	
Asiakkaiden osallistaminen palvelujen kehittämiseen (kyselyt yms./vuosi)		2	3	○	
Tyytyväisyys kirjaston palveluihin		4,6	4,7	○	

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	Strateginen tavoite	Erinomaiset kirjastopalvelut
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Monipuolisten lukutaitojen ja digitaitojen edistäminen eri ikäryhmissä.		Resurssien riittävyys, osaavan henkilökunnan saatavuus, lukutaitojen heikkeneminen, digitaalinen syrjäytyminen.	

Mittari/mittarit	Nykyarvo	Tavoitearvo	Toteuma-arvo		
Käyttäjäkoulutusten osallistujamäärä	7 700	8 000		○	
Tapahtumien osallistujamäärä	10 600	11 000		○	
Lainaus / asukas	23,95	24		○	

Strateginen valinta	Yhteistyön Seinäjoki	Strateginen tavoite	Tiivis yhteistyö Etelä-Pohjanmaan muiden kuntien kanssa
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Eepos-kirjastojen yhteistyön kehittäminen		Resurssien riittävyys, Eepos-kirjastojen osallistuminen tasapuolisesti, kuntien sitoutuminen kirjaston kehittämiseen.	

Mittari/mittarit	Nykyarvo	Tavoitearvo	Toteuma-arvo		
Eepos-strategia päivitetty	menossa	valmis		○	
Yhteiset uudet kehittämishankkeet	1	1		○	
Kuntien yhteiseen e-kirjastoon liittyminen	menossa	valmis		○	

Toiminnan volyymit/tunnusluvut

510 Kirjastopalvelut	TP2022	TA2023	TA2024
Fyysiset kirjastokäynnit / asukas	6,6	6	7
Lainaus / asukas	23,95	23,7	24
Tapahtumiin osallistujat / 1000 asukasta	164	200	200
Kirjastoaineistokulut / asukas	8,25	8	8
Kirjastoyksiköiden saavutettavuus (kirjasto 10 km etäisyydellä asukkaista %)	95	95	95

Tulosalue 530 Kulttuuripalvelut

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	737 709	542 500	694 600	694 600	28,0
Toimintamenot	-5 317 706	-5 471 500	-5 784 800	-5 784 800	5,7
Netto (Toimintakate)	-4 579 997	-4 929 000	-5 090 200	-5 090 200	3,3

Toiminta-ajatus

Kulttuuripalvelut vaikuttaa arvaamattoman suuresti. Pidämme huolen siitä, että tarjoamme yllätyksellisiä kulttuurikokemuksia kaupunkilaisille kaikissa heidän elämänvaiheissaan. Luomme mahdollisuuksia toteuttaa monipuolisesti taidetta ja kulttuuria kaupungissamme. Tuomme esiin kulttuurin vahvuuden erilaisia, myös vaikeita, asioita käsiteltäessä. Tuemme moniäänisyyttä kaupungissamme.

Kulttuuripalvelut on osa hyvinvointipalveluita. Kulttuuripalvelut toimii niin kotikaupungissa, alueellisesti, valtakunnallisesti kuin kansainvälisestikin.

Olemme peruskalliota, tuomme pysyvyyttä ja pitkäjänteisyyttä muuttuvaan maailmaan. Luomme tilaa kulttuurille ja happirikasta maaperää asukkaiden kasvulle – olemmehan avaruuden kulttuuripääkaupunki.

Arvojamme ovat: Mielen rohkeus, Yhdenvertaisuus, Yhteistyön voima, Merkityksellisyys

Strateginen valinta	Yrittäjyyden ja yhteistyön kaupunki	**Strateginen tavoite**	Kehittyvä tapahtuma-, ostos- ja kulttuurimatkailun kaupunki
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Taide- ja kulttuurikeskus Kalevan Navetta on helmimiljöönä haluttu ja tunnettu kokous- ja käyntikohde.		Taloustilanteen haasteet. Maailmalla tapahtuvat muutokset, jotka vaikuttavat ihmisten kulutuskäyttäytymiseen, rajoittavat taide- ja kulttuuritapahtumien /-sisältöjen kysyntää.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Kalevan Navetan MUU-strategian mukaisten tuotantokonseptien määrä	7	9		○	
Kalevan Navetan tilavuokra-asiakkaiden määrä	100	120		○	
Taidehallin kävijämäärä	14 700	20 000		○	

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Sivistystä, hyvinvointia, kulttuuria
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Jatketaan työtä erilaisten toimintaverkostojen kanssa ja vahvistetaan (kulttuurin ja taiteen) ammattilaisten toimintaedellytyksiä. Avaruuden kulttuuriohjelman tekeminen aloitetaan yhdessä erilaisten verkostojen kanssa, keskeisinä ydintoimijoina Kulttuuritähden toimijat.		Kulttuurin ja taiteen kenttä on liian pirstaleinen toimivan ja vastavuoroisen toimintaverkoston luomiseen. Verkoston sitoutuminen ja yhteisen ajan löytäminen.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Avaruuden kulttuuriohjelmatyö aloitetaan	…	1		○	
Yhteistyökumppanuuksien ja –sopimusten lkm	3	5		○	

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Ikääntyvien avointen kulttuuripalveluiden kehittäminen edelleen saavutettavammaksi. Nuorten aikuisten kokijamäärän lisääminen kulttuuripalveluiden palvelutuotannossa. Tähän päästään kohderyhmälle selkeästi viestimällä.		Maailman laajuiset ja muuttuvat terveysturvallisuustilanteet. Asiakaskunnan huonokuntoisuus. Vääränlaiset viestintäkanavat, joilla emme tavoita ko. kohderyhmää.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
K65-toiminnan asiakkuuksien määrä	1550	1650		○	
Kohdennetut viestintätoimenpiteet nuorille aikuisille	…	6		○	

Strateginen valinta	Vetovoimainen Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Laadukas ja elinvoimainen asuinympäristö
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Seinäjoki tuottaa ja edistää julkista taidetta julkisen taiteen periaateohjelman mukaisesti, luonnollisena osana kaupunkikehittämistä. Julkista taidetta tuotetaan Seinäjoella kestävästi huomioiden teosten elinkaari ja huoltotarpeet.		Muutokset rakennusten omistussuhteissa, joihin kaupungin taidekokoelmassa olevia julkisen taiteen teoksia sijoitetaan. Taloussuunnittelun pitkäjänteisyyden ja ennustettavuuden puute.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Valmistuneiden tai käynnissä olevien, periaateohjelman mukaisten julkisen taiteen hankkeiden lkm	6	7		○	
Kem-taidemaksu käytössä tai vireillä uusilla suunnittelualueilla	1	2		○	
Teosten elinkaaren huomioiva huoltokalenteri otetaan käyttöön	…	1		○	

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Lasten ja nuorten tasavertaisen harrastamisen ja kulttuurikokemusten mahdollisuuksien lisääminen.		Taiteen ja kulttuurin ammattilaisten saatavuuden haaste. Lasten ja nuorten yleiseen hyvinvointiin liittyvät haasteet.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Kulttuurikasvatussuunnitelmaan osallistujat	10 500	10 500		○	
Louhimon livetoiminnan asiakaskontaktit	22 000	40 000		○	
Viikottaiseen Harkku-toimintaan osallistuvat	700	880		○	
Viisivuotiaiden vierailut Kulttuuritähden taidelaitoksiin osana kulttuurikasvatussuunnitelmaa	…	500		○	

Tulosalue 550 Museopalvelut

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	112 106	194 800	75 000	75 000	-61,5
Toimintamenot	-1 360 880	-1 571 400	-1 741 800	-1 741 800	10,8
Netto (Toimintakate)	-1 248 773	-1 376 600	-1 666 800	-1 666 800	21,1

Toiminta-ajatus

Seinäjoen kaupungin museopalvelut tuottaa ja kehittää Seinäjoen museopalveluita ja vastaa osaltaan kaupungin lakisääteistä tehtävää edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa.

Seinäjoen museot toimii Seinäjoen kaupunginmuseona ja Etelä-Pohjanmaan alueellisena vastuumuseona, jonka tallennus- ja toiminta-alueeksi on määritelty koko Etelä-Pohjanmaan maakunta. Museon toimipisteitä ovat Etelä-Pohjanmaan museo, Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -museo, Sairaalamuseo ja Peräseinäjoen riihimuseo.

Museon tavoitteena on edistää kulttuuriperinnön ja siihen liittyvän tiedon säilymistä, tutkimusta ja hyödyntämistä sekä saatavuutta ja käyttöä vuorovaikutuksessa yhteisöjensä kanssa. Museo ylläpitää ja vahvistaa ymmärrystä alueen kulttuurista, historiasta ja ympäristöstä. Se tarjoaa tietoa ja elämyksiä eri medioin. Museotoimintaan liitettäviä avainsanoja ovat myös yhteisöllisyys, historiallinen jatkuvuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Strateginen valinta	Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Kehittyvä tapahtuma-, ostos- ja kulttuurimatkailun kaupunki
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Museotoimen asianmukaisten toimitilojen suunnittelun ja toteuttamisen aloittaminen, erityisesti kaupungin keskustaan sijoitettava museokeskus työ-, arkisto- ja näyttelytiloineen sekä kokoelmakeskus museokokoelmille työ- ja säilytystiloineen.		Resurssien riittämättömyys ja kaupungin muiden investointien meneminen museotoimen tarpeiden edelle. Asianmukaisten ja nykyaikaisten museaalisten olosuhteiden toteuttaminen niin näyttely- kuin kokoelmatiloissa tarkoittaa taloudellisesti suurempaa panostusta kuin tavanomaisten toimisto- ja varastotilojen.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Museokeskuksen sijainnin päättäminen	Valmistelu	Valmis		◯	
Kokoelmakeskuksen sijainnin päättäminen	Valmistelu	Valmis		◯	
Molempien suunnittelun aloittaminen	Valmistelu	Valmis		◯	

Strateginen valinta	Vetovoimainen Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Laadukas ja elinvoimainen asuinympäristö
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Törnävän museoalueen rakennusten kunnostaminen ja museaalisten arvojen esiin tuominen osaksi koko Östermyran kartanon kulttuurihistoriallista aluetta.		Resurssien riittämättömyys ja kaupungin muiden rakennusinvestointien meneminen museotoimen tarpeiden edelle. Museorakennusten kunnostaminen on työläämpää ja hitaampaa kuin muiden vastaavanlaisten kiinteistöjen kunnostaminen. Tarvitaan perinnerakentamisen erityisosaamista ja museorakennuksiin soveltuvia materiaaleja.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Museorakennusten kunnostuskartoitus	Aloitettu	Valmis		◯	
Museorakennusten kunnostaminen	Aloitettu	Jatkuu		◯	
Museorakennusten huolto- ja kunnostussuunnitelman päivittäminen ja säännönmukainen toteuttaminen	Aloitettu	Jatkuu		◯	

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Sivistystä, kulttuuria ja hyvinvointia
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Kehitetään museoista saavutettava, eri kohderyhmiä kiinnostava ja palveleva, hyvinvointia edistävä sekä monipuolista museotoimintaa tarjoava kokonaisuus.		Resurssien riittämättömyys ja henkilökunnan ajan puute. Henkilökunnan aika menee lähinnä olemassa olevan toiminnan ylläpitämiseen, joten aikaa ideoinnille, suunnittelulle ja uuden toteuttamiselle on vähän. Museon ulkopuoliset tekijät vaikuttavat heikentävästi henkilökunnan keskittymistä kehittämiseen.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Palvelumuotoilua ja viestintää kehitetään	Valmistelu	Toteutunut		◯	
Näyttelyohjelmarunko viideksi vuodeksi	Aloitettu	Valmis		◯	
Tapahtumaohjelmarunko viideksi vuodeksi	Valmistelu	Valmis		◯	

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Sivistystä, kulttuuria ja hyvinvointia
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Museo palvelee yleisöä ja edistää tutkimusta ja opetusta Seinäjoella ja alueellisena vastuumuseona Etelä-Pohjanmaalla. Tätä varten museo hankkii, säilyttää, tutkii, käyttää tiedonvälitykseen ja pitää näytteillä aineellisia ja aineettomia todisteita ihmisestä ja ympäristöstä.		Resurssien riittämättömyys sekä henkilökunnan määrän rajallisuus ja ajan puute. Osaamisen ja välineiden puute estävät digitaalisten mahdollisuuksien hyödyntämisen.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Museolla on pysyväisnäyttelyitä	9	9		○	
Museolla on vaihtuvia näyttelyitä	6	6		○	
Museo säilyttää, täydentää ja tutkii kokoelmiaan	Toteutuu	Toteutuu		○	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Hyvän tekemisen ja johtamisen Seinäjoki
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Henkilökunnan työhyvinvointia kehitetään työssä viihtymisen ja jaksamisen parantamiseksi sekä sairauspoissaolojen vähentämiseksi.		Epäselvät työnkuvat ja vastuualueet, oman työn ohjaamisen puute, mikromanagerointi, pelkistä tuloksista välittäminen, kannustavan palautteen vähyys, kehitysehdotusten huomiotta jättäminen, keskustelevan ilmapiirin puuttuminen	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Tehtäväkuvien ja työnjaon selkeä kirjaaminen	Aloitettu	Valmis		○	
Työhyvinvoinnin kehittämissuunnitelma	Aloitettu	Valmis		○	
Säännölliset työhyvinvointikyselyt	Aloitettu	Jatkuu		○	

Toiminnan volyymit/tunnusluvut

550 Museopalvelut	**TP2022**	**TA2023**	**TA2024**
Museoiden kävijämäärä	9 000	10 000	15 000
Näyttelyiden määrä (pysyvät & vaihtuvat)	10	15	15
Yleisötyön tapahtumatuotanto (opastukset, tapahtumat, tilaisuudet, työpajat)		300	300
Kokoelmaluetteloon sähköisesti viedyt objektit	591	600	600
TAKO-tallennus / nykydokumentointi	4	4	4
Alueellisen vastuumuseon aluetyöhön liittyvät tietopalvelu, neuvontakäynnit, muu neuvonta, hakemusten ym. kommentointi (ky-tehtävä, paikallismuseot, yksityishenkilöt, 18 kuntaa)	348	250	300
Aluetyön KIOSKIin ja muinaismuistorekisteriin tallennetut ja päivitetyt kohteet (18 kuntaa)	375	400	400
Aluetyön lausunnot (ky-tehtävä, 18 kuntaa)	129	150	Lausuntopyyntöjen mukaisesti, museo ei aseta tavoitelukuja ulkopuolelta tuleville pyynnöille
Museokiinteistöjen kunnostuksen ja konservoinnin kohteet / vuosi		12	10

Tulosalue 570 Liikuntapalvelut

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	1 262 717	1 493 300	1 480 700	1 480 700	-0,8
Toimintamenot	-8 205 007	-7 974 100	-8 305 700	-8 305 700	4,2
Netto (Toimintakate)	-6 942 290	-6 480 800	-6 825 000	-6 825 000	5,3

Toiminta-ajatus

Liikuntapalveluiden tehtävänä on luoda edellytyksiä asukkaiden liikuntaan, kannustaa heitä liikkumaan ja omasta hyvinvoinnistaan huolehtimiseen. Liikuntapalvelut vastaavat hallinnassaan olevista tiloista ja liikuntapaikkojen hoidosta, kunnossapidosta ja olosuhteiden kehittämisestä. Liikuntapalveluita toteutetaan yhteistyössä liikuntaseurojen, järjestöjen ja kaupungin eri sidosryhmien kanssa. Liikuntaa kaikille Seinäjokelaisille ja liikuntapaikat lähellä.

Strateginen valinta	Vetovoimainen Seinäjoki, Elämäni Seinäjoki-liikuntatilojen-, ja paikkojen käyttö	**Strateginen tavoite**	Palveleva Seinäjoki, Seinäjoen asukkaat liikkuvat		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Käyttöasteen mukaan		Kustannusten nousu, käyttövuorojen peruminen			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Liikuntatilojen kävijämäärät		1 250 000	1 450 000		○
Henkilöstömitoitus talousarvion mukaan		vakinaiset työntekijät	vakimaiset työntekijät pysyy		○
Liikuntapaikkojen ja tilojen aukiolopäivät vuodessa		360/310	360/310		○

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki, Palvelut/liikunta-aktiivisuus ja terveyttä edistävä liikunta	**Strateginen tavoite**	Vetovoimainen ja palveleva Seinäjoki, Yhteistyö, lapset sekä nuoret, toiminnallisuus		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Liikuntatapahtumien järjestäminen ja toteuttaminen yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa		Osallistumisaktiivisuus vähenee, Korona, harrastaminen kallista, vapaa-ehtoisvetäjien väheneminen			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Liikuntapalveluiden ohjattujen ryhmien osallistujamäärät		1300	1800		○
Liikuntatapahtumien määrät (ottelut)		35 (3700)	50 (3900)		○
Terveystottumuskysely 1 kpl		1	1		○

Strateginen valinta	Vetovoimainen ja palveleva Seinäjoki, Kehittyvä liikuntapaikka-rakentaminen	**Strateginen tavoite**	Vetovoimainen ja palveleva Seinäjoki, Liikuntapaikat kaikille lähellä	

Talousarviotavoite	Merkittävimmät riskit				
Käyttöasteen mukaan	Taloudelliset edellytykset				
Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Liikuntapaikkojen määrät ja tarpeet	Nykyinen taso	Lisää liikuntapaikkoja		○	
Ottelutapahtumat	3700	4100		○	
Lajien vaatimustaso, olosuhteet	Nykyinen taso	Lisää vaatimuksia		○	

Toiminnan volyymit/tunnusluvut

570 LIIKUNTAPALVELUT	TP2022	TA2023	TA2024
Liikuntatilojen kävijämäärät	1 100 000	1 250 000	1 450 000
Liikuntatapahtumien järjestäminen	1100	1300	1800
Liikuntapaikojen määrä	120, vaikea mitata kun useita koulujen yhteydessä olevia pieniä liikuntapaikkoja	130	140

Tulosalue 590 Nuorisopalvelut

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	462 155	408 100	402 800	402 800	-1,3
Toimintamenot	-2 627 916	-2 895 100	-2 917 900	-2 917 900	0,8
Netto (Toimintakate)	-2 165 761	-2 487 000	-2 515 100	-2 515 100	1,1

Toiminta-ajatus

Nuorisopalveluiden tavoitteena on luoda edellytyksiä tuloksekkaalle nuorisotoiminnalle. Nuorten kasvun tukeminen on kaiken toiminnan perusta. Nuorisotyötä ja nuorisopolitiikka toteutetaan yhteistyössä nuorten, järjestöjen ja viranomaisten kanssa.

Nuorisopalvelut on mukana nuorten elämässä monissa yhteyksissä; nuorisotiloilla, kouluilla, harrastuksissa ja tapahtumissa sekä sosiaalisessa mediassa. Meille nuorisopalveluissa on tärkeää nuorten ääni, aktiivisuus ja elinolot.

Strateginen valinta	Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Arvostusta ja tukea seura- ja järjestötyölle
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Nuorisojärjestöjen ja toimintaryhmien avustuksiin selkeä tasokorotus. Avustusta hakevien toimintaryhmien määrä kasvaa. Yhdistyksien kanssa tehtävä hankeyhteistyö tiivistyy.		Käytettävissä oleva rahamäärä ei kasva. Toimintaryhmien aktiivisuus laskee. Yhteistyölle soveltuvien hankeaihioiden vähäisyys.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Avustuksiin varattu rahamäärä	44000	52000		○	
Avustusta saaneiden toimintaryhmien määrä.	30	35		○	

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Sivistystä, kulttuuria ja hyvinvointia
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Harrastuspassin käyttöönotto. Kansainvälisyys osana perustoimintaa.		Passin koordinointiin ei ole riittävästi resurssia. Yhdistykset ja muut toiminnan järjestäjät eivät ilmoita ja päivitä tietoja toimivista harrastusryhmistä. Rahoituksen vähäisyys.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Harrastuspassin käyttömäärät	0	1000		○	
Nuorisopalveluiden kansainväliseen vaihtoon osallistuneiden kokonaismäärä	55	55		○	

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Tolkkupajan toiminta kohdentuu nuoriin, jotka ovat erityisen haastavassa elämäntilanteessa. Koulujen kanssa tehtävä yhteisöllinen työ lisääntyy ja on säännöllistä. Etsivän nuorisotyön palveluohjaus on tuloksellista ja työ nuorten keskuudessa tunnettua.		Rahoituksen hiipuminen. Projektirahoituksen määräaikaisuus. Asiakasmäärien kasvu ja asiakkaille räätälöidyt palvelut eivät ole riittäviä.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Tolkkupajan toimintaan osallistuneiden määrä.	70	70		○	
Koulunuorisotyön resurssi htv / vuosi	1	2		○	
Etsivän nuorisotyön tavoitetut nuoret	320	320		○	

Palvelukeskus KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	56 424 464	61 361 000	63 538 500	63 538 500	3,5
Toimintamenot	-57 089 730	-54 584 700	-58 074 000	-58 074 000	6,4
Netto (Toimintakate)	-665 266	6 776 300	5 464 500	5 464 500	19,4

Toimintaympäristöanalyysi

Toimintaympäristö on kovassa murroksessa. Hyvinvointialue on ottanut tehtäväkseen sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimen. Samalla kaupungin henkilöstömäärä ja talousarvio puolittui-vat. Yhteistä toimintamallia palveluiden järjestämisessä rakennetaan. Kestävää kehitystä edistä-vät ratkaisut ja digitalisaatio uudistavat voimakkaasti yritystoimintaa ja ihmisten arkea.

Maailmantilanne on epävarma niin talouden kuin muidenkin kriisien suhteen. Seinäjoenkin on otet-tava huomioon yllättävät globaalit riskit ja kyettävä toimimaan kaikissa olosuhteissa. Seinäjoen asukkaille tärkeimpiä ovat turvallisuus ja arjen sujuvuus. Hyvät palvelut, kulttuurin ja liikunnan mahdollisuudet sekä kaupunki- ja luontoympäristön monipuolisuus ovat asuinympäristön laatute-kijöitä.

Kaupungin väkiluku jatkaa kasvuaan noin prosentilla vuodessa. Suurinta väkiluvun kasvu on kau-punkikeskustassa. Kasvu aiheuttaa painetta palvelurakenteelle ja sitä myöten myös kaupungin investointitasolle. Ikäihmisten määrä on myös kasvussa, joka tulee huomioida tulevaisuuden asuntotuotannossa ja palvelurakentamisen määrässä.

Toiminnan painopisteet ja toimenpiteet strategian toteuttamiseksi talousarviovuonna

Kaupunkiympäristön toimialan kehittämistoiminta perustuu kaupunkistrategiaan ja sitä konkretisoiviin toimenpideohjelmiin, jotka palvelevat määriteltyjen yhteisten tavoitteiden saavuttamista.

Yritysyhteistyötä kehitämme edelleen ja vastaamme 24 tunnin kuluessa yrittäjien palvelupyyn-töihin.

Hankinnoista viestimme avoimesti ja hankintakalenteria sekä erilaisia hankintamuotoja kehitämme aktiivisesti.

Tarjoamme monipuolisesti erilaiseen yritystoimintaan sopivia yritysalueita kaupungin eri osissa. Niiden vetovoimaan ja viihtyisyyteen sekä kevyen liikenteen väyliin panostetaan. Tulevaisuuden tonttitarjonta varmistetaan ennakoivasti. Kehitämme myös vihreää teollisuusaluetta, jossa korostuvat ekologisuus ja kierrätys.

Keskustaa tiivistetään entisestään täydennysrakentamalla nykyisin tehottomasti rakennettuja alueita. Keskustan tiivistämisessä huomioidaan myös puistot ja viheralueet. Asema-alueen rakentumista osana ydinkeskustaa jatketaan. Alueen seuraavien vaiheiden suunnittelu käynnistetään yritysvetoisina ja niissä korostuvat asumisen ohella erilaisia palveluita tuottavat investoinnit (esim. tapahtumakeskus, hotelli) sekä asema-aluetta työpaikka-alueena tukevat ratkaisut.

Vihreän siirtymän edistämiseksi painotamme uusiutuvien polttoaineiden käyttöä ja pyrimme hankkimaan vähäpäästöisten tai päästöttömiä ajoneuvoja.

Aalto-keskuksen ja sen ympäristön arvon säilyttävään ylläpitoon ja kehittämiseen panostetaan. Aalto-keskuksen rakennusten, Kansalaistorin ja muiden ympäröivien alueiden käyttöä ja elävöittämistä edistetään sekä matkailua palvelevasti, että suojeluarvot huomioiden.

Osallisuutta edistämme edelleen osallisuusmallin mukaisesti.

Toiminnan strategiset kehittämiskohteet taloussuunnitelmakaudella

Kaupungin omat maaomaisuudet hyödynnetään tehokkaalla kaavoituksella. Keskusta-alueella ja Huhtalan alueella on mahdollista toteuttaa valtakunnallisesti merkittäviä aluerakentamiskohteita, joissa on edelläkävijyyttä edustavia asumisratkaisuja.

Ydinkeskustassa yhteen sovitetaan kaikki liikkumismuodot ja sinne on helppo tulla. Pohjan kaupunginosa yhdistyy ydinkeskustaan ratapihan alikulun avulla.

Kaupunkikeskustassa kehitetään tapahtuma-alustoja ja lisätään aktiviteetteja kaiken ikäisille. Lakeudenpuistosta rakennetaan kaupunkikeskustan vihreä, kaupunkilaisia aktivoiva keidas. Tapahtumien ja asukkaiden aktiivisuuden edistäminen on osa kaupunkisuunnittelua.

Investointien toteuttaminen on edunvalvonnan kohteena. Yhdessä valtion toimijoiden kanssa huomioidaan sujuva liittyminen kaupungin katuverkolta. Kaupunki edistää pääväylien varteen tulevien ja kaupunginosakeskuksia yhdistävien kevyenliikenteen väylien toteuttamista yhteistyössä valtion aluehallinnon toimijoiden kanssa.

Asuntopolitiikassa huomioidaan asumisen muutostrendit, kuten yksinasumisen ja vuokra-asumisen yleistyminen. Kaupunkikonsernin toimin varmistetaan kaupungin kasvua tukeva, riittävä julkinen ja yksityinen vuokra-asuntotarjonta.

Asuinalueilla panostetaan lähiympäristön viihtyvyyteen ja esteettömien liikuntaympäristöjen rakentamiseen. Julkinen taide huomioidaan luonnollisena osana kaupunkikehittämistä.

Seinäjoen kaupunki sitoutuu henkilöstön jatkuvan osaamisen kehittämiseen. Henkilöstön kouluttautumista tuetaan vahvasti. Hyvän johtamisen taitoja vahvistetaan ja jokaisella on mahdollisuus kehittää omia esihenkilötaitojaan. Kaikilla toimialan esihenkilöillä on johtamiskoulutus.

Riskianalyysi

24 tunnin vasteaika palveluissa on haastava nykyisillä resursseilla, varsinkin sairaustapauksien sattuessa. Osaavan henkilökunnan saaminen kuntasektorille alkaa olla haastavaa. Yritysalueita löytyy jo nyt eri tarpeisiin, mutta lähellä kaupunkikeskustaa olevista isommista logistiikkatonteista alkaa olla pulaa. Kaupungin talouden kehitys nykyisessä maailmantilanteessa ja sen myötä mahdolliset määrärahakarsinnat voivat vaarantaa muiden painopistealueiden toteutumisen.

Tulosalue 600 Kaupunkiympäristön toimialan hallinto

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	147 265	239 700	240 800	240 800	0,5
Toimintamenot	-1 282 781	-1 300 300	-1 004 300	-1 004 300	-22,8
Netto (Toimintakate)	-1 135 516	-1 060 600	-763 500	-763 500	-28,0

Toiminta-ajatus

Kaupunkiympäristötoimiala luo ja turvaa kuntalaisille toimivan, terveellisen ja viihtyisän elinympäristön järjestämällä maankäyttö-, yhdyskuntatekniikka- ja toimitilapalvelut sekä rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon viranomaistehtävät valtuuston osoittamat resurssit huomioon ottaen.

Strateginen valinta	Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Yrittäjyyskaupunki 2.0
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Kaupungin palveluissa vastataan 24 tunnin kuluessa yrittäjien palvelupyyntöihin.		Toimialarajat, henkilöstö- ja osaamisresurssit vaikeuttavat tavoitteen toteutumista	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Asiakasmäärät, asiakaspalautteet ja yhteydenotot	2500 kpl/v.	2000 kpl/v. pl. hulevesiasiat		○	

Strateginen valinta	Vetovoimainen Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Opiskelijalle paras kaupunki
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Kaupunki tukee opiskelijoiden harjoittelua. Kaupunki lisää harjoitteli-joiden määrää kaupunkikonsernissa.		Ohjaamisen osaamisresurssien rajallisuus.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Liiketalouden opiskelijaharjoittelijat	0	1		○	
Korkeakouluopiskelijan opinnäytetyö	0	1		○	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Hyvän tekemisen ja johtamisen Seinäjoki
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Hyvä tekeminen muodostuu Seinäjoella osaavan henkilöstön yhdessä tekemästä turvallisesta, terveellisestä ja tuottavasta työstä.		Yhteistyön tiivistämisen haasteet ja työtilojen hajanaisuus. Hulevesilaskutuksen automatisointi. Nyt aineisto on poimittu kolme kertaa manuaalisesti. Yhteydenotot lähetetyistä laskuista työllistää merkittävästi.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
HV-laskuaineisto valmistuu keväästä ja on eheää. Hulevesilaskut saadaan lähtemään viimeistään toukokuussa asiakkaille.	Toteutui osin syksyllä	Kaikki laskut lähtee keväällä		○	
Kehityskeskustelut	86 %	100 %		○	
Esimies jakaa sopivasti vastuuta	2,9	4		○	
Osastopalaverit 1/kk, osallistuminen	80 %	100 %		○	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Hyvän tekemisen ja johtamisen Seinäjoki
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Osaava henkilöstö tekee yhdessä työtä kuntalaisten parhaaksi hyvin johdetussa organisaatiossa. Henkilöstö kokee työnsä mielekkääksi, palkitsevaksi ja elämänhal-lintaa tukevaksi.		Yhteydenpidon menetelmät kuntalaisiin, mm. somekanavien käyttöönoton aktiivisuus. Tehtäväkokonaisuuksien aikasidonnaisuus.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Voimavarat muutoksien ja uusien haasteiden kohtaamiseen	3,9	4,3		○	
Mahdollisuus ammatilliseen kehittymiseen	3,1	4		○	
Koulutuspäivät/henkilö	…	3		○	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Kasvun ja investoinnit turvaava talous
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Tasapainoinen talous mahdollistaa kasva-van kaupungin palvelut ja investoinnit. Kaupunkikonsernin talous pysyy tasapai-nossa ja omistajaohjauksella tuetaan kaupunkistrategian tavoitteiden toteutumista.		Yleisestä markkinatilanteesta johtuva kustannusten nousu ja rakentamisen hiipuminen. Säästöohjelmat aiheuttavat epärealistisia tuottolisäyksiä ja kulujen karsimista.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Käyttötalous tuotot/kulut %	99,3 /97,6	99		○	
Investointien toteutuminen	85	99		○	

Toiminnan volyymit/tunnusluvut

600 Kaupunkiympäristön hallinto	**TP2022**	**TA2023**	**TA2024**
Talousarvion toteutuminen, käyttötalous	99,3 %	99 %	99 %
Talousarvion toteutuminen, investoinnit	85 %	99 %	99 %
Asiakastyytyväisyys, sisäinen (1-5)	…	4,1	4,5
Henkilöstökysely NPS	0	33	66
Henkilöstökysely: voimavarat muutoksien ja uusien haasteiden kohtaamiseen	…	3,9	4,3
Pysäköintivirhemaksut/oikaisuvaatimukset niistä kpl/v	3783/248	7000/350	6500/300
Henkilöstökysely: mahdollisuus ammatilliseen kehittymiseen	…	3,1	4
Hulevesilaskutus, muistutukset	n. 90 kpl	110 kpl	30 kpl

Tulosalue 610 Toimitilat

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	43 380 399	44 679 700	48 380 700	48 380 700	8,3
Toimintamenot	-29 588 033	-29 370 000	-31 702 400	-31 702 400	7,9
Netto (Toimintakate)	13 792 366	15 309 700	16 678 300	16 678 300	8,9

Toiminta-ajatus

Toimitilat suunnittelee, tuottaa, hallinnoi ja ylläpitää kaupungin palvelurakenteeseen tarvittavia tiloja sekä muuta kaupungin omistukseen kuuluvaa rakennuskantaa. Lisäksi tulosalue tuottaa kaupungin sisäiset ruoka- ja siivouspalvelut. Toiminnan keskeisiä painopisteitä ovat toimitilojen terveellisyys, turvallisuus, toimivuus ja tehokkuus sekä rakennusomaisuuden arvon säilyttävä korjausvelan hallinta. Ylläpito ja siivous pyritään tuottamaan kestävän kehityksen ja elinkaaritaloudellisuuden näkökulmista kaikissa olosuhteissa asiakaslähtöisesti, laadukkaasti, oikea-aikaisesti ja kustannustehokkaasti. Ruokapalvelut tuottavat Seinäjoen kaupungin asukkaille ravitsemuksellisesti täysipainoisia aterioita. Palvelu tuotetaan taloudellisesti, tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti, ottaen huomioon kasvavan kaupungin palvelutuotannon turvaaminen.

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Hyvän tekemisen ja johtamisen Seinäjoki		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Kiinteistö/toimitilastrategian käyttöönotto		Henkilöresurssi- ja aikapula			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Vahvistetaan vuosittain seurattavat tavoitteet ja mittarit		Strategian valmistelu aloitettu	Seurantatavat ja lähtöarvot määritelty		○
Valmistellaan strategian ensimmäinen vuositoteumaraportti TP 2022 yhteyteen		…	Valmisteltu ja esitelty		○

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Seinäjoki kasvaa kestävästi ja elää ekoviisaasti		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Rakennuskannan energiatehokkuus paranee ja hiilijalanjälki pienenee		Rahoitus- ja henkilöresurssipula			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Rakennusten lämpötilakorjattu lämmönkulutus pienenee		Määrittyy TP 2023	2 % alle nykyarvon		○
Rakennusten sähkönkulutus pienenee		Määrittyy TP 2023	2 % alle nykyarvon		○
Öljylämmityskohteita korvataan muulla lämmitysmuodolla		Jäljellä < 20 kohdetta	Toteutetaan 2 hanketta		○

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Kasvun ja investoinnit turvaava talous		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Rakennuskannan korjausvelka ei kasva.		Rahoituskehys ei riitä kattamaan rakennusten normaalin kuluman aiheuttamaa korjausvelan kasvua.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Korjausvelka miljoonaa euroa		Määrittyy TP 2023	< nykyarvo		○
Rakennuskohtaisten pitkän tähtäimen suunnitelmien (PTS) laadintaa jatketaan		Laadinta käynnissä	Laadittuna 50 kohdetta		○

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Kasvun ja investoinnit turvaava talous

Talousarviotavoite	Merkittävimmät riskit				
Yksikkökustannustaso kiinteistönhoidossa ja siivous- ja ruokapalveluissa ei kasva alan indeksiä voimakkaammin. Rakennuttamisen asiantuntijapalvelua tuotetaan kilpailukykyiseen hintaan.	Palvelutason säilyttäminen tavoitetasolla kiristyvässä taloudessa.				
Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Siivouspalvelun kustannus €/m2	Määrittyy TP 2023	muutos alle alan indeksin		○	
Kiinteistönhoidon kustannus €/m2	Määrittyy TP 2023	muutos alle alan indeksin		○	
Koululounaan hinta	Määrittyy TP 2023	muutos alle alan indeksin		○	
Omana työnä tuotetun rakennuttamispalvelun kustannus % projektien kokonaiskustannuksista	2,9 % (TP 2022)	Alle 3 %		○	

Toiminnan volyymit/tunnusluvut

610 Toimitilat	TP2022	TA2023	TA2024
Rakennuksia hallinnassa yhteensä kpl	644	...	...
Omistuksessa oleva pinta-ala yhteensä brt-m^2	420 000	...	...
Rakennuskannan poistosalkku rakennusta kpl	60	...	...
Ulkoa kaupungin käyttöön vuokrattu pinta-ala h-m^2	27 000	...	...
Ulos vuokrattu pinta-ala h-m^2	18 000	...	...
Lämmitysenergian kulutus yhteensä kWh/v	43 766 220	...	...
Sähkön kulutus yhteensä kWh/v	23 310 886	...	...
Ylläpitopalvelujen rakennusten palvelupyynnöt kpl/v	5 685	5 265	5 350
Kiinteistönhoidon piirissä oleva ala h-m^2	330 000	...	...
Siivottavat neliöt h-m^2	198 921	198 921	191 227
Koululounaat kpl/vuosi	1 414 476	1 649 403	1 688 526
Päiväkotilounaat kpl/vuosi	594 000	634 040	762 300

Tulosalue 620 Kiinteistö- ja paikkatietopalvelut

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	8 201 742	9 445 700	7 898 200	7 898 200	-16,4
Toimintamenot	-1 788 184	-2 112 500	-2 235 300	-2 235 300	5,8
Netto (Toimintakate)	6 413 558	7 333 200	5 662 900	5 662 900	-22,8

Toiminta-ajatus

Tulosalueen tarkoituksena on luoda edellytykset toimivan, terveellisen ja viihtyisän elinympäristön muodostumiselle ja turvata riittävä ja monipuolinen tonttivaranto maanhankinnan painopistealueilla. Tulosalue tuottaa ja ylläpitää ajantasaista paikkatietoaineistoa ja hoitaa osaltaan viiveettömän kiinteistönmuodostuksen yrityksille ja

asukkaille tonttien myynnin ja rakentamisen tarpeisiin sekä tuottaa tarvittavat mittauspalvelut rakentamisen tueksi.

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Kasvun ja investoinnit turvaava talous
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Kaupungin maapolitiikka on johdonmukaista, tasapuolista ja avointa. Raakamaata hankitaan ennakoivasti tulevaisuuden asumis- ja yritystarpeisiin varautuen. Maankäyttösopimuksin edistetään kaavamuutoshankkeita.		Kaupunki epäonnistuu maapolitiikassa ja raakamaan hinta nousee merkittävästi. Huonon sopimuspolitiikan vuoksi kaupunki menettää merkittävästi tuloja.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Hankitaan raakamaata väh. 40 ha	34	40		○	
Maankäyttösopimukset (MRL 91 a§) solmitaan aina, kun asemakaavasta aiheutuu maanomistajalle merkittävää hyötyä	100%	100%		○	

Strateginen valinta	Vetovoimainen Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Laadukas ja elinvoimainen asuinympäristö
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Tonttien myynti ja vuokraus asumiseen		Tonttitarjonta ja asiakkaiden tarpeet eivät kohtaa	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
AO-erillispientalotontit /lkm	46	50		○	
AK/AR - asuinkerrostalo- ja rivitalotontit / lkm	8	8		○	

Strateginen valinta	Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Yrittäjyyskaupunki 2.0
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Kaupungilla on tarjolla riittävästi ja monipuolisesti erilaiseen yritystoimintaan sopivia tontteja kaupungin eri osissa.		Tonttitarjonta ja yritystoiminnan tarpeet eivät kohtaa.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Myydään/vuokrataan vähintään 10 KL+T+TY-tonttia	7	10		○	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Digiälykäs kaupunki
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Digitalisaatiota hyödynnetään ajasta ja paikasta riippumattomien palveluiden kehittämiseksi		Henkilöstöresurssit eivät riitä perustoiminnan lisäksi toiminnan kehittämiseen ja/tai uusien toimintatapojen käyttöönottoon.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Trimble Locus Cloudin laajenee maankäytön muokkaussovelluksen käyttöönotolla	…	Kyllä		○	
Trimble Locus Cloudin käyttö laajenee verkkokaupan käyttöönotolla	…	Kyllä		○	
Metsätietojärjestelmän kilpailutus ja hankinta kaupungin metsäomaisuuden hallintaan ja hoitotoimenpiteiden suunnitteluun toteutetaan	…	Kyllä		○	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Hyvän tekemisen ja johtamisen Seinäjoki

Talousarviotavoite	**Merkittävimmät riskit**
Henkilöstö kokee työnsä mielekkääksi, palkitsevaksi ja elämänhallintaa tukevaksi. Jokaisella työntekijällä on mahdollisuus ilmaista itseään, tuoda esille asiantuntijuuttaan ja kehittää omaa osaamistaan.	Esihenkilöillä ei ole riittävästi aikaa keskittyä substanssiasioiden ohella henkilöstön tukemiseen.

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Henkilöstökyselyn NPS-indeksi yli 10	4	>10		○	
Toteutuneet kehityskeskustelut	100 %	100 %		○	
Työn ja yksityiselämän yhteensovittaminen (henkilöstökysely)	3.9	>4		○	
Kokemus oman työn mielekkyydestä (henkilöstökysely)	4.0	>4		○	
Riittävän osaamisen ja voimavarojen vahvistaminen (henkilöstökysely)	3.9	>4		○	

Toiminnan volyymit/tunnusluvut

620 Kiinteistö- ja paikkatietopalvelut	**TP2022**	**TA2023**	**TA2024**
6201 Kiinteistöhallinto			
Neuvoteltujen kiinteistökauppojen lkm (1	97	125	100
6202 Maa- ja metsätilat			
Taimikon hoito ha/v	92	130	140
Istutetut metsätaimet, kpl	53 000(1	65 000	100 000
6204 Mittauspalvelut			
Ilmakuvaukset (drone-lennot ja viistokuvaus) ha/v	0	250	250
Rakennuspaikan sijainnin merkinnät	152	120	100
Sijaintikatselmukset	241	150	100 (1
Tontinmittaukset	128	100	100
Pohjakartan tarkistus (ha)	...	...	1500 (2
6205 Kiinteistöinsinöörin palvelut			
Laaditut tonttijaot ja tonttijaon muutokset lkm	66	70	70
Kiinteistötoimitukset (1	75 (3	100	100
Yleisten alueiden lohkominen lkm	32	75	65
Kiinteistörekisterinpitäjän päätökset (2	41 (4	80	80
Neuvoteltujen haltuunottosopimusten lkm	16	25	25
Katualuekorvaussopimukset	12	20	15
6206 Paikkatietopalvelut			
Tukipalvelupyynnöt lkm	381	500	400
Paikkatietoprojektit	12	19	10
Karttatilaukset	403	480	400
Kiinteistökauppojen tallennukset järjestelmään	711	700	700
Osoitepäätökset	101	80	100

Lisätiedot: (*

6201 Kiinteistöhallinto

(1 Sisältää kaikki myynnit ja ostot (tonttikaupat ja raakamaakaupat)

6202 Maa- ja metsätilat

(1 Istutetun metsämaan pinta-ala 29,1 ha

6204 Mittauspalvelut

(1 tavoitteena saada kaikkien aloitettujen rakennushankkeiden sijaintikatselmukset suoritettua samana vuonna
(2 tavoitteena saada vuoden 2024 aikana vähintään 60 karttalehtiruutua tarkistettua (ruutu/25 ha = 1500 ha)

6205 Kiinteistöinsinöörin palvelut

(1 Kiinteistötoimitukset: Tontin -ja tilan lohkomiset, kiinteistönmääritykset, rasitetoimitukset, tilusvaihdot ja tontin halkomiset pois lukien yleisen alueen lohkomiset.
(2 Kiinteistörekisterinpitäjän päätökset: Kiinteistön tunnusmuutos ja laadunmuutos, kiinteistöjen yhdistäminen, rasitteita koskevien määräysten muutos päätöksellä ynnä muut rekisterinpitäjän päätökset.
(3 sis. TP2022 tontin (71 kpl) lohkomiset, rasitetoimitukset (3 kpl), tilusvaihdon (1 kpl)
(4 sis. TP2022 tunnusmuutokset (6 kpl), laadunmuutokset (32 kpl) ja yhdistämiset (3 kpl)

Tulosalue 630 Yhdyskuntatekniikka

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	3 914 192	3 307 200	3 227 500	3 227 500	-2,4
Toimintamenot	-15 930 116	-15 893 300	-16 714 700	-16 714 700	5,2
Netto (Toimintakate)	-12 015 924	-12 586 100	-13 487 200	-13 487 200	7,2

Toiminta-ajatus

Yhdyskuntatekniikan tulosalue tuottaa eri tulosyksiköille asetetut tehtävät nykyaikaisia toimintatapoja käyttäen taloudellisesti ja ympäristöystävällisesti yhteistyössä kaupungin muun organisaation sekä vuorovaikutuksessa kaupunkilaisten kanssa.

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Turvallisen, laadukkaan ja viihtyisän kaupunkiympäristön luominen ja ylläpito vallitsevien normien, standardien ja laatuluokitusten mukaisesti. Kehittää paikallisliikennettä ja edistää kevyen liikenteen käyttöä.		Pandemia (lintuinfluenssa) Virusinfektiot Voimakas taantuma/lama Valtion avustusten väheneminen Uusiutuvien polttoaineiden hintataso Taloustilanne	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Kevyen liikenteen väylien pääyhteyksien (pyöräilystrategia 2012) parannustyöt	Ei	Kyllä		○	
Runkolukittavien pyörätelineiden lisääminen	40 kpl	50 kpl		○	
Sähkökäyttöisten ajoneuvojen määrän lisääminen	5 kpl	10 kpl		○	

Uusiutuvien polttoaineiden käytön lisääminen omassa kalustossa	0 % kaikista liikennepoltto aineista	3 % kaikista liikennepoltto aineista		○	
Uusien leikkipaikkojen määrän lisääminen	100 kpl	102 kpl		○	

Strateginen valinta	Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Hyvät palvelut asukkaille yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa

Talousarviotavoite	**Merkittävimmät riskit**
Yhdyskuntatekniikan palvelujen tuottaminen asiakaspalvelulähtöisesti. Kehittää asiakaspalvelua käyttäjäystävällisempään suuntaan. Mahdollistaa kuntalaisten osallistuminen tulevien investointihankkeiden valmisteluun. Luoda uusia toimintatapoja viestintään.	Haastavat asiakkaat Henkilöstöresurssit Työntekijöiden asennoituminen

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Yhteistyökysely kaupungin henkilöstölle	1 kpl/v	1kpl/v		○	
Palautepalvelun keskimääräinen vastausaika	3 työpäivää	2 työpäivää		○	
Jalankulku- ja pyöräilyväylien käyttäjämäärien mittaus	Ei	Kyllä		○	
Vuosittaisen asukasbudjetoinnin kohteiden toteutus	Kyllä	Kyllä		○	
Vuosittaisen kaupunkiliikenteen matkustajatyytyväisyyskyselyn toteuttaminen yhteistyössä liikennöitsijän kanssa	Kyllä	Kyllä		○	
Kaupunkiliikenteen pysäkkikatosten lisääminen	…	3 kpl/v		○	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Hyvän tekemisen ja johtamisen Seinäjoki

Talousarviotavoite	**Merkittävimmät riskit**
Suunnittelun, rakentamisen, kunnossapidon, kone- ja kuljetuskeskuksen sekä puistotoimen tehtävien toteutus budjetin määrärahojen puitteissa kokonaistaloudellisesti edullisimmalla tavalla. Mahdollistaa turvallinen ja terveellinen työympäristö. Kehittyä ja mukautua digitalisaation sekä toimintaympäristön muutoksissa. Organisaation uudistaminen kustannustehokkaampaan toimintatapaan.	Sään ääri-ilmiöt Poikkeusolot Määrärahat Henkilöstön sopeutuminen muutoksiin Henkilöstön välinpitämätön suhtautuminen työturvallisuusriskeihin

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Toteutuneen investointihankkeen asukastyytyväisyyskysely	Ei	Kyllä		○	
WPro-työtapaturmailmoitusten lukumäärä	18 kpl/v	o kpl		○	

Toiminnan volyymit/tunnusluvut

630 Yhdyskuntatekniikka	TP2022	TA2023	TA2024
Runkolukittavien pyörätelineiden lisääminen	30 kpl	40 kpl	50 kpl
Uusiutuvien polttoaineiden käytön lisääminen omassa kalustossa	0 % kaikista liikennepolttoaineista	0 % kaikista liikennepolttoaineista	3 % kaikista liikennepolttoaineista
Yhteistyökysely kaupungin henkilöstölle	1 kysely/vuosi	1 kysely/vuosi	1 kysely/vuosi
Palautepalvelun keskimääräinen vastausaika	3 työpäivää	3 työpäivää	2 työpäivää
WPro-työtapaturmailmoitusten lukumäärä	20 työtapaturmaa	18 työtapaturmaa	0 työtapaturmaa
Kaupunkiliikenteen pysäkkikatosten lisääminen	….	….	3 kpl/v
Uusien leikkipaikkojen määrän lisääminen	98 kpl	100 kpl	102 kpl
Sähkökäyttöisten ajoneuvojen määrän lisääminen	3 kpl	5 kpl	10 kpl

Tulosalue 650 Kaupunkisuunnittelu ja kaavoitus

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	38 778	63 700	69 800	69 800	9,6
Toimintamenot	-971 989	-1 073 600	-1 090 400	-1 090 400	1,6
Netto (Toimintakate)	-933 211	-1 009 900	-1 020 600	-1 020 600	1,1

Toiminta-ajatus

Ohjata kaupungin kehitystä kaupunkistrategian ja kestävän kehityksen mukaisesti. Mahdollistaa työpaikkojen ja väestön kasvun edellytykset. Tuottaa korkealuokkaista ja elävää kaupunkikuvaa, joka aktivoi kaupunkilaisia.

Strateginen valinta	Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki	**Strateginen tavoite**		Kehittyvä kaupunki	
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Kaavoilla ja muulla luvituksella osoitetaan tarpeelliset tontit		Resurssien kohdistaminen oikein			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Hankkeiden etenemistä tarkkaillaan viikoittain ja tehdään arvoit työn etenemisestä		Viime vuosina pieni osa hankkeista on viivästynyt	Hankkeet eivät viivästy		○

Strateginen valinta	Vetovoimainen Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Laadukas ja elinvoimainen asuinympäristö
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Toimiva ja esteettisesti tasokas ympäristö, joka on rakenteeltaan selkeä ja helposti hahmotettava. Erityishuomio on kaupunkikeskustan elävyyden kehittämisessä. Erityisryhmien asumisen kehittämisellä (esimerkiksi vanheneva väestö) pyritään pitkän tähtäimen kokonaista-loudellisuuteen.		Lyhytnäköiset ratkaisut ja ”pikavoitot” johtavat pitkällä aikavälillä yhteiskunnan kulujen kasvamiseen. Kaikki tahot olisi sitoutettava koko yhteiskunnan kannalta pitkällä tähtäimellä parhaisiin ratkaisuihin.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Työssä selvitetään huolellisesti ja laaja-alaisesti vaikutukset	Huolellinen yleis- ja asemakaavatyö	Yleis- ja asemakaavatyön kehittäminen edelleen		○	

Strateginen valinta	Vetovoimainen Seinäjoki tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Kaupunki Suomen kasvukäytävällä
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Taloudellinen ja ekologinen sekä tehokas kaupunkirakenne joka pohjautuu resurssien tehokkaaseen hyödyntämiseen. Kaupungin ominaispiirteitä ja maantieteellistä asemaa hyödynnetään ja kehitetään.		Muiden toimijoiden sitouttaminen ja esimerkiksi valtion rahoituksen ja tuen saaminen. Hankkeet vaativat usein myös kaupungin ulkopuolisten organisaatioiden kanssa tehtävää yhteistyötä.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Yrittäjien ja asukkaiden mielipidetiedustelut	Erittäin hyvä arvio kyselyissä	Pysytään edelleen huipulla		○	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Digiälykäs kaupunki
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Seinäjoki on eturintamassa kehitettäessä kaavoituksen digitaalisia ratkaisuja ja lainsäädäntöä		Eri järjestelmien yhteensopivuus ja yhteismitallisuuden puute	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Osallistutaan kaavojen digitalisoinnin kehittämiseen yhteistyössä muiden kaupunkien ja valtion kanssa	Yhteistyö aloitettu ja käynnistetty	Yhteistyö jatkuu tiiviinä ja omista eduista huolehditaan		○	

Toiminnan volyymit/tunnusluvut

650 Kaupunkisuunnittelu ja kaavoitus	**TP2022**	**TA2023**	**TA2024**
Valmistuneet asemakaavat	4	…	5
Valmistuneet yleiskaavat	0	…	1
Poikkeamispäätökset	22	…	15
Suunnittelutarveratkaisut	7	…	5

Tulosalue 660 Rakennusvalvonta

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	906 099	898 400	813 800	813 800	-9,4
Toimintamenot	-923 511	-1 018 000	-1 040 500	-1 040 500	2,2
Netto (Toimintakate)	-17 411	-119 600	-226 700	-226 700	89,5

Toiminta-ajatus

Rakennusvalvonta suorittaa rakentamisen valvonta-, neuvonta- ja ohjaustyötä sekä huolehtii lupamenettelyn ja työmaa-aikaisen valvonnan avulla, että kulloinkin voimassa olevia lakeja ja määräyksiä noudatetaan.

Strateginen valinta	Palvelut	**Strateginen tavoite**	Sujuvat palvelut		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Valmistaudutaan uuteen lainsäädäntöön, Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä tulee voimaan1.1.2024 ja rakentamislaki 1.1.2025.		Viranomaisen tekemät väärät päätökset. Päätösten teko pitkittyy.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
lupahakemusten käsittelyaika		27 pv	25 pv		◯
sähköinen asiointi		98%	100 %		◯
suunnittelukokoukset sähköisesti		75 %	95 %		◯

Toiminnan volyymit/tunnusluvut

660 Rakennusvalvonta	**TP2022**	**TA2023**	**TA2024**
Rakennuslupien määrä	...	700	...
Rakennusaikaiset katselmukset	...	2200	...
Lupahakemusten keskimääräinen käsittely-aika vrk	...	28	...

Tulosalue 670 Ympäristönsuojelu

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	137 126	99 000	99 000	99 000	0,0
Toimintamenot	-442 155	-445 900	-456 000	-456 000	2,3
Netto (Toimintakate)	-305 029	-346 900	-357 000	-357 000	2,9

Toiminta-ajatus

Ympäristönsuojelu hoitaa kunnalle laissa erikseen määrättyjä ympäristönsuojelutehtäviä. Tehtävänä on toimia ympäristönsuojelun edistäjänä ja kehittäjänä sekä toimia mm. ympäristönsuojelulain, jätelain, maastoliikennelain, vesilain ja maa-aineslain lupa- ja valvontaviranomaisena siltä osin, kun tehtävät on kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle laissa määritelty. Ympäristönsuojeluviranomaisena toimii lupa-asiainlautakunta.

Strateginen valinta	Vetovoimainen Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Kaupunki Suomen kasvukäytävällä
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Käsitellään vireille tulevat luvat ja ilmoitukset viivytyksettä ja laadukkaasti.		Käsittelyaika pitenee käsittelijästä riippumattomista syistä, kuten kuulutusten pidentynyt aika 30 + 7 päivää lainsäädännön muutoksesta johtuen. Käsittelyaikaa pidentää vähäinen henkilöstömäärä ja mahdolliset pidemmät sairaslomat. Laadun ylläpitämisen riskinä on liian vähäiset henkilöstön koulutusmahdollisuudet.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Lupien ja ilmoitusten käsittelyaika	3,3 kk	3,5 kk		◯	
Päätösten pysyvyys oikeusasteissa	päätökset ennallaan	päätökset ennallaan		◯	
Ympäristönsuojelulain mukaiset luvat ja ilmoitukset vireille sähköisesti	60%	80%		◯	

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Noudattaa ja ylläpitää lautakunnan hyväksymää lupa- ja ilmoitusvelvollisten toimintojen valvontasuunnitelmaa, tarttua ripeästi kuntalaisten ilmoituksiin ympäristöhaitoista sekä seurata kaupunkimme ilmanlaatua, jotta asukkaat voivat elää turvallisessa ja terveellisessä ympäristössä.		Henkilöstöresurssien riittävyys tarkastuksien tekemiseen. Liian vähäinen valvonta saattaa aiheuttaa mm. kemikaaliriskejä ympäristöön. Ilmanlaadun heikentyessä toimialalla ei reagoida esim. katupölyn vähentämistoimenpitein kehotuksestamme huolimatta. Rajallinen henkilöstöresurssi vaikuttaa myös ilmoitusten käsittelyaikaan ja erityisesti niistä seuranneiden toimenpiteiden eteenpäin saattamiseen.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Lupa-, ilmoitus- ja rekisteröinti- sekä muun lainsäädännön valvonta- ja tarkastuskäynnit vuodessa	30	80		◯	
Ilmanlaadunmittaustoiminta: Päiviä, jolloin ilman pölypitoisuudet ylittävät terveyden suojelemiseksi annetun raja-arvon 50 µg/m3	7	enintään 5		◯	
Reagointiaika kuntalaisten ilmoituksiin	--	24 h		◯	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Seinäjoki kasvaa kestävästi ja elää ekoviisaasti
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Toimitaan ympäristönsuojelun edistäjänä ja kehittäjänä kaupungissamme sekä tuetaan		Edistämis- ja kehittämistehtävät edellyttävät riittävää henkilöstöresurssointia, sillä ympäristönsuojelun eri	

kaupungin Hinku-työtä* asiantuntijuudellamme ja hanketyöllä. Tunnistetaan kestävän kehityksen työhön kohdistuvat kuntalaisten tarpeet ja toiveet.	lakien edellyttämät viranomaistehtävät vievät nykyresurssit. Myös hanketyö ja hankkeiden hallinnointi vievät aikaa, jota ei ole.

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Seurataan Hinku-kriteerien täyttymistä *Hinku =kohti hiilineutraalia kuntaa, sitouduttu vähentämään CO2 päästöjä vuoden 2007 tasosta 80% vuoteen 2030.	Eivät täyty kokonaan	Kriteerit täyttyvät		○	
Kestävää kehitystä ja ympäristönsuojelua koskevien tiedotteiden tai juttujen määrä/vuosi	20	25		○	
Kestävän kehityksen hanke tai hankkeessa mukanaolo edistämässä tavoitteita	3	3		○	

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Hyvän tekemisen ja johtamisen Seinäjoki

Talousarviotavoite	**Merkittävimmät riskit**
Noudatetaan annettua talousarviota	Lupa- ja valvontatulot putoavat nykyisestä tai resurssien vähyyden vuoksi lupien käsittelyajat pitenevät

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Pysyminen talousarviossa	talousarviossa on pysytty	pysytään talousarviossa		○	

Toiminnan volyymit/tunnusluvut

670 Ympäristönsuojelu	**TP2022**	**TA2023**	**TA2024**
Lupien ja ilmoitusten käsittelyaika	3,3 kk	4,5 kk	3,5 kk
Ympäristöluvat ja -ilmoitukset vireille sähköisesti	60 %	60 %	80 %
Lupa-, ilmoitus- ja rekisteröinti- sekä muun lainsäädännön valvonta- ja tarkastuskäynnit vuodessa	30	80	80
Ilmanlaadunmittaustoiminta: Päiviä, jolloin ilman pölypitoisuudet ylittävät terveyden suojelemiseksi annetun raja-arvon 50 µg/m3	7	5	5
Kestävää kehitystä ja ympäristönsuojelua koskevien tiedotteiden tai juttujen määrä/vuosi	20	12	25
Kestävän kehityksen hanke tai hankkeessa mukanaolo edistämässä tavoitteita	3	3	3
Reagointiaika kuntalaisten ilmoituksiin	...	...	24 h

Tulosalue 690 Ympäristöterveydenhuolto

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	0	2 627 600	2 808 700	2 808 700	6,9
Toimintamenot	-1 887	-3 337 500	-3 830 400	-3 830 400	14,8
Netto (Toimintakate)	-1 887	-709 900	-1 021 700	-1 021 700	43,9

Toiminta-ajatus

Ympäristöterveydenhuollon viranomaisvalvonnan ja eläinlääkintähuollon palveluiden järjestäminen.

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**		Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Yleisen terveysvalvonnan suunnitelmallisen valvonnan määrä					
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Suunnitelmallisen elintarvike-, terveydensuojelu- ja tupakkalain valvonnan määrä 300h/htv		250	300		○

Strateginen valinta	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki	**Strateginen tavoite**		Hyvän tekemisen ja johtamisen Seinäjoki	
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Eläinlääkäripalveluja on saatavilla koko alueella		Valtakunnallinen eläinlääkärivaje			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Kaikki kaupungineläinlääkärinvirat on täytetty		14	16		○
Ylimääräisiä päivystyksiä on enintään 4 kpl/htv/v		5,3	4		○

Toiminnan volyymit/tunnusluvut

690 Ympäristöterveydenhuolto	**TP2022**	**TA2023**	**TA2024**
Suunnitelmallisen elintarvike-, terveydensuojelu- ja tupakkalain valvonnan määrä 300h/htv	240	300	300
Kaikki kaupungineläinlääkärivirat on täytetty	14	16	16
Ylimääräisiä päivystyksiä on enintään 4 kpl/virka/v	5,3	4	4

Palvelukeskus ELINVOIMAN JA TYÖLLISYYDEN TOIMIALA

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	754 322	1 748 500	1 446 100	1 446 100	-17,3
Toimintamenot	-10 609 858	-10 938 700	-12 056 700	-12 056 700	10,2
Netto (Toimintakate)	-9 855 536	-9 190 200	-10 610 600	-10 610 600	15,5

Toimintaympäristöanalyysi

Toimialan toimintaympäristössä tapahtuu merkittäviä muutoksia. Työllisyyden TE-uudistus toteutuu 2025, mutta siihen valmistautuminen vaikuttaa toimintaan jo 2024. Maahanmuuton volyymin kasvu heijastuu myös toimialan toimintaan. Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisessä yhdyspinta hyvinvointialueen kanssa on osin vielä epäselvä.

Kaikkiaan toimiala on kaikilta osiltaan muutos- ja kasvupaineessa.

Toiminnan painopisteet ja toimenpiteet strategian toteuttamiseksi talousarviovuonna

Kaupunkistrategia heijastaa toimintaympäristön muutoksia ja nämä muutokset kohdistuvat vahvasti ja kokonaisvaltaisesti. toimialalle. Muutosten nopeus on ollut odotettuakin nopeampaa ja tämä vaikuttaa toimialla mm. lisääntyneinä rahoituspaineina korkeakoulutoiminnan rahoitukseen ja kuituverkkojen rakentamisen kuntaosuuteen.

Toimiala kykenee vastaamaan kaupunkistrategian linjauksiin, mutta rahoituksen rajoitteet osin vaikeuttavat toimintaa.

Toiminnan strategiset kehittämiskohteet taloussuunnitelmakaudella

TE-2025 uudistus tulee lähivuosina lisäämään merkittävästi sekä toimialan henkilöstön määrää että toimintamenoja. Toiminnan rahoitus työllisyystoimintaan tulee kunnan yleisen valtionosuuden kautta.

Odotuksena on, että maahanmuuttajien volyymi kasvaa edelleen merkittävästi. Tämä tulee edellyttämään kotoutumista tukevien toimien kasvua.

Riskianalyysi

Toimialan kasvupaineet ovat suuret. Keskeinen riski on resurssien niukkuudessa ja tähän liittyen nykyisen henkilöstön jaksamisessa tehtävien lisääntyessä.

Tulosalue 700 Elinvoima

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	754 322	1 748 500	843 600	843 600	-51,8
Toimintamenot	-10 609 858	-10 938 700	-5 119 000	-5 119 000	-53,2
Netto (Toimintakate)	-9 855 536	-9 190 200	-4 275 400	-4 275 400	-53,5

Toiminta-ajatus

Elinvoiman tulosalue toteuttaa kaupunkistrategiaa edistämällä osaamista, kaupungin asukkaiden osallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia. Tulosalue vahvistaa elinvoimaa myös toteuttamalla avointa tiedottamista sekä tukemalla kaupungin eri alueiden aktiivista kehittämistyötä. Tulosalue tukee kaupungin kilpailukykyä ja vetovoimaa edistämällä kaupungin strategista ja innovatiivista toimintaa, kaupungin edunvalvontaa, kaupunkimarkkinointia, tapahtumakaupunkina kehittymistä sekä kansainvälistymistä ja kotoutumista.

Strateginen valinta	Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Kehittyvä tapahtumakaupunki
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Seinäjoki tunnetaan vakiintuneista suurtapahtumistaan, joiden lisäksi kertaluonteiset isot tapahtumat vaikuttavat positiivisesti alueen talouteen ja näkyvyyteen.		Tapahtuma joudutaan perumaan tai sen järjestäminen lopettamaan taloudellisen kannattamattomuuden vuoksi kustannusten kasvettua.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Tapahtumien vaikuttavuustutkimus	Edellinen tehty 2022	Uudet tulokset 2024		○	

Strateginen valinta	Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Arvostusta ja tukea seura- ja järjestötyölle
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Järjestöyhteistyön kehittäminen strategisten kumppanuuksien kautta. Asukasbudjetin toimenpiteet toteutuvat.		Kumppanuussopimuksia ei synny. Toimenpiteiden toteutus ei onnistu.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Strategisten kumppanuussopimuksien määrä	0	3		○	
Toteutuneet Asukasbudjetin toimenpiteet	-	23		○	

Strateginen valinta	Vetovoimainen Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Kaupunki Suomen kasvukäytävällä
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Seinäjoki on väestö- ja työllisyysdynamiikaltaan Suomen elinvoimaisin kaupunki (vertailutekijöitä ovat väestökehitys, nettomuutto sekä työllisyys). Kansainvälistyminen nähdään keinona toteuttaa kaupungin strategiaa ja se toimii		Seinäjoen tai Seinäjoen kaupunkiseudun suhteellisen aseman heikentyminen kasvukeskuksena esimerkiksi kansallisen kaupunkipolitiikan painotusten seurauksena.	

työkaluna elinvoimaisen ja kehittyvän kaupungin tekemisessä.				
Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Sijoittuminen kuntien elinvoimavertailussa, 25.000–100.000 as. kunnat (MDI: aluekehityksen tilannekuva)	2.	1.		○
Suhteellinen väestönlisäys suurten kaupunkien (C21) joukossa	7.	3.		○
Nettomaahanmuutto, hlöä	290 (v.2022)	350		○

Strateginen valinta	Vetovoimainen Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Opiskelijalle paras kaupunki
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Osaamisen ja osaamisympäristön vahvistaminen yliopisto- ja korkeakoulutoimintaan kohdistuvin panostuksin sekä kehittämällä yhteistyötä korkeakoulutoimijoiden kanssa. Kampusalueen vetovoiman ja toiminnallisuuden edistäminen yhdessä alueen toimijoiden kanssa.		Osaamispanostuksiin ei ole taloudellisia resursseja kaupungilla ja erityisesti korkeakoulutoimijoilla itsellään. Seinäjoki ei ole opiskeluympäristönä riittävän houkutteleva opiskelijalle.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Maisteritason koulutusohjelmien määrä	2 - 4	6 - 8		○
Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus aikuisväestöstä (25 v. täyttäneet)	10,0 %	11,0 %.		○

Strateginen valinta	Vetovoimainen Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Kaupunki Suomen kasvukäytävällä
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Seinäjoen identiteettiä ja brändiä vahvistetaan tavoitteellisella markkinointi- ja viestintätyöllä.		Imagohaitat. Viestinnän ja markkinoinnin vaikuttavuus oikeissa kohderyhmissä (nykyiset asukkaat, potentiaaliset asukkaat, päättäjät)	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Markkinointitoimenpiteiden vaikutus tutkimustuloksissa (muuttohalukkuustutkimus, sijoitus 294 kunnan joukossa)	33/294	29/294		○
Viestintä- ja markkinointistrategian mittariston seuranta neljännesvuosittain	2	4		○
Viestinnän ja markkinoinnin tavoittavuutta ja sisällön kiinnostavuutta indikoiva seuraajien määrä kaupungin päätileillä sosiaalisessa mediassa (Facebook-, Twitter-, Instagram-, TikTok- Youtube- ja LinkedIn-tileillä yhteensä)	34 000	36 000		○

Strateginen valinta	Vetovoimainen Seinäjoki	Strateginen tavoite	Uudistuva ja viihtyisä kaupunkikeskusta		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Keskustorin ja toripaviljongin tapahtumatoimintaa kehitetään		Tapahtuman järjestäminen torilla koetaan vaikeaksi, tapahtumat ja tilaisuudet eivät tavoita kaupunkilaisia.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Torilla ja toripaviljongissa järjestettyjen tapahtumien määrä		...	40	◯	

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	Strateginen tavoite	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Ehkäisevää mielenterveys- ja päihdetyötä vahvistetaan. Ikääntyvien palveluohjausta kehitetään.		Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön toimet eivät tavoita asukkaita. Ikääntyvät eivät löydä palveluiden piiriin.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdesuunnitelman päivitys		...	Suunnitelma valmistuu	◯	
Järjestetyt hyvinvointipäivät 75-vuotiaille		Ei elinvoiman järjestämänä	3-4	◯	

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	Strateginen tavoite	Kotoutumisen edistäminen		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**			
Lakisääteisen kotoutumisen piirissä olevat kotoutuvat Seinäjoelle Kotouttamisprosessin palvelurakenteiden selkiytyminen, ohjautuvuus oikeisiin palveluihin mahdollistuu. Kotouttamisen alkuvaiheen vastaanotto toimintojen vastuualueet selkeytyvät ja kehittyvät.		Kuntaan muuttanut kotoutuja ei kotoudu Seinäjoelle. Kotoutuva ei löydä palveluihin, Yhteistyön puute heijastuu palvelurakenteen monimutkaistumiseen. Työmäärä ja vastuu kohdistuu tarpeettomasti yhdelle tulosalueyksikölle.			
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**	
Muuttoliike lakisääteisen kotoutumisen aikana ja sen päätyttyä pakolaistyössä		95	100	◯	
Kotoutumisen edistämisen palveluiden palveluprosessien mallintaminen ja sujuvoittaminen. Muodostetaan yhdyspintatyössä HVA:n kanssa		Valmisteilla	Palvelustrategian valmistuminen	◯	

Toiminnan volyymit/tunnusluvut

700 Elinvoima	TP2022	TA2023	TA2024
Panostukset osaamiseen (ml. yliopistotoiminta, Epanet-professuurit, osuudet tutkimus- ja koulutushankkeissa, innovaatioekosysteemi), tuhatta €	847	1190	1188
Maksuosuudet ja panostukset kaupunginosien ja kylien elinvoimaan ja osallisuustyöhön (pl. kuituverkko-osuudet), tuhatta €	280	271	300

Tulosalue 710 Työllisyys

Tuloarviot ja määrärahat					
	TP 2022	TA + MUUT. 2023	TAE 2024	TA 2024	Muutos-% 2023/2024
Toimintatulot	0	0	602 500	602 500	0,0
Toimintamenot	0	0	-6 937 700	-6 937 700	0,0
Netto (Toimintakate)	0	0	-6 335 200	-6 335 200	0,0

Toiminta-ajatus

Työllisyyden tulosalue toteuttaa kaupunkistrategiaa edistämällä osaamista, työllisyyttä ja yrittäjyyttä. Työllisyyden tulosalue järjestää ja tuottaa kaupungin osalta julkisia työvoima- ja yrityspalveluja työnhakija-asiakkaille, yrityksille ja muille työnantaja-asiakkaille. Työllisyyden tulosalueen tehtäviin kuuluu järjestää työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain nojalla kaupungille siirretyt palvelut ja tehtävät sekä Ilmajoen kunnan kanssa yhteistyösopimuksella Seinäjoen kaupungin hoidettavaksi sovitut keskitetyt palvelut ja tehtävät. Kuntakokeilussa valmistaudutaan TE-palvelujen järjestämisvastuun siirtoon kunnille vuoden 2025 alussa. Kuntakokeiluja on jatkettu lakimuutoksella vuoden 2024 loppuun saakka.

Strateginen valinta	Palveleva Seinäjoki	**Strateginen tavoite**		Vastuuta työllisyydestä		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**				
Seinäjoen kaupunki tukee kaikkien työikäisten työllisyyttä tehokkaalla työnvälityksellä ja työllistymistä ja työkykyisyyttä edistävillä palveluilla ja valmennuksella. Palvelut ovat asiakaslähtöisiä ja työnhakua tukee koko kaupunkikonserni yhteistyöverkostoineen.		Työttömyyden yllättävät rakennemuutokset lisäävät työttömien määrää. Palvelun laadun heikkeneminen resurssipulan tai nopeasti kasvavan asiakasmäärän vuoksi. Hyvinvointialueen palvelujen saatavuus pitkäaikaistyöttömien työllistymisen tai terveysratkaisujen tueksi.				
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Suurten kaupunkien (C21) matalin työttömyysaste		kaikkein matalin (6,8%)	kaikkein matalin		◯	
Laaja työttömyys (%-osuus työvoimasta)		9,7%	<10%		◯	

Strateginen valinta	Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki	**Strateginen tavoite**		Hyvät palvelut asukkaille yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa		
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**				
Yhteiset palvelut työnhakija-asiakkaille, työllisyys, sosiaaliohjaus ja työttömien terveydenhoito. Palvelut tarjotaan moniammatillisesti ja helposti saman katon alta. Taloudellisesti vaikuttavia, yksilöllisiä, eteenpäin vieviä ja helposti saatavilla olevia palveluita.		Tulevaisuuden tilaratkaisut haasteellisia. Yhteistyö eri toimijoiden kesken ei onnistu.				
Mittari/mittarit		**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Pitkäaikaistyöttömyys (lkm)		570	<600		◯	
Työllistymishankkeet haastavassa asemassa olevien työnhakijoiden tueksi (lkm)		2 (v.2023)	3		◯	

Strateginen valinta	Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Yrittäjyyskaupunki 2.0
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Seinäjoen kaupungin työllisyyspalvelujen ja Into Seinäjoki Oy:n tiivis yhteistyö työnantajien ja yrittäjien hyväksi. Yhteinen valmistelu myös tulevaa TE-palveluiden uudistusta varten. Starttirahan myöntäminen uusien yrittäjien tueksi.		Lainsäädännölliset haasteet sujuvan yhteistyön esteenä. Starttirahaan myönnettävän määrärahan väheneminen.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Starttirahan myönteiset päätökset (lkm)	57	>60		◯	
Työnantajapalveluiden suunnitelma	ei	kyllä		◯	

Strateginen valinta	Vetovoimainen Seinäjoki	**Strateginen tavoite**	Opiskelijalle paras kaupunki
Talousarviotavoite		**Merkittävimmät riskit**	
Seinäjoen kaupungin työllisyyspalvelujen ja alueen oppilaitosten tekemä laadukas yhteistyö. Kehittämistä ja ratkaisuja yhdessä. Työnhakijoiden kouluttautumisen tukeminen.		Työvoimakoulutuksiin ja työllistävien alojen koulutuksiin ei riitä hakijoita. Koulutuspalvelujen laadun heikkeneminen.	

Mittari/mittarit	**Nykyarvo**	**Tavoitearvo**	**Toteuma-arvo**		
Työnhakijat, joilla korkein tutkinto perusaste (lkm)	837	<800		◯	

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

TYTÄRYHTEISÖT

Tytäryhteisö Etelä-Pohjanmaan Ravikatsomo Oy

Kaupungin omistusosuus % 54,40

Toimiala Toimitilojen rakennuttaminen, hallinta ja vuokraus.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoite	Mittari	Lähtö-taso/toteuma	Tavoite-taso	Toteuma		
		2022	2024	2024		
Tilojen käyttöaste on korkea	Käyttöaste, %	95	100		○	
Korjausvelan määrä on hallinnassa	Ylläpitokorjauksia suoritetaan vuosittain suunnitelmallisesti	...	...		○	
Riittävä maksuvalmius	Siirtyvä vastikerahoituslaskelma ylijäämäinen	+55 758	+ 45 000		○	
Ravikeskuksen vetovoiman lisääminen	Vuosittain tapahtuva kehitystyö	...	...		○	

TALOUSARVIO

Tunnusluku (euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	MUUTOS TA2023/2024
Liikevaihto	158 347	162 000	165 000	+3 000
Liikevoitto/-tappio	0	0	0	0
Tilikauden voitto/-tappio (ennen TP-siirtoja ja veroja)	18 589	20 000	20 000	0
Ulkoiset lainat 31.12.	761 861	707 042	688 123	-54 819
Konsernin sisäiset lainat 31.12.	170 000	200 000	200 000	0
Nettoinvestoinnit	...	...	...	...
Merkittävimmät investoinnit:				

Tytäryhteisö Into Seinäjoki Oy

Kaupungin omistusosuus % 89,15

Toimiala Into Seinäjoki Oy:n missiona on toimia yritysten menestystä varten. Visionsa mukaisesti Into haluaa kehittää Suomen parasta liiketoimintaympäristöä ja olla yritysten arvostama kumppani. Inton toiminta-ajatuksena on yritystoiminnan ja sen edellytysten vahvistaminen. Toiminta-ajatustaan yhtiö toteuttaa palveluillaan alkaville, toimiville ja kaupunkiin sijoittuville yrityksille sekä kehittämällä kaupunkia yritysten toimintaympäristöä.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoite	Mittari	Lähtötaso/toteuma	Tavoite-taso	Toteuma		
		2022	2024	2024		
Yritysten kasvu ja kansainvälistyminen	Kontaktoitujen yritysten määrä kpl Neuvontapalvelujen määrä kpl	… 1 249	1 500 1 300		◯	
Erinomainen yritysilmapiiri	Suomen yrittäjien kuntabarometrin sijoitus Yritysten suositteluindeksi NPS	1.sija +58	1.sija +50		◯	
Uusien yritysten sijoittuminen	Seinäjoelle maakunnan ulkopuolelta sijoittuneet yritykset (Inton tukemana)	28	25		◯	
Laadukkaat toimitilapalvelut	Toimitilojen vuokrausaste	98,8%	98%		◯	

TALOUSARVIO

Tunnusluku (euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	MUUTOS TA 2023/2024
Liikevaihto	9 100 000	9 300 000	9 800 000	+500 000
Liikevoitto/-tappio	205 000	135 000	135 000	0
Tilikauden voitto/-tappio (ennen TP-siirtoja ja veroja)	155 000	125 000	125 000	0
Ulkoiset lainat 31.12.	0	0	0	0
Konsernin sisäiset lainat 31.12.	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	0	0	0	0
Merkittävimmät investoinnit:				

Tytäryhteisö Kiinteistö Oy Seinäjoen Animwest

Kaupungin omistusosuus % 100,0

Toimiala Toimitilojen rakennuttaminen, hallinta ja vuokraus.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoite	Mittari	Lähtö-taso/toteuma	Tavoite-taso	Toteuma		
		2022	2024	2024		
Tilojen käyttöaste on korkea	Käyttöaste, %	85	100		○	
Korjausvelan määrä on hallinnassa	Ylläpitokorjauksia suoritetaan vuosittain suunnitelmallisesti	...	...		○	
Riittävä maksuvalmius	Tilikauden vastikerahoituslaskelma on ylijäämäinen	-2 633	+60 000		○	
Vastiketason pysyminen tasaisena	Ylimääräisiä vastikkeita ei peritä tilikausilla	...	...		○	

TALOUSARVIO

Tunnusluku (euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	MUUTOS TA2023/2024
Liikevaihto	478 302	478 404	478 404	0
Liikevoitto/-tappio	0	0	0	0
Tilikauden voitto/-tappio (ennen TP-siirtoja ja veroja)	-45,02	0	0	0
Ulkoiset lainat 31.12.	2 242 773	2 002 511	1 762 249	-240 262
Konsernin sisäiset lainat 31.12.	200 000 *	200 000 *	200 000 *	0
Nettoinvestoinnit	0	0	0	0
Merkittävimmät investoinnit:				
*Seinäjoen kaupunki on tehnyt yhtiöön pääomasijoituksen 2020, jolla vakautettiin yhtiön alkuvaiheessa tulleet tappiot. Sijoituksen palauttaminen sovittu 2026-2030 väliselle ajanjaksolle.				

Tytäryhteisö Kiinteistö Oy Seinäjoen Palvelutalot

Kaupungin omistusosuus % 95,5

Toimiala Toimitilojen rakennuttaminen, hallinta ja vuokraus.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoite	Mittari	Lähtö-taso/toteuma	Tavoite-taso	Toteuma		
		2022	2024	2024		
Tilojen käyttöaste on korkea	Käyttöaste, %	100	100		○	
Korjausvelan määrä on hallinnassa	Ylläpitokorjauksia suoritetaan vuosittain suunnitelmallisesti	...	...		○	
Riittävä maksuvalmius	Tilikauden vastikerahoituslaskelma on ylijäämäinen	1 479 720	1 400 000		○	
Vastiketason pysyminen tasaisena	Ylimääräisiä vastikkeita ei peritä tilikausilla	...	...		○	

TALOUSARVIO

Tunnusluku (euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	MUUTOS TA2023/2024
Liikevaihto	3 534 969	3 479 980	4 036 956	+556 597
Liikevoitto/-tappio	0	0	0	0
Tilikauden voitto/-tappio (ennen TP-siirtoja ja veroja)	-78 556	0	0	0
Ulkoiset lainat 31.12.	14 916 162	18 901 993	28 462 287	+9 560 297
Konsernin sisäiset lainat 31.12.	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	0	0	19 000 000	+ 19 0000 000
Merkittävimmät investoinnit:	Kärjen uuden koulun rakennushanke			
Tilikaudella 2024 Kärjen uuden koulun rakennushanke valmistuu (kust.arvio 19 milj)				

Tytäryhteisö Kiinteistö Oy Seinäjoen Ruokatalo

Kaupungin omistusosuus % 100,0

Toimiala Toimitilojen rakennuttaminen, hallinta ja vuokraus.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoite	Mittari	Lähtö-taso/toteuma	Tavoite-taso	Toteuma		
		2022	2024	2024		
Tilojen käyttöaste on korkea	Käyttöaste, %	100	100		○	
Korjausvelan määrä on hallinnassa	Ylläpitokorjauksia suoritetaan vuosittain suunnitelmallisesti	...	...		○	
Riittävä maksuvalmius	Tilikausien vastikerahoituslaskelma on ylijäämäinen	994 275	794 275		○	
Vastiketason pysyminen tasaisena	Ylimääräisiä vastikkeita ei peritä tilikausilla	0 kpl	0 kpl		○	

TALOUSARVIO

Tunnusluku (euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	MUUTOS TA2023/2024
Liikevaihto	1 059 142	1 047 112	850 081	-200 000**
Liikevoitto/-tappio	0	0	0	0
Tilikauden voitto/-tappio (ennen TP-siirtoja ja veroja)	-101 063	0	0	0
Ulkoiset lainat 31.12.	7 096 552	6 420 690	5 744 828	-675 862
Konsernin sisäiset lainat 31.12.	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	0	0	0	0
Merkittävimmät investoinnit:				
** Konsernihallinnon pyynnöstä jätetään tilikaudella 2024 perimättä hoitovastiketta 200 000 euron verran.				

Tytäryhteisö Lakeuden Vesi Oy

Kaupungin omistusosuus % 62,7

Toimiala Talousveden tuotanto ja jakelu

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoite	Mittari	Lähtötaso/ toteuma	Tavoite-taso	Toteuma		
		2022	2024	2024		
Tyytyväinen asiakas, laatu	Talousveden laatuvaatimukset	100 %	100 %		◯	
Häiriötön tuotanto ja jakelu	Ennakoimattomat katkokset	0 kpl	0 kpl		◯	
Talous, tuotantomäärä	Toimitettu vesimäärä	6,19	> 6		◯	
Talous, hävikki	Laskuttamaton vesimäärä	1,3 %	< 2 %		◯	

TALOUSARVIO

Tunnusluku (euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	MUUTOS TA2023/2024
Liikevaihto	2 602 805	2 500 000	2 620 000	+17 000
Liikevoitto/-tappio	447 025	150 000	170 000	+20 000
Tilikauden voitto/-tappio (ennen TP-siirtoja ja veroja)	416 658	120 000	145 000	+ 25 000
Ulkoiset lainat 31.12.	2 750 000	2 250 000	1 750 000	-500 000
Konsernin sisäiset lainat 31.12.	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	172 000	1 300 000	1 000 000	-300 000
Merkittävimmät investoinnit:				
Päävesijohdon rinnakkaisputken rakennustöiden aloittaminen rakennusvaiheessa 5, osio 5A				

Tytäryhteisö SeiLab Oy

Kaupungin omistusosuus % 100

Toimiala Elintarvike- ja ympäristölaboratorio

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoite	Mittari	Lähtötaso/ toteuma	Tavoite-taso	Toteuma		
		2022	2024	2024		
Operatiivinen kannattavuus	Liiketulos-%	-3,91 %	0,39 %		◯	
Omalle pääomalle parempaa tuottoa	Oman pääoman tuotto-% (ROE)	-15,66 %	2,40 %		◯	
Liikevaihdosta jää enemmän katetta	Käyttökate-%	-0,12 %	3,96 %		◯	

TALOUSARVIO

Tunnusluku (euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	MUUTOS TA 2023/2024
Liikevaihto	3 809 626	3 728 391*	3 789 093*	+60 702
Liikevoitto/-tappio	-148 963	111 806	14 678	-97 128
Tilikauden voitto/-tappio (ennen TP-siirtoja ja veroja)	-147 785	112 717	15 686	-97 031
Ulkoiset lainat 31.12.	152 461	0	0	0
Konsernin sisäiset lainat 31.12.	222 642	0	0	0
Nettoinvestoinnit	105 900	50 000	30 000	-20 000
Merkittävimmät investoinnit:	Laboratoriojärjestelmän hankinta vuoden 2023 aikana.			
* Huomioitu, ettei liikevaihtoon jatkossa sisälly vuosina 2013-2022 kuulunut erä				

Tytäryhteisö Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy

Kaupungin omistusosuus % 65,55 %

Toimiala Koulutus

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoite	Mittari	Lähtötaso/ toteuma	Tavoite-taso	Toteuma		
		2022	2024	2024		
Toiminnallinen taso pidetään laadukkaana	Valmistumisvaiheen opiskelijatyytyväisyyskyselyn sijoitus Suomessa	1	1		○	
Turvataan korkeakoulutetun työvoiman saatavuus alueella	Valmistuneiden lukumäärä (AMK ja YAMK tutkinnot)	740 139	815 115		○ ○	
Kansainvälisyyden vahvistaminen	Uusien aloittaneiden kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden määrä	300	200		○	
TKI-toimintaan panostaminen	TKI-toiminnan ulkoisen rahoituksen volyymi miljoonaa euroa	6,5M€	5,5-6M€ (SoNET BOTNIA on poistunut)		○	
SeAMKin hallittu kasvu ja hyvä taloudenpito	Tulos plussalla	55314	…		○	
Sopimusneuvotteluissa v. 2025-2028 onnistuminen	Lisäaloituspaikkoihin rahoitusta sekä strategiarahan määrä	…	…		○	

TALOUSARVIO

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	MUUTOS TA 2023/2024
Liikevaihto	36 195 005	37 289 900	37 066 000	-223 900
Liikevoitto/-tappio	335 532	608 500	-324 200	-932 700
Tilikauden voitto/-tappio (ennen TP-siirtoja ja veroja)	-131 777	635 200	-297 500	-932 700
Ulkoiset lainat 31.12.	0	0	0	0
Konsernin sisäiset lainat 31.12.	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	428 663	348 000	350 000	+2 000
Merkittävimmät investoinnit:	Oppimisympäristöt ja tietohallinto			
Tilikauden tulos TP 22: 55 314, TA 23: 972 800, TA 24 35 000				

Tytäryhteisö Seinäjoen Energia Oy

Kaupungin omistusosuus % 100%

Toimiala Sähkön, lämmön ja veden hankinta, jakelu sekä tuotanto

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoite	Mittari	Lähtötaso/ toteuma	Tavoite-taso	Toteuma		
		2022	2024	2024		
Kannattavuus	Konsernin liikevoitto	7,9 %	10 %		◯	
Kannattavuus	Sijoitetun pääoman tuotto-%	2,6 %	2,6 %		◯	
Häiriötön jakelu	Sähkön jakelukeskeytykset	8 min/ asiakas	20 min/ asiakas		◯	
Kohtuulliset sähkön kuluttajahinnat	Kuluttajahinnan edullisimman neljänneksen joukossa	...	...		◯	

TALOUSARVIO

Tunnusluku (euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	MUUTOS TA 2023/2024
Liikevaihto	126 186 533	139 023 600	110 000 000	-29 023 600
Liikevoitto/-tappio	9 940 328	16 918 900	11 000 000	-5 918 900
Tilikauden voitto/-tappio (ennen TP-siirtoja ja veroja)	-1 565 915	8 000 000	7 000 000	-1 000 000
Ulkoiset lainat 31.12.	53 171 429	38 742 900	34 571 400	-4 171 500
Konsernin sisäiset lainat 31.12.	73 263 013	70 894 678	69 526 300	-1 368 378
Nettoinvestoinnit (sis. keskeneräiset)	49 998 147	16 898 000	17 000 000	+102 000
Merkittävimmät investoinnit:	2024 Verkostojen laajennus- ja saneerausinvestoinnit			

Tytäryhteisö Seinäjoen kaupunginteatteri Oy

Kaupungin omistusosuus % 100%

Toimiala Teatteri

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoite	Mittari	Lähtö-taso/toteuma	Tavoite-taso	Toteuma		
		2022	2024	2024		
Katsojamäärän nostaminen	Katsojamäärätilasto	37 544	51 500		◯	
Liikevaihdon nostaminen	Liikevaihto	725 686	1 570 000		◯	
Strategian laadinta	Kyllä/Ei	Ei	Kyllä		◯	
Esitysmäärien kasvattaminen	Esitysmäärätilasto	170	238		◯	

TALOUSARVIO

Tunnusluku (euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	MUUTOS TA2023/2024
Liikevaihto	932 880	1 500 000	1 570 000	+70 000
Liikevoitto/-tappio	-172 524	-459 000	2 000	+461 000
Tilikauden voitto/-tappio (ennen TP-siirtoja ja veroja)	-200 550	-460 000	0	+460 000
Ulkoiset lainat 31.12.	0	0	0	0
Konsernin sisäiset lainat 31.12.	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	0	0	0	0
Merkittävimmät investoinnit:				

Tytäryhteisö Seinäjoen Työterveys Oy

Kaupungin omistusosuus % 61%

Toimiala Työterveys

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoite	Mittari	Lähtötaso/ toteuma	Tavoite-taso	Toteuma		
		2022	2024	2024		
Asiakastyytyväisyys (omistajat)	Yritysavain	...	toteutettu ja käyty hallituksessa läpi		○	
KL1 55%	KI1 osuus toiminnasta	...	55%		○	
Asiakastyytyväisyys (potilaat)	Asiakasavain	...	toteutettu ja käyty hallituksessa läpi		○	
Terveystarkastusten toteutuminen	Tosu seurantapalaverit	...	toteutuu sovitun mukaisesti		○	
Henkilöstön tyytyväisyys	NPS	...	yli 0		○	
Henkilöstön osaaminen	Henkilöstön pätevyys	...	90%<		○	

TALOUSARVIO

Tunnusluku (euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	MUUTOS TA 2023/2024
Liikevaihto	4 936 636	4 650 000	6 000 000	+1 350 000
Liikevoitto/-tappio	151 717	680	1000	+320
Tilikauden voitto/-tappio (ennen TP-siirtoja ja veroja)	187 115	680	1000	+320
Ulkoiset lainat 31.12.	0	0	0	0
Konsernin sisäiset lainat 31.12.	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	0	0	0	0
Merkittävimmät investoinnit:	Potilastietojärjestelmän kilpailutus /hankinta			

Tytäryhteisö Seinäjoki Areena Oy

Kaupungin omistusosuus % 92,4 %

Toimiala Kiinteistön hallinta ja vuokraus

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoite	Mittari	Lähtötaso/ toteuma	Tavoite-taso	Toteuma		
		2022	2024	2024		
Isot tapahtumat	Määrä kpl	35	45		◯	
Pienet tapahtumat	Määrä kpl	150	220		◯	
Liikuntavuorot A-halli	Käyttötunnit	1 161	1 100		◯	
Liikuntavuorot B-halli	Käyttötunnit	4 125	3 800		◯	
Käyttötalous	Käyttökate	+14 746	+1 000 (ilman kaupungin ylimääräistä vastiketta)		◯	
Asiakastyytyväisyys	Kyselyt ja palautteet	Hyvä	Hyvä		◯	

TALOUSARVIO

Tunnusluku (euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	MUUTOS TA 2023/2024
Liikevaihto	1 065 151*	1 020 000*	1 100 000*	+80 000
Liikevoitto/-tappio	14 746	-120 000	+1 000	+121 000
Tilikauden voitto/-tappio (ennen TP-siirtoja ja veroja)	37 716	-120 000	+1 000	+120 000
Ulkoiset lainat 31.12.	7 715 000	7 097 500	6 870 000	-227 500
Konsernin sisäiset lainat 31.12.	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	0	0	0	0
Merkittävimmät investoinnit:	Vuonna 2023 A-hallin valaistuksen uusiminen n. 150 000 €. Vuonna 2024 A-hallin WC-tilat, pukuhuoneet sekä usea muu kohde on uudistettava tai korjattava ja A-hallin ulkoinen led-taulu vaihdettava uuteen sekä uudistettava sisäisiä opastetauluja digitaalisiksi (n. 155 000 €).			
*Vuosi 2022 ja 2023 sisältävät kaupungin ylimääräiset vastikkeet COVID-19:sta ja inflaatiosta johtuen. Lisäksi vuonna 2023 on ollut päällekkäisiä henkilöstökuluja toimitusjohtajan vaihdosta. Huom! Vuosi 2024 ei sisällä tällä hetkellä kaupungin ylimääräistä vastiketta, vaan on normaalin toimintaympäristön tulorahoitus.				

Tytäryhteisö Seipark Oy

Kaupungin omistusosuus % 100 %

Toimiala Maksullinen pysäköinti

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoite	Mittari	Lähtötaso/ toteuma	Tavoite-taso	Toteuma		
		2022	2024	2024		
Liikevaihto yli 1,45 milj. €	€	1,83 milj.	1,45 milj.		◯	
Liikevoitto (-tappio)	€	-45,9	-300 t€		◯	
Toimintajäämä ennen lainanlyhennyksiä	€	-195 t€	-100 t€		◯	
Aseman pysäköintilaitoksen valmistuminen	Kyllä / ei	Ei	Kyllä		◯	
Lyhytaikapysäköintien määrä keskustassa	kpl	1 767	1 800		◯	

TALOUSARVIO

Tunnusluku (euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	MUUTOS TA 2023/2024
Liikevaihto	1 834 481	1 350 000	1 450 000	+100 000
Liikevoitto/-tappio	-45 932	-359 000	-300 000	+59 000
Tilikauden voitto/-tappio (ennen TP-siirtoja ja veroja)	-122 432	-439 000	-400 000	+39 000
Ulkoiset lainat 31.12.	7 480 006	7 186 674	17 393 342	+10 500 000
Konsernin sisäiset lainat 31.12.	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	2 060 475	4 000 000	7 500 000	+3 500 000
Merkittävimmät investoinnit:	Aseman pysäköintitalo 2022-24 13.500.000,00			

Tytäryhteisö **Sevas Kodit Oy**

Kaupungin omistusosuus % 100%

Toimiala Asuntojen rakennuttaminen, hallinta ja vuokraus

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoite	Mittari	Lähtötaso/ toteuma	Tavoite-taso	Toteuma		
		2022	2024	2024		
Käyttöaste on korkea	Taloudellisen ja toiminnallisen käyttöasteen keskiarvo %	96,32	96,5		◯	
Uudiskohteiden aloitukset	1-3 kohteen aloitus 2024 aikana kyllä/ei	0	1-3		◯	
Asukastyytyväisyys	NPS luku	2	10		◯	
Henkilöstötyytyväisyys	neljän tyhy -muuttujan keskiarvo (0-100)	n/a	90		◯	
Strategian päivitys	strategia vuosiksi 23-28	n/a	k/e		◯	
Asiakastyytyväisyys	NPS luku	n/a	60		◯	

TALOUSARVIO

Tunnusluku (euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	MUUTOS TA 2023/2024
Liikevaihto	22 380 066	22 592 787	23 000 000	+407 213
Liikevoitto/-tappio	2 379 002	2 000 000	1 500 000	-500 000
Tilikauden voitto/-tappio (ennen TP-siirtoja ja veroja)	35 395	...	...	...
Ulkoiset lainat 31.12.	83 609 487	76 718 065	87 000 000	+10 281 935
Konsernin sisäiset lainat 31.12.	5 763 327	5 272 876	5 295 629	+22 753
Nettoinvestoinnit	3 000 000	...	...	...
Merkittävimmät investoinnit:	mahdolliset uudiskohteet 3 kpl. Yhden kohteen investointi noin 10-12 meur.			

TULOSALUEET JA KUSTANNUSPAIKAT

TOIMINTATULOT
TOIMINTAMENOT
TOIMINTAKATE

100 VAALIT 1010 VAALIT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	100	420	420
Toimintamenot	-204	-606	-606
Toimintakate (Netto)	**-104**	**-186**	**-186**

100 VAALIT YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	100	420	420
Toimintamenot	-204	-606	-606
Toimintakate (Netto)	**-104**	**-186**	**-186**

120 TARKASTUSTOIMI 1201 TARKASTUSTOIMI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-182	-192	-192
Toimintakate (Netto)	**-182**	**-192**	**-192**

120 TARKASTUSTOIMI YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-182	-192	-192
Toimintakate (Netto)	**-182**	**-192**	**-192**

130 YLEISHALLINTO 1301 KAUPUNGINVALTUUSTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-299	-305	-305
Toimintakate (Netto)	**-299**	**-305**	**-305**

130 YLEISHALLINTO 1302 KAUPUNGINHALLITUS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	2 000	2 000	2 000
Toimintamenot	-4 481	-3 931	-3 931
Toimintakate (Netto)	**-2 481**	**-1 930**	**-1 930**

130 YLEISHALLINTO 1303 TOIMIKUNNAT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-20	-19	-19
Toimintakate (Netto)	**-20**	**-19**	**-19**

130 YLEISHALLINTO 1304 MUU YLEISHALLINTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-1 561	-1 456	-1 456
Toimintakate (Netto)	**-1 561**	**-1 456**	**-1 456**

130 YLEISHALLINTO 1308 TÖRNÄVÄN KARTANO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-103	-116	-116
Toimintakate (Netto)	**-103**	**-116**	**-116**

130 YLEISHALLINTO 1309 VIERAANVARAISUUS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-73	-78	-78
Toimintakate (Netto)	**-73**	**-78**	**-78**

130 YLEISHALLINTO 1310 SOTEN PASSIVOINTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	431	0	0
Toimintamenot	-711	-120	-120
Toimintakate (Netto)	**-280**	**-120**	**-120**

130 YLEISHALLINTO YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	2 431	2 000	2 000
Toimintamenot	-7 247	-6 025	-6 025
Toimintakate (Netto)	**-4 816**	**-4 024**	**-4 024**

140 HALLINTOPALVELUT 1411 PÄÄTÖSVALMISTELU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	72	71	71
Toimintamenot	-605	-632	-632
Toimintakate (Netto)	**-534**	**-561**	**-561**

140 HALLINTOPALVELUT 1412 PUHELINPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	151	100	100
Toimintamenot	-101	-106	-106
Toimintakate (Netto)	**50**	**-5**	**-5**

140 HALLINTOPALVELUT 1413 MONISTUSPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	30	10	10
Toimintamenot	-148	-148	-148
Toimintakate (Netto)	**-118**	**-138**	**-138**

140 HALLINTOPALVELUT 1481 MAASEUTUTOIMI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	352	301	301
Toimintamenot	-521	-545	-545
Toimintakate (Netto)	**-170**	**-244**	**-244**

140 HALLINTOPALVELUT YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	604	483	483
Toimintamenot	-1 375	-1 431	-1 431
Toimintakate (Netto)	**-771**	**-948**	**-948**

150 HENKILÖSTÖPALVELUT 1501 HENKILÖSTÖHALLINTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	68	70	70
Toimintamenot	-1 642	-1 634	-1 634
Toimintakate (Netto)	**-1 574**	**-1 564**	**-1 564**

150 HENKILÖSTÖPALVELUT 1502 TYÖHYVINVOINTIPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	45	45	45
Toimintamenot	-1 055	-1 205	-1 205
Toimintakate (Netto)	**-1 010**	**-1 160**	**-1 160**

150 HENKILÖSTÖPALVELUT YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	113	115	115
Toimintamenot	-2 697	-2 838	-2 838
Toimintakate (Netto)	**-2 584**	**-2 724**	**-2 724**

160 TALOUSPALVELUT 1611 TALOUSHALLINTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	134	134	134
Toimintamenot	-1 198	-1 531	-1 531
Toimintakate (Netto)	**-1 065**	**-1 397**	**-1 397**

160 TALOUSPALVELUT 1651 TIETOHALLINTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	247	71	71
Toimintamenot	-6 625	-6 426	-6 426
Toimintakate (Netto)	**-6 378**	**-6 356**	**-6 356**

160 TALOUSPALVELUT 1681 HANKINTAPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	29	43	43
Toimintamenot	-398	-454	-454
Toimintakate (Netto)	**-369**	**-410**	**-410**

160 TALOUSPALVELUT 1682 VARASTOPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	201	113	113
Toimintamenot	-319	-296	-296
Toimintakate (Netto)	**-119**	**-183**	**-183**

160 TALOUSPALVELUT YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	611	361	361
Toimintamenot	-8 541	-8 706	-8 706
Toimintakate (Netto)	**-7 930**	**-8 346**	**-8 346**

400 SIVISTYKSEN JA HYVINVOINNIN TO 4001 HALLINTO, SIVISTYS JA HYVINVOI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	2	502	502
Toimintamenot	-646	-743	-743
Toimintakate (Netto)	**-644**	**-241**	**-241**

400 SIVISTYKSEN JA HYVINVOINNIN TO 4002 KOULUTOIMEN PROJEKTIT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	800	1 000	1 000
Toimintamenot	-895	-946	-946
Toimintakate (Netto)	**-95**	**55**	**55**

400 SIVISTYKSEN JA HYVINVOINNIN TOIMIALA YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	802	1 502	1 502
Toimintamenot	-1 541	-1 688	-1 688
Toimintakate (Netto)	**-739**	**-187**	**-187**

410 PERUSOPETUS 4101 ALAKYLÄN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	14	14	14
Toimintamenot	-1 951	-1 955	-1 955
Toimintakate (Netto)	**-1 937**	**-1 941**	**-1 941**

410 PERUSOPETUS 4102 JOUPIN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	4	4	4
Toimintamenot	-970	-1 089	-1 089
Toimintakate (Netto)	**-966**	**-1 085**	**-1 085**

410 PERUSOPETUS 4103 KIVISTÖN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	6	6	6
Toimintamenot	-1 637	-1 700	-1 700
Toimintakate (Netto)	**-1 631**	**-1 694**	**-1 694**

410 PERUSOPETUS 4104 MARTTILAN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	13	16	16
Toimintamenot	-3 444	-3 776	-3 776
Toimintakate (Netto)	**-3 431**	**-3 760**	**-3 760**

410 PERUSOPETUS 4105 NIEMISTÖN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	4	4	4
Toimintamenot	-1 069	-1 118	-1 118
Toimintakate (Netto)	**-1 065**	**-1 113**	**-1 113**

410 PERUSOPETUS 4106 POHJAN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	7	7	7
Toimintamenot	-1 501	-1 609	-1 609
Toimintakate (Netto)	**-1 494**	**-1 603**	**-1 603**

410 PERUSOPETUS 4107 TOUKOLANPUISTON KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	4	4	4
Toimintamenot	-897	-907	-907
Toimintakate (Netto)	**-893**	**-902**	**-902**

410 PERUSOPETUS 4108 LINTUVIIDAN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	10	10	10
Toimintamenot	-1 669	-1 700	-1 700
Toimintakate (Netto)	**-1 660**	**-1 689**	**-1 689**

410 PERUSOPETUS 4109 TÖRNÄVÄN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	7	7	7
Toimintamenot	-1 772	-1 962	-1 962
Toimintakate (Netto)	**-1 766**	**-1 954**	**-1 954**

410 PERUSOPETUS 4110 KÄRJEN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	9	9	9
Toimintamenot	-1 991	-2 767	-2 767
Toimintakate (Netto)	**-1 982**	**-2 758**	**-2 758**

410 PERUSOPETUS 4111 PAJULUOMAN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	6	6	6
Toimintamenot	-1 784	-1 910	-1 910
Toimintakate (Netto)	**-1 779**	**-1 904**	**-1 904**

410 PERUSOPETUS 4112 ALAVIITALAN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	10	10	10
Toimintamenot	-718	-721	-721
Toimintakate (Netto)	**-709**	**-711**	**-711**

410 PERUSOPETUS 4116 HYLLYKALLION KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	14	14	14
Toimintamenot	-2 464	-2 553	-2 553
Toimintakate (Netto)	**-2 450**	**-2 539**	**-2 539**

410 PERUSOPETUS 4117 VALKIAVUOREN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	9	10	10
Toimintamenot	-2 683	-2 790	-2 790
Toimintakate (Netto)	**-2 674**	**-2 780**	**-2 780**

410 PERUSOPETUS 4118 KESKI-NURMON KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	6	6	6
Toimintamenot	-1 237	-1 257	-1 257
Toimintakate (Netto)	**-1 232**	**-1 251**	**-1 251**

410 PERUSOPETUS 4119 KOURAN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	1	1	1
Toimintamenot	-428	-427	-427
Toimintakate (Netto)	**-427**	**-426**	**-426**

410 PERUSOPETUS 4120 TANELINRANNAN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	10	11	11
Toimintamenot	-2 488	-2 770	-2 770
Toimintakate (Netto)	**-2 478**	**-2 760**	**-2 760**

410 PERUSOPETUS 4121 ASEMAN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	1	1	1
Toimintamenot	-540	-505	-505
Toimintakate (Netto)	**-539**	**-504**	**-504**

410 PERUSOPETUS 4122 HALKOSAAREN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	2	2	2
Toimintamenot	-1 155	-1 090	-1 090
Toimintakate (Netto)	**-1 153**	**-1 088**	**-1 088**

410 PERUSOPETUS 4124 KIRJA-MATIN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	7	7	7
Toimintamenot	-1 626	-1 629	-1 629
Toimintakate (Netto)	**-1 619**	**-1 622**	**-1 622**

410 PERUSOPETUS 4126 TOPPARLAN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	2	2	2
Toimintamenot	-725	-717	-717
Toimintakate (Netto)	**-723**	**-715**	**-715**

410 PERUSOPETUS 4127 TOIVOLANRANNAN YHTENÄISKOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	12	13	13
Toimintamenot	-3 446	-3 455	-3 455
Toimintakate (Netto)	**-3 434**	**-3 442**	**-3 442**

410 PERUSOPETUS 4128 SEINÄJOEN LYSEO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	26	28	28
Toimintamenot	-4 562	-4 862	-4 862
Toimintakate (Netto)	**-4 536**	**-4 834**	**-4 834**

410 PERUSOPETUS 4129 SEINÄJOEN YHTEISKOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	14	14	14
Toimintamenot	-4 329	-4 772	-4 772
Toimintakate (Netto)	**-4 315**	**-4 758**	**-4 758**

410 PERUSOPETUS 4130 NURMON YLÄASTE	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	15	16	16
Toimintamenot	-4 982	-5 356	-5 356
Toimintakate (Netto)	**-4 967**	**-5 340**	**-5 340**

410 PERUSOPETUS 4131 YLISTARON YLÄKOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	7	8	8
Toimintamenot	-2 070	-2 379	-2 379
Toimintakate (Netto)	**-2 062**	**-2 372**	**-2 372**

410 PERUSOPETUS 4132 PERUSKOULUJEN YHTEISET MENOT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	1 020	940	940
Toimintamenot	-3 140	-3 701	-3 701
Toimintakate (Netto)	**-2 120**	**-2 761**	**-2 761**

410 PERUSOPETUS 4133 PRUUKIN YHTENÄISKOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	16	17	17
Toimintamenot	-3 681	-3 882	-3 882
Toimintakate (Netto)	**-3 665**	**-3 865**	**-3 865**

410 PERUSOPETUS 4134 KERTUNLAAKSON KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	2	3	3
Toimintamenot	-1 073	-1 296	-1 296
Toimintakate (Netto)	**-1 071**	**-1 293**	**-1 293**

410 PERUSOPETUS YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	1 255	1 189	1 189
Toimintamenot	-60 033	-64 652	-64 652
Toimintakate (Netto)	**-58 778**	**-63 463**	**-63 463**

420 ERITYISPALVELUT 4201 RUUTIPUISTON KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	200	274	274
Toimintamenot	-695	-764	-764
Toimintakate (Netto)	**-495**	**-490**	**-490**

420 ERITYISPALVELUT 4202 NIITTYVILLAN KOULU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	50	98	98
Toimintamenot	-839	-1 140	-1 140
Toimintakate (Netto)	**-789**	**-1 042**	**-1 042**

420 ERITYISPALVELUT 4203 OSA-AIKAINEN ERITYISOPETUS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-2 079	-2 358	-2 358
Toimintakate (Netto)	**-2 079**	**-2 358**	**-2 358**

420 ERITYISPALVELUT 4206 KOULUL.AAMU- JA ILTAPÄIV.TOIM.	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	573	784	784
Toimintamenot	-1 821	-1 932	-1 932
Toimintakate (Netto)	**-1 248**	**-1 148**	**-1 148**

420 ERITYISPALVELUT 4208 S-LUOKAT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	639	728	728
Toimintamenot	-885	-991	-991
Toimintakate (Netto)	**-246**	**-263**	**-263**

420 ERITYISPALVELUT 4210 KOULUVALMENTAJAT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	0	-92	-92
Toimintakate (Netto)	**0**	**-92**	**-92**

420 ERITYISPALVELUT YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	1 462	1 884	1 884
Toimintamenot	-6 318	-7 276	-7 276
Toimintakate (Netto)	**-4 856**	**-5 392**	**-5 392**

430 VARHAISKASVATUS 4301 VARHAISKASVATUKSEN HALLINTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	290	323	323
Toimintamenot	-1 099	-951	-951
Toimintakate (Netto)	**-808**	**-627**	**-627**

430 VARHAISKASVATUS 4302 VARHAISKASVATUKSEN HANKKEET	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	530	301	301
Toimintamenot	-623	-197	-197
Toimintakate (Netto)	**-93**	**104**	**104**

430 VARHAISKASVATUS 4422 HYLLYKALLION PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	130	93	93
Toimintamenot	-1 535	-1 678	-1 678
Toimintakate (Netto)	**-1 405**	**-1 585**	**-1 585**

430 VARHAISKASVATUS 4423 JOUPIN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	111	80	80
Toimintamenot	-1 310	-1 540	-1 540
Toimintakate (Netto)	**-1 199**	**-1 460**	**-1 460**

430 VARHAISKASVATUS 4424 KATAJALAAKSON PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	96	62	62
Toimintamenot	-1 085	-1 248	-1 248
Toimintakate (Netto)	**-989**	**-1 186**	**-1 186**

430 VARHAISKASVATUS 4425 KULTAVUOREN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	136	93	93
Toimintamenot	-1 369	-1 564	-1 564
Toimintakate (Netto)	**-1 233**	**-1 472**	**-1 472**

430 VARHAISKASVATUS 4426 TENAVAKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	146	100	100
Toimintamenot	-1 279	-1 405	-1 405
Toimintakate (Netto)	**-1 133**	**-1 306**	**-1 306**

430 VARHAISKASVATUS 4427 KAPERNAUMIN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	60	48	48
Toimintamenot	-1 055	-1 107	-1 107
Toimintakate (Netto)	**-995**	**-1 059**	**-1 059**

430 VARHAISKASVATUS 4428 SIJAISPOOLI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	2	4	4
Toimintamenot	-1 037	-1 018	-1 018
Toimintakate (Netto)	**-1 036**	**-1 014**	**-1 014**

430 VARHAISKASVATUS 4462 MARTTILAN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	55	41	41
Toimintamenot	-818	-882	-882
Toimintakate (Netto)	**-763**	**-841**	**-841**

430 VARHAISKASVATUS 4463 TIKKUVUOREN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	271	219	219
Toimintamenot	-2 452	-2 781	-2 781
Toimintakate (Netto)	**-2 181**	**-2 562**	**-2 562**

430 VARHAISKASVATUS 4464 PÄIVÄKOTI SAIMA	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	65	13	13
Toimintamenot	-833	-861	-861
Toimintakate (Netto)	**-768**	**-849**	**-849**

430 VARHAISKASVATUS 4466 NIEMISTÖN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	158	79	79
Toimintamenot	-1 273	-1 790	-1 790
Toimintakate (Netto)	**-1 116**	**-1 711**	**-1 711**

430 VARHAISKASVATUS 4493 PAPPILANTIEN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	106	12	12
Toimintamenot	-1 079	-749	-749
Toimintakate (Netto)	**-973**	**-737**	**-737**

430 VARHAISKASVATUS 4494 LINTUVIIDAN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	149	16	16
Toimintamenot	-1 156	-1 640	-1 640
Toimintakate (Netto)	**-1 007**	**-1 624**	**-1 624**

430 VARHAISKASVATUS 4496 PAJULUOMAN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	232	37	37
Toimintamenot	-1 450	-1 606	-1 606
Toimintakate (Netto)	**-1 217**	**-1 569**	**-1 569**

430 VARHAISKASVATUS 4544 ONNIMANNIN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	38	31	31
Toimintamenot	-942	-944	-944
Toimintakate (Netto)	**-904**	**-913**	**-913**

430 VARHAISKASVATUS 4545 SIMUNAN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	84	85	85
Toimintamenot	-1 380	-2 077	-2 077
Toimintakate (Netto)	**-1 295**	**-1 992**	**-1 992**

430 VARHAISKASVATUS 4546 PEUKALOPOTIN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	52	43	43
Toimintamenot	-640	-720	-720
Toimintakate (Netto)	**-588**	**-678**	**-678**

430 VARHAISKASVATUS 4572 HONKAKYLÄN VAKAKESKUS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	42	34	34
Toimintamenot	-609	-718	-718
Toimintakate (Netto)	**-567**	**-684**	**-684**

430 VARHAISKASVATUS 4573 TÄHTI PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	250	204	204
Toimintamenot	-2 434	-2 626	-2 626
Toimintakate (Netto)	**-2 184**	**-2 422**	**-2 422**

430 VARHAISKASVATUS 4581 KERTUNLAAKSON PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	216	187	187
Toimintamenot	-1 796	-1 933	-1 933
Toimintakate (Netto)	**-1 580**	**-1 746**	**-1 746**

430 VARHAISKASVATUS 4583 TANELINRANNAN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	236	158	158
Toimintamenot	-1 816	-1 871	-1 871
Toimintakate (Netto)	**-1 580**	**-1 714**	**-1 714**

430 VARHAISKASVATUS 4585 VÄINÖLÄN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	75	15	15
Toimintamenot	-975	-820	-820
Toimintakate (Netto)	**-900**	**-804**	**-804**

430 VARHAISKASVATUS 4586 TAIKA PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	171	44	44
Toimintamenot	-3 310	-3 796	-3 796
Toimintakate (Netto)	**-3 139**	**-3 751**	**-3 751**

430 VARHAISKASVATUS 4587 OTSONTÄHTI PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	146	102	102
Toimintamenot	-1 138	-1 129	-1 129
Toimintakate (Netto)	**-991**	**-1 027**	**-1 027**

430 VARHAISKASVATUS 4622 KOURAN RYHMÄPERHEPÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	21	17	17
Toimintamenot	-154	-157	-157
Toimintakate (Netto)	**-133**	**-141**	**-141**

430 VARHAISKASVATUS 4624 NALLELAN RYHMÄPERHEPÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	17	11	11
Toimintamenot	-153	-152	-152
Toimintakate (Netto)	**-136**	**-142**	**-142**

430 VARHAISKASVATUS 4641 KESKI-NURMON PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	98	65	65
Toimintamenot	-924	-958	-958
Toimintakate (Netto)	**-826**	**-892**	**-892**

430 VARHAISKASVATUS 4642 KESKUSPUISTON PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	124	95	95
Toimintamenot	-1 403	-1 507	-1 507
Toimintakate (Netto)	**-1 279**	**-1 413**	**-1 413**

430 VARHAISKASVATUS 4644 PIKKUMETSÄN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	115	91	91
Toimintamenot	-1 391	-1 875	-1 875
Toimintakate (Netto)	**-1 276**	**-1 784**	**-1 784**

430 VARHAISKASVATUS 4646 REKITIEN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	49	29	29
Toimintamenot	-326	-349	-349
Toimintakate (Netto)	**-277**	**-320**	**-320**

430 VARHAISKASVATUS 4647 SATULINNAN PÄIVÄKOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	155	86	86
Toimintamenot	-1 512	-1 559	-1 559
Toimintakate (Netto)	**-1 357**	**-1 473**	**-1 473**

430 VARHAISKASVATUS 4661 HANHIKOSKEN RYHMÄPERHEPV.KOTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	21	17	17
Toimintamenot	-149	-152	-152
Toimintakate (Netto)	**-129**	**-135**	**-135**

430 VARHAISKASVATUS 4701 PERHEPÄIVÄHOITO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	161	109	109
Toimintamenot	-2 061	-1 788	-1 788
Toimintakate (Netto)	**-1 901**	**-1 679**	**-1 679**

430 VARHAISKASVATUS 4711 LASTEN KOTIHOIDONTUKI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-2 990	-3 050	-3 050
Toimintakate (Netto)	**-2 990**	**-3 050**	**-3 050**

430 VARHAISKASVATUS 4712 LASTEN YKSITYISEN HOIDON TUKI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-45	-75	-75
Toimintakate (Netto)	**-45**	**-75**	**-75**

430 VARHAISKASVATUS 4713 MUUT PÄIVÄHOITOPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	1	1	1
Toimintamenot	-321	-1	-1
Toimintakate (Netto)	**-320**	**0**	**0**

430 VARHAISKASVATUS 4714 PALVELUSETELIT/PÄIVÄHOITO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-4 800	-4 900	-4 900
Toimintakate (Netto)	**-4 800**	**-4 900**	**-4 900**

430 VARHAISKASVATUS 4721 LEIKKIKENTTÄTOIMINTA	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-81	-107	-107
Toimintakate (Netto)	**-81**	**-107**	**-107**

430 VARHAISKASVATUS 4723 RAVISKA, AVOIN LEIKKITOIMINTA	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-171	-160	-160
Toimintakate (Netto)	**-171**	**-160**	**-160**

430 VARHAISKASVATUS 4771 VARHAISERITYISKASVATUS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	302	211	211
Toimintamenot	-3 381	-3 564	-3 564
Toimintakate (Netto)	**-3 079**	**-3 353**	**-3 353**

430 VARHAISKASVATUS YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	4 909	3 153	3 153
Toimintamenot	-54 353	-58 002	-58 002
Toimintakate (Netto)	**-49 444**	**-54 850**	**-54 850**

480 LUKIOKOULUTUS 4801 SEINÄJOEN LUKIO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	377	381	381
Toimintamenot	-7 378	-7 868	-7 868
Toimintakate (Netto)	**-7 001**	**-7 488**	**-7 488**

480 LUKIOKOULUTUS 4802 NURMON LUKIO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	10	11	11
Toimintamenot	-2 477	-2 515	-2 515
Toimintakate (Netto)	**-2 466**	**-2 505**	**-2 505**

480 LUKIOKOULUTUS 4803 YLISTARON LUKIO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	3	3	3
Toimintamenot	-864	-895	-895
Toimintakate (Netto)	**-861**	**-892**	**-892**

480 LUKIOKOULUTUS 4804 LUKIOIDEN YHTEISET MENOT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-77	-291	-291
Toimintakate (Netto)	**-77**	**-291**	**-291**

480 LUKIOKOULUTUS YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	390	394	394
Toimintamenot	-10 795	-11 569	-11 569
Toimintakate (Netto)	**-10 405**	**-11 175**	**-11 175**

490 KANSALAISOPISTO 4901 KANSALAISOPISTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	858	1 043	1 043
Toimintamenot	-3 573	-3 802	-3 802
Toimintakate (Netto)	**-2 715**	**-2 759**	**-2 759**

490 KANSALAISOPISTO YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	858	1 043	1 043
Toimintamenot	-3 573	-3 802	-3 802
Toimintakate (Netto)	**-2 715**	**-2 759**	**-2 759**

510 KIRJASTOPALVELUT 5101 PÄÄKIRJASTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	58	63	63
Toimintamenot	-1 122	-1 207	-1 207
Toimintakate (Netto)	**-1 064**	**-1 144**	**-1 144**

510 KIRJASTOPALVELUT 5102 KIRJASTOAUTOPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	5	5	5
Toimintamenot	-64	-58	-58
Toimintakate (Netto)	**-59**	**-53**	**-53**

510 KIRJASTOPALVELUT 5103 LÄHIPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	13	13	13
Toimintamenot	-505	-508	-508
Toimintakate (Netto)	**-492**	**-495**	**-495**

510 KIRJASTOPALVELUT 5104 YHTEISET PALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	94	73	73
Toimintamenot	-3 107	-3 268	-3 268
Toimintakate (Netto)	**-3 013**	**-3 196**	**-3 196**

510 KIRJASTOPALVELUT 5109 KIRJASTON PROJEKTIT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	110	137	137
Toimintamenot	-57	-44	-44
Toimintakate (Netto)	**53**	**93**	**93**

510 KIRJASTOPALVELUT 5110 EEPOS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	195	208	208
Toimintamenot	-190	-199	-199
Toimintakate (Netto)	**5**	**8**	**8**

510 KIRJASTOPALVELUT 5111 VALTAKUNNALLINEN ERITYISTEHTÄV	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	200	201	201
Toimintamenot	-187	-196	-196
Toimintakate (Netto)	**13**	**5**	**5**

510 KIRJASTOPALVELUT YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	676	699	699
Toimintamenot	-5 232	-5 481	-5 481
Toimintakate (Netto)	**-4 556**	**-4 782**	**-4 782**

530 KULTTUURIPALVELUT 5301 KULTTUURIPALVELUIDEN HALLINTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	182	39	39
Toimintamenot	-967	-477	-477
Toimintakate (Netto)	**-785**	**-439**	**-439**

530 KULTTUURIPALVELUT 5302 TAIDEHALLI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	85	185	185
Toimintamenot	-586	-757	-757
Toimintakate (Netto)	**-501**	**-572**	**-572**

530 KULTTUURIPALVELUT 5304 TÖRNÄVÄNSAARI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	1	1	1
Toimintamenot	-57	-66	-66
Toimintakate (Netto)	**-56**	**-65**	**-65**

530 KULTTUURIPALVELUT 5305 LOUHIMO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	275	353	353
Toimintamenot	-572	-683	-683
Toimintakate (Netto)	**-297**	**-331**	**-331**

530 KULTTUURIPALVELUT 5306 AVUSTUKSET	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-3 290	-3 342	-3 342
Toimintakate (Netto)	**-3 290**	**-3 342**	**-3 342**

530 KULTTUURIPALVELUT 5307 YHTEISÖ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	117	117
Toimintamenot	0	-459	-459
Toimintakate (Netto)	**0**	**-341**	**-341**

530 KULTTUURIPALVELUT YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	543	695	695
Toimintamenot	-5 472	-5 785	-5 785
Toimintakate (Netto)	**-4 929**	**-5 090**	**-5 090**

550 MUSEOPALVELUT 5501 HALLINTO JA TUKIPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	85	16	16
Toimintamenot	-866	-932	-932
Toimintakate (Netto)	**-781**	**-916**	**-916**

550 MUSEOPALVELUT 5502 MUSEOKAUPPA JA KAHVIO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	8	8	8
Toimintamenot	-8	-6	-6
Toimintakate (Netto)	**0**	**2**	**2**

550 MUSEOPALVELUT 5503 YLEISÖTYÖ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	19	21	21
Toimintamenot	-295	-369	-369
Toimintakate (Netto)	**-277**	**-348**	**-348**

550 MUSEOPALVELUT 5504 KOKOELMAT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	9	7	7
Toimintamenot	-191	-227	-227
Toimintakate (Netto)	**-182**	**-221**	**-221**

550 MUSEOPALVELUT 5505 MAAKUNNALLINEN TOIMINTA	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	75	24	24
Toimintamenot	-212	-208	-208
Toimintakate (Netto)	**-137**	**-184**	**-184**

550 MUSEOPALVELUT YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	195	75	75
Toimintamenot	-1 571	-1 742	-1 742
Toimintakate (Netto)	**-1 377**	**-1 667**	**-1 667**

570 LIIKUNTAPALVELUT 5701 LIIKUNTAPALVELUIDEN HALLINTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	3	3	3
Toimintamenot	-890	-871	-871
Toimintakate (Netto)	**-887**	**-868**	**-868**

570 LIIKUNTAPALVELUT 5702 LIIKUNNANOHJAUSPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	73	77	77
Toimintamenot	-265	-316	-316
Toimintakate (Netto)	**-192**	**-239**	**-239**

570 LIIKUNTAPALVELUT 5703 UIMAHALLI-URHEILUTALO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	832	805	805
Toimintamenot	-2 480	-2 681	-2 681
Toimintakate (Netto)	**-1 648**	**-1 876**	**-1 876**

570 LIIKUNTAPALVELUT 5704 NURMOHALLI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	116	101	101
Toimintamenot	-547	-566	-566
Toimintakate (Netto)	**-431**	**-465**	**-465**

570 LIIKUNTAPALVELUT 5705 YLISTARON LIIKUNTA	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	32	33	33
Toimintamenot	-380	-355	-355
Toimintakate (Netto)	**-348**	**-322**	**-322**

570 LIIKUNTAPALVELUT 5706 PERÄSEINÄJOEN LIIKUNTA	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	51	52	52
Toimintamenot	-579	-612	-612
Toimintakate (Netto)	**-528**	**-560**	**-560**

570 LIIKUNTAPALVELUT 5707 REITIT JA HIIHTOLADUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	11	4	4
Toimintamenot	-401	-376	-376
Toimintakate (Netto)	**-390**	**-372**	**-372**

570 LIIKUNTAPALVELUT 5708 JÄÄURHEILUKESKUS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	337	344	344
Toimintamenot	-1 164	-1 247	-1 247
Toimintakate (Netto)	**-827**	**-904**	**-904**

570 LIIKUNTAPALVELUT 5709 ULKOLIIKUNTA-ALUEET	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	39	62	62
Toimintamenot	-867	-893	-893
Toimintakate (Netto)	**-828**	**-831**	**-831**

570 LIIKUNTAPALVELUT 5715 OSAKEYHTIÖIDEN HALLIT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-329	-316	-316
Toimintakate (Netto)	**-329**	**-316**	**-316**

570 LIIKUNTAPALVELUT 5717 LIIKUNTA, HANKKEET	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-73	-73	-73
Toimintakate (Netto)	**-73**	**-73**	**-73**

570 LIIKUNTAPALVELUT YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	1 493	1 481	1 481
Toimintamenot	-7 974	-8 306	-8 306
Toimintakate (Netto)	**-6 481**	**-6 825**	**-6 825**

590 NUORISOPALVELUT 5901 NUORISOTOIMEN HALLINTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	7	7	7
Toimintamenot	-299	-275	-275
Toimintakate (Netto)	**-291**	**-268**	**-268**

590 NUORISOPALVELUT 5902 NUORISOTILAT JA-TOIMINTA	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	80	69	69
Toimintamenot	-1 909	-1 922	-1 922
Toimintakate (Netto)	**-1 830**	**-1 853**	**-1 853**

590 NUORISOPALVELUT 5904 LEIRIKESKUKSET	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	35	35	35
Toimintamenot	-185	-200	-200
Toimintakate (Netto)	**-150**	**-165**	**-165**

590 NUORISOPALVELUT 5905 ETSIVÄ NUORISOTYÖ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	191	191	191
Toimintamenot	-279	-313	-313
Toimintakate (Netto)	**-88**	**-121**	**-121**

590 NUORISOPALVELUT 5906 NUORISOPALVELUIDEN HANKKEET	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	95	101	101
Toimintamenot	-223	-209	-209
Toimintakate (Netto)	**-128**	**-108**	**-108**

590 NUORISOPALVELUT YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	408	403	403
Toimintamenot	-2 895	-2 918	-2 918
Toimintakate (Netto)	**-2 487**	**-2 515**	**-2 515**

600 KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALAN HALLINTO 6001 KAUPUNKIYMPÄRISTÖLTK	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-41	-44	-44
Toimintakate (Netto)	**-41**	**-44**	**-44**

600 KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALAN HALLINTO 6011 HALLINTO, KAUPUNKIYMPÄRISTÖ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	2	2	2
Toimintamenot	-1 024	-688	-688
Toimintakate (Netto)	**-1 022**	**-687**	**-687**

600 KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALAN HALLINTO 6012 ASUNTOTOIMI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-56	-58	-58
Toimintakate (Netto)	**-56**	**-58**	**-58**

600 KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALAN HALLINTO 6013 PYSÄKÖINNINVALVONTA	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	238	238	238
Toimintamenot	-136	-137	-137
Toimintakate (Netto)	**102**	**100**	**100**

600 KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALAN HALLINTO 6015 LÖYTÖELÄINPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	1	1
Toimintamenot	0	-29	-29
Toimintakate (Netto)	**0**	**-28**	**-28**

600 KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALAN HALLINTO 6021 LUPA-ASIANLAUTAKUNTA	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-44	-47	-47
Toimintakate (Netto)	**-44**	**-47**	**-47**

600 KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALAN HALLINTO YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	240	241	241
Toimintamenot	-1 300	-1 004	-1 004
Toimintakate (Netto)	**-1 061**	**-764**	**-764**

610 TOIMITILAT 6101 SUUNNITTELU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	1	9	9
Toimintamenot	-326	-350	-350
Toimintakate (Netto)	**-325**	**-341**	**-341**

610 TOIMITILAT 6102 RAKENNUTTAMINEN	**TA 2023**	**TAE 2024**	**TA 2024**
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	30	131	131
Toimintamenot	-33	-38	-38
Toimintakate (Netto)	**-3**	**93**	**93**

610 TOIMITILAT 6103 ISÄNNÖINTI	**TA 2023**	**TAE 2024**	**TA 2024**
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	30 037	32 935	32 935
Toimintamenot	-8 880	-9 951	-9 951
Toimintakate (Netto)	**21 157**	**22 984**	**22 984**

610 TOIMITILAT 6111 YLLÄPITOPALVELUT	**TA 2023**	**TAE 2024**	**TA 2024**
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	32	17	17
Toimintamenot	-1 377	-1 465	-1 465
Toimintakate (Netto)	**-1 345**	**-1 449**	**-1 449**

610 TOIMITILAT 6112 TEKNINEN VALVONTA	**TA 2023**	**TAE 2024**	**TA 2024**
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	23	23	23
Toimintamenot	-609	-867	-867
Toimintakate (Netto)	**-585**	**-844**	**-844**

610 TOIMITILAT 6113 KIINTEISTÖNHOITO	**TA 2023**	**TAE 2024**	**TA 2024**
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	150	152	152
Toimintamenot	-2 110	-2 352	-2 352
Toimintakate (Netto)	**-1 961**	**-2 200**	**-2 200**

610 TOIMITILAT 6114 KUNNOSSAPITO	**TA 2023**	**TAE 2024**	**TA 2024**
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	4	4	4
Toimintamenot	-1 866	-1 770	-1 770
Toimintakate (Netto)	**-1 862**	**-1 767**	**-1 767**

610 TOIMITILAT 6121 SIIVOUSPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	3 900	3 893	3 893
Toimintamenot	-3 615	-3 648	-3 648
Toimintakate (Netto)	**285**	**245**	**245**

610 TOIMITILAT 6122 RUOKAPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	10 501	11 215	11 215
Toimintamenot	-9 889	-10 551	-10 551
Toimintakate (Netto)	**612**	**664**	**664**

610 TOIMITILAT 6123 HALLINTO RUOKA-SIIVOUS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	2	2	2
Toimintamenot	-664	-711	-711
Toimintakate (Netto)	**-662**	**-708**	**-708**

610 TOIMITILAT YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	44 680	48 381	48 381
Toimintamenot	-29 370	-31 702	-31 702
Toimintakate (Netto)	**15 310**	**16 678**	**16 678**

620 KIINTEISTÖ- JA PAIKKATIETOPALV 6201 KIINTEISTÖHALLINTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	702	702	702
Toimintamenot	-401	-356	-356
Toimintakate (Netto)	**301**	**346**	**346**

620 KIINTEISTÖ- JA PAIKKATIETOPALV 6202 MAA- JA METSÄTILAT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	6 650	4 950	4 950
Toimintamenot	-251	-297	-297
Toimintakate (Netto)	**6 400**	**4 653**	**4 653**

620 KIINTEISTÖ- JA PAIKKATIETOPALV 6203 TONTTIEN MYYNTI JA VUOKRAUS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	1 820	1 970	1 970
Toimintamenot	-39	-39	-39
Toimintakate (Netto)	**1 781**	**1 931**	**1 931**

620 KIINTEISTÖ- JA PAIKKATIETOPALV 6204 MITTAUSPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	72	72	72
Toimintamenot	-556	-572	-572
Toimintakate (Netto)	**-484**	**-500**	**-500**

620 KIINTEISTÖ- JA PAIKKATIETOPALV 6205 KIINTEISTÖINSINÖÖRIN PALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	171	171	171
Toimintamenot	-412	-499	-499
Toimintakate (Netto)	**-240**	**-327**	**-327**

620 KIINTEISTÖ- JA PAIKKATIETOPALV 6206 PAIKKATIETOPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	31	33	33
Toimintamenot	-455	-474	-474
Toimintakate (Netto)	**-424**	**-440**	**-440**

620 KIINTEISTÖ- JA PAIKKATIETOPALV YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	9 446	7 898	7 898
Toimintamenot	-2 113	-2 235	-2 235
Toimintakate (Netto)	**7 333**	**5 663**	**5 663**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6311 SUUNNITTELU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	48	48	48
Toimintamenot	-163	-165	-165
Toimintakate (Netto)	**-115**	**-118**	**-118**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6321 RAKENTAMINEN	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	4	4	4
Toimintamenot	-177	-190	-190
Toimintakate (Netto)	**-173**	**-186**	**-186**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6341 LASK. TYÖT, KUNNALLISTEKNIIKKA	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	241	201	201
Toimintamenot	-198	-176	-176
Toimintakate (Netto)	**43**	**25**	**25**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6342 LASK. TYÖT, SEINÄJOEN VESI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	420	420	420
Toimintamenot	-299	-297	-297
Toimintakate (Netto)	**121**	**123**	**123**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6361 JÄTEHUOLTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-8	-7	-7
Toimintakate (Netto)	**-8**	**-7**	**-7**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6362 MAA-AINESTEN LÄJITYS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	81	71	71
Toimintamenot	-59	-70	-70
Toimintakate (Netto)	**22**	**1**	**1**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6363 LELLUNNEVAN KAATOPAIKAN JÄLKIH	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-2	-3	-3
Toimintakate (Netto)	**-2**	**-3**	**-3**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6381 KADUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	72	62	62
Toimintamenot	-2 278	-2 465	-2 465
Toimintakate (Netto)	**-2 206**	**-2 403**	**-2 403**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6382 YKSITYISTEIDEN HOITO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	2	2
Toimintamenot	-598	-613	-613
Toimintakate (Netto)	**-598**	**-611**	**-611**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6391 KUNNOSSAPIDON HALLINTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	29	31	31
Toimintamenot	-436	-466	-466
Toimintakate (Netto)	**-407**	**-435**	**-435**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6392 HULEVESIVERKOSTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	750	750	750
Toimintamenot	-208	-225	-225
Toimintakate (Netto)	**542**	**525**	**525**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6393 PUHTAANAPITO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-93	-103	-103
Toimintakate (Netto)	**-93**	**-103**	**-103**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6394 KUNNOSTUS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	15	10	10
Toimintamenot	-1 065	-1 188	-1 188
Toimintakate (Netto)	**-1 050**	**-1 178**	**-1 178**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6395 ULKOVALAISTUS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-3 484	-3 484	-3 484
Toimintakate (Netto)	**-3 484**	**-3 484**	**-3 484**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6396 MUU TOIMINTA	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	3	3	3
Toimintamenot	-325	-309	-309
Toimintakate (Netto)	**-322**	**-306**	**-306**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6397 LASK. TYÖT, KUNNOSSAPITO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	72	100	100
Toimintamenot	-70	-93	-93
Toimintakate (Netto)	**2**	**7**	**7**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6421 KONEKESKUS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	650	470	470
Toimintamenot	-833	-640	-640
Toimintakate (Netto)	**-182**	**-169**	**-169**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6422 PIENKALUSTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	80	80	80
Toimintamenot	-107	-115	-115
Toimintakate (Netto)	**-26**	**-35**	**-35**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6423 KORJAUSPAJA	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	83	75	75
Toimintamenot	-157	-168	-168
Toimintakate (Netto)	**-74**	**-93**	**-93**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6424 HUOLTOKORJAAMO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	117	180	180
Toimintamenot	-204	-227	-227
Toimintakate (Netto)	**-86**	**-47**	**-47**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6441 KULJETUSKESKUS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	222	222	222
Toimintamenot	-680	-665	-665
Toimintakate (Netto)	**-457**	**-444**	**-444**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6442 PALVELULIIKENNE	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	70	50	50
Toimintamenot	-528	-528	-528
Toimintakate (Netto)	**-458**	**-478**	**-478**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6443 PAIKALLISLIIKENNE	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	340	440	440
Toimintamenot	-2 059	-2 604	-2 604
Toimintakate (Netto)	**-1 719**	**-2 164**	**-2 164**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6461 PUISTOTOIMEN HALLINTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	3	3	3
Toimintamenot	-406	-402	-402
Toimintakate (Netto)	**-403**	**-400**	**-400**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6462 PUISTOJEN KUNN.-JA PUHT.PITO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	3	3	3
Toimintamenot	-1 128	-1 158	-1 158
Toimintakate (Netto)	**-1 125**	**-1 156**	**-1 156**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6463 RETKEILYALUEET JA UIMARANNAT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-96	-107	-107
Toimintakate (Netto)	**-96**	**-107**	**-107**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6464 LIIK.VÄYLIEN ISTUTUSTEN KUNN.P	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-232	-243	-243
Toimintakate (Netto)	**-232**	**-243**	**-243**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA 6465 LASK. TYÖT, PUISTOTOIMI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	3	3	3
Toimintamenot	-3	-6	-6
Toimintakate (Netto)	**0**	**-3**	**-3**

630 YHDYSKUNTATEKNIIKKA YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	3 307	3 228	3 228
Toimintamenot	-15 893	-16 715	-16 715
Toimintakate (Netto)	**-12 586**	**-13 487**	**-13 487**

650 KAUPUNKISUUNNITTELU JA KAAVOIT 6501 KAUPUNKISUUNNITTELU JA KAAVOIT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	64	70	70
Toimintamenot	-1 074	-1 090	-1 090
Toimintakate (Netto)	**-1 010**	**-1 021**	**-1 021**

650 KAUPUNKISUUNNITTELU JA KAAVOIT YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	64	70	70
Toimintamenot	-1 074	-1 090	-1 090
Toimintakate (Netto)	**-1 010**	**-1 021**	**-1 021**

660 RAKENNUSVALVONTA 6601 RAKENNUSVALVONTA	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	898	814	814
Toimintamenot	-1 018	-1 041	-1 041
Toimintakate (Netto)	**-120**	**-227**	**-227**

660 RAKENNUSVALVONTA YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	898	814	814
Toimintamenot	-1 018	-1 041	-1 041
Toimintakate (Netto)	**-120**	**-227**	**-227**

670 YMPÄRISTÖNSUOJELU 6701 YMPÄRISTÖN SUOJELU	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	99	99	99
Toimintamenot	-446	-456	-456
Toimintakate (Netto)	**-347**	**-357**	**-357**

670 YMPÄRISTÖNSUOJELU YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	99	99	99
Toimintamenot	-446	-456	-456
Toimintakate (Netto)	**-347**	**-357**	**-357**

690 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO 6901 YLEINEN TERVEYSVALVONTA	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	911	892	892
Toimintamenot	-1 088	-1 171	-1 171
Toimintakate (Netto)	**-177**	**-279**	**-279**

690 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO 6902 ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	1 633	1 734	1 734
Toimintamenot	-2 061	-2 166	-2 166
Toimintakate (Netto)	**-428**	**-432**	**-432**

690 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO 6903 YMPÄRISTÖPALVELUJEN HALLINTO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	83	183	183
Toimintamenot	-188	-494	-494
Toimintakate (Netto)	**-105**	**-311**	**-311**

690 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	2 628	2 809	2 809
Toimintamenot	-3 338	-3 830	-3 830
Toimintakate (Netto)	**-710**	**-1 022**	**-1 022**

700 ELINVOIMA 7101 STRATEGIATYÖ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-233	-282	-282
Toimintakate (Netto)	**-232**	**-282**	**-282**

700 ELINVOIMA 7151 ALUEKEHITYS JA KORKEAKOULUYHTE	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	1	0
Toimintamenot	-1 628	-1 881	-1 881
Toimintakate (Netto)	**-1 628**	**-1 881**	**-1 881**

700 ELINVOIMA 7161 HANKEKEHITYS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	50	50
Toimintamenot	0	-91	-91
Toimintakate (Netto)	**0**	**-41**	**-41**

700 ELINVOIMA 7201 MARKKINOINTI	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	5	5	5
Toimintamenot	-423	-420	-420
Toimintakate (Netto)	**-418**	**-415**	**-415**

700 ELINVOIMA 7251 VIESTINTÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-120	-127	-127
Toimintakate (Netto)	**-119**	**-127**	**-127**

700 ELINVOIMA 7301 KANSAINVÄLISET ASIAT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	1	0	0
Toimintamenot	-101	-108	-108
Toimintakate (Netto)	**-101**	**-108**	**-108**

700 ELINVOIMA 7302 KANSAINVÄLINEN KAUPUNKIYHTEIST	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-29	-29	-29
Toimintakate (Netto)	**-29**	**-29**	**-29**

700 ELINVOIMA 7303 MAAHANMUUTTOPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	-171	-137	-137
Toimintakate (Netto)	**-171**	**-137**	**-137**

700 ELINVOIMA 7304 PAKOLAISTYÖ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	700	640	640
Toimintamenot	-169	-186	-186
Toimintakate (Netto)	**531**	**455**	**455**

700 ELINVOIMA 7401 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDIS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	99	0	0
Toimintamenot	-258	-174	-174
Toimintakate (Netto)	**-159**	**-174**	**-174**

700 ELINVOIMA 7402 OSALLISUUS	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	36	36
Toimintamenot	0	-254	-254
Toimintakate (Netto)	**0**	**-218**	**-218**

700 ELINVOIMA 7403 TOIMINTOJEN TALO	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	55	64	64
Toimintamenot	-774	-941	-941
Toimintakate (Netto)	**-718**	**-877**	**-877**

700 ELINVOIMA 7601 TAPAHTUMAT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	69	46	46
Toimintamenot	-403	-489	-489
Toimintakate (Netto)	**-334**	**-444**	**-444**

700 ELINVOIMA YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	875	844	844
Toimintamenot	-3 533	-5 119	-5 119
Toimintakate (Netto)	**-2 659**	**-4 275**	**-4 275**

710 TYÖLLISYYS 7701 TYÖLLISYYSPALVELUT	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	818	602	602
Toimintamenot	-5 705	-6 175	-6 175
Toimintakate (Netto)	**-4 887**	**-5 573**	**-5 573**

710 TYÖLLISYYS 7702 TYÖPAJATOIMINTA	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	0	0
Toimintamenot	0	-762	-762
Toimintakate (Netto)	**0**	**-762**	**-762**

710 TYÖLLISYYS YHTEENSÄ	TA 2023	TAE 2024	TA 2024
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)			
Toimintatulot	0	603	603
Toimintamenot	0	-6 938	-6 938
Toimintakate (Netto)	**0**	**-6 335**	**-6 335**

INVESTOINNIT

PROJEKTEITTAIN

INVESTOINTIOSA			TAE 2024	TAE 2024	TA 2024	TA 2024
Kp	PROJ.		MENOT	TULOT	MENOT	TULOT
1302		**KAUPUNGINHALLITUS**				
	1001	Ki Oy Seinäjoen Palvelutalot	1 351 000		1 351 000	
	1026	Ki Oy Seinäjoen Paloasema	330 000		330 000	
	1038	Ki Oy Seinäjoen Ruokatalo	330 000		330 000	
	1045	Eelan laajennus	33 400		33 400	
	1047	Animwest	125 000		125 000	
	1023	Asunto-osakkeet		-100 000		-100 000
	1048	Suomi-Rata Oy	25 000		25 000	
1651		**TIETOHALLINTO**				
	1007	Tietohallinnon hankinnat/ohjelmistot	528 400		528 400	
	1008	Tietohallinnon hankinnat/laitteet	2 255 500		2 255 500	
		KONSERNIPALVELUT YHTEENSÄ	**4 978 300**	**-100 000**	**4 978 300**	**-100 000**
4109		**TÖRNÄVÄN KOULU**				
	5329	Törnävän koulun ensikertainen kalustaminen	500 000		500 000	
4110		**KÄRJEN KOULU**				
	5330	Kärjen koulun ensikertainen kalustaminen	800 000		800 000	
4129		**SEINÄJOEN YHTEISKOULU**				
	4135	SYK peruskorjauksen kalusto	99 800		99 800	
4132		**PERUSKOULUJEN YHTEISET MENOT**				
	5327	Koulupihojen pihavälineet	50 000		50 000	
	4013	Koulujen kalusteet	343 300		343 300	
	5027	Koulujen AV-laitteet	134 400		134 400	
	5028	Koulujen käsityölaitteet	37 500		37 500	
	5029	Koulujen muut yhteiset	109 800		109 800	
4424		**KATAJALAAKSON PÄIVÄKOTI**				
	5052	Katajalaakson toisen ulkoilupihan uusinta	70 000		70 000	
4426		**TENAVAKOTI**				
	5031	Tenavakodin ulkoleikkivälineiden uusinta(osin)	20 000		20 000	
4462		**MARTTILAN PÄIVÄKOTI**				
	5317	Ulkoleikkivälineet	10 000		10 000	
4494		**LINTUVIIDAN PÄIVÄKOTI**				
	5032	Pihavälineet, Lintuviidan päiväkodin peruskorjaus ja laajer	50 000		50 000	
	5318	Kahdeksan ryhmäisen päiväkodin kalustus	300 000		300 000	
	5319	ICT-laitteet, Lintuviidan päiväkodin uudisosa	70 000		70 000	
4544		**ONNIMANNIN PÄIVÄKOTI**				
	5054	Onnimannin kiipeilyteline ja ulkovarasto	30 000		30 000	
4583		**TANELINRANNAN PÄIVÄKOTI**				
	6852	Tanelinrannan piha	30 000		30 000	
4644		**PIKKUMETSÄN PÄIVÄKOTI**				
	5364	Kirja-Matin pihan kunnostus (yht. projekti kp 5709/4644)	100 000		100 000	

5102		**KIRJASTOPALVELUT**				
	4136	Kirjastoauton hankinta	500 000		500 000	
5103		**LÄHIPALVELUT**				
	5320	Peräseinäjoen kirjaston palvelu- ja tapahtuma-alueen uudistaminen	20 000		20 000	
5302		**TAIDEHALLI**				
	5321	Seinäjoen taidehallin näyttelytilojen tekniset tarpeet	15 000		15 000	
		MUSEOPALVELUT				
5501		**HALLINTO JA YLEINEN MUSEOTOIMINTA**				
	5322	Ruutipuiston museon sähköt: kameravalvonta ja valaistus	13 000		13 000	
5503		**YLEISÖTYÖ**				
	5324	Östermyran rautaruukin ja ruutitehtaan alueen kehittäminen ja kulttuurihistoriallinen reitti	30 000		30 000	
5504		**KOKOELMAT**				
	5325	Museon kokoelmakeskuksen kalusto	80 000		80 000	
5703		**UIMAHALLI-URHEILUTALO**				
	5359	Liikuntahallien kuntosalilaitteiston uusiminen	100 000		100 000	
5706		PERÄSEINÄJOEN LIIKUNTA				
	5161	Ritolahallin kuntosalilaitteiden päivitys (asukasbudjetti)	10 000		10 000	
	5360	Jäänhoitokone traktorin perään, Peräseinäjoki	30 000		30 000	
	4063	Ruohonleikkurit Peräseinäjoelle ja keskusurheilukentälle	30 000		30 000	
5707		REITIT JA HIIHTOLADUT				
	4019	Kuntoratojen peruskunnostus ja kehittäminen	50 000		50 000	
	5154	Frisbeegolf-korit (asukasbudjetti)	10 000		10 000	
	5159	Laavu Karhuvuoren Karvajalanpuiston läheisyyteen (asukasbudjetti)	15 000		15 000	
5709		**KENTÄT**				
	4021	Lähiliikuntapaikkarakentaminen	100 000		100 000	
	6472	Jouppilanvuoren alueen kunnostus ja kehittäminen	700 000		700 000	
	5361	Urheilupuiston maalikamera ja välineistö	30 000		30 000	
	5042	Frisbeegolfrata	20 000		20 000	
	5045	Moottoriurheilukeskuksen suunnittelu, Rahkola	50 000		50 000	
	5055	Kärjen uuden koulun kentän valaistus	45 000		45 000	
	5362	Urheilukenttien äänentoisto	25 000		25 000	
	5363	Nurmikon ilmanraikastaja, reiityslaite	25 000		25 000	
	5332	Pulkkamäki+suoja-aita (asukasbudjetti)	10 000		10 000	
	5365	Hallilanvuoren ulkokuntosali (asukasbudjetti)	35 000		35 000	
	5160	Salibandykaukalo Hyllykalliolle (asukasbudjetti)	28 000		28 000	
	5364	Kirja-Matin pihan kunnostus (yht. projekti kp 5709/4644)	100 000		100 000	
5902		NUORISOTILAT JA TOIMINTA				
	4154	Tanelinrannan nuorisotilan pihan kunnostus	125 000		125 000	
5904		LEIRIKESKUKSET				
	5149	Grillikodan rakentaminen	28 000		28 000	
		SIVISTYKSEN JA HYVINVOINNIN TOIMIALA YHTEENSÄ	**4 978 800**	**0**	**4 978 800**	**0**

6103		**ISÄNNÖINTI**				
	6380	Mestarintie 1, muutokset	200 000		200 000	
	5333	Tammikampus 2 muutostyöt	100 000		100 000	
	5156	Hyllykallion päiväkodin laajennus ja peruskorjaus	2 400 000		2 400 000	
	6614	Uimahallin laajennus	200 000		200 000	
	6618	Varaus korjauskohteet	300 000		300 000	
	6777	Kertunlaakson koulun laajennus	600 000		600 000	
	6685	Lintuviidan palvelutalon peruskorjaus ja laajennus	4 800 000		4 800 000	
	6779	Törnävän kartano	100 000		100 000	
	6932	Kansalaistori	600 000		600 000	
	5000	Alakylän koulun laajennus	200 000		200 000	
	5389	Törnävän kentän huoltorakennus	100 000		100 000	
	5002	Törnävän museoalueen rakennukset	70 000		70 000	
	5048	Alaviitalan koulu	100 000		100 000	
	5049	Torikeskuksen parkkihalli	200 000		200 000	
	5390	Törnävän puukoulun muutostyöt	400 000		400 000	
	6616	Törnävänsaaren rakennukset	20 000		20 000	
	5021	Ylistaron nuorisotalo Kyttis	600 000		600 000	
	5334	Niemistön puukoulun muutokset	100 000		100 000	
	5153	Harjoitusjäähallin korjaustyöt	70 000		70 000	
	5157	Sähköautojen latauspisteet	200 000		200 000	
	5337	Jääurheilukeskuksen muuntaja	200 000		200 000	
	5338	Kulunvalvontajärjestelmän uusiminen	500 000		500 000	
	5151	Taidemääräraha	114 000		114 000	
6122		**RUOKAPALVELUT**				
	1014	Seinäjoen lukio valmistuskeittiö, 2 kpl sekoittavaa pataa	60 000		60 000	
	5335	Keskuskeittiö Alvariina, dieettiruokien valmistukseen pata	25 000		25 000	
	4103	Ylitaron koulukeskus valmistuskeittiö, yhdistelmäuuni	30 000		30 000	
6202		**MAA-JA METSÄTILAT**				
	6012	Maa-alueiden hankinta	900 000		900 000	
	6012	Maa-alueiden myynti		-1 000 000		-1 000 000
6204		MITTAUSPALVELUT				
	6481	Trimble R12i GNSS-vastaanotin (2 kpl)	40 000		40 000	
6381		**KADUT**				
		Niemistön asuinalue				
	5340	k Auneksentien oikaisu	216 000		216 000	
	5341	k Kokoojankatu+jkpp	252 000		252 000	
	5342	k Asuinkadut	82 500		82 500	
	5343	k Puistoraitit	9 000		9 000	
		Kivimäen asuinalue				
	5344	k Kokoojankatu+jkpp	171 600		171 600	
	5345	k Asuinkatu	97 400		97 400	
	5346	k Puistoraitti	18 000		18 000	
		Teollisuusalueet				
	5347	k Flinkinsuora+jkpp datacenter	230 400		230 400	
	6739	k Lavaväylä+jkpp	388 800		388 800	
	5348	k Nuppiväylä+jkpp	495 600		495 600	

		Jalankulku- ja pyöräilyväylät				
	5349	k Kopparintien jk	18 000		18 000	
		Valion katumuutokset				
	5139	k Osmankatu ja Sarkakuja	240 000		240 000	
	5140	k Rataskatu	78 000		78 000	
	5388	k Kohdennettu maankäyttömaksu	57 000		57 000	
	6639	k Tulot Valion katumuutoksista		-540 000		-540 000
		Muu uusi kunnallistekniikka				
	5350	k Päivölän kiertoliittymän kapasiteetin parantaminen	275 000		275 000	
		Saneerauskohteet				
	5351	k Ylistaron saneerauskohde	70 000		70 000	
	5135	k Peräseinäjoen saneerauskohde	70 000		70 000	
	5352	k Kardiinintie	75 600		75 600	
	5353	k Kehätien osa	70 000		70 000	
	5354	k Leppäliiterintie	100 800		100 800	
	5355	k Pappilantie	144 000		144 000	
	6954	k Jussilankatu	64 800		64 800	
	5356	k Teuvankatu	129 600		129 600	
		Muut kohteet				
	5357	k Keskustan kevyen liikenteen viitoitus	40 000		40 000	
	5358	k Kivistöntien liikuntasaumalaitteet	120 000		120 000	
		Monivuotiset kohteet				
	6013	k Katujen kestopäällysteet	500 000		500 000	
	6026	k Teollisuusalueiden kunnallistekniikka	150 000		150 000	
	6551	k Katujen routavauriokorjaukset	250 000		250 000	
	6172	k Pyöräilyn olosuhteiden parantaminen	40 000		40 000	
	6045	k Raittien kunnostaminen	120 000		120 000	
	6104	svv Hulevesien hallinta	200 000		200 000	
	6977	k Liikenteenjakajien uusiminen	60 000		60 000	
	6048	k Siltojen kunnostaminen	70 000		70 000	
	6896	k Kaupungin osuus yksityisteihin	150 000		150 000	
	5064	k Kaupungin osuus valtion teiden suunnitteluhankkeissa	100 000		100 000	
	5065	k v. 2025 ja myöhempien investointien suunnitteluraha	50 000		50 000	
	6051	k Liikennevalojen muutostyöt	50 000		50 000	
	6848	k Vesipostien rakentaminen	50 000		50 000	
	6054	k Joukkoliikenteen rakentaminen	100 000		100 000	
	6053	k Katualueiden viherkaistat	100 000		100 000	
	6052	k Kouluympäristöjen liikenneturvallisuuden parantaminen	60 000		60 000	
	6061	k Haltuunottokorvaukset	30 000		30 000	
	6063	k Pienet liikennejärjestelyt	150 000		150 000	
	6064	k Edellisen vuoden keskeneräiset työt	150 000		150 000	
	6978	k Tieliikennelain aih. liikennemerkkien muutostyöt	15 000		15 000	
	6066	k Keskustan kehittäminen	250 000		250 000	
	6844	k Aseman seudun kehittäminen	5 000 000		5 000 000	
	5124	k Julkisen taiteen prosenttiosuus	100 000		100 000	
	5063	k Tapahtuma-alueiden kehittäminen	50 000		50 000	
6392		**HULEVESIVERKOSTON HOITO**				
		Niemistön asuinalue				
	5366	svv Auneksentien oikaisu	72 000		72 000	
	5367	svv Kokoojankatu+jkpp	100 800		100 800	
	5368	svv Asuinkadut	72 000		72 000	
	5369	svv Puistoraitit	7 200		7 200	

		Kivimäen asuinalue				
	5370	svv Kokoojankatu+jkpp	74 400		74 400	
	5371	svv Asuinkatu	86 400		86 400	
	5372	svv Puistoraitti	300		300	
		Teollisuusalueet				
	5373	svv Flinkinsuora+jkpp datacenter	24 000		24 000	
	5374	svv Datacenter hv allas ja ojia	40 000		40 000	
	5375	svv Lavaväylä+jkpp	156 000		156 000	
	5376	svv Nuppiväylä+jkpp	172 800		172 800	
		Jalankulku- ja pyöräilyväylät				
	5377	svv Kopparintien jk	28 800		28 800	
		Svv Valion katumuutokset				
	5078	svv Osmankatu ja Sarkakuja	108 000		108 000	
	5079	svv Rataskatu	48 000		48 000	
		Muu uusi kunnallistekniikka				
	5378	svv Päivölän kiertoliittymän kapasiteetin parantaminen	25 000		25 000	
		Saneerauskohteet				
	5379	svv Ylistaron saneerauskohde	30 000		30 000	
	5380	svv Peräseinäjoen saneerauskohde	30 000		30 000	
	5381	svv Kardiinintie	60 000		60 000	
	5382	svv Kehätien osa	20 000		20 000	
	5383	svv Leppäliiterintie	81 600		81 600	
	5384	svv Pappilantie	93 600		93 600	
	6991	svv Jussilankatu	50 400		50 400	
	5385	svv Teuvankatu	98 400		98 400	
	5386	svv Kaarretien hulevesisaneeraus	75 200		75 200	
6421		**KONEKESKUS**				
	5339	Tielana	25 000		25 000	
6461		**PUISTOTOIMEN HALLINTO**				
	6107	Ruohonleikkuri	30 000		30 000	
	6110	Vanhojen puistojen peruskorjaus	200 000		200 000	
	6114	Kalajärven matkailualue	20 000		20 000	
	6757	Uusien puistojen rakentaminen	190 000		190 000	
	6942	Puistoraittien rakentaminen	50 000		50 000	
		KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA YHTEENSÄ	**26 608 000**	**-1 540 000**	**26 608 000**	**-1 540 000**
		INVESTOINNIT YHTEENSÄ	**36 565 100**	**-1 640 000**	**36 565 100**	**-1 640 000**

TALONRAKENNUKSEN INVESTOINTIOHJELMA TA 2024.

Kustannusvaraukset vuodelle 2024. Koko hankeen kustannusarvio suluissa.

Kansalaistori, 600 000 € (1,2 M€)

Aalto-keskuksen korjaushankkeen viimeisenä vaiheena tehtävä Kansalaistorin, Aalto-keskusta ympäröivien piha-alueiden ja aluevalaistuksen kunnostustyöt.

Keskeiset vaikutukset:

Kansainvälisesti merkittävän arkkitehtuurikohteen peruskorjausten loppuun saattaminen lisää alueen kiinnostavuutta matkailukohteena. Ympäröivien piha-alueiden ilme kohenee, valaistus paranee ja käytettävyys parantuu.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Myöhäinen kevät voi viivästyttää hankkeen aloitusta, jolloin valmistuminen ennen kesän tapahtumakautta saattaa vaarantua. Viivästyminen lisäisi myös riskiä kustannusten ylittymiseen.

Keskuskatu 32 / Tammi-kampus 2. vaihe, 100 000 € (11,5 M€)

Vanhan lääninsairaalan alueelle syntyneen Tammi-kampuksen 2. vaiheen suunnitteluvaraus. Keskushammashoitola muuttaa Perhepalvelukeskus Aallokkoon vuoden 2024 lopussa, jonka jälkeen lääninsairaalan entisen talousrakennuksen ja musiikkiopiston tilojen korjaustyöt voidaan aloittaa. Vuoden 2023 aikana laaditussa hankesuunnitelmassa rakennuksiin on sijoitettu musiikkiopiston uudistetut tilat sekä museopalvelujen uusi kaupunginmuseokokonaisuus.

Keskeiset vaikutukset:

Tammi-kampuksen asema kansalaispalvelualueena vahvistuu. Peruskorjauksessa rakennuksen vikaantuneet ja riskilliset rakennusosat sekä talotekniikan järjestelmät uusitaan, mikä parantaa rakennuksen käyttöturvallisuutta ja energiatehokkuutta sekä pienentää kaupungin rakennuskannan korjausvelkaa.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Peruskorjaushankkeessa saattaa vielä rakennusvaiheessa ilmetä ennakoimatonta korjaustarvetta, joka vaarantaa aikataulun ja budjetin. Hankkeen toteuttamatta jättäminen edellyttäisi muun käyttötarkoituksen rakennuksille HVA:n toimintojen siirtyessä toisaalle.

Lintuviidan päiväkodin laajennus ja peruskorjaus, 4 800 000 € (9,6 M€)

Päiväkodin laajennus valmistuu kesällä 2024. Töitä jatketaan päiväkodin ja palvelutalon keittiön peruskorjauksella 2024-2025. Hanke jatkuu koulun alueelle 2026-2028.

Keskeiset vaikutukset:

Päiväkodin laajennus helpottaa Kasperin alueen päivähoitotilannetta. Peruskorjauksessa rakennuksen vikaantuneet ja riskilliset rakennusosat sekä talotekniikan järjestelmät uusitaan, mikä parantaa rakennuksen käyttöturvallisuutta ja energiatehokkuutta sekä pienentää kaupungin rakennuskannan korjausvelkaa. Lisäksi suunnittelussa tarkastellaan tilojen toiminnallisuus varhaiskasvatuksen tarpeet huomioiden.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Peruskorjaushankkeessa saattaa vielä rakennusvaiheessa ilmetä ennakoimatonta korjaustarvetta, joka vaarantaa aikataulun ja budjetin.

Uimahallin laajennus, 200 000 € (22 M€)

Uimahallin taloussuunnitelmaan vuosille 2025-2027 aikataulutetun laajennus- ja korjaustyön hankesuunnittelu jatkuu vuoden 2024 aikana.

Keskeiset vaikutukset:

Uimahallihankkeen toteutuksen vaihtoehtoja ja suunnittelun lähtötietoja saadaan tarkennettua rakentamisen tehokkuuden ja vaikuttavuuden kohdentamiseksi. Hankesuunnittelun myötä valikoituvilla ratkaisuilla mm. uusitaan ja parannetaan rakennuksen vedenpuhdistusjärjestelmiä ja energiatehokkuutta. Parannuksilla on merkittävä vaikutus rakennuksen vuosittaisiin käyttökustannuksiin.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Kustannustason hankala ennakoitavuus ennen lopullisten suunnitteluratkaisujen määrittelemistä. Hankkeen kustannusten suuruus ja tavoitteet mahdollisimman lyhyeen käyttökatkoon haastaa muita taloussuunnitelman investointikohteita, mikäli talonrakennuksen kokonaisinvestointitaso halutaan pitää vakiintuneella tavoitetasolla.

Mestarintie 1 muutokset, 200 000 € (1 M€)

Yhdyskuntatekniikan keskusvaraston alueella on viime vuosina vapautunut toimitilaa mm. hankinnan ja vesilaitoksen muutettua toisiin tiloihin. Kiinteistön rakennuksien käytölle pyritään laatimaan kokonaissuunnitelma, ja tarvittavat muutokset toteutetaan suunnitelmien mukaan vuosina 2024-2025.

Keskeiset vaikutukset:

Suunnittelun tavoitteena on alueen sisäisen toimitilatehokkuuden ja logistiikan parantuminen.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Rakennusten kunto saattaa edellyttää ennakoitua suurempia korjauksia toimitilojen tehokkaan käytön mahdollistamiseksi.

Törnävän kartano, 100 000 € (0,8 M€)

Törnävän kartanon toimintaa on kehitetty vuosien 2022 ja 2023 aikana. Korjaus- ja parannustyöt jatkuvat laaditun PTS-suunnitelman mukaisesti. Vuodelle 2024 on alustavasti suunniteltu saunaosaston uudistamista ja rakennuksen ilmanvaihdon parantamista. Kartanon kunnostusrahoitusta on taloussuunnitelmassa esitetty jatkettavaksi 40 000 euron vuosittaisella määrärahavarauksella vuosille 2025-2026.

Keskeiset vaikutukset:

Historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittävän miljöön ja rakennuksen arvo säilyy ja käytettävyys paranee.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Modernien teknisten järjestelmien sovittaminen arvorakennukseen vaatii huolellista suunnittelua. Korjaustöiden edetessä saattaa paljastua vaurioita, joiden korjaaminen kasvattaa kustannuksia.

Alakylän koulun laajennus 200 000 € (2,4 M€)

Purettavaksi päätetyn Alakylän puukoulun korvaavaksi tilaksi on suunniteltu koulun laajennus vuodelle 2026. Vuoden 2024 määrärahavarauksella aloitetaan hankkeen suunnittelu ja tehdään korjaustoimia salaoja- ja hulevesijärjestelmiin.

Keskeiset vaikutukset:

Koulun tilantarve helpottuu. Laajennuksen kohteena olevan entisen asuntolasiiven tilat saadaan toiminnallisesti ja teknisesti päivitettyä nykytarpeita ja laatuvaatimuksia vastaaviksi. Rakennuksen energiatehokkuus paranee ja hiilijalanjälki pienenee.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Korjaustöiden edetessä saattaa paljastua vaurioita, joiden korjaaminen kasvattaa kustannuksia.

Törnävän kentän huoltorakennus, 100 000 € (0,2 M€)

Törnävän kentän huoltorakennus kunnostetaan.

Keskeiset vaikutukset:

Huoltorakennuksen kunnostuksen myötä alueen palvelutaso paranee. Alueen ympärivuotiselle käytölle tulee paremmat edellytykset.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Korjaustöiden edetessä saattaa paljastua vaurioita, joiden korjaaminen kasvattaa kustannuksia.

Törnävän museoalueen rakennukset, 70 000 € (0,15 M€)

Museoalueen rakennuksia kunnostetaan erikseen laadittavan tarveselvityksen mukaan.

Keskeiset vaikutukset:

Rakennetun kulttuuriperinnön arvo säilyy.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Korjaustöiden edetessä saattaa paljastua vaurioita, joiden korjaaminen kasvattaa kustannuksia.

Alaviitalan koulu, 100 000 € (0,4 M€)

Koulun C-rakennuksessa olevan luokan korvaaminen uudisrakentamisella ja koulun öljylämmityksen muuttaminen maalämmöksi. Hanke toteutettu pääosin 2023.

Keskeiset vaikutukset:

Alueen koululaisille ja koulun työntekijöille taataan terveellinen ja turvallinen ympäristö. Kaupungin rakennuskannan energiatehokkuus paranee ja hiilijalanjälki pienenee.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Korjaustöiden edetessä saattaa paljastua vaurioita, joiden korjaaminen kasvattaa kustannuksia.

Torikeskuksen parkkihalli, 200 000 €

Torikeskuksen kehittämishankkeen mahdollisesti käynnistyessä kaupungin omistaman parkkihallin osuuden kansirakenteet ja tekniset ratkaisut tulee uusia tai kunnostaa.

Keskeiset vaikutukset

Korjausvelka pienenee. Toiminnalliset ratkaisut voidaan tarkastella uudestaan ja sopeuttaa korttelin kehityshankkeeseen.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Korjaustöiden edetessä saattaa paljastua vaurioita, joiden korjaaminen kasvattaa kustannuksia.

Törnävänsaaren rakennukset, 20 000 (0,17 M€)

Törnävänsaaren kehittämisryhmän investointivaraus, käytettäväksi alueen toimintaedellytysten parantamiseen.

Keskeiset vaikutukset

Alueen käytettävyys tapahtuma-alustana paranee ja monipuolistuu.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Toivotut toimenpiteet ovat vuositasolla määrärahaa suuremmat.

Hyllykallion päiväkodin laajennus ja peruskorjaus, 2 400 000 € (7,2 M€)

Päiväkodin laajennuksen hankesuunnittelu on käynnistynyt 2023. Tavoite on saada rakennustyöt alueella käyntiin syksyllä 2024. Hanketta jatketaan päiväkodin peruskorjauksella 2025-2026.

Keskeiset vaikutukset:

Päiväkodin laajennus helpottaa Hyllykallion alueen päivähoitotilannetta. Peruskorjauksessa rakennuksen vikaantuneet ja riskilliset rakennusosat sekä talotekniikan järjestelmät uusitaan, mikä parantaa rakennuksen käyttöturvallisuutta ja energiatehokkuutta sekä pienentää kaupungin rakennuskannan korjausvelkaa. Lisäksi suunnittelussa tarkastellaan tilojen toiminnallisuus varhaiskasvatuksen tarpeet huomioiden.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Peruskorjaushankkeessa saattaa vielä rakennusvaiheessa ilmetä ennakoimatonta korjaustarvetta, joka vaarantaa aikataulun ja budjetin.

Kertunlaakson koulun laajennus, 600 000 € (1,7 M€)

Suunnittelu koulun laajentamiseksi 2-sarjaiseksi on käynnistynyt 2023. Tavoite on saada rakennustyöt alueella käyntiin kesällä 2024.

Keskeiset vaikutukset:

Koulun laajennus helpottaa Kertunlaakson alueen koulupainetta.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Suunnittelun edetessä nousee esiin uusia tarpeita, joita ei ole huomioitu kustannusarviossa.

Törnävän puukoulun muutostyöt, 400 000 € (0,4 M€)

Leasing-hankkeena toteutettavan Törnävän uuden koulun hankkeen yhteydessä kunnostetaan ja tehdään tarvittavat tilamuutokset Törnävän puukouluun.

Keskeiset vaikutukset:

Puukoulun korjausvelka pienenee, ja toiminnalliset ratkaisut paranevat.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Korjaustöiden edetessä saattaa paljastua vaurioita, joiden korjaaminen kasvattaa kustannuksia.

Ylistaron nuorisotalo Kyttis, 600 000 € (0,8 M€)

Ylistaron nuorisotalon tilat kunnostetaan.

Keskeiset vaikutukset:

Historiallisesti ja kyläkuvallisesti merkittävän rakennuksen arvo säilyy ja käytettävyys paranee. Kaupungin rakennuskannan korjausvelka pienenee ja energiatehokkuus paranee.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Modernien teknisten järjestelmien sovittaminen arvorakennukseen vaatii huolellista suunnittelua. Korjaustöiden edetessä saattaa paljastua vaurioita, joiden korjaaminen kasvattaa kustannuksia.

Niemistön puukoulun muutokset, 100 000 € (0,2 M€)

Puukoulun tilat muokataan yhteiskäyttöisiksi kerho- ja koulutiloiksi.

Keskeiset vaikutukset:

Historiallisesti ja kyläkuvallisesti merkittävän rakennuksen arvo säilyy ja käytettävyys paranee. Niemistön alueen palvelutaso paranee.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Korjaustöiden edetessä saattaa paljastua vaurioita, joiden korjaaminen kasvattaa kustannuksia.

Jäähallin 2 korjaukset, 70 000 € (0,24 M€)

Jäähallia kunnostetaan 3-vuotisena hankkeena kesätaukojen aikana.

Keskeiset vaikutukset:

Tilojen terveellisyys, turvallisuus ja käytettävyys paranee.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Korjaustöiden edetessä saattaa paljastua vaurioita, joiden korjaaminen kasvattaa kustannuksia.

Varaus investointiluonteisiin pienkorjauksiin, 300 000 €

Kaupungin rakennuskannassa nousee vuosittain esiin investointiluonteisia tarpeita, joita ei ole osattu ennakoida talousarvion laadinnassa. Investointitarpeen laukaisijana voi olla yllätyksellinen vikaantuminen tai käyttäjän toiminnassa tapahtuva perusteltu muutos. Näihin tarpeisiin on joustava varata kokonaismääräraha, jonka käytöstä päättää toimitilat-tulosalueen johtaja toiminta- ja hankintasääntöjen päätösvaltarajausten mukaisesti.

Keskeiset vaikutukset:

Toimintapa luo joustavuutta kiireellisten korjaus- ja muutosrakentamisinvestointien päätöksentekoon, ja vähentää käyttötalouden kunnossapitomäärärahojen käyttöä investointiluonteiseen rakentamiseen.

Sähköauton lataukset, 200 000 € (0,7 M€)

Julkisten rakennusten yhteyteen tulee lakisääteisesti tuottaa tietty määrä sähköautojen latauspisteitä tai varauksia. Tuotanto on käynnistynyt 2023, ja sitä jatketaan 2024-2025.

Kulunvalvontajärjestelmän uusiminen, 500 000 € (1,2 M€)

Kaupungilla nykyisin käytössä olevan työajanseuranta- ja kulunvalvontajärjestelmä Esmikon tuki on päättymässä. Kaupunki on kilpailuttamassa uudet järjestelmät. Muutoksen yhteydessä rakennusten kulunvalvonta ja henkilöstön työajanseurantajärjestelmät eriytetään omiksi järjestelmikseen.

Jääurheilukeskuksen muuntaja, 200 000 € (0,2 M€)

Jääurheilukeskuksen muuntaja on käyttöikänsä päässä.

Keskeiset vaikutukset:

Jääurheilukeskuksen toimintavarmuus ja energiatehokkuus paranee.

Merkittävimmät riskit hankkeessa:

Toteuttamatta viivästyminen lisää riskiä järjestelmän häiriöille ja rikkoutumiselle.

TS 2025-2027

Talonrakennuksen taloussuunnitelman 2025– 2027 kokonaisbudjetti on 52,64 M€, jakautuen vuosittaisesti 14,29, 19,85 ja 18,49 M€. Suunnitelmavuosien suurimpia rakennushankkeita ovat Kasperin palvelutalon/Lintuviidan koulun ja päiväkodin peruskorjaus ja laajennus (17 M€, 2022-2028), Uimahallin laajennus (20-30 M€, hankesuunnittelussa tarkentuen, 2025-2027), Keskuskatu 32 talousrakennuksen ja musiikkiopiston tilojen peruskorjaukset osaksi Tammikampus –kokonaisuutta (11,5 M€, 2026-2028), Hyllykallion päiväkodin laajennus ja korjaukset (7,2 M€, 2024-2026) sekä Alakylän koulun laajennus (2,4 M€, 2025-2026).

TALOUSSUUNNITTELMA

VUOSILLE 2025 - 2027

TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2025 – 2027

1. YLEINEN TALOUSKEHITYS

Yleisessä taloudessa on isoja epävarmuuksia. Etenkin geopolitiikka varjostaa talouden kehitystä. Venäjän sota (alkoi 24.2.2022) Ukrainassa jatkuu yhä ja sitä seuranneet pakotteet seurannaisvaikutuksineen on merkittävä vaikuttava tekijä yleiseen talouteen. Maailmantalouden kasvu on hidastunut nopean kasvun jälkeen, mutta on yhä 3,0 % vuonna 2023 ja 2,9 % vuonna 2024, arvioi Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) syksyllä 2023. Yhdysvallat on toipunut taantumasta ja siellä talouden tunnusluvut näyttävät vahvemmilta kuin Euroopassa. Talouden kasvu on hiipunut Euroalueella 0,9 %:iin, ja on vuonna 2024 ainoastaan 1,5 %.

Euroopassa ja Suomessa ja taantuma on yhä todennäköisempi, ennakoi Valtiovarainministeriö 9.10.2023. Euroopan suurimman talousmahdin, Saksan talous on heikentynyt merkittävästi ja se tulee vaikuttamaan myös Suomen talouteen ja mm. vientinäkymiin niiden heikentymisenä. Energian hinta Euroopassa ja Suomessa on kääntynyt laskuun 2023 toisen vuosineljänneksen aikana, mutta riskejä energia-alalla on jatkossakin. Euroopan unionin hyväksymistä elvytystoimista (vihreän siirtymän investoinnit) huolimatta yleiset kasvun näkymät ovat toistaiseksi heikot.

Rakentaminen Suomessa on hiipunut ja on vuonna 2023 matalasuhdanteessa; myös kuluttajien usko tulevaan on heikentynyt merkittävästi. Huolta yleisessä taloudessa aiheuttaa sekin, jos rakennusalan matalasuhdanne leviää muille toimialoille. Kasvun hiipuminen näkyy mm. siinä, että Suomessa konkurssihakemuksia on ollut alkuvuonna 2023 eniten 15 vuoteen. Pidemmällä tähtäimellä Suomessa julkinen talous vaatii talouden tasapainottamista kestävyysvajeen ja velkaantumisen vuoksi ja toisaalta kykyä uudistua.

Maailman suurimpiin kuuluvan talousmahdin, Kiinan koronasulut ovat päättyneet, mutta muutoin kansainvälisissä kauppasuhteissa USA:n ja Kiinan välillä on isoja jännitteitä, myös Taiwan kiristää näiden maiden välisiä suhteita. Myös Israelissa on syksyllä 2023 sota käynnissä Gazan alueella Hamasin terrori-iskun seurauksena. Koronaepidemiaa ei enää vaikuta samaan tapaan yhteiskuntaan ja talouteen kuin vakavimpina vuosina 2020-2022. Turvallisuustilanne on kaiken kaikkiaan heikentynyt Euroopassa etenkin Venäjän toimien johdosta. Toisaalta Suomen turvallisuuspoliittista asemaa vahvisti Suomen liittyminen sotilasliitto Natoon. Ruotsi on tällä hetkellä ainoa Pohjoismaa, joka ei ole vielä Naton jäsen. Ruotsin Nato-jäsenyyden ratifiointi on kesken, koska Unkari ja Turkki eivät ole sitä vielä vahvistaneet. Suomen etu on, että Ruotsi olisi samassa sotilasliitossa Suomen kanssa.

Euroalueella inflaatio oli kesäkuussa 5,5 % (vrt. pohjainflaatio ilman energiaa ja ruokaa myös 5,5 %), Yhdysvalloissa 3,2 % ja Suomessa inflaatio oli 4,1 %. Inflaation uskotaan taittuvan, käännettä on ollut jo näkyvissä syksyn 2023 aikana. VM ennakoi Suomen vuoden 2023 keskimääräiseksi inflaatioksi 2,2 %.
Euroopan Keskuspankin ohjauskorkojen nostojen myötä korot ovat korkeammalla tasolla kuin vuosikausiin, esim. 12 kk euribor, joka on yleisin asuntolainojen viitekorko, on ylittänyt 4 %:n tason. Korkojen nousu on vaikuttanut negatiivisesti asuntokauppaan ja siten myös uuteen rakentamiseen. Rahoitusmarkkinoilla korkojen huipun arvioidaan saavutettavan vuoden 2023 loppuun mennessä, minkä jälkeen pitkään jatkunut korkojen nousu kääntyy pikkuhiljaa laskuksi. Tämä vaikuttaisi myönteisesti asuntokaupankin ja siten myös rakentamisen elpymiseen.

Työmarkkinatilanne on toistaiseksi pysynyt hyvänä, mikä vähentää nollakasvun tai taantuman negatiivisia vaikutuksia, mutta toisaalta pitkittää inflaatiota, koska hyvä työllisyystilanne ja työvoimapula osaajista enemmänkin liittyy yleisesti kasvukauteen kuin taantumaan.

Eriytymiskehitys on johtanut kuntien toiminnan ja talouden näkökulmasta hyvin erisuuntaisiin ja -asteisiin muutospaineisiin. Suurissa ja kasvavissa kunnissa investointipaineet ovat kovat, kun taas pienenevien lapsi- ja nuorisoikäluokkien kunnissa varhaiskasvatuksen ja koulutuspalveluiden tarve laskee ja haasteena on sopeuttaa sekä palveluverkkoa että toimintaa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta, todetaan Valtionvarainministeriön Kuntatalousohjelmassa.

Väestön ikääntyminen luo kestävyysvajetta. Tulojen ja menojen epätasapaino julkisella sektorilla korostaa palvelutarpeen ennakoivan suunnittelun ja investointien tarveharkinnan tärkeyttä. Eriytymiskehitys näkyy myös kuntien edellytyksissä järjestää lakisääteisiä palveluita. Eritoten kasvukaupungit investoivat, mikä haastaa lisäksi niiden rahoitusta. Ongelmat työvoiman saatavuudessa, kaupungistuminen sekä syntyvyyden pieneneminen edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja niin kunnissa kuin valtakunnallisestikin. Esimerkkinä tästä voidaan nähdä vuodesta 2025 voimaan astuva TE-uudistus.

Julkisten toimijoiden on syytä varautua ennakolta matalamman talouskasvun aikaan. Yleinen talouskasvu on hiipunut ja todennäköisesti joudutaan Suomessakin taantumaan jo loppuvuonna 2023, ennakoi Valtiovarainministeriö (VM). Myös työllisyyskehitykseen ja julkisen talouden velkaantumisen jatkumiseen sillä olisi negatiivisia vaikutuksia. VM (9.10.2023) ennakoi Suomen BKT:ksi vuonna 2024: 1,2 % ja vuonna 2025: 1,8 %. Muiden rahoituslaitosten ennusteet ovat samansuuntaisia, joskin asteen pessimistisempiä. Suomen pankki ennakoi ensi vuoden kasvuksi ainoastaan 0,2 %.

Taloudellisten ja mahdollisten yleistä turvallisuuta horjuttavien riskien toteutuminen Euroopassa tai sen läheisyydessä saattaa viivästyttää talouden odotettua elpymistä. Nollakasvun aika ja mahdollinen taantuma näkyvät nopeasti verotulojen kertymissä niitä merkittävästi heikentäen.

Investointiympäristön epävarmat näkymät voivat lykätä investointeja vielä enemmän eteenpäin tai estää niiden toteutumisen. Taloutta voi puolestaan kasvattaa se, jos riippumattomuutta fossiilisista polttoaineista tavoitellaankin nopeammalla aikataululla ja energiasektorin vihreät investointihankkeet lisääntyvät. Energiasiirtymään liittyviä investointisuunnitelmia on ennätyksellisen paljon, todetaan VM:ssä.

Julkisen talouden ennusteen merkittävimmät riskit liittyvät yleisen talouskehityksen epävarmuuteen. Venäjän hyökkäys Ukrainaan sekä siitä seuranneiden markkinahäiriöiden vaikutukset voivat heijastua julkiseen talouteen ennustettua enemmän. Vuonna 2022 Euroopan Unionin, ja yleensäkin Euroopan muiden maiden ja Yhdysvaltojen asettamat taloudelliset pakotteet Ukrainan sodan aloittamisen vuoksi Venäjää ja Valko-Venäjää kohtaan jäävät voimaan myös ensi vuonna, ja ehkä pidempäänkin.

Pidemmällä aikavälillä on oleellista tukea työllisyyttä, investointeja, tuottavuutta, kilpailukykyä ja vakaata julkista taloudenpitoa rakennepolitiikan keinoin.

Suomessa **bruttokansantuotteen** ennustetaan kehittyvän ajanjaksolla 2023-2027 seuraavasti (Lähde: VM):

2023	0,0 %
2024	1,2 %

2025	1,8 %
2026	1,7 %
2027	1,6 %

Nopea työllisyyden ja kulutuksen kasvu ovat kasvattaneet verotuloja ja vahvistaneet julkista taloutta vuosina 2021 ja 2022. Kun talouden kasvu on hidastunut, julkisen talouden alijäämät ja velkasuhde alkavat kasvaa uudelleen. Turvallisuuteen tehdyt lisäpanostukset ja alati kasvavat velanhoitokulut ovat pois muusta julkisesta rahankäytöstä ja kaventavat julkisen talouden ennestäänkin niukkoja puskureita. Keskipitkällä aikavälillä on näköpiirissä vaimeata kasvua.

Inflaatiokehityksen (kuluttajahinnat, muutos-%) ennustetaan Suomessa toteutuvan esitetyn mukaisesti vuoteen 2027 asti:

2023	6,2 %
2024	2,2 %
2025	1,7 %
2026	1,7 %
2027	1,6 %

Valtiovarainministeriö ennakoi kuluttajahintojen laskevan vuotuisesta 5,9 %:sta vuonna 2024 2,2 %:iin ja vuoteen 2027 mennessä sen alenemista 1,6 %:iin. Valtiovarainministeriö arvioi Suomessa inflaation laskevan Hyvänä tasona yleisen talouden kehityksen kannalta pidetään keskimäärin 2 %:n inflaatiota. Inflaation hidastamiseksi tehtävät toimet, mahdollinen taantuma Euroopassa ja yleisen talouden heikentyminen Suomessa saattavat heikentää talouskasvua jopa ennustettua enemmän. Kotimaisen kulutuksen kasvun taittuminen hidastaa myös inflaatiota kuluvan vuoden loppua kohden. Ansiotason nousuksi Suomessa ennakoidaan vuodelle 2024 3,5 % ja vuosille 2025-2027 keskimäärin 3,0-3,3 %.

Todennäköisestä taantumastakin huolimatta työllisyysasteen kehitykseksi arvellaan VM:ssä yhä nousevan 73,8 %:sta yli 75 %:iin vuoteen 2027 mennessä, osin kasvun, osin työllisyystoimiin panostamalla ja sosiaalietuuksia kiristämällä, mutta myös työikäisen väestön vähentyessä. Riskit työllisyysasteen putoamisesta ovat toisaalta myös kasvamassa johtuen yleisen talouden odotettua huomattavasti heikommasta kehitysnäkymistä. Yhteiskunnan eriytymisestä puolestaan kertoo se, että pitkäaikaistyöttömyys on yhä korkealla ja toisaalta on osaajista pulaa.

Työllisyysasteen ennustetaan kehittyvän 2023-2027 seuraavasti:

2023	73,8 %
2024	73,8 %
2025	74,3 %
2026	74,8 %
2027	75,2 %

Tilastokeskuksen seuraaman (vertailukelpoinen muiden Euroopan maiden työttömyyslukujen kanssa) **työttömyysaste**en ennustetaan kehittyvän ajanjaksolla 2023–2027 seuraavasti:

2023	7,1 %
2024	7,2 %
2025	7,0 %
2026	6,6 %
2027	6,4 %

Rahoitusmarkkinoilla näkyy keskuspankkien Yhdysvaltain FED:in ja Europan Keskuspankki EKP:n merkittävät ohjauskorkojen nostot vuosien 2022 ja 2023 aikana, jotta hyvin korkealle noussut inflaatio saadaan alemmalle tasolle. Yhdysvaltain ohjauskorot ovat syyskuussa 2023 välillä 5,25-5,50 % ja EKP:n talletuskorko 4,00 % ja muut ohjauskorot 4,50-4,75 %.

Koronostot jatkuvat myös vuonna 2023. Sekä lyhyet että pitkät markkinakorot ovat olleet historiallisen alhaisella tasolla, ja ovat olleet vuonna 2022 yli 2 % -yksikön kasvussa. Pidemmän tähtäimen ennuste pitkien korkojen (10 v) tasosta on Valtiovaraministeriössä noin 3 %:n taso, mutta rahamarkkinoilla on yhä poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Korkojen ennakoidaan laskevan ensi vuonna. Nykyinen korkea korkotaso näkyy yksityistenkin kuluttajien lainanhoitokulujen merkittävänä kasvuna osan aikaa ensi vuonna. Lisäksi julkisen talouden ehdolliset vastuut ja erityisesti takausten huomattava kasvu muodostavat riskin julkiseen talouteen.

Julkinen velkasuhde kasvaa läpi ennustejakson 2023-2027. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mittava alijäämä, väestön ikääntyminen, sekä kasvavat velanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin. Julkisyhteisöjen päivitetty alijäämä on 3,0 % eli noin 10 mrd. euroa vuoden 2027 tasolla, todetaan VM:n taloudellisessa katsauksessa (9.10.2023). Korkojen nousun pysähtyminen kuitenkin hälventää velanhoitokustannuksiin liittyvää epävarmuutta. VM:n ennuste perustuu oletukselle, että Venäjän hyökkäyssodan vaikutus talouteen pysyy nykyisellä tasolla. Sodan uusien käänteiden vaikutuksia Suomen ja Euroopan talouteen on vaikea ennakoida. Lisäksi ennuste on niin kutsutun muuttumattoman politiikan ura, eli se ei ennakoi parhaillaan muodostettavan hallituksen toimia. Uuden hallituksen toimet voivat vaikuttaa julkiseen talouteen merkittävästi.

Talouden kokonaiskuvassa vaikuttaa tulevaisuudessa se, että julkisessa taloudessa (valtio, hyvinvointialueet ja kunnat) vallitsee edelleen rakenteellinen menojen ja tulojen välinen epätasapaino.

Merkittävä sopeuttamistarve on edessä julkisessa taloudessa. Valtion talousarvion alijäämä on 11,5 miljardia euroa vuodelle 2024. Valtio tavoittelee 6+3 miljardin euron sopeutusta menoja leikkaamalla ja kasvua lisäämällä seuraavan kahdeksan vuoden aikana. Velkaantumisen vähentäminen on myös keskeistä. Suomella oli jo ennen koronakriisiä ja Ukrainan sotaa tuntuva julkisen talouden kestävyysvaje, joka johtuu mm. väestön ikääntymisestä.

2. SEINÄJOEN KAUPUNGIN KEHITYS

Vuoden 2024 talousarvio ja taloussuunnitelma 2025-2027 on laadittu siten, että talous on tasapainossa. Kaupungin kasvun ja vetovoiman uskotaan jatkuvan.

Talousarviovuoden onnistuminen ja erityisesti tulevien vuosien talouden kestävyys vaativat valmiutta uusiutua ja tehdä rakenteellisiakin muutoksia.

Taloudellisen tehokkuuden lisääminen on tärkeä tekijä talouden tasapainon saavuttamiseksi. Rakenteita ja palvelutasoa on rohjettava tarkastella sekä priorisoida mihin panostetaan ja milloin riittää vähempikin. Selvitysten tuloksia mm. kouluverkon suhteen on vietävä käytäntöön ja jatkettava muutoinkin hyvin alkaneen uudistumisen tiellä. Tasetta myös kevennetään mm. kaupungin ei-strategisesti tärkeitä kiinteistöjä tai omaisuutta myymällä.

Tämänhetkiset talousennusteet lähtevät siitä, että kasvu voi muuttua Suomen talouden taantumaksi. Talouskasvun merkittävä hidastuminen voi vaikuttaa myös Seinäjoen tulokertymiin tulevaisuudessa. Yleisessä taloudessa on epävarmuutta Ukrainan sodan seurauksena. Energiakriisin ratkaisut voivat epävakaassa turvallisuusympäristössä uusiutua, samoin kuin korkean inflaation jatkuminen ei ole pois suljettua. Koroissa korkotasoksi (esim. 10 v) ennakoidaan yli 3 %:ia lähivuosinakin. Valtion sopeutustoimista huolimatta julkiseen talouteen jää merkittävää kestävyysvajetta. Tämä näkyy mm. hyvinvointialueilla. Suurta vertoapua kunnillekaan ei ole odotettavissa valtiolta tai yleisestä talouden kasvusta talouden suunnitelmavuosina. Kunnissa on vuosina 2024-2027 keskimäärin 0,6-0,9 %-yksikön veronkorotuspaine, arvioi VM talouskatsauksessaan. Seinäjoen hyvän kehityksen jatkumisen kannalta on tärkeää, että tasapainottamistavoitteista pidetään kiinni myös suunnitelmavuosina ja että tarvittavat toimet tehdään ajoissa. Toiminnan on oltava vaikuttavaa ja kustannustehokasta sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Myös veronkorotusta joudutaan miettimään tämän rinnalla tulopohjaa vahvistavana tekijänä. Kaupungin rakenteellinen kestävyysvaje on yhä yli 5 milj. euroa.

Taloussuunnitelmavuosina 2025-2027 kaupungin talouden vahvistaminen näkyy vuosikatteissa ja tilikauden tuloksissa, edellyttäen että rakenteellisissa uudistuksissa onnistutaan. Myös lainamäärän kasvu taittuu ja kääntyy laskuun.

Vuoden 2021 talousarvion hyväksymisen yhteydessä esiteltiin kolme skenaariota Seinäjoen kaupungin talouden kehityksestä. Ne ovat yhä voimassa ja valittu paras skenaario on Seinäjoen tie kestävämpään talouteen.

Hyvällä taloudenpidolla ja ennakoinnilla turvataan vuoden 2023 jälkeisessä uudessa kuntarakenteessa kuntalaisten tarvitsemat kuntapalvelut ja infra myös tulevina vuosina.

Kuvio. Kolmen eri skenaarion kehityskulut 2019-2027:

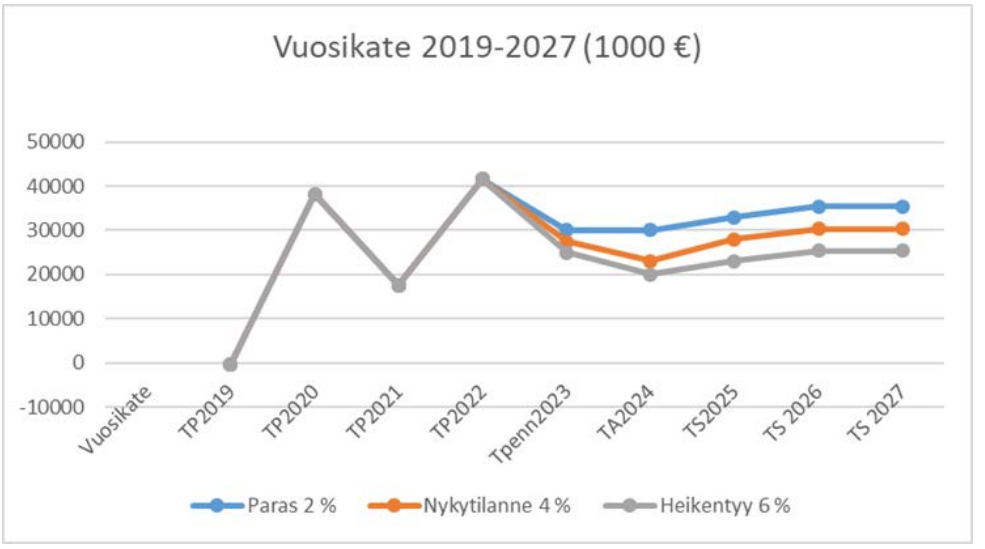

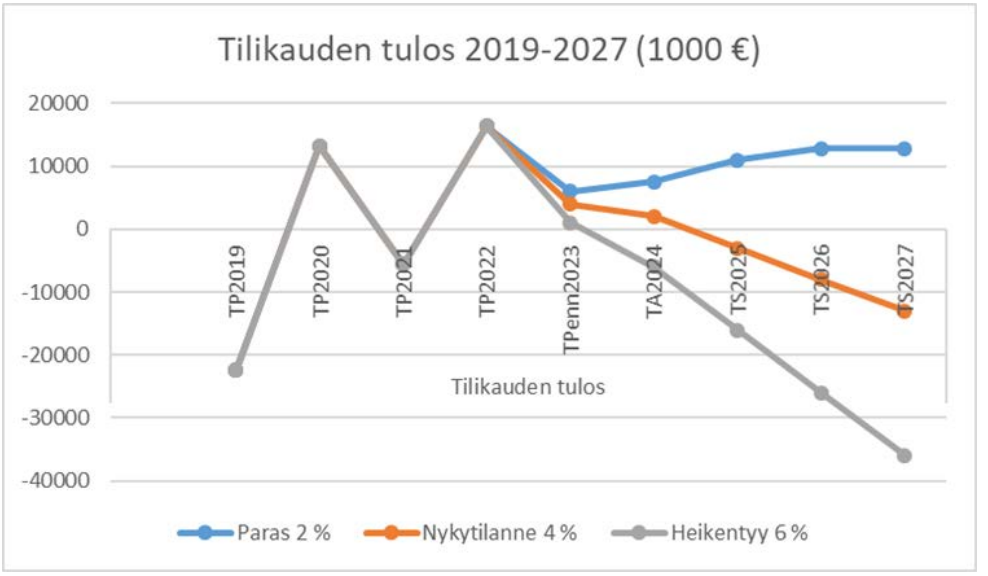

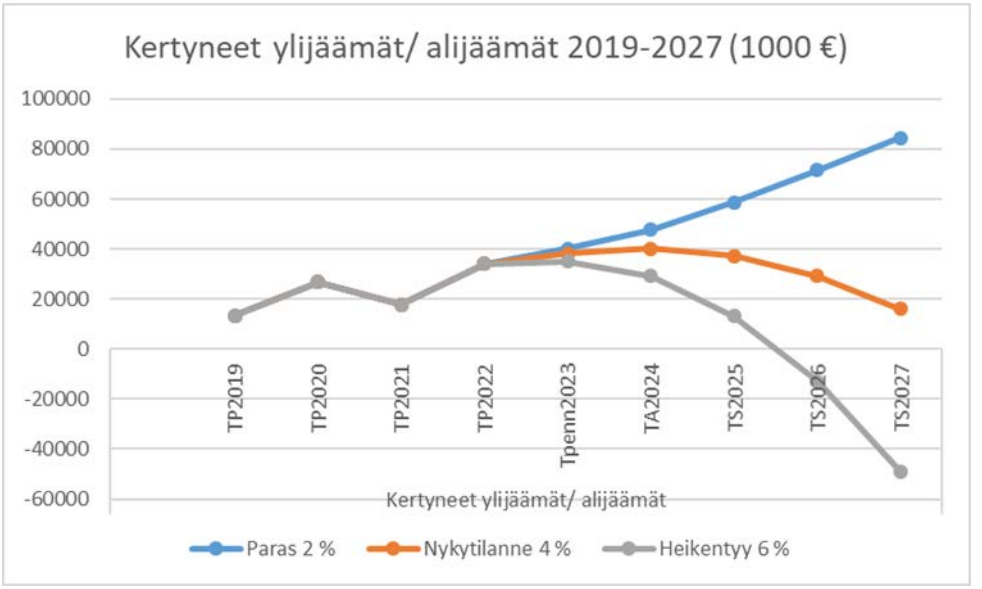

Osana vuoden 2021 talousarviota hyväksyttiin talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2021-2024. Hyväksytään, että ko. linjalla jatketaan myös vuosina 2024-2027 seuraavasti:

Paras skenaario vuosille 2021-2027, nykytilanne paranee ja talous saadaan tasapainoon. *Uudistumalla kaupunki kehittyy.*

Tavoitetaso, joka sisältää myös toimenpiteitä hyväksytään seuraavasti:

- Vuotuinen +10 milj. euron tulos, parempikin, jos tulot kehittyvät hyvinä. Tämä pidentää mahdollisuuksia lykätä veronkorotuksia. Myös velkaantuminen kääntyy laskuun ja on vastuidenkin kanssa alle 4 900 euroa/asukas jo taloussuunnitelmavuosien loppupuolella. Emokaupungin kumulatiivinen ylijäämä vahvistuu vuoden 2026 loppuun mennessä vähintään 60-70 milj. euroon. Kaupunkikonsernissa vastaavana ajankohtana kumulatiivinen ylijäämä vahvistuu vähintään 150-160 milj. euroon ja velkamäärä laskee alle 9 900 euroon/asukas vuokravastuutkin huomioituna.

- Toimintakate kasvaa vuonna 2024 enintään nykytason verran eli noin 4,5 % kuluvan vuoden tilinpäätösennusteeseen nähden johtuen tavanomaista korkeammasta inflaatiotasosta, Ukrainan sodan vuoksi alkaneesta taantuman uhan kasvusta Euroopassa ja valtakunnallisesta yli 3 %:n kunta-alan palkkausratkaisusta. Verotulojen arvioidaan kehittyvän ainoastaan kohtuullisesti vuonna 2024 johtuen yleisen talouden heikkenemisestä Euroopassa ja Suomessa.

- Jotta talous vahvistuu taloussuunnitelmavuosina 2025-2027, toimintakate voi kasvaa strategian mukaisesti vuotuisesti enintään 2,0 %/vuosi. Tämän tulee riittää kestävään kasvuun ja palvelujen järjestämiseen. Tulopuolta tarkastellaan menojen rinnalla. Jokainen prosenttiyksikkö nykytasosta kohti strategista tavoitetasoa tarkoittaa noin 2 milj. euron parannusta toimintakatteessa. Rakenteellinen sopeuttamistarve käyttötaloudessa on 5 milj. euroa.

- Seinäjoen verrokkikaupunkeihin nähden tavoite on olla parhaassa kolmannessa toimintakatevertailussa euroa/asukas. Vuoden 2024 talousarviossa toimintakate/asukas on 2 699 euroa.

- Toiminta, tavoitteet ja seuranta perustuvat voimassa olevaan kaupunkistrategiaan 2022-29: terveen ja tasapainoisen talouden vaatimus on myös uudessa strategiassa keskeinen kulmakivi kaupungin menestymiselle. Tavoitteet viedään osaksi konkretiaa myös talousarviotavoitteina. Vaikuttavuus, kustannustietoisuus ja uudistuminen ovat arkipäivää ja tasapainottamistoimet on viety toiminnan tasolle. Palvelutasosta ja -määrästä on mahdollista tinkiä väliaikaisesti talouden tasapainottamiseksi.

- Kaupunki henkii 2020-luvulla edelläkävijyyttä, yrittäjämäisyyttä, rohkeutta uudistua sekä tarkastelee systemaattisesti palvelurakenteita etsien parasta toimintatapaa. Digitalisaatiota hyödynnetään palveluissa ja palveluprosesseissa sekä tiedolla johtamisessa. Henkilöstö on mukana uudistamassa, hyvä johtaminen ja osaaminen näkyvät kaikessa tekemisessä. Henkilöstöohjelmaa ja -suunnitelmaa 2024-2027 hyödyntäen haetaan optimitaso koko kaupungin henkilöstömäärän kehittymiselle siten, että kokonaishenkilöstömäärä henkilötyövuosina voi myös vähentyä vuoden 2023 tasosta vuosina 2024-2027.

- Nettoinvestoinnit ovat noin 30-35 milj. euron tasolla, kunnes on mahdollisuuksia jälleen panostaa enemmänkin. Mm. asemanseutu kehittyy ja siihen

saadaan mukaan myös muuta ulkoista rahoitusta, samoin kuin muihinkin investointeihin. Edunvalvonnan merkitys korostuu. Erikseen laaditaan päivitetty investointisuunnitelma vuoteen 2026 asti vaikuttavuusarvioineen osana tasapainotustoimia.

Taulukko. Parhaan skenaarion tuloslaskelma vuosille 2024-2027.

Talousarvion tuloslaskelmaosa, 1000 €							Talousarvio		Suunnitelmavuodet 2025-2027		
		TP2021	TP2022	TAmuut. 2_2023	Ennuste 1-12/2023 4.10.2023	Tot-%	TA-2024	Muutos-% vrt. tpenn.	TS-2025	TS-2026	TS-2027
TOIMINTATUOTOT											
	Myyntituotot	53 128	55 276	24 027	24 300	101,1 %	25 623	5,4	26 316	26 974	27 648
	Maksutuotot	21 412	21 132	10 099	9 600	95,1 %	8 784	-8,5	9 000	9 100	10 000
	Tuet ja avustukset	16 868	11 022	5 199	5 500	105,8 %	4 171	-24,2	5 000	6 000	6 400
	Muut toimintatuotot	41 641	57 310	40 023	39 000	97,4 %	42 301	8,5	43 500	48 500	49 470
	Toimintatuotot yht.	**133 049**	**144 740**	**79 348**	**78 400**	98,8 %	**80 880**	**3,2**	**83 816**	**90 574**	**93 518**
									3,6 %	**8,1 %**	**3,3 %**
TOIMINTAKULUT											
	Palkat ja palkkiot	-169 165	-177 312	-106 174	-106 800	100,6 %	-112 718	5,5	-117 227	-121 916	-125 573
	Henkilöstösivukulut	-40375	-41942	-24 560	-24 800	101,0 %	-25 855	4,3	-26 935	-28 012	-29 132
	Palvelujen ostot	-212 738	-225 701	-52 407	-52 100	99,4 %	-52 675	1,1	-54 000	-56 879	-58 585
	Aineet, tarvikkeet ja tava	-26 892	-28 494	-20 734	-20 700	99,8 %	-20 972	1,3	-19 900	-20 400	-21 000
	Avustukset	-28 716	-21 426	-10 556	-10 550	99,9 %	-10 861	2,9	-10 962	-11 500	-12 000
	Muut toimintakulut	-44 940	-46 322	-36 193	-36 000	99,5 %	-38 076	5,8	-38 838	-39 614	-40 407
	Toimintakulut yht.	-522 818	-541 197	**-250 625**	**-250 950**	100,1 %	**-261 158**	4,1	**-267 860**	**-278 321**	**-286 698**
									2,6 %	3,9 %	3,0 %
TOIMINTAKATE		-389769	-396458	**-171 277**	**-172 550**	100,7 %	**-180 278**	**4,5**	**-184 044**	**-187 747**	**-193 179**
									2,1 %	2,0 %	2,9 %
Verotulot											
	Kunnan tulovero	231 654	250 921	121 200	121 200	100,0 %	124 000	2,3	131 000	136 240	141 690
	Kiinteistövero	26 864	29 046	28 300	30 300	107,1 %	31 500	4,0	32 000	33 280	33 946
	Yhteisövero	24 215	26305	16 000	16 000	100,0 %	15 500	-3,1	15 900	16 850	17 000
Valtionosuudet		115 616	123 666	30 500	30 500	100,0 %	25 000	-18,0	28 625	29 484	30 368
Rahoitustuotot ja -kulut											
	Korkotuotot	5 200	5 040	4 464	4 464	100,0 %	6 000	34,4	6400	6000	5750
	Muut rahoitustuotot	4 957	5 531	4 742	4 742	100,0 %	6 942	46,4	6450	5700	5700
	Korkokulut	-917	-2 174	-6 000	-6 500	108,3 %	-6 500	0,0	-5500	-4500	-4500
	Muut rahoituskulut	-307	-346	-355	-355	100,0 %	-355	0,0	-300	-300	-300
VUOSIKATE		17512	41532	**27 575**	**27 801**	100,8 %	**21 809**		**30 531**	**35 007**	**36 474**
									Nettoinvestoinnit n. 34-39 Meur		
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		**-23 101**	**-25 230**	**-22 500**	**-23 800**	105,8 %	**-21 700**		-22 300	-22 500	-23 500
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT											
	Satunnaiset tuotot										
	Satunnaiset kulut										
TILIKAUDEN TULOS		**-5 589**	**16 302**	**5 075**	**4 000**		**109**		**8 231**	**12 507**	**12 974**
		35	**35**		35			TA2024 vuosikate 21,8 milj. €, tulos 108 600 €, v. 2025-27 30-36 milj. €			
		-1	**2**					TA2024: Vuosikate kattaa poistot 100%:sti.			
								TA2024-nettoinvestoinnit 34,9 milj. €, 2025-2027: n. 34-39 milj. €/v			
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		**-5 556**	**16 338**	**5 075**	**4 035**		**109**	Lainamäärä v. 2024 on 338,4 milj. euroa (5066 €/as)			

Kuvio. Lainakannan kehitys 2019-2027 ennuste parhaan skenaarion mukaisesti. Lainakanta pienenee vuoden 2027 loppuun mennessä alle 330 milj. euroon.

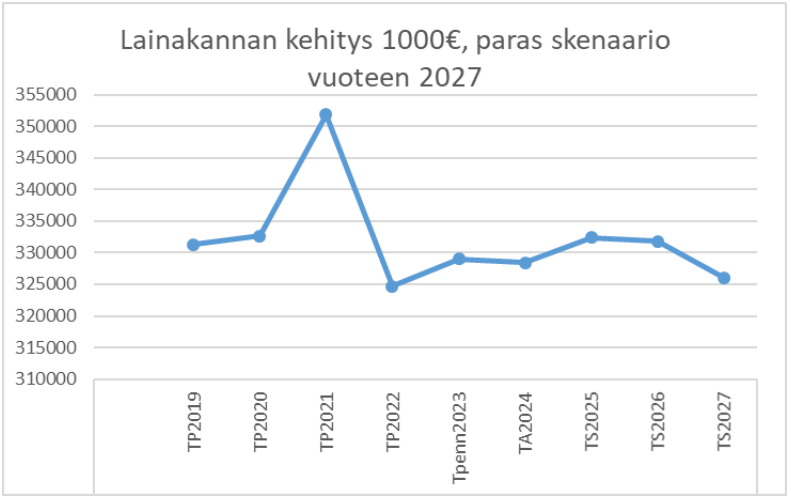

Talouden tasapainottamista tukee, että kaupungin kasvu jatkuu hyvänä, noin 1 %:n tasolla ja imago pysyy vahvana ja mahdollisesti vahvistuu. Kasvu tuo lisätuloja ja synergiaetuja palvelujen järjestämiseen. Kaupungilla on palvelut kunnossa, on varaa investoida ja enemmän mahdollisuuksia pärjätä tulevaisuudessa. Kaupungin kiinnostavuus myös vahvistuu, oli sitten kyseessä yritykset tai ihmiset. Ja kaupunkistrategiassa edellytetty tasapainoinen talous saadaan kestävälle perustalle.

Seinäjoella on rakenteelliseen kestävyysvajeen lisäksi kasvavaa painetta kunnallisveron nostamiseen. Osana talouden tasapainottamistoimia erikseen pohdittavaksi tulee suunnitelmavuosien alkupuolella mahdollinen kunnallisveron nostaminen, jotta nykyistä vahvempi tulopohja kustannustietoisen uudistavan toiminnan rinnalla mahdollistaisi Seinäjoella vuosikatteen nostamisen nykyistä korkeammalle, jopa 35-40 milj. euroon, ja siten se tukisi strategista tavoitetta 10 milj. euron vuotuisiin tuloksiin, mutta myös mahdollisuutta nykyinvestointitason nostamiseen vastaavalle tasolle vuosikatteen kanssa.

Strategian tavoite tasapainoisesta taloudesta viedään käytäntöön erikseen määriteltyinä konkreettisina toimina kaikilla toimialoilla ja siten osaltaan vahvistetaan kasvukaupungin mahdollisuuksia sekä panostaa laadukkaisiin ja vaikuttaviin palveluihin että toisaalta vaikuttavaan investoimiseen. Tarkastellaan myös kaupungin organisaatiota, miten se vastaa tulevaisuuden kehitysnäkymiin ja miten toiminta on vaikuttavaa ja kustannustehokasta sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä: kouluverkkoselvitys, lukioverkkoselvitys sekä tukipalveluissa hankintapalvelujen ja siivous- ja ruokahuoltopalvelujen mahdollinen uudelleen organisointi. Ko. selvitysten pohjalta tehdään erikseen päätökset rakenteellisista toimenpiteistä.

Yhteinen missio on pitää Seinäjoen kaupunki menestyjien joukossa ja kiinnostavana kaupunkina myös tulevaisuudessa.

Samalla kun taloutta tasapainotetaan, kaupungin hyvästä pito- ja vetovoimasta halutaan pitää kiinni, ja päinvastoin vahvistaa sitä myös suunnitelmakaudella ja tämän jälkeenkin.

Todetaan erikseen, että kuntien uusista tehtävistä merkittävin on vuonna 2025 alkava **valtakunnallinen TE-uudistus**, jossa kunnille siirtyy kokonaisuudessaan järjestämisvastuu työllisyyspalveluista. Seinäjoki on mukana yhtenä järjestämisalueena vastuukuntamallilla yhteistyössä Ilmajoen ja Isokyrön kanssa; mahdollisesti järjestämisalue voi olla laajempikin, mikäli ministeriö niin päättää. TE-uudistus vahvistaa kuntien elinvoimapalvelujen roolia ja palveluita, lisää tällä kentällä merkittävästi kuntien vastuuta. Rahoitus valmistellaan ministeriössä siten, että se olisi mahdollisimman kustannusneutraali valtiolle ja kunnille, ja toisaalta siten, että syntyy kannusteita tehokkaaseen työllisyydenhoitoon. Vuonna 2024 toteutetaan ministeriön ohjauksessa yhteistyössä kuntien ja muiden alueen työllisyystoimijoiden kanssa valmistelut uuteen kunnalliseen työllisyydenhoidon malliin siirtymiseksi.

Suunnitelmavuosien luvuissa ei ole mukana Te-uudistuksen vaikutukset tulo- ja menopuolelle. Uusiin tai laajeneviin tehtäviin valtio on luvannut osoittavansa täyden 100 %:n valtionosuuden, ja että valtion päättämät veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille. Te-uudistuksen oletetaan olevan kustannusneutraali.

Asukasluvun kasvu on vuosittain noin 500 - 700 henkilöä, joka on noin 0,7-1,0 % vuodessa. Kaupunki on väestöennusteiden mukaan eniten kasvavien joukossa. Kaupungistuminen ja mm. Seinäjoen hyvä sijainti pääradan varrella tukee tätä kehitystä. Uudenlaisista osaajista, etenkin kansainvälisistä osaajista odotetaan olevan pulaa jo lähitulevaisuudessa, minkä tähden Seinäjoella on tärkeää panostaa myös osaamisen

vahvistamiseen. Seinäjoen elinvoimaisuus näkyy. Erinomainen kehitys elinkeinoelämässä on jatkunut, tämä näkyy mm. vilkkaana rakentamisena, yli 100 %:n työpaikkaomavaraisuutena ja hyvänä yritysmäärä- ja työllisyyskehityksenä.

Asukasluvun ennustetaan kehittyvän suunnitelmakaudella seuraavasti (asukasluku ja kasvu-%) Seinäjoen kaupunki:

Asukasluvun kehitys		%
31.12.2021	64743	0,7
31.12.2022	65323	1,0
31.12.2023	66150	1,0
31.12.2024	66800	1,0
31.12.2025	67500	1,0
31.12.2026	68200	1,0
31.12.2027	68900	1,0

3. SEINÄJOEN KAUPUNKISTRATEGIA 2022 – 2029

Kaupunginvaltuusto on 20.6.2022 hyväksynyt Seinäjoen kaupunkistrategian vuosille 2022–2029.

Taulukko. Seinäjoen kaupunkistrategian tavoitteet.

Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki	Vetovoimainen Seinäjoki	Palveleva Seinäjoki	Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki
Yrittäjyyskaupunki 2.0	Uudistuva ja viihtyisä kaupunkikeskusta	Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelut	Hyvän tekemisen ja johtamisen Seinäjoki
Suomen ruokapääkaupunki, merkittävä teknologiateollisuuden keskittymä ja kansainvälisen liiketoiminnan kasvualusta	Kaupunki Suomen kasvukäytävällä	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Tasapainoinen talous
Kehittyvä tapahtuma-, ostos- ja kulttuurimatkailun kaupunki	Laadukas ja elinvoimainen asuinympäristö	Työllisyys	Kaupunkikonserni
Järjestö ja seurayhteistyö	Opiskelijalle paras kaupunki	Kotouttaminen	Digiälykäs kaupunki
Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa			Seinäjoki kasvaa kestävästi ja elää ekoviisaasti
Maakunnallinen, kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö			

Strategian mukaan kaupungin visio on:

> ***Seinäjoki on valtakunnallinen kasvukeskus, jossa kaupunki, yrittäjät ja yhteisöt rakentavat osaavaa, innostavaa ja turvallista kaupunkia.***

Kaupungin arvot ovat:

> ***Tahto, rohkeus ja vastuullisuus***

Strategiset valinnat ovat:

Yrittäjyyden ja yhteistyön Seinäjoki
- *yrittäjyyskaupunki 2.0*
- *arvostusta ja tukea seura- ja järjestötyölle*
- *hyvät palvelut asukkaille yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa*
- *menestystä maakunnallisella, kansallisella ja kansainvälisellä yhteistyöllä*

Vetovoimainen Seinäjoki
- *uudistuva ja viihtyisä kaupunkikeskusta*
- *kaupunki Suomen kasvukäytävällä*
- *laadukas ja elinvoimainen kaupunkiympäristö*
- *opiskelijalle paras kaupunki*

Palveleva Seinäjoki
- sivistystä, kulttuuria ja hyvinvointia
- hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- vastuuta työllisyydestä
- kotouttamisen edistäminen

Hyvän johtamisen ja tasapainoisen talouden Seinäjoki
- *hyvän tekemisen ja johtamisen Seinäjoki*
- *Kasvun ja investoinnit turvaava talous*
- *kaupunkikonsernin palvelut tukevat koko kaupungin onnistumista*
- *digiälykäs kaupunki*
- *Seinäjoki kasvaa kestävästi ja elää ekoviisaasti.*

Hyväksytty kaupunkistrategia ohjaa toimialojen budjetointiprosessia ja tavoiteasetantaa sekä palveluissa että investoinneissa.

Tavoitteissa läpileikkaavana teemana on asiakaslähtöisyys ja vaikuttavuus, ja että asetetut tavoitteet ovat mitattavia ja johdettu kaupunkistrategiasta. Uusia tapoja toimia palveluissa edistetään kaikilla toimialoilla systemaattisesti.
Myös ympärillä oleva globaali muutos, mm. kehittynyt teknologia mahdollisuuksineen sekä kestävän kehityksen vaade haastavat kaupunkia uudistumaan.

Strategisten tavoitteiden rinnalla yleisen taloustilanteen epävarmuus yhdessä turvattomuuden kasvun Ukrainan sodan ja sitä seuranneiden Venäjäpakotteiden myötä riittävä varautuminen on myös tärkeä. Varautumisharjoitusten määrää on lisätty.

Talousarviotavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, että ne on johdettu kaupunkistrategiasta. Tavoitteena on, että vuoden 2024 talousarviossa kaikilla palvelualueilla kaupunkistrategia näkyy mahdollisimman vahvasti tavoiteasetannassa ja konkreettisissa toimissa, kun talousarviota toteutetaan.

Kestävän kehityksen edistäminen. Seinäjoen kaupunki on kuulunut kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS) jo edellisellä sopimuskaudella 2008-2016 ja nykyinen sopimuskausi on voimassa 2017-2025. Sopimuksessa energiankulutusta on sitouduttu vähentämään lähtötilanteen noin 80 000 MWh 7,5 % eli noin 6000 MWh vuoteen 2025.

Seinäjoen kaupunki on laatinut nyt myös tuleville vuosille erillistä energiansäästöohjelmaa, jota tullaan edelleen noudattamaan. Muun muassa hukkalämpökohteita etsitään aktiivisesti hyödynnettäväksi.

Kestävän liikkumisen toimenpideohjelma (SUMP) on Seinäjoen kaupungin valtuusto hyväksynyt. Siinä esitettyjä toimenpiteitä tullaan tekemään myös suunnitelmavuosina 2025-2027 niiltä osin, kuin vain kaupungin talous antaa myöten. Seinäjoella on menossa isoja hankkeita, kuten aseman seutu, joka omalta osaltaan parantaa myös julkisen liikenteen edellytyksiä ja matkaketjuajattelua. Seinäjoen jatkaa toimenpiteitä myös aseman seudun ympärillä katuverkon osalta parantaakseen palveluiden saavutettavuutta, keskustan viihtyisyyttä ja sujuvoittaakseen eri kulkumuotojen käyttöä. Toimenpideohjelmassa tavoitteena oli tasapainoisesti kehittää kaikkia liikkumismuotoja, ohjata ja kannustaa siirtymään kohti kestävämpiä tapoja liikkua, sekä pienentää liikenteen ympäristövaikutuksia. Tässä onnistuttiin ja asiakirja antaa konkreettisia kehittämisen eväitä myös tuleville vuosille.

Seinäjoen kaupunki palkittiin vuonna 2023 Suomen ympäristökeskuksen vuoden HINKU-teko (kohti hiilineutraalia kuntaa) palkinnolla. Palkinto myönnettiin Iliman palttoota ja rasoja –hankkeen ansiokkaalle työlle, jossa kiinteistöautomaation uudelleen ohjelmoinnilla saavutettiin merkittäviä säästöjä energiankulutuksessa samoin kuin päästövähennyksiäkin. Kiinteistöjen lämpötilaa ja ilmanvaihtoa pudotettiin noin 2-3 asteella käyttöajan ulkopuolella. Hankevaiheessa oli mukana noin 40 kaupungin omistamaa kiinteistöä, jotka olivat jo valmiiksi automaatiovalvonnan piirissä. Hankkeeseen valitut kiinteistöt vastaavat noin 63 % kaupungin omistamien kiinteistöjen kaukolämmön kokonaiskulutuksesta. Säästöpotentiaali vuositasolla on noin 1500 MWh, eli euroissa noin 100 000 euroa.

Perusopetuksessa toimivat kestävän kehityksen koordinaattorit, jotka ovat saaneet päivitettyä peruskouluille suunnatun ympäristöohjelman ja jalkauttaneet kouluille ekoajattelua. Koordinaattorit ovat mukana monissa kestävää kehitystä edistävässä toimissa.

- Esimerkillistä toimintaa kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseksi on tehty mm. Seinäjoen kaupungin kirjastolla, jossa on aktiivista toimintaa, mm. hiilijalanjälkeä lasketaan osana hanketta ja työntekijöitä perehdytetään ympäristöasioihin.
- Yhdessä päiväkodissa ja koulussa pilotoidaan nykyistä kattavampaa jätteiden lajittelua ja kokemusten avulla pyritään hyviä käytäntöjä laajentamaan muillekin kouluille ja päiväkodeille.
- Ruokapalveluissa kehitetään ruokahävikin vähentämistä entisestään ja samoin harkitaan hävikkiruuan myyntiä.
- Kaupungissa on saatu henkilöstölle myös polkupyöräetu käyttöön. Tämä on kannustanut ja kannustaa edelleen esimerkiksi sähköpyörän hankintaan ja sitä kautta tekemään, vaikka työmatkoja ekologisesti, terveellisesti ja hyvin voiden.
- Hankintapalveluissa on myös alkanut modernit hankinnat -hanke, jolla tavoitellaan hankintojen vaikuttavuuden ja vastuullisuuden parantamista. Tähän mahtuu myös kestävän kehityksen teemat, joiden merkitys myös hankinnoissa edelleen kasvaa.
- Myös tiedolla johtamista kehitetään edelleen. Siinä tullaan talouden ja henkilöstöhallinnon lukujen jatkoksi huomioimaan myös mm. hiilidioksidipäästöihin ja energiankulutukseen liittyvää dataa. Työn näkyväksi tekeminen on tärkeää ympäristöasioissa.

Seinäjoen kaupungin tavoite on vähentää hiilidioksidipäästöjään 80 % vuoteen 2030 mennessä.

Seinäjoen kaupungilla on kotisivuillaan ”kestävä kehitys” –internet-osio. Seinäjoki kannustaa myös kaupunkilaisiaan samanlaisiin tekoihin, mitä kaupunki pyrkii itsekin tekemään.

Kaupungin talouden tavoitteet on kirjattu seuraavasti:

TAVOITE
Tasapainoinen talous mahdollistaa kasvavan kaupungin palvelut ja investoinnit.

Kaupunkikonsernin talous pysyy tasapainossa ja omistajaohjauksella tuetaan kaupunkistrategian tavoitteiden toteutumista.

TOIMENPITEET
Tasapainoinen talous saavutetaan hallitsemalla toimintamenoja, parantamalla palvelujen tuottavuutta ja mitoittamalla investointitaso tulorahoituksen mukaiseksi. Tulopohjaa vahvistetaan aktiivisella elinkeinopolitiikalla ja osaamisperustaa vahvistavilla tulevaisuusinvestoinneilla.

Hankinnat edistävät aitoa kumppanuutta alueen yritysten kanssa. Hankinnoissa huomioidaan taloudellisuus, kestävyys ja vastuullisuus. Hankintoja toteutetaan hankintojen strategisen toimenpideohjelman 2021–2025 mukaisesti.

Kaupunkikonsernin sisällä yhteistyötä tiivistetään kaupunkikonsernille asetettujen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kaupunkikonsernin

tiloja käytetään tehokkaasti ja kaupunkikonsernin kokonaisetu huomioiden.

Kaupungin tytär- ja osakkuusyhteisöjen omistamisen on palveltava kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista. Omistuksesta voidaan luopua, mikäli omistaminen ei palvele näitä tavoitteita.

Strateginen tuotantoinfra, verkosto ja kiinteistöt ovat kaupunkikonsernin omistuksessa.

Kaupunkikonsernin sisäisten palvelujen hinnan ja laadun pitää olla kilpailukykyisiä markkinoilta saataviin palveluihin. Kaupungin omistajuutta arvioidaan säännöllisesti.

Talouden tasapainon kehitystä seurataan seuraavilla mittareilla:

- *Toimintakatteen muutos-%: enintään 2 % vuodessa*
- *Investointien tulorahoitus (vuosikate/nettoinvestoinnit), %: väh. 100 %*
- *Konsernin investointien tulorahoitus (vuosikate/nettoinvestoinnit), %: väh. 100 %.*
- *Tilikauden tulos: vähintään 10 miljoonaa euroa*
- *Omavaraisuusaste, %: vähintään 40 %*
- *Taseen kertynyt ylijäämä: vähintään 25 miljoonaa euroa*
- *Lainat ja vuokravastuut €/asukas: enintään 4 900 euroa*
- *Konsernitaseen kertynyt ylijäämä: vähintään 100 miljoonaa euroa*
- *Konsernin omavaraisuusaste, %: vähintään 40 %*
- *Konsernin lainat ja vuokravastuut €/asukas: enintään 9 900 euroa.*

4. TALOUSSUUNNITELMA 2025 – 2027

Kuntalain taloutta koskevat uudet säädökset tulivat voimaan 1.5.2015. Lain 110 §:ssä on säädökset talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelusta.

Talousarvio ja -suunnitelma
Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin.

Tässä asiakirjassa vuoden 2024 talousarvioon on liitetty taloussuunnitelma vuosille 2025–2027. Taloussuunnitelmassa selvitetään kaupungin tulevaa talouskehitystä, joka perustuu tarkasteluun käyttömenojen kehityksestä sekä arviointeihin tulojen ja vieraan pääoman kehitykseen liittyvistä seikoista. Lisäksi taloussuunnitelma sisältää investointiohjelman tuleville vuosille.

4.1 Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosa osoittaa, kuinka tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, rahoituskustannuksiin sekä omaisuuden kulumisen edellyttämiin suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Talousarviosta ja taloussuunnitelmasta laadittu tuloslaskelmaosa on esitetty jäljempänä.

Tuloslaskelmaosan toimintatulot ja -menot perustuvat tarkasteluun tulojen ja menojen kehityksestä. Toimintatulojen osalta liikkumavara tulojen lisäyksen suhteen on varsin pieni. Tavoitteena kuitenkin on, että kaupungin omia tuloja pyritään jatkuvasti lisäämään ja tulojen ennustetaan kasvavan lievästi kustannuskehitystä nopeammin.

Toimintamenojen kasvun sääteleminen on keskeisin asia, kun pyritään turvaamaan riittävän korkea vuosikatetaso. Strategian mukainen tavoitetaso on vähintään 30 mil-

joonaa euroa. Toimintamenojen kasvua pyritään hillitsemään taloussuunnitelmavuosina palvelujen tuottamiseen liittyviä rakenteita, prosesseja ja palvelutuotantomalleja kehittämällä. Tavoitetasona on enintään 2,0 %:n vuotuinen kasvu.

Kaupunkikonsernia kehitetään edelleen talouden ohjauksen ja palvelutuotannon kehittämisen näkökulmasta. Painopistealueina on kaupunkikonsernin yhtiöiden, yhteisöjen ja säätiöiden kokonaisuudenhallinnan parantaminen, toimiva ja tehokas omistajapolitiikka, velkakehitys ja takausperiaatteet.

TE2025-uudistuksen (kunnallinen työllisyydenhoito) vaikutusta ei ole suunnitelmavuosien tuloslaskelmissa huomioitu. TE-uudistuksen vaikutukset tulevat olemaan tulojen ja menojen tasapainon osalta kustannusneutraalit, on todettu Valtiovarainministeriön talouskatsauksessa syksyllä 2023. Rahoitus niihin tarkentuu myöhemmin. Uudistus on joka tapauksessa merkittävä ja vahvistaa kunnan palveluvalikoimaa.
Kuntien yleisen talouskehityksen kannalta on tärkeää, että valtio ei omilla toimenpiteillään heikennä kuntien taloudellista asemaa ja että lisävelvoitteiden hoitamiseksi kunnille osoitetaan tarvittava täysimääräinen rahoitus.

Toimintatuottojen on arvioitu kehittyvän seuraavasti:

Toimintatuotot (1 000 €)

2024	2025	M-%	2026	M-%	2027	M-%
80 880	83 816	3,6 %	90 574	8,1 %	93 518	3,3 %

Toimintatulotavoite on realistinen, osa tavoitteesta saavutetaan volyymin kasvun avulla, osa myyntituotoilla (myyntiohjelma 2022-2027) ja osa joudutaan varmistamaan maksuperusteiden tarkistuksilla.

Toimintamenot kehittyvät seuraavasti:

2024	2025	M-%	2026	M-%	2027	M-%
-261 158	-267 860	2,6 %	-278 321	3,9 %	-286 698	3,0 %

Henkilöstösuunnitelmaa hyödyntäen haetaan optimitaso koko kaupungin henkilöstömäärän kehittymiselle. Henkilötyövuosien kehitystä seurataan. Eläköitymisen ennuste vuosille 2023-2027 (lähde: Kevan tilastot) on noin 70-80/ vuosi.

Vakituisen henkilöstömäärän lisääntyminen suhteessa määräaikaiseen henkilöstöön antaa työyhteisöille vakautta ja vapauttaa resurssia tehokkaaseen työhön jatku-vaan vaihtuvan henkilöstön perehdyttämisen prosessien sijaan. Tarkoituksenmukaista on pitää tavoitteena Seinäjoen kaupungin strategian mukaista vakituisen henkilöstömäärän osuuden nostamista yli 80 %:iin kokonaishenkilöstömäärästä.

Toimintaympäristön muutos on huomioitava ja kiinnitettävä kaupunkistrategian mukaisesti erityistä huomiota osaavan työvoiman saatavuuteen ja osaamisen päivittämiseen samalla, kun panostetaan hyvään johtamiseen ja työhyvinvoinnin edistämiseen. Kaupunkistrategiaa on täsmennetty henkilöstön osalta laaditulla henkilöstöohjelmalla, joka sisältää henkilöstöä koskevat keskeiset linjaukset, tavoitteet ja toimenpiteet.

Henkilöstökulujen määrittelyssä on käytetty taloussuunnitelmavuosina alla olevan taulukon mukaisia arviointeja. Henkilöstökulujen kehityksessä on ennakoitu palkkamenoissa valtakunnalliset sopimusuudistukset ja niiden vaikutusta. Valmistelussa on

lähdetty siitä, että henkilöstön luonnollinen poistuma, eläköityminen ja muu poistuma, käytetään hyväksi henkilöstörakenteen kehittämisessä. Mahdollisia toimintojen ulkoistamisia ei ole ko. arvioissa huomioitu.

Henkilöstömenot (1 000 €)

2024	2025	M-%	2026	M-%	2027	M-%
138 573	144 161	4,0 %	149 928	4,0 %	154 706	3,2 %

Palvelujen ostojen määrän arvioidaan kasvavan suunnitelmavuosina vuositasolla maltillisesti. Perusteluna tähän ovat rakenteelliset uudistukset ja toimintatapojen muutokset. Tavoitteena on kaikessa toiminnassa myös taloudellisuus ja kustannustehokkaampi toiminta sekä panostaminen vaikuttavimpiin palveluihin. Myös digitalisaation ja tiedolla johtamisen hyödyntämistä toiminnassa lisätään.

Tavoite edellyttää kaupungin palveluissa tiukkaa menojen säätelyä ja toiminnan uudistamista. Samoin tavoitteen saavuttaminen edellyttää hyvää kilpailuttamista, markkinoiden hyödyntämistä ja hyvää ostopalvelujen käytön hallintaa.

Palvelujen ostomäärät kehittyvät suunnitelmavuosina seuraavasti:

Palvelujen ostot (1 000 €)

2024	2025	M-%	2026	M-%	2027	M-%
-52 675	-54 000	2,5 %	-56 879	5,3 %	-58 585	3,0 %

Toimintakate ja toimintatulojen ja -menojen suhde sekä vuosikate muodostuvat edellä todettujen suunnittelulähtökohtien pohjalta seuraavasti
(1 000 € ja %):

	Toimintakate	Toimintatulot/ Toimintamenot	Vuosikate
2024	-180 278	-31,0 %	21 809
2025	-184 044	-31,3 %	30 531
2026	-187 747	-32,5 %	35 007
2027	-193 179	-32,6 %	36 474

Tavoitteena on enintään 2,0 %:n vuotuinen toimintakatekasvu. Taloussuunnitelman tavoiteasetannassa on lähdetty siitä, että tulot suhteessa menoihin ovat tasapainossa ja että vuosina 2025-2027 vuosikate ylittää merkittävästi strategiatason (vähintään 30 milj. euroa). Tällöin vuosikate kattaa poistojen lisäksi suurelta osin nettoinvestoinnitkin. Velkaantuminen saadaan vähenemään.

Verotulojen kasvu tuloslaskelmassa perustuu omiin arvioihin ja Kuntaliiton ennusteisiin tulokehityksestä. Kunnallisveron tuloveroprosenttiin on kestävyysvajeen vuoksi korotuspaineita jo suunnitelmakauden alkuvuosina. Tulopohjan vahvistuminen on tarpeen samalla kun menojen kasvua hillitään.

Edellä todetun pohjalta ennakoidut verotulot ovat kunnallisveron osalta seuraavat:

Kunnallisvero (1 000 €)

2024	2025	M-%	2026	M-%	2027	M-%
124 000	131 000	5,6 %	136 240	4,0 %	141 690	4,0 %

Yhteisöverotulojen kehitys riippuu ensisijaisesti talouden yleisestä kehityksestä, mutta myös veron jako-osuuksien valtakunnallisista vuotuisista määrittelyistä. Talouden kasvun odotetaan Suomessa hidastuvan vuonna 2024 ja talouden taloussuunnitelmakaudella. Taantuman todennäköisyys on kasvanut merkittävästi, tätä ennakoi mm. Valtiovarainministeriö 9.10.2023. Yleisen talouden heikentyminen vaikuttaa myös yhteisöverotuottoihin, samoin kuin muihin verotuloihin. Riskinä on, että taantuma pitkittyykin Euroopassa ja Suomessa.

Yhteisöverotulojen arvioidaan kehittyvän taloussuunnitelmavuosina seuraavasti:

Yhteisövero (1 000 €)

2024	2025	M-%	2026	M-%	2027	M-%
15 500	15 900	2,6 %	16 850	6,0 %	17 000	0,9 %

Kiinteistöveroprosentteihin ei esitetä korotuksia. Kiinteistövero on kehittynyt viime vuosina kasvun uralla. Toisaalta rakentamisen matalasuhdanne näkyy kiinteistöverotuotoissa.

Kiinteistöverotulojen määrän arvioidaan kehittyvän seuraavasti:

Kiinteistövero (1 000 €)

2024	2025	M-%	2026	M-%	2027	M-%
31 500	32 000	1,6 %	33 280	4,0 %	33 946	2,0 %

Valtionosuuksien kehityksen ennustetaan olevan seuraavan:

Valtionosuudet (1 000 €**)**

2024	2025	M-%	2026	M-%	2027	M-%
25 000	28 625	14,5 %	29 484	3,0 %	30 368	3,0 %

Valtionosuuksissa on huomioitu sote-uudistuksen vaikutus rahoituspohjaan. Uudet tehtävät valtio on ilmoittanut rahoittavansa 100 %:sti. Julkisen talouden näkymät ovat haastavat, mikä tarkoittaa sekä valtiolla että kunnissa merkittäviä talouden sopeutustoimia ja rakenteellisten uudistusten tarvetta. Elvyttäessään valtio on velkaantunut voimakkaasti vuosina 2020-2023, mikä tarkoittanee kunnille sitä, että tulevina vuosina valtionosuudet todennäköisesti vähenevät tai ovat enintään hyvin maltillisella tasolla, kun valtio sopeuttaa omaa talouttaan 6 miljardilla eurolla nykyisen hallituskauden aikana. Myös hyvinvointialueiden taloudelliset haasteet voivat osaltaan vaikuttaa kuntiin jäävien palvelujen valtionrahoituksen määrään.

Rahoitustuloissa ja -menoissa keskeisimmät tuloerät tulevat korko- ja osinkotuloina Seinäjoen Energia Oy:ltä. Vuotuinen tuloutus energiayhtiöltä on kaiken kaikkiaan noin 8-10 milj. euroa.

Lainamäärän vähetessä suunnitelmakausilla se tuo myös helpotusta koroista aiheutuviin kustannuksiin. Korkotason kehityksen osalta on lähdetty siitä, että korkotaso on

noin 3-3,5 %:n tasolla suunnittelukaudella. Valtiovarainministeriön ennusteissa inflaation kasvun odotetaan tasaantuvan 2-3 %:n tasolle vuosien 2022 ja 2023 korkeista inflaatioluvuista. Lainamäärä on kuitenkin edelleen korkea, ja siihen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Lainasalkussa pitkien lainojen suojausaste pidetään vähintään 50 %:ssa.

Taulukko. Tuloslaskelma kattaen taloussuunnitelmavuodet 2025-2027.

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSA 1 000 €		TP-2022 yhdistelty	TA-2023 muutettu	TA-2024	TS-2025	TS-2026	TS-2027
TOIMINTATUOTOT							
	Myyntituotot	55 277	24 281	25 623	26 316	26 974	27 648
	Maksutuotot	21 131	10 099	8 784	9 000	9 100	10 000
	Tuet ja avustukset	11 022	5 199	4 171	5 000	6 000	6 400
	Muut toimintatuotot	57 310	40 524	42 301	43 500	48 500	49 470
	Toimintatuotot yht.	**144 740**	**80 104**	**80 880**	**83 816**	**90 574**	**93 518**
TOIMINTAKULUT							
	Palkat ja palkkiot	-177 313	-106 174	-112 718	-117 227	-121 916	-125 573
	Henkilöstösivukulut	-41 942	-24 560	-25 855	-26 935	-28 012	-29 132
	Palvelujen ostot	-225 701	-52 407	-52 675	-54 000	-56 879	-58 585
	Aineet, tarvikkeet ja tavara	-28 494	-20 734	-20 972	-19 900	-20 400	-21 000
	Avustukset	-21 426	-10 556	-10 861	-10 962	-11 500	-12 000
	Muut toimintakulut	-46 322	-36 193	-38 076	-38 838	-39 614	-40 407
	Toimintakulut yht.	**-541 198**	**-250 625**	**-261 158**	**-267 860**	**-278 321**	**-286 698**
TOIMINTAKATE		**-396 458**	**-170 521**	**-180 278**	**-184 044**	**-187 747**	**-193 179**
Verotulot							
	Kunnan tulovero	250 921	121 200	124 000	131 000	136 240	141 690
	Kiinteistövero	29 046	28 300	31 500	32 000	33 280	33 946
	Osuus yhteisöveron tuotosta	26 305	16 000	15 500	15 900	16 850	17 000
Valtionosuudet		123 666	30 500	25 000	28 625	29 484	30 368
Rahoitustuotot ja -kulut							
	Korkotuotot	5 040	4 464	6 000	6 400	6 000	5 750
	Muut rahoitustuotot	5 532	4 742	6 942	6 450	5 700	5 700
	Korkokulut	-2 174	-6 000	-6 500	-5 500	-4 500	-4 500
	Muut rahoituskulut	-346	-355	-355	-300	-300	-300
VUOSIKATE		**41 532**	**28 331**	**21 809**	**30 531**	**35 007**	**36 474**
POISTOT		-25 229	-22 500	-21 700	-22 300	-22 500	-23 500
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT							
	Satunnaiset tuotot						
	Satunnaiset kulut						
TILIKAUDEN TULOS		**16 303**	**5 831**	**109**	**8 231**	**12 507**	**12 974**

Laaditun taloussuunnitelman mukaan kaupungin talous on suunnitelmavuosina ylijäämäinen, mikä on välttämätön lähtökohta talouden tervehdyttämistoimille. Vuosikatteiksi ennakoidaan noin 30 milj. euroa tai enemmän. Tilikauden tulokset vuosina 2025 -2027 ovat ensimmäisenä vuonna vähintään 8,2 milj. euroa ja kahtena viimeisenä yli 10 milj. euroa ylijäämäisiä. Strategian mukainen tavoite talouden tasapaino viedään konkretiaan. Tavoite on haastava, muttei mahdoton.

Kuntakentällä on kasvavaa painetta verojen nostamiseen, arvio talouskatsauksessaan Valtiovarainministeriö 9.10.2023: keskimäärinen korotuspaine kunnissa on 0,6-0,9 % vuosina 2024-2027.
Todetaan, että vahvempi tulopohja kustannustietoisen uudistavan toiminnan rinnalla mahdollistaisi Seinäjoella vuosikatteen nostamisen nykyistä korkeammalle, jopa 35-

40 milj. euroon, ja siten se tukisi strategista tavoitetta velkamääräänkin vähentävien tilikausien tulosten saavuttamiseksi, mutta myös mahdollisuutta nykyinvestointitason nostamiseen vastaavalle tasolle vuosikatteen kanssa.

4.2 Investoinnit

Taulukko. Investointiosa kattaen myös taloussuunnitelmavuodet.

INVESTOINTIOSA	TP2022	TA- 2023	TAE-2024	TS-2025	TS-2026	TS-2027
Kaupunki						
Menot 1 000 €						
Pitkävaikutteiset menot	94	647	528	800	800	800
Maa- ja vesialueet	943	900	900	900	900	900
Rakennukset	12 101	9 810	11 515	13 795	19 850	18 490
Kadunrakentaminen	9 310	10 313	11 309	13 500	10 500	10 500
Puistorakentaminen	468	460	490	500	500	500
Liikuntapaikkarakentaminen	1 718	1 438	1 363	2 000	800	800
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	185	390	1 075	800	300	300
Hulevesiviemärit	1 370	1 433	1 555	1 300	1 300	1 200
Koneet ja kalusto	3 602	4 977	5 635	4 000	4 000	4 000
Arvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	7 069	2 033	2 194	2 000	2 000	2 000
MENOT YHTEENSÄ	**36 861**	**32 400**	**36 565**	**39 595**	**40 950**	**39 490**
Tulot 1 000 €						
Maa- ja vesialueet	686	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Rakennukset	150	0	0	200	605	570
Kadunrakentaminen	70	540	540	0	0	0
Puistorakentaminen	2	0	0	0	0	0
Liikuntapaikkarakentaminen	0	0	0	0	0	0
Muut kiint. Rak. Ja laitteet	0	0	0	0	0	0
Hulevesiviemärit	0	0	0	0	0	0
Koneet ja kalusto	1	0	0	0	0	0
Arvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	4 851	100	100	0	0	0
TULOT YHTEENSÄ	**5 759**	**1 640**	**1 640**	**1 200**	**1 605**	**1 570**
NETTOMENOT	**31 102**	**30 760**	**34 925**	**38 395**	**39 345**	**37 920**

Investointikohteiden osalta voidaan yhteenvetona todeta seuraavaa:

- Maa- ja vesialueiden kohdalla määräraha osoitetaan raakamaan hankintaan. Keskeistä on riittävän tonttivarannon turvaaminen asumisen ja elinkeinotoiminnan

tarpeisiin. Määrärahatasoa muutetaan tarpeen mukaan. Tonttimyynti muodostaa merkittävän osuuden kaupungin myyntituloissa.

- Talonrakennusinvestoinnit ovat noin 13,8-19,9 milj. euroa/vuosi. Niistä tarkemmin jäljempänä.

- Kadunrakentamisen ja kunnallistekniikan osalta pääpaino on riittävän uuden tonttivarannon turvaamisessa ja saneerausvelan hallinnassa. Tähän tarkoitukseen osoitetaan vuosittain noin 11,0-13,5 milj. euroa.

- Taloussuunnitelmassa osoitetaan rahoitusta Asemanseudun kunnallistekniikkaan vuosille 2025-2027 merkittävät panostukset, kun modernin 2020-luvun Seinäjoen asemanseudun rakentamista jatketaan. Suurena yksittäisenä infrakohteena on uusi alikulkutunneli, josta tulee kulku raiteille 1-3 jo vuonna 2024. Merkittävä kustannus tulee myös Valtionkadun ja Ruukintien liikenneratkaisuista asema-alueen kohdalla. Myös lähi- ja kaukoliikenteen bussien liityntäpysäköinti järjestellään uudella tavalla. Suunnitelma tarkentuu valmistelun edetessä.

- Hulevesiviemäreiden rakentamiseen osoitetaan rahoitusta verkostorakentamisiin ja -saneerauksiin. Investoinnit ovat kytköksissä kadunrakentamisohjelmaan.

- Puistorakentamisen volyymi pidetään likimain vuoden 2024 tasolla. Liikuntapaikkarakentamisessa määrärahat jonkin verran pienenevät. Toisaalta uimahallin laajennus on käynnistymässä suunnitelmakauden lopulla.

- Irtaimistohankinnat liittyvät pääosin eri saneerauskohteiden kalustoinvestointeihin, kone- ja laitehankintoihin sekä ict-hankintoihin.

- Leasingin käyttöä vaihtoehtoisena rahoitusmallina on lisätty esim. kalusto- ja ict-hankinnoissa.

Taulukko. Nettoinvestointien määrä ilman käyttöomaisuuden myyntiä vuosina 2024-2027.

Kaupunki Nettoinvestoinnit (1000 euroa)			
TA 2024			34 925
TS 2025			38 395
TS 2026			39 345
TS 2027			37 920

Tärkeää olisi saada investointeihin mukaan lisää ulkopuolista rahoitusta joko valtiolta ja/tai yksityisiltä ja/tai julkisoikeudellisilta sijoittajilta, jolloin myös investoinneissa kaupunkistrategian mukainen taso kyetään saavuttamaan. Etelä-Pohjanmaan liitto on esittänyt Seinäjoen asemanseutua Euroopan unionin kestävän kehityksen hankkeena rahoitettavaksi.

Tavoitteena investointien tasapainotukselle on priorisoida vaikuttavimmat.

Talonrakennusinvestointien osalta on laadittu tarkempi suunnitelma, joka on oheisena. Talonrakennushankkeiden lopullinen toteuttamisaikataulu ja -järjestys ratkaistaan aina kunkin vuoden talousarvioehdotuksen käsittelyn yhteydessä. Samassa yhteydessä tarkistetaan esitetyt kustannusarviot vastaamaan hankkeiden lopullista rahoitustarvetta.

Taulukko. Talonrakennusinvestoinnit.

TALONRAKENNUSINVESTOINNIT 2024-2027 (1 000 €)					
Talonrakennusinvestoinnit	Kustannus	TA-2024	TS-2025	TS-2026	TS 2027
1 000 €	arvio				
Mestarintie 1, muutokset	1 000	200	200		
Tammikampus 2 muutostyöt	11 500	100	200	4 000	4 800
Hyllykallion päiväkodin laajennus ja peruskorjaus	7 200	2 400	3 700	1 100	
Uimahallin laajennus	22 000	200	4 200	9 200	8 200
Varaus korjauskohteet		300	300	300	300
Kertunlaakson koulun laajennus	1 700	600	1 100		
Lintuviidan palvelutalon peruskorjaus ja laajennus	17 000	4 800	2 700	2 100	4 500
Museon kokoelmakeskus	900			400	450
Törnävän kartano	800	100	40	40	40
Kansalaistori	1 200	600			
Alakylän koulun laajennus	2 400	200	400	1 700	
Nurmon urheiluhallin laajennus	900			800	
Törnävän kentän huoltorakennus	200	100			
Kyrkösjärven kentän huoltorakennus	500		500		
Törnävän museoalueen rakennukset	150	70	30		
Alaviitalan koulu	400	100			
Torikeskuksen parkkihalli	200	200			
Törnävän puukoulun muutostyöt	400	400			
Törnävänsaaren rakennukset	170	20	20	20	20
Ylistaron nuorisotalo Kyttis	800	600			
Niemistön puukoulun muutokset	200	100			
Jäähallin 2 korjaustyöt	240	70	70		
Sähköauton lataukset	700	200	200		
Jääurheilukeskuksen muuntaja	200	200			
Kulunvavontajärjestelmän uusiminen	1 200	500	500		
Taidemääräraha		114	135	197	183
MENOT YHTEENSÄ	71 960	12 174	14 295	19 857	18 493
TULOT					
VALTIONOSUUDET					
Tammikampus 2 muutokset museotoimelle	750		450	300	
Uimahallin laajennus	800		320	320	160
TULOT YHTEENSÄ	1 550	0	770	620	160
NETTOMENOT	70 410	12 174	13 525	19 237	18 333

Talonrakennuksen taloussuunnitelman 2025– 2027 kokonaisbudjetti on 52,6 milj. euroa, jakautuen vuosittaisesti 14,3 milj. euroa, 19,9 milj. euroa ja 18,5 milj. euroa.

Suunnitelmavuosien suurimpia rakennushankkeita ovat Kasperin palvelutalon/Lintuviidan koulun ja päiväkodin peruskorjaus ja laajennus (17 milj. euroa, 2022-2028), Uimahallin laajennus (20-30 milj. euroa hankesuunnittelussa tarkentuen, 2025-2027), Keskuskatu 32 talousrakennuksen ja musiikkiopiston tilojen peruskorjaukset osaksi Tammikampus –kokonaisuutta (11,5 milj. euroa, 2026-2028), Hyllykallion päiväkodin laajennus ja korjaukset (7,2 milj. euroa, 2024-2026) sekä Alakylän koulun laajennus (2,4 milj. euroa, 2025-2026).

4.3 Rahoitusosa

Rahoitusosan avulla kootaan tulorahoitus, investoinnit ja muut pääomamenot sekä pääomarahoitus yhteen laskelmaan. Rahoitusosa on kaupungin kokonaistaloutta kuvaava laskelma.

Taulukko. Taloussuunnitelmavuosia koskeva rahoitusosa.

RAHOITUSOSA, 1 000 €	TP-2022	TA-2023	TA-2024	TS-2025	TS-2026	TS-2027
Tulorahoitus						
Vuosikate	41 532	31 506	21 809	30 531	35 007	36 474
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät	-23 410	-8 014	-6 311	-13 000	-6 000	-6 000
Investoinnit						
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-37 601	-32 400	-36 565	-39 595	-40 950	-39 490
Rahoitusosuudet investointimenoihin	269	540	540	200	605	570
Käyttöomaisuuden myyntituotot	28 913	9 114	7 410	14 000	7 000	7 000
YHTEENSÄ	**9 703**	**746**	**-13 117**	**-7 864**	**-4 338**	**-1 446**
Rahoitustoiminnan kassavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lis. muille						
Antolainasaamisten lis. liikelait.						
Antolainasaamisten väh. muilta	3 352	3 668	3 760	3 627	7 167	7 178
Antolainasaamisten väh. liikelait.						
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	36 687	29 686	44 257	71 069	26 021	20 201
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-33 872	-32 100	-34 900	-66 832	-28 850	-25 933
Liikelaitoksen lainojen lisäys						
Liikelaitoksen lainojen vähennys						
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-30 000					
Muut maksuvalmiuden muutokset	3119					
Rahavarojen muutos	-11011	2 000	0			
Rahoitusjäämä/Rahoitustarve	**-31 725**	**1 254**	**13 117**	**7 864**	**4 338**	**1 446**
Vaikutus maksuvalmiuteen	**-11 011**	**2 000**	**0**	**0**	**0**	**0**
Nettovelkaantuminen	**-27 185**	**2 297**	**9 357**	**4 237**	**-2 829**	**-5 732**

Rahoituslaskelmasta nähdään, että velkaantuminen saadaan pysäytettyä ja käännymään laskuun.

Taulukko. Vuosikatteen, nettoinvestointien ja suunnitelmappoistojen kehitys vuosina 2018-2027.

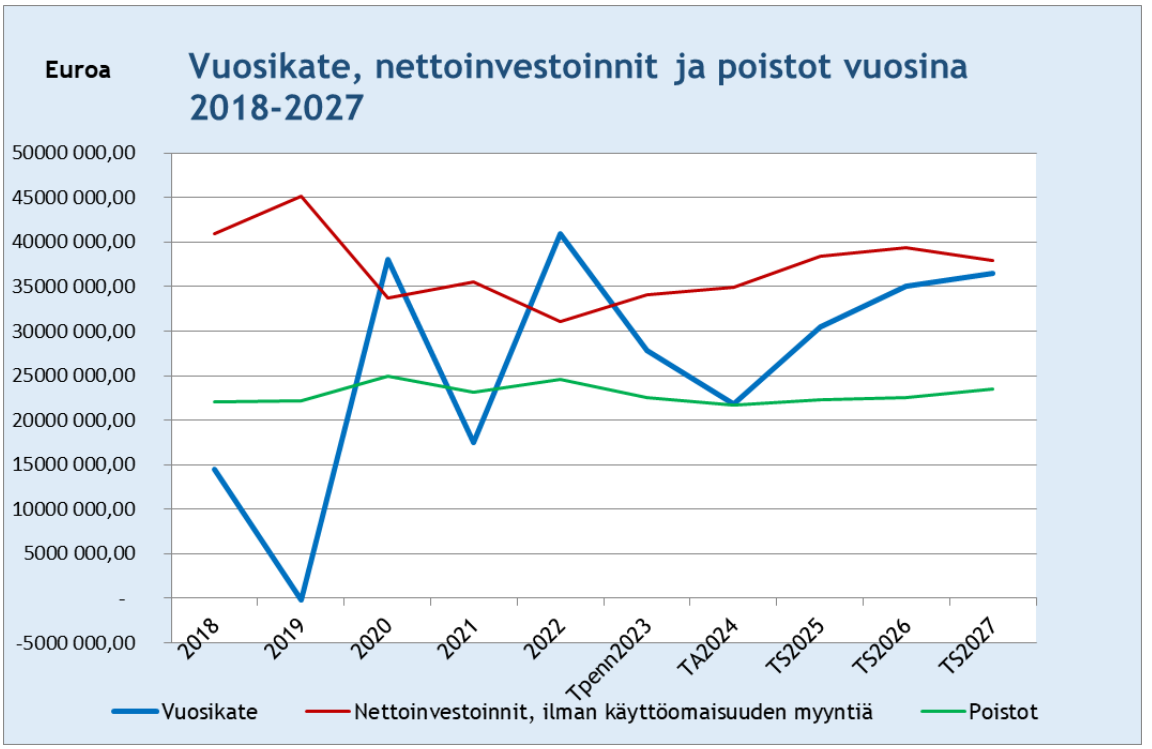

Kuvio. Kaupungin kokonaislainamäärän kehitys vuosina 2018 - 2027.

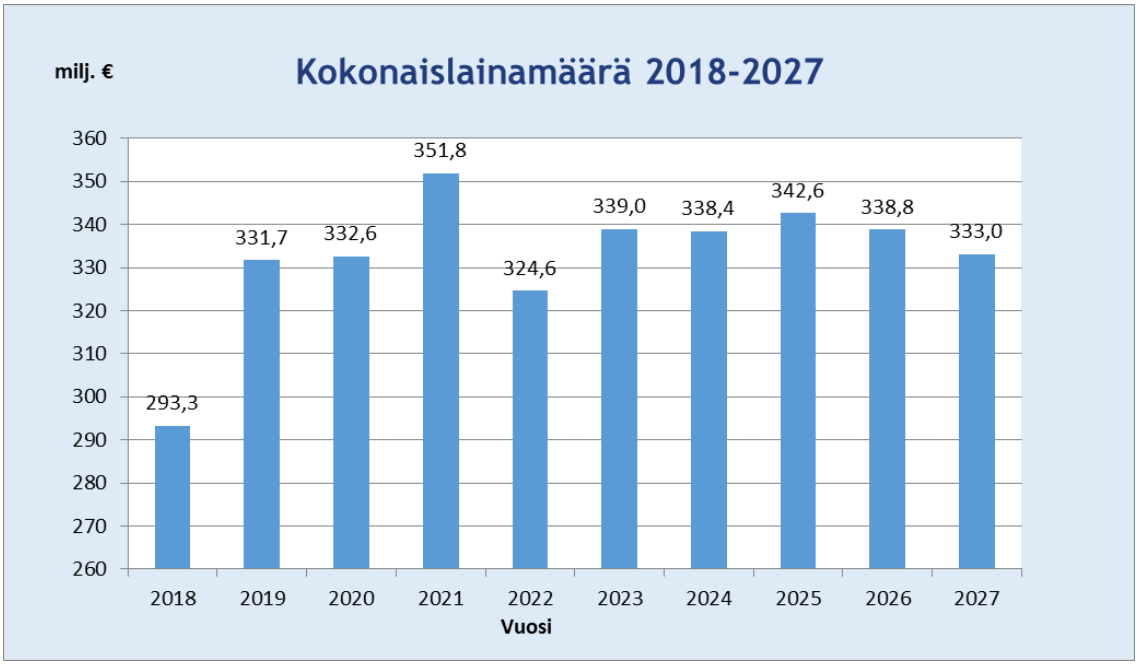

Kuvio. Kaupungin kokonaislainamäärä asukasta kohti -kehitys vuosina 2018 – 2027

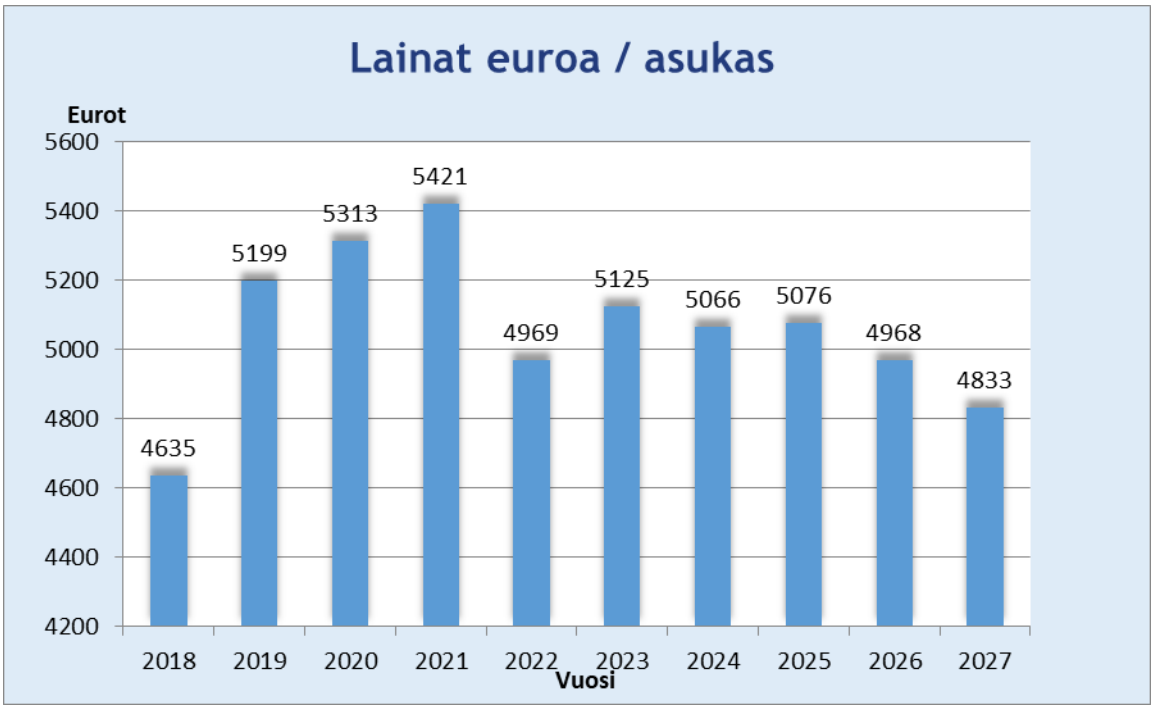

Kokonaisvelkamäärä on vuoden 2027 lopussa 333 milj. euroa. Ennakoitu asukaskohtainen lainamäärä laskee taloussuunnitelmavuosien 2025-2027 aikana -233 euroa/asukas ja on suunnitelmakauden lopussa 4 833 euroa.

5. LOPUKSI

Isossa kuvassa julkisen talouden ennusteen merkittävimmät riskit liittyvät yleisen talouskehityksen epävarmuuteen. Taantuman uhka on voimistunut ja on todennäköistä Ukrainan sodan ja Venäjän pakotteiden jatkuminen pidempään. Eletään myös korkeampien korkojen aikaa. Kestävyysvaje on yhä ratkaisematta. Kuntien sote-kustannukset ovat Suomessa kasvaneet ennakoitua voimakkaammin viimeisen kahden vuoden 2021-2022 aikana, mikä tarkoittaa siirtymälaskelmissa vuosina 2023-2029 sitä, että kuntien valtionosuudet vähenevät merkittävästi; myös kuntien myynnit vuosina 2021-2022 on otettu huomioon valtionosuuden siirtolaskelmissa. Valtion 6 + 3 miljardin euron sopeutustoimet tulevat näkymään kunnissakin, sopeutustoimet ovat sen verran mittavat. Kuntakentällä on kasvavaa painetta kunnallisverojen nostamiseen talouden suunnitelmavuosien aikana. Kuntien kunnallisveron nostopaine on keskimäärin 0,6-0,9 %-yksikköä vuosina 2024-2027, arvioi Valtiovarainministeriö.

Kaupungin myönteinen kehitys ja asukasluvun kasvu keskimäärin 1 %/vuosi tuovat jatkossakin verotuloja, mutta toisaalta myös menoihin kasvupaineita. Taloussuunnitelmavuosina ei tehdä alijäämäisiä tuloksia. Kaupungin toimintakate saa kasvaa taloussuunnitelmavuosina 2025-2027 enintään 2,0 %/vuosi. Tulopuolta tarkastellaan menojen rinnalla. Strategian tavoite tasapainoisesta taloudesta viedään käytäntöön erikseen määriteltyinä konkreettisina toimina kaikilla toimialoilla. Siten, vahvistetaan mahdollisuuksia sekä panostaa vaikuttavasti palveluihin että toisaalta hallitusti myös investoimiseen. Rinnalla tarkastellaan myös kaupungin palveluverkkoa; toiminnan on oltava vaikuttavaa ja kustannustehokasta. Myyntiohjelmaa jatketaan rahoitusaseman vahvistamiseksi.

Seinäjoen kaupunkistrategia on hyväksytty vuosille 2022-2029. Yksi strategian keskeisimmistä tavoitteista liittyy kaupungin ydinkeskustan yhteiskehittämiseen kiinteistönomistajien ja yrittäjien kanssa. Visio ja suunnitelma ydinkeskustan kehittämiseksi laitetaan vaiheistaen täytäntöön. Asemanseudun kehittämiseen kohdistetaan erityistä huomiota koko 2020-luvun. Kaupungin hyvä sijainti pääradan äärellä tuo uusia mahdollisuuksia kasvulle, työpaikat ovat saavutettavissa yrittäjyyden pääkaupunkina tunnetussa maakuntakeskuksessa. Digiohjelmaa toteutetaan osana kaupunkistrategiaa. Digiälykäs kaupunki hyödyntää myös digitalisaation mahdollisuuksia tavoitteena sujuva arki, tehokkaat prosessit ja hyvä tiedolla johtaminen.

Haasteena on yhä investointien rahoitus investointitason ylittäessä tuloslaskelman vuosikatteen. Suunnittelujänteen pituus tekee vaikeaksi investointien arvioinnin, mutta tavoitetasoon on mahdollista päästä. Investoinneissa tulorahoituksella on myös merkitystä. Asemanseutu kehittyy ja siihen haetaan mukaan myös muuta ulkoista rahoitusta, samoin kuin muihinkin investointeihin. Investointeja toteutetaan myös jatkossa kaupungin taseen ulkopuolella kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä. Tämä asettaa oman haasteen konsernitalouden, velkakehityksen ja takausten hallitsemiselle. Lisäksi etsitään vaihtoehtoja yksityistenkin investointien hyödyntämiselle.

Seinäjoen kaupunki on vahvistanut talouden tunnuslukujaviime vuosina, mutta tästä on tärkeää ottaa seuraava se vaikeampi askel ja puolittaa käyttötalouden kasvu lähivuosien aikana toistamiseen. Rakenteita ja palvelutasoa on rohjettava tarkastella sekä priorisoida mihin panostetaan ja milloin riittää vähempikin. Uudenlaiseenkin tekemiseen panostetaan. Selvitysten tuloksia mm. kouluverkon suhteen on vietävä käytäntöön ja jatkettava muutoinkin hyvin alkaneen uudistumisen tiellä.

Kaikki tämä tehdään, jotta Seinäjoen kaupunki voi kasvaa hallitusti ja menestyvä myös tulevaisuudessa.

LIITTEET

SEINÄJOEN KAUPUNGIN SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOAJAT

Kuntalaki edellyttää kunnissa kirjanpitolain käyttöönottamista soveltuvin osin. Tämä tarkoittaa myös sitä, että kunnissa on käytössä suunnitelman mukaiset poistot. Kirjanpitolain 16 §:n mukaan poistojen kirjaamisesta todetaan seuraavaa:

”Käyttöomaisuuden hankintameno aktivoidaan ja kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi. Mikäli muita pitkävaikutteisia menoja on aktivoitu, ne on poistettava vaikutusaikana suunnitelman mukaan. Kirjanpitovelvollinen, jonka on kirjattava poistot suunnitelman mukaan, saa, jos siihen on erityistä syytä, kirjata suunnitelman ylittäviä poistoja.”

Seinäjoen kaupungin taloussäännön 22 §:n poistosuunnitelman hyväksyminen kuuluu seuraavasti:

”Suunnitelmapoistojen perusteet hyväksyy valtuusto. Käyttöomaisuuden perusparannusmeno lisätään poistamattomaan hankintamenoon, jollei erityiseen poistosuunnitelmaan ole erityistä syytä.

Valtuuston hyväksymien suunnitelmapoistojen perusteiden pohjalta kaupunginhallitus hyväksyy hyödyke- tai hyödykeryhmäkohtaiset poistosuunnitelmat.

Kaupunginhallitus vahvistaa poistolaskennan pohjaksi pienhankintarajan.”

Valtuustolle esitetään hyväksyttäväksi talousarvion ja taloussuunnitelman käsittelyn yhteydessä oheiset Seinäjoen kaupungin suunnitelman mukaiset poistoajat:

SEINÄJOEN KAUPUNGIN SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOAJAT

PYSYVÄT VASTAAVAT	TASAPOISTO
Aineettomat hyödykkeet	
Kehittämismenot	2 vuotta
Aineettomat oikeudet	5 vuotta
Liikearvo	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	
Tietokoneohjelmistot	5 vuotta
Muut	5 vuotta
Aineelliset hyödykkeet	
Maa-ja vesialueet	ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat	
Hallinto-ja laitosrakennukset	30 vuotta
Tehdas-ja tuotantorakennukset	20 vuotta
Talousrakennukset	20 vuotta
Vapaa-ajanrakennukset	20 vuotta
Asuinrakennukset	40 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Kadut,tiet,torit ja puistot	20 vuotta
Sillat,laiturit ja uimalat	20 vuotta
Muut maa-ja vesirakenteet	20 vuotta
Vedenjakeluverkosto	30 vuotta
Viemäriverkko	30 vuotta
Sähköjohdot,muuntoasemat, ulkovalaistuslaitte	15 vuotta
Muut putki-ja kaapeliverkot	15 vuotta
Sähkö-,vesi-yms.laitosten laitoskoneet ja laitte	15 vuotta
Kiinteät nosto-ja siirtolaitteet	15 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	15 vuotta
Muut kiinteät koneet,laitteet ja rakenteet	15 vuotta
Koneet ja kalusto	
Kuljetusvälineet	7 vuotta
Muut raskaat koneet	10 vuotta
Tietokonelaitteet	5 vuotta
Muut koneet ja kalusto	5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto
Arvo-ja taide-esineet	ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset	
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan hyödykkeiden hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Konsernitaseessa hyväksytään tytäryhteisöjen osalta käytettäväksi niiden omien poistosuunnitelmien mukaisia poistoaikoja.

TALOUSARVIOLAINOJEN OTTAMISTA KOSKEVA DELEGOINTI

Hyväksyessään vuoden 2024 talousarvion valtuusto oikeuttaa kaupunginhallituksen ottamaan Seinäjoen kaupungille

- 44 257 100 euron suuruisen euromääräisen lainan siten, että laina-aika on vähintään 1 vuosi ja enintään 20 vuotta.

- 120 000 000 euron suuruisen euromääräisen kassalainan kaupungin rahoitusaseman turvaamiseksi siten, että laina-aika on enintään 1 vuosi.

TALOUSARVION SITOVUUSTASOMÄÄRITTELY

Hyväksyessään vuoden 2024 talousarvion valtuusto hyväksyy talousarvion sitovuusmäärittelyn seuraavasti:

KÄYTTÖTALOUSOSA

Valtuustoon nähden sitovia ovat tulosalueitten toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä niitä vastaavat määrärahat:

VAALIT
100 Vaalit

TARKASTUSLAUTAKUNTA
120 Tarkastustoimi

KAUPUNGINHALLITUS
130 Yleishallinto
140 Hallintopalvelut
150 Henkilöstöpalvelut
160 Talouspalvelut

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA
400 Sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan hallinto
410 Perusopetus
420 Erityispalvelut
430 Varhaiskasvatus
480 Lukiokoulutus
490 Kansalaisopisto
500 Ammatillinen koulutus

HYVINVOINTILAUTAKUNTA
510 Kirjastopalvelut
530 Kulttuuripalvelut
550 Museopalvelut
570 Liikuntapalvelut
590 Nuorisopalvelut

KAUPUNKIYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA
600 Kaupunkiympäristön toimialan hallinto
610 Toimitilat
620 Kiinteistö- ja paikkatietopalvelut
630 Yhdyskuntatekniikka
650 Kaupunkisuunnittelu ja kaavoitus
680 Pelastustoimi

LUPA-ASIAINLAUTAKUNTA
660 Rakennusvalvonta
670 Ympäristönsuojelu
690 Ympäristöterveydenhuolto

ELINVOIMALAUTAKUNTA
700 Elinvoima ja kilpailukyky

Käyttötalouden tulosalueet jakaantuvat talousarviorakenteessa kustannuspaikoiksi. Nämä kustannuspaikat muodostavat määrärahatason, joka on sitova ao. lautakunta- tai johtokuntatasolla. Mikäli tulosalueella ei ole omaa lautakuntaa tai johtokuntaa, päättää määrärahan sitovuudesta tällä tasolla kaupunginhallitus.

Lautakuntaa tai johtokuntaa sitovan määrärahan jakamisesta pienempiin määrärahoihin päättää asianomaisen tulosalueen tai kustannuspaikan vastuuhenkilö, laaditun talousarvion muodostaessa ohjeellisen määrärahojen käyttösuunnitelman.

INVESTOINTIOSA

Valtuustoon nähden sitova määrärahataso on seuraava:

- Muut pitkävaikutteiset menot
- Maa- ja vesialueet
- Rakennukset
- Kadunrakentaminen
- Puistorakentaminen
- Liikuntapaikkarakentaminen
- Muut kiinteät rakenteet ja laitteet
- Hulevesiviemärit
- Koneet ja kalusto
- Arvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset

Investointiosan määrärahakokonaisuudet jakaantuvat investointiprojekteiksi, joiden määrärahat ovat sitovia asianomaiseen lautakuntaan tai johtokuntaan nähden. Poikkeuksen muodostaa talonrakennuksen (rakennuttaminen) projektit, jotka ovat sitovia valtuustoon nähden.

Rakennukset:
Mestarintie 1, muutokset
Tammikampus 2, muutostyöt
Hyllykallion päiväkodin laajennus ja peruskorjaus
Uimahallin laajennus
Varaus korjauskohteet
Kertunlaakson koulun laajennus
Lintuviidan palvelutalon peruskorjaus ja laajennus
Törnävän kartano
Kansalaistori
Alakylän koulun laajennus
Törnävän kentän huoltorakennus
Törnävän museoalueen rakennukset
Alaviitalan koulu

Torikeskuksen parkkihalli
Törnävän puukoulun muutostyöt
Törnävänsaaren rakennukset
Ylistaron nuorisotalo Kyttis
Niemistön puukoulun muutokset
Jäähallin 2 korjaustyöt
Sähköautojen latauspisteet
Jääurheilukeskuksen muuntaja
Kulunvalvontajärjestelmän uusiminen
Taidemääräraha

TULOSLASKELMAOSA

Valtuuston nähden sitova taso on kustannuspaikkojen määrärahataso:

- Verotulot
- Valtionosuudet
- Rahoitustuotot ja –kulut

RAHOITUSOSA

- Tulorahoituksen korjauserät
- Pitkäaikaiset lainat
- Antolainat

MUUTA

Sitovuustason määräykset eivät koske laskennallisia määrärahoja (tilityserät).

Lautakunnan tai muun viranomaisen on vuosittain määrättävä henkilöt, jotka hyväksyvät sen puolesta tositteet, jollei hyväksyjää ole määrätty ohje- tai johtosäännössä.

Ennen kuin lasku tai muu maksun suorittamisen perusteena oleva asiakirja esitetään maksettavaksi, on hyväksyjän huolehdittava,

- että tarvikemäärät, yksikköhinnat, alennukset ja laskutoimitukset ovat oikein ja että tavara, työsuoritus tai muu palvelus on merkitty vastaan otetuksi,
- että laskussa on oikea tilimerkintä ja
- että menon suorittamiseen on käytettävissä määräraha.

Vastaanottajana ja hyväksyjänä ei saa olla sama henkilö. Laskut ja muut tositteet on esitettävä maksettavaksi viivytyksettä, hyvissä ajoin ennen eräpäivää, jotta mahdolliset käteisalennukset saadaan hyväksi ja vältytään viivästyskoroilta.

Tarkemmat talousarvion käyttöohjeet ilmenevät *Seinäjoen kaupungin hallintosäännöstä*.